

Frits Heijting

tot de hemel verheven

gedachten bij het zondagsevangelie

jaar C

Frits Heijting

TOT DE HEMEL VERHEVEN

gedachten bij het zondagsevangelie, jaar C

als boeke bestellen,
of in te zien op de website www.gelovenbeleven.nl

op deze site zijn te vinden:

- *al mijn verlangen*, 180 meezingliederen
- *nieuw leven*, persoonlijke gebeden
- *Christus in mij*, het mysterie van ons geloof
- *de ogen van de ziel*, teksten van heiligen
- *psalmen en gebeden* voor het ochtend- en avondgebed
- *Ik geloof*, leerboek voor christenen
- *God en de mensen*, bijbelse catechese voor 12 - 15
- *tot de hemel verheven*
 - jaar A: gedachten bij het zondagsevangelie
 - jaar B: gedachten bij het zondagsevangelie
 - jaar C: gedachten bij het zondagsevangelie

Amsterdam
Brave New Books
2022

inleiding

Bij deze *gedachten bij het zondagsevangelie* staat het mysterie centraal van God, die in Jezus als mens in de wereld heeft gewoond, om de mensen tot zich te verheffen. Vanzelfsprekend moet dit geloof het dagelijks leven geheel vernieuwen.

De profeten hebben dit evangelie vanuit de verte gezien. Jesaja voorzegt het lang tevoren: *Ik woon hoog en verheven, en bij de mensen met een eenvoudig en vriendelijk hart* (Jes 57,15). In de drie delen van *tot de hemel verheven* worden de voorgeschreven lezingen van de zondag overwogen. Jezus, mens met de mensen en God met ons; de Geest van Christus, God in ons; en het hemelse leven, dat hier en nu al een aanvang heeft genomen voor wie Jezus liefhebben en volgen, uitziende naar zijn komst: wie raakt er ooit over uitgedacht?

In deze bundel wordt het driejarige katholieke lezingenrooster gevolgd. Het kerkelijk jaar loopt van advent tot advent. Jaar A behandelt de lezingen gedurende de periode van advent 2016 tot advent 2017. Jaar B loopt van advent 2017 tot advent 2018, en jaar C van advent 2018 tot advent 2019. Door hier telkens 3 jaar bij op te tellen, is eenvoudig vast te stellen in welke jaren elk deel kan worden gebruikt.

Bij elke viering wordt gelezen uit achtereenvolgens het Oude Testament (of uit handelingen van de apostelen of de openbaring van Johannes), uit het psalmboek, uit een brief van het Nieuwe Testament en uit één van de vier evangeliën. De psalmen zijn genomen uit *de bundel psalmen & gebeden voor het ochtend- en avondgebed*. Gezongen psalmen worden gevonden in de liedbundel *al mijn verlangen* (zie geloovenbeleven.nl).

Een aantal feesten is achterin te vinden onder het hoofd *bijzondere vieringen*. Het register geeft alle evangeliëlezingen van de driejarige cyclus, met de vermelding A, B of C. Lezingen die elk jaar terugkomen worden aangegeven met (ABC). In alle teksten komt Jezus als God-met-ons voldoende naar voren. Hij is echter niet alleen hoog en verheven, maar ook mens met de mensen. Daarom worden de persoonlijk voornaamwoorden hij en hem, als het over Jezus gaat, met kleine letters geschreven. In de psalmen staat het woord HEER als vertaling van JAHWEH in klein kapitaal, ter onderscheid van het gewone woord Heer.

Ik hoop dat deze *gedachten bij het zondagsevangelie* ietsje mogen bijdragen tot begrip van het nooit geheel te bevatten mysterie van de menswording van God, van zijn verrijzenis en van onze deelname aan het nieuwe leven waartoe Jezus de toegang heeft geopend.

Frits Heijting

Lent, 1 november 2022

INHOUDSOPGAVE

Advent

zondag 1 van de Advent	blz 6
zondag 2 van de Advent	blz 9
zondag 3 van de Advent	blz 12
zondag 4 van de Advent	blz 15

Kersttijd

Kerstnacht	blz 18
Kerstdag	blz 21
zondag na Kerst	blz 24
tweede zondag na Kerst	blz 27
1 januari (Maria, moeder van God)	blz 30
Openbaring van de Heer	blz 32

tijd door het jaar (vervolg: zie na de paastijd.

De zondagen 8-11 kunnen vóór of na de paastijd vallen.

Doop van de Heer	blz 36
zondag 2 van de tijd door het jaar	blz 39
zondag 3 van de tijd door het jaar	blz 42
zondag 4 van de tijd door het jaar	blz 45
zondag 5 van de tijd door het jaar	blz 48
zondag 6 van de tijd door het jaar	blz 51
zondag 7 van de tijd door het jaar	blz 54
zondag 8 van de tijd door het jaar	blz 58 (afhankelijk van het kalenderjaar)
zondag 9 van de tijd door het jaar	blz 60 (afhankelijk van het kalenderjaar)

40-dagentijd

Aswoensdag	blz 63
zondag 1 van de 40-dagentijd	blz 66
zondag 2 van de 40-dagentijd	blz 72
zondag 3 van de 40-dagentijd	blz 75
zondag 4 van de 40-dagentijd	blz 78
zondag 5 van de 40-dagentijd	blz 81
Palm- en Passiezondag	blz 84
Witte Donderdag	blz 86
Goede Vrijdag (I)	blz 89
Goede Vrijdag (II)	blz 91

Paastijd

Paaswake	blz 97
zondag 1 van de Paastijd	blz 101
zondag 2 van de Paastijd	blz 104
zondag 3 van de Paastijd	blz 107
zondag 4 van de Paastijd	blz 110
zondag 5 van de Paastijd	blz 114
zondag 6 van de Paastijd	blz 117
Hemelvaart	blz 119
zondag 7 van de Paastijd	blz 122

Pinksteren	blz 124
vervolg van de tijd door het jaar	
zondag na Pinksteren (Drie-eenheid)	blz 128
2 ^{de} zondag na Pinksteren (Sacramentsdag)	blz 131
zondag 10 van de tijd door het jaar	blz 135 (afhankelijk van het kalenderjaar)
zondag 11 van de tijd door het jaar	blz 138 (afhankelijk van het kalenderjaar)
zondag 12 van de tijd door het jaar	blz 141
zondag 13 van de tijd door het jaar	blz 144
zondag 14 van de tijd door het jaar	blz 147
zondag 15 van de tijd door het jaar	blz 151
zondag 16 van de tijd door het jaar	blz 154
zondag 17 van de tijd door het jaar	blz 157
zondag 18 van de tijd door het jaar	blz 161
zondag 19 van de tijd door het jaar	blz 164
zondag 20 van de tijd door het jaar	blz 167
zondag 21 van de tijd door het jaar	blz 171
zondag 22 van de tijd door het jaar	blz 174
zondag 23 van de tijd door het jaar	blz 178
zondag 24 van de tijd door het jaar	blz 182
zondag 25 van de tijd door het jaar	blz 185
zondag 26 van de tijd door het jaar	blz 189
zondag 27 van de tijd door het jaar	blz 192
zondag 28 van de tijd door het jaar	blz 197
zondag 29 van de tijd door het jaar	blz 200
zondag 30 van de tijd door het jaar	blz 204
zondag 31 van de tijd door het jaar	blz 207
zondag 32 van de tijd door het jaar	blz 211
zondag 33 van de tijd door het jaar	blz 214
Christus koning	blz 217
bijzondere vieringen	
januari (eenheid van de christenen)	blz 221
2 februari (opdracht van de Heer)	blz 227
24 juni (sint Jan de Doper geboorte)	blz 229
29 juni (Petrus en Paulus)	blz 232
15 augustus (Maria ten hemel opneming)	blz 234
september (vredesweek) I	blz 237
september (vredesweek) II	blz 240
14 september (kruisverheffing)	blz 243
1 november (allerheiligen)	blz 245
2 november (allerzielen)	blz 248
7 november (Willibrordzondag)	blz 252
9 november (Kerkwijding)	blz 254
register van evangelieteksten	blz 257
afkorting van bijbelboeken	blz 262

JAAR C

afkortingen van bijbelboeken: zie laatste bladzijde

ADVENT

zondag advent 1(C)

1ste lezing: Jer 33,14-16
 psalm 25 zie beneden
 2de lezing: 1Tes 3,12-4,2
 evangelie: Lc 21,25-28.34-36

Laat die dag niet onverhoeds over je komen.

De tijd van de advent is niet alleen een voorbereiding op het feest van het hemelschokkende wonder van de menswording van God in Jezus, maar tevens op de niet minder grote gebeurtenis van zijn wederkomst, als hij met al zijn engelen bij zich komt voor een oordeel over allen die op dat moment in leven zijn, of ooit geleefd hebben. Heel het Oude Testament is een voorbereiding op deze dingen, die in het Nieuwe Testament hun beslag krijgen¹. Jeremia spreekt over de belofte van een afstammeling van David², die rechtvaardig heersen zal. Dit is de Messias, de Gezalfde of de Christus, die in de volksmond *zoon van David* werd genoemd. Onder de heerschappij van deze *zoon van David* zal de *stad van God* (de verzamelde gelovigen) genoemd worden: *de HEER, onze gerechtigheid*³. Want allen die Jezus toebehoren zoeken hun gerechtigheid niet bij zichzelf, maar bij deze rechtvaardige heerser, die niet alleen genoemd wordt *zoon van David* en *mensenzoon*, maar ook *Zoon van God*⁴.

Gedurende het tijdperk vanaf het eerste Pinksterfeest in het jaar drie-endertig⁵ tot aan Jezus' komst voor het oordeel aan het einde van de tijd, gedurende dit *jaar van genade*⁶, in het boek openbaring genoemd het *1000-jarig Rijk*⁷: in deze huidige tijd dus, gelegen tussen komst en wederkomst, wordt de wereld opgeroepen tot bekering; en zal Jezus heersen in de harten van de gelovigen⁸; en hun zijn vrede doen kennen die het verstand te boven gaat. Ontrukt aan de macht van de boze kunnen gelovigen die, gehoorzaam aan hun roeping, zijn vrede in de wereld voorleven, het komende oordeel met een gerust hart tegemoet zien. Deze grote dag zal worden voorafgegaan door een periode van afval en algehele verslapping van het geloof, gevolgd door een uitbarsting van wereldwijd geweld en een verregaande verruwing van de zeden⁹. In het evangelie staat dit aangeduid met het bijbelse beeld van de onstuimige zee.

Jezus' leerlingen, grootgebracht met de Schrift, zullen b.v. gedacht hebben aan ps 124, waar David uitroept: *Was de Heer niet met ons geweest toen de mensen zich tegen ons keerden, dan hadden zij ons levend verslonden. Zij hadden als een watervloed ons weggevaagd, een wilde stroom had onze zielen verzwolgen, toen hun woede was gewekt.* Vertrouwd als zij waren met het psalmboek, de gebeden van Israël, hebben zij wel geweten dat *de wateren* geen betrekking heeft op de zee of de oceaan, maar op deze chaotische wereld, zoals een andere psalm zegt: *Laat de zee maar tekeer gaan: de wereld en wie hier wonen*¹⁰. Maar over de Messias profeteert Jesaja: *Sta op en wordt verlicht, want uw Licht komt*¹¹; en over de toestroom van gelovigen uit de volkeren¹²: *De rijkdom uit de zee zal tot U komen*¹². Jezus houdt zijn leerlingen - die hij *vissers van mensen* noemt¹³ - voor, dat de tijd van het oordeel wacht, tot het evangelie in heel de wereld is verkondigd¹⁴. Johannes de evangelist ziet op zijn verbanningsoord Patmos in een visioen een nieuwe hemel en een nieuwe aarde komen, *en de zee was niet meer*¹⁵. Dit visioen van de wederkomst van Christus voor het oordeel, en de heerlijkheid hierna, is onverbrekkelijk verbonden met zijn eerste komst: met de geboorte van de Messias.

Gedurende deze laatste periode van de wereldgeschiedenis bezint de kerk zich op haar roeping, om in de wereld zichtbaar en verstaanbaar te maken dat het koninkrijk van God werkelijkheid is geworden in de gelovigen. Christenen horen op deze dag de waarschuwing: *Wees waakzaam, dat je stand zult houden als de beproeving komt!* Maar het lijkt wel of de gemeenschap in slaap is gevallen; en of het geloof in de wederkomst van hun Heer, dat elke zondag in de kerk wordt beleden, geen levende werkelijkheid voor hen is. Wie stemmen hun leven af op het komende oordeel waar het evangelie zo uitdrukkelijk over spreekt? Wie zien er echt naar de wederkomst uit? Dan zal het te laat zijn, op die dag. Maar wie wil dit nog horen?

Deze lauwe reactie is te wijten aan het heersende ongeloof in het laatste oordeel. Het ontbreekt niet aan evangelieteksten hierover. Denk b.v. aan de gelijkenis van de talenten¹⁶; aan de vijf verstandige en de vijf dwaze meisjes¹⁷; aan het koninklijke bruiloftsmaal¹⁸; en aan de grote rede over de laatste dingen bij Matteüs¹⁹. Talrijk zijn de waarschuwingen: Er komt een dag dat het te laat is. Maar de mensen zeggen: "God is liefde, Hij zal niemand veroordelen"; en oude mensen: "Het oordeel, daar hebben ze ons vroeger bang mee gemaakt". Geheel ongegrond is dit verwijt niet; maar de afwijzing van een dag waarop ieder rekenschap zal worden gevraagd is een zeer onverstandige reactie.

Als God liefde is, waarom dan die liefde niet beantwoord? Dit vraagt een leven van voortdurende bekering; zoals Johannes de Doper zei, wijzend op Jezus:

*Hij moet toenemen, ik moet minder worden*²⁰. Kan iemand die Jezus de rug toekeert, zichzelf vooropstelt en in deze onbekeerlijkheid tot op het sterfbed volhardt, kan iemand met deze zelfzuchtige instelling het koninkrijk van God binnengaan? De hemel zou de hemel niet meer zijn, maar een voortzetting van dit gebroken bestaan, maar dan voor eeuwig. Dat zou een hel zijn! Vóór de dag van het oordeel aanbreekt, heeft de kerk de opdracht de verkondiging van *de laatste dag* duidelijk te doen horen, *opdat die dag niet onverwacht zal komen*. Het evangelie van deze eerste adventsdag is duidelijk genoeg: Wees waakzaam, *opdat je dan staande mag blijven voor het aangezicht van de mensenzoon*.

Het evangelie heeft iets klemmends: het draagt de urgentie in zich, die de geesten wakker moet roepen uit hun slaperige houding van 'Het zal zo'n vaart wel niet lopen'. De boodschap is acuut: Mensen, het gaat over leven en dood! Doe weg uit je leven waarmee je niet voor de Heer kunt verschijnen. Allen die aan deze oproep gehoor geven, mogen de komende verdrukking, waar Jezus zijn leerlingen voor waarschuwt, met vertrouwen tegemoet zien. Zij zeggen met de psalm van deze dag: *God is onze toevlucht, wij hebben geen angst, al beeft ook de aarde en wankelen de bergen in zee*.

1) Lc 24,43; hand 17,1.12; 1Pe 1,10 2) 2Sam 7,12vv 3) Jer 33,16 4) Mt 3,17 5) hand 2 6) 2Kor 6,2
7) openb 20,2vv 8) Gal 2,20 9) Mt 24,21 10) ps 89,10 11) Jes 60,1 12) Jes 60,5 13) Mt 4,19
14) Mt 24,14 15) openb 21,1 16) Mt 25,1vv 17) Mt 25, 14vv 18) Mt 22,1vv 19) Mt 24 20) Joh 3,30

psalm 25

- L God is onze toevlucht, wij hebben geen angst,
al beeft ook de aarde, en wankelen de bergen in zee.
- A Laat de golven maar bulderen,
de bergen bewegen in de woedende zee.
- L Er is een stroom die vreugde brengt,
in de stad van God waar zijn woningen zijn.
- A Hier is God in haar midden;
zij staat onwrikbaar vast als de nieuwe Dag aanbreekt.
- L Volkeren woeden en machtige naties wankelen;
dan verheft de HEER zijn stem, en heel de aarde beeft.
- A De HEER van het hemelse leger: Hij is mét ons;
de God van Jakob is onze toevlucht.
- L Kom en zie het werken van de HEER,
die op aarde verwoesting bewerkt.
- A Hij maakt een einde aan de oorlog op aarde;
en vernietigt het verwoestende wapentuig.
- L Kom tot inkeer en besef dat Ik God ben,
geëerd door de vorsten der aarde.
- A De HEER van het hemelse leger: Hij is mét ons;
de God van Jakob is onze toevlucht.

waar ik ook ga (ps 25)

*Waar ik ook ga is mijn hart bij mijn God,
wordt ik vervolgd, dan is Hij mij nabij.
Wordt ik vernederd, belasterd, bespot:
nooit, dat mijn Redder wijkt van mij.*

*Wie U wil dienen staat nimmer beschaamd,
maar wie U haat is in schande gehuld.
Leer mij de leugen te zien en weerstaan,
Heer, dat uw waarheid mij vervult.*

*God is getrouw, wijst wie dwalen de weg,
als zij verlangen zijn woord te verstaan;
toont de zachtmoedigen waarheid en recht,
leert hen de eerbied voor zijn naam.*

*Wie wil er leven in eerbied voor God?
Hij doet de weg van de liefde begaan;
opent je hart voor zijn grote gebod,
leert je met Jezus op te staan.*

*God, die verlost uit de macht van het kwaad,
kom mij te hulp: ik ben eenzaam, alleen.
U ziet mijn angst voor de laster, de haat,
U ziet de vijand om mij heen.*

*U bent mijn toevlucht, mijn Rots van behoud,
die mij uw wet in het hart hebt gelegd.
Heer, mijn verlangen, genadig en trouw:
zegen uw volk, dat zoekt uw weg.*

gelovenbelevens.nl > al mijn verlangen, lied 142

* * *

zondag advent 2(C)

1ste lezing: Baruch 5,1-9

psalm 126 zie beneden

2de lezing: Fil 1,3-6.8-11

evangelie: Lc 3,1-6

Bereid de weg van de Heer.

Baruch (1ste lezing) ziet in de verte de Messias komen, en roept uit: *God leidt het jubelende Israël in zijn heerlijk licht*¹. Waar zou de profeet anders over spreken dan het nooit te peilen wonder van de almachtige God, die in liefde voor de mensen zijn eeuwige wezen aan de wereld openbaart? Terecht wordt het feest van de menswording voorafgegaan door vier weken van voorbereiding, ter bezinning op het gewicht van deze gebeurtenis, die het laatste tijdperk van de geschiedenis inluidt.

Waar alle profeten over gesproken hebben², is in de aanloop naar de geboorte van de Messias heel dichtbij gekomen: de komst van de *zoon van David*³. Aanvankelijk konden de mensen het alles vernieuwende mysterie nog niet begrijpen, dat deze *mensenzoon* Jezus tevens genoemd mag worden *God-met-ons*⁴. Ook nu nog hebben velen er moeite mee. Gelovigen zullen het echter van harte beamen: Wie anders dan God zelf zou de mens, die zo diep is weggezakt, weer tot Hem kunnen verheffen? Hij kent zijn kinderen, die verlangen naar een goed en eerlijk bestaan; en zendt hun zijn Christus. Bij Jesaja, de eerste van de vier grote profeten uit het Oude Testament, zijn de meest duidelijke profetieën te vinden over de komst en de werkzaamheid van de Messias.

Honderden jaren tevoren heeft de profeet het aangekondigd: *Alle mensen zullen Gods redding zien*⁵. De engel heeft aan Maria *Jezus* genoemd als naam voor het kind dat zij ontving⁶. Die naam, stammend uit het Hebreeuws, betekent: *God redt. Hij is het, die zijn volk zal redden uit hun zonden*⁷. Jezus heeft zijn leerlingen voortdurend onderricht over alles wat in de Schrift op hem betrekking heeft⁸; en door de schriftgeleerden niet werd begrepen. De laatsten verwachtten als hun Messias een machtige heerser, die zich in Jeruzalem zou vestigen. Maar als Jezus in het openbaar optreedt, wat zien de mensen dan? Een indrukwekkend persoon, een leidersfiguur? Ja; maar niet indrukwekkend van voorkomen; en niet gekomen om als een werelds vorst te heersen. Want wat zien zij? Een eenvoudig en zachtmoedig mens, heel anders dan wat zij van hun oversten over de messias hebben gehoord. De geestelijke leiding echter hoopt op herstel van de vroegere luister; en ergert zich mateloos aan deze timmermanszoon, die zich dikwijls niet stoort aan de traditie die zij voor heilig houden. Hij waagt het zelfs hen openlijk terecht te wijzen vanwege hun bekrompen en ongeestelijke houding.

Van conservatieve zijde is Jezus steeds tegengewerkt. In deze kringen wordt grote waarde gehecht aan de bestaande gebruiken, zonder het besef dat alle wetten en regels in de Schrift slechts ten doel hebben de harten van de mensen te richten op de God van al wat leeft. Gehoorzaamheid wordt hier hoger aangeslagen dan de liefde voor JAHWEH, van wie zij denken dat Hij te hoog en verheven is om Hem persoonlijk te kennen. De genade, waarin de Allerhoogste zich tot de mensen neerbuigt is hun vreemd. Zij lezen dagelijks uit de Schrift, maar blijven doof voor het profetenwoord: *Ik woon hoog en verheven, en in elk eenvoudig en vriendelijk mensenhart*⁹. Zij achten zichzelf voorbeeldig in de uitoefening van de godsdienst; en begrijpen niet dat ook tot hen het woord van Johannes de Doper was gericht: *Kom tot inkeer!*

Bekeer je! Elk dal moet worden gevuld, elke berg verwijderd. Als ik een kuil of een berg voor mijn deur heb, kunnen bezoekers mij moeilijk bereiken. Als ik ontoegankelijk ben, hoe zal mijn Heer bij mij binnen kunnen komen? Wie de blik naar binnen heeft gericht, moet oog krijgen voor de omgeving, die tekort wordt gedaan. Wie leeft in een isolement, moet ophouden met navelstaren en aandacht krijgen voor de naaste. Wie zonder uitzicht leeft, moet niet tot moedeloosheid vervallen; maar zichzelf niet langer in

het middelpunt denken, en hopen op God, die een nieuwe weg opent. Roep Hem aan, die ieders moeite kent; en de hand reikt aan wie hem zoeken.

Bekeer je, de kronkelpaden moeten recht worden. Maak de ruwe wegen vlak. Wie uit eigenbelang al naar het uitkomt de rechte weg verlaat, wie omwille van gewin af en toe de hand licht met de eerlijkheid, wie uit eerzucht en ambitie anderen aan de kant zet, wie de openhartigheid verliest door eigen fouten af te dekken, wie zichzelf verheft en anderen bekritiseert en belastert: wie naar buiten toe langs kronkelwegen gaat, moet niet denken dat de Heer bij hem of haar kan binnenkomen. Maak daarom de weg recht, verwijder alle obstakels, en effen de weg om anderen bij je binnen te laten. Laat je niet domineren door je humeur, maar wees opgewekt. Zet je gevoeligheden opzij, en wees niet afhoudend maar uitnodigend, niet onverschillig maar belangstellend, niet hebberig maar vrijgevig, niet druk met jezelf maar dienstvaardig, met oprechte zorg voor mensen in de verdrukking, dichtbij en ver weg. Zo ontmoet je Jezus op je pad en zal hij bij je binnegaan. Hij doet je jouw roeping in de wereld verstaan, om daar samen met hem vorm aan te geven, zonder angst voor tegenstand.

Jezus' wegbereider Johannes, de laatste van de profeten van het oude verbond, geroepen om de komst van de Messias voor te bereiden, zag niemand naar de ogen: ook koning Herodes niet, hetgeen tot zijn terechtstelling heeft geleid. Op hem en ook op de apostelen na hem is het psalmwoord van deze zondag van toepassing: *Zij gaan in moeite hun weg, die de zaadbuidel dragen; maar als zij thuiskomen juichen zij, om de oogst die zij binnen mogen halen*¹⁰. Hier bij de Jordaan, waar Johannes predikt en allen doopt die tot inkeer komen, begint die oogst zich af te tekenen. Jezus spreekt niet over graan, maar over mensen, als hij zijn leerlingen de opdracht geeft: *Bid tot de Heer van de oogst, dat Hij arbeiders zendt om te oogsten*¹¹. Laat niemand dit gebed verwaarlozen; want *het gebed van de rechtvaardige vermag veel*¹².

De oogst verwijst naar het oordeel op de laatste dag. Niet alleen over zijn eigen volk spreekt de profeet, maar over allen die ooit geleefd hebben of zullen leven. De kerk hoort vandaag de oproep tot inkeer, als waarschuwing dat het huidige tijdperk van genade, dat met de komst van Christus is aangebroken, eens - en voor velen onverwacht - ten einde zal komen, als Jezus met al zijn engelen bij zich in macht en majesteit terugkeert, om recht te spreken over de wereld. *Zoals de bliksem licht van het westen tot het oosten, zo zal zijn komst zijn; en heel de mensheid zal Gods redding zien*¹³.

De kerk, die zich voorbereid op het feest van Jezus' komst tot de wereld in zwakheid, wordt vandaag opgeroepen vooruit te zien naar zijn wederkomst in macht. Als hij komt, *zal dan de menszoon geloof vinden op aarde?*¹⁴ De geschiedenis van Israël, dat de profetische woorden in de wind heeft geslagen, is een waarschuwing voor de kerk van Christus wereldwijd. Gelukkig zijn zij, die gelovig hun Heer tegemoet leven! Tot hen spreekt de apostel in de tweede lezing van vandaag: *Ik ben er zeker van dat Hij, die het goede werk in jullie is begonnen, het zal voltooien tegen de dag van Christus.*

1) Baruch 5,9 2) 1Pe 1,10 3) Mt 1,1 4) Mt 1,23 5) Jes 40,3vv 6) Lc 1,31 7) Mt 1,21
 8) Lc 10,23; Lc 18,31; Lc 22,37 9) Jes 57,15 10) ps 126,6 11) Lc 10,2 12) Jak 5,16 12) Lc 17,24
 13) Mt 24,27 14) Lc 18,8

psalm 126

- L Toen de HEER Sions ballingen deed wederkeren,
 toen was 't of wij droomden.
 A Wij lachten en wij juichten en wij jubelden van blijdschap.
 L De mensen zeiden over ons: hun God doet wonderen aan hen!
 A Werkelijk, God deed een wonder aan ons;
 en wij waren van vreugde vervuld.
 L HEER breng een keer in ons lot, wend het onheil van ons af.
 A Wie zaaien onder tranen, zullen maaïen met gejuich.
 L Hij gaat moeïtevol zijn weg, die de zaadbuidel draagt.
 A Hij zal komen met gejuich, in zijn armen draagt hij zijn schoven
 gelovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

* * *

zondag advent 3(C)

- 1ste lezing: Sef 3,14-18
 tussenzang Jes 12 zie beneden
 2de lezing: Fil 4,4-7
 evangelie: Lc 3,10-18

Meester, wat moeten wij doen?

Veel parochies zamelen kleren in voor de arme landen. Hoe goed bedoeld ook, kan dit toch gemengde gevoelens oproepen. In een kerk in een welgestelde wijk lag op gezette tijden de hal vol met een metershoge stapel vuilniszakken, waarvan de inhoud door vrijwilligers werd bekeken en weggewerkt. Zij hoefden niet veel af te keuren: veel kleding was nauwelijks gedragen; en nu dus alweer weggedaan en vervangen door de laatste mode. De mensen deden het uit een goed hart en misschien ook wel uit een zeker schuldbesef, want het was toch eigenlijk een beschamend gezicht. Voor hen die weten wat armoede is, baden deze gevers in weelde. Het is een overdaad die niet eens gelukkig maakt.

Johannes de Doper prijst vandaag betere offers aan. Wie zich dingen gaat ontzeggen, draagt niet alleen bij aan de leniging van de nood op veel plaatsen in de wereld, maar wordt er ook zelf beter van. Zo blijven gelovigen vrij van hebzucht, *die gelijk staat aan afgoderij*¹. Zij dragen hun kleren tot ze versleten zijn, en geven het geld dat zij zo overhouden weg². Zij dragen niet alleen bij aan een eerlijke verdeling van de welvaart, maar hebben ook geen deel aan de zinloze overproductie en hiermee gepaard gaande vervuiling van de aarde, waar de armen het meeste onder te lijden hebben.

Johannes de Doper voegt zich met zijn oproep tot bekering als laatste in de rij van de profeten van Israël, die in alle toonaarden hun volk hebben opgeroepen God niet te dienen naar de letter van de wet, maar in liefde voor Hem, die het hart van de gever aanziet. De geestelijke leiding, beducht op handhaving van hun positie, liet zich door Johannes niet gezeggen. Het volk hield hem echter voor een profeet³. De mensen vroegen zich zelfs af of hij misschien de langverwachte Messias was? Hij heeft dit van meet af aan ontkend, en gezegd: *Ik ben het nog niet waard de riem van zijn sandalen los te maken*⁴. Jezus' wegbereider maakt duidelijk dat de Messias méér is dan een profeet die oproept tot bekering: Hij is het, aan wie God het oordeel in handen heeft gegeven⁵. Dit oordeel, en het apart zetten van de gelovigen, wordt in het evangelie vergeleken met de scheiding van kaf en koren⁶. Het kaf wordt door de wind weggevoerd, omdat het geen gewicht heeft in zichzelf. Jezus voegt hier met een ander oud-testamenteisch beeld de waarschuwing aan toe, dat *het kaf zal worden verbrand met onblusbaar vuur*⁷.

Het leerstuk van het laatste oordeel is niet populair; en wordt eigenlijk als achterhaald beschouwd. Oudere mensen laten weten er vroeger bang mee te zijn gemaakt; en voorgangers durven zich niet aan dit onderwerp te wagen. Voor jongeren, die dit soort teksten nooit op een aanvaardbare wijze hebben horen uitleggen, lijkt het idee verwerpelijk, want in strijd met de liefde van God. Toch gebruikt Jezus dit beeld van vuur als een waarschuwing voor allen die alleen zichzelf maar zien, zich aan de nood van anderen weinig gelegen laten liggen, en weigeren zich te bekeren. Wie zou aan dit oordeel voorbij durven gaan⁸?

Al blijft sinds mensenheugenis alles bij het oude, al lijkt het of God het roepen van mensen in nood niet hoort en kunnen uitbuiters en onderdrukkers schijnbaar ongestraft hun gang gaan, dan betekent dit toch niet dat God het onrecht niet ziet. Maar Hij, *die wil dat alle mensen behouden worden*⁹, stelt de dag uit waarop Hij rekenschap zal vragen, teneinde iedereen in de gelegenheid te stellen zijn of haar leven te beteren. Zo leert het evangelie van vandaag: *Heel de schepping zal Gods redding zien; en op een andere plaats: Het evangelie zal in de gehele wereld verkondigd worden, en dan zal het einde komen*¹⁰. Het is niet voldoende het geweten te sussen met een zak overbodig geworden kleding. Hij doorgrondt ieders hart en ziet wie werkelijk begaan is met mensen in nood.

Het komende oordeel heeft 2000 jaar geleden een aanvang genomen bij de menswording van God; en zal op de dag van Jezus' wederkomst tot een einde worden gebracht. Dat dit oordeel niet zou stroken met het geloof in een liefdevolle God, is ál te eenvoudig gedacht. Hij straft in genade, als een God die maar één verlangen kent: de mensheid, die van Hem is afgedwaald, bij zich terug te brengen¹¹. Maar als mensen weigeren, als zij zich van Hem afwenden en voortgaan op hun eigen zelfzuchtige wegen, waar alle ellende in de wereld uit voortkomt: wat kan Hij dan nog doen? Als zij beweren eerst van zichzelf te moeten houden, en dan misschien eens naar de naaste te kijken, wat kan Hij dan meer doen dan hun in een mens zijn goedheid tonen, die haar weerga niet heeft? Liefde laat zich niet dwingen. Als de mensen Jezus verwerpen, zelfs als hij zich ten einde toe zonder een spoor van verwijt aan zijn vervolgers overgeeft, resten er geen middelen om hen tot inkeer te bewegen.

Het laatste oordeel betekent dat de huidige tijd van genade, waarin God het kwaad niet direct bestraft, niet altijd voort zal duren. Mensen die geen middel tot verweer hebben hoeven niet altijd te blijven lijden onder het juk van anderen, die toevallig een positie innemen waarin zij hun lusten kunnen botvieren. Eens komt aan deze toestand een einde. Dan worden mensen van goede wil opgenomen, om voor eeuwig te leven voor het aangezicht van God.

Johannes kondigt een Redder aan, zó verheven van afkomst, dat de profeet het niet waard is zijn schoenen los te maken. De Messias, één van wezen met de Vader, *door wie Hij de wereld geschapen heeft*¹¹, verschijnt als dienaar in de wereld, om armen en verdrukten bij te staan; en aan mensen van goede wil de goedheid van God te tonen. Wie zou zich niet bekeren en de ondeugd wegdoen om hem te kunnen ontvangen, die zoekende mensen hun bestemming toont? In dit moeitelijke bestaan zijn christenen niet zonder hulp. *Wees niet bang, laat je handen niet slap worden. De Heer je God is bij je: een held die verlost.* (1^e lezing). Hoe graag had die oude profeet niet willen weten, hetgeen nu aan christenen is geopenbaard!

Voor allen die verlangen naar een God-gewijd leven opent Hij in Christus de toegang naar een zijn Rijk, waar zelfs de herinnering aan het kwaad is verdwenen. Geen dood zal er meer zijn, geen boosheid en geen verdriet; maar vrede en geluk voor allen die Jezus liefhebben. Gezegend zijn zij, die aan deze boodschap gehoor geven! Zij gaan voort met de hoop in het hart, die mensen op doet leven. *De HEER is mijn Redder, ik heb geen angst; mijn kracht is uit Hem, en voor Hem is mijn lied* (psalm van deze zondag).

1) Kol 3,5 2) hand 10,4 3) Mt 21,46 4) Joh 1,27 5) Joh 5,22 6) bv ps 1 7) Jes 66,24
8) gelovenbelevens.nl > ik geloof III.7.2; VII.2.4 9) 1Tim 2,4 10) Heb 12,6

lofzang van Jesaja (Jes 12,1-6)

- L Ik dank U, mijn God: ik leefde in uw toorn*; *buiten Gods genade
 U had zich afgewend, maar nu vertroost U mij.
- A De HEER is mijn Redder, ik heb geen angst;
 mijn kracht is uit Hem, en voor Hem is mijn lied.
- L Vol vreugde mag je putten uit de bron van verlossing;
 en zó zul je spreken op die dag:
- A Breng dank aan God en roep Hem aan;
 maak zijn naam* bekend, en zijn grootse werken. *IK BEN
- L Zing de lofzang voor Hem, die grote dingen heeft verricht;
 laat heel de aarde hiervan horen.
- A Juich nu, Sion: groot is de Heilige in uw midden!
gelovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

* * *

zondag advent 4(C)

- 1ste lezing: Micha 5,1-4a
 psalm 80 zie beneden
 2de lezing: Heb 10,5-10
 evangelie: Lc 1,39-45

Gezegend is de vrucht van uw schoot!

Twee vrouwen staan voor het wonder van de geboorte van een nieuw mens. Elisabeth is aan het einde van haar zwangerschap, Maria aan het begin. De moeder van de laatste der profeten begroet de moeder van hem, over wie alle profeten gesproken hebben: Gezegend is zij onder de vrouwen, en gezegend is Jezus, de vrucht van haar schoot. Alle aandacht is op hem gericht. Zelfs het kindje van Elisabeth beweegt zich in haar buik, als Maria binnenkomt. Maria antwoordt Elisabeth met een lofzang op God, die ettelijke componisten heeft geïnspireerd tot een 'magnificat': *Hoog verheft mijn ziel de Heer*¹. Tot op de dag van vandaag vereert de kerk haar, die geloofd heeft wat de engel haar heeft aangezegd.

Wie zal de grootheid kunnen beschrijven van dit alles overtreffende wonder van de almachtige God die in een vrouw zijn intrek neemt; en in een eenvoudig mens zijn innerlijk wezen aan de wereld wil openbaren? Alles staat in het teken van de komende Messias, die *Zoon van God* genoemd zal worden², *Jezus*, dat is *Redder*³, en *God met ons*⁴. Heel de kerk noemt Maria gezegend; en kent haar vanouds de eretitel toe van *moeder van God*. Dit geldt ook voor protestantse gelovigen, hoewel zij reserve betrachten, als reactie op de in bepaalde kringen soms op aanbidding gelijkende Mariaverering in de katholieke kerk.

Ernstiger dan de tweedeling katholiek-protestants is de scheiding van geesten die dwars door de kerken loopt: het verschil in opvatting over de vraag: *Wie is Jezus?* Mag

deze Joodse man werkelijk worden genoemd: *God-met-ons*? Hoe vaak wordt hij niet voorgesteld als een voorbeeld ter navolging, een eerste zwaluw wiens komst de zomer aankondigt, de eerste mens die het gelukt is volmaakt goed te leven? Wie niet inziet dat hij méér is dan dat, stelt Gods *genade* buiten werking. "Je zult het zelf moeten doen", wordt dan de verkondiging; "Kijk maar naar Jezus, die heeft het ook gedaan". Waar blijft zo de verlossende boodschap, waar heel het Oude Testament van getuigt? De profeten spreken over de komst van een Redder, die de menselijke onmacht te hulp zal komen. De profeet Micha (1ste lezing) ziet hem in de verte komen: *Jij, Bethlehem, uit jou zal iemand komen die over Israël gaat heersen*. De psalm van deze zondag spreekt dezelfde verwachting uit: *O God, kom ons herstellen; en toon ons het licht van uw aanwezigheid, dan zullen wij gered zijn*. Over wie anders zou de profeet hier spreken dan over Jezus, *het licht van de wereld*⁵?

Hetgeen Jezus liet zien, is voor anderen ten enenmale te hoog gegrepen. Wie kan zijn vijanden liefhebben dan met zijn hulp? Wie kan de hang naar geld en goed te boven komen, als zijn Geest niet met onuitputtelijk geduld zijn kinderen zou vermanen en leiden? De deugden van matigheid, wijsheid, sterkte en rechtvaardigheid, van armoede, gehoorzaamheid en zuiverheid, van geloof, hoop en liefde, zijn onbereikbaar zonder het geloof in God. Eerst ik en dan jij: deze zelfzucht waar alle gelovigen mee kampen, is overwonnen door de Zoon van God, die ruim 2000 jaar geleden in Maria lijfelijk zijn intrek heeft genomen; en sedert het begin van de kerk woning zoekt in de harten van de mensen. Niemand kan zichzelf verheffen tot de goedheid van God, die in Jezus openbaar is geworden. Wat christenen wel kunnen, is hem liefhebben, en verlangen naar een leven met hem: die nederige mens, God in ons midden. Vertrouwend op hun geliefde zal hij hen leiden *op de rots die te hoog is voor hen*⁶.

Deze rots is een bekend en direct aansprekend beeld in de Schrift: Je bent veilig, je hoeft geen gevaar meer te duchten. *Die rots*, zegt de apostel, *is Christus die met ons meetrekt*⁷. Wie is in staat zichzelf te reinigen en als Christus te zijn? Door zichzelf met de wereld te vereenzelvigen, wil hij zich geven aan ieder die zijn of haar onmacht hiertoe belijdt en zich tot hem keert. In de 2^e lezing wordt de psalm geciteerd, waarin David, sprekend over de komende Messias, zegt: *Zie, hier ben ik, om uw wil te doen, o God*. Wie hem daadwerkelijk toebehoort, zal dagelijks deze woorden herhalen. *Hier ben ik om uw wil te doen*: niet op eigen kracht, maar levend in genade, door *Christus die in mij woont*⁸.

Bij het begin van de kerk is het tijdperk van genade aangevangen, dat ten einde zal komen op de dag van Jezus' wederkomst voor het oordeel. Deze *laatste dag* is nabij; maar wie heeft hier oren naar? In de kerken wordt hier nauwelijks over gesproken. Tijdens de advent moet duidelijk worden dat komst en wederkomst niet los van elkaar gezien kunnen worden. Christenen die de menswording van God in Jezus erkennen, leven dagelijks in de verwachting van zijn wederkomst. Niet in angst en beven leven

zij, maar in geloof, hoop en liefde, in diep ontzag uitziende naar die grote dag, waarop hij alles goed komt maken.

De adventstijd is een voorbereiding op het Kerstfeest, waarop de engelen zingen van *vrede op aarde*⁹, een belofte die nog wacht op de uiteindelijke vervulling na de wederkomst. Elisabeth voorvoelt dit evangelie, en de grootheid van de komst in zwakheid van de beloofde Redder. Moge de Geest van God zijn kinderen hierover onderrichten. Maria, moeder van God, bid voor ons dat Jezus, die in uw lichaam zijn menselijke gestalte heeft aangenomen, woning mag maken in de harten van de gelovigen, opdat er in de kerk van Christus iets van die vrede zichtbaar mag worden, waar alle mensen van goede wil naar hunkeren. *Heer, toon uw macht aan uw volk; en wees ons tot redding!* (psalm van deze zondag)

1) Lc 1,46vv 2) Lc 1,35 3) Mt 1,21 4) Mt 1,23 5) Joh 8,12 6) ps 61 7) 1Kor 10,4 8) Gal 2,20

9) Lc 2,14

psalm 80

- L Herder van Israël, die ons leidt als uw kudde,
luister naar uw volk.
- A U, die tussen de cherubs troont,
laat uw licht over ons schijnen.
- L Toon uw macht aan uw volk;
en wees ons tot redding!
- A O God, kom ons herstellen;
en toon ons het licht van uw aanwezigheid,
dan zullen wij gered zijn.
- L HEER, God van het hemelse leger,
hoelang nog blijft U doof voor het gebed van uw volk?
- A U geeft ons brood van verdriet te eten;
onze beker is gevuld met tranen.
- L Voor onze naasten zijn wij een aanstoot;
en onze vijanden lachen om ons.
- A Zie om naar de stam die U hebt geplant,
naar uw kind, dat U grootbracht voor Uzelf.

geloovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

* * *

einde van de advent

KERSTTIJD (C)

24 dec kerstnacht (ABC)

1 ^{ste} lezing:	Jes 9,1-3.5-6
psalm 96	zie beneden
2 ^{de} lezing:	Titus 2,11-14
evangelie:	Lc 2,1-14

vrede op aarde

Engelen en mensen kunnen zich als redelijke wezens met elkaar verstaan, eensgezind in de aanbidding van hun Schepper. Zoals blijkt uit de eerste hoofdstukken van het Lucas-evangelie, zijn de engelen, levend voor Gods aangezicht, nauw betrokken bij zijn plan de mensen bij zich terug te brengen. Heel het hemelse leger heeft de adem ingehouden bij de aankondiging door de aartsengel Gabriël aan Maria; en de hemel was vervuld van gejuich bij haar instemmend antwoord. Vandaag gaat de hemel open, als de herders in een visioen worden opgenomen, en engelen horen zingen voor hun Schepper: *Eer aan God in de hoge!*

We horen die verhalen aan; maar realiseren ons te weinig dat het realiteit is: naast de zichtbare bestaat een geestelijke werkelijkheid. De aartsengelen Gabriël, Michaël en Rafaël maken deel uit van een hiërarchie van geestelijke wezens, die nauw bij de mensenwereld betrokken zijn¹. Evenals op de mensen heeft de zonde ook op velen van hen vat gekregen. Zij worden duivels of demonen genoemd, met als hun aanvoerder Satan, die de eerste mensen ertoe heeft verleid zich van God af te wenden²; en hen in zijn val heeft meegesleept.

De zonde, die - zoals iedereen kan waarnemen - van de ouders op hun kinderen overgaat, heeft de mensheid in slavernij gebracht. Zomin als de baron van Münschausen zichzelf bij de haren uit het moeras kan trekken, kunnen mensen zich op eigen kracht hiervan bevrijden. De goede wil is wel aanwezig, zegt Paulus, maar de macht van de zelfzucht is mij te sterk. *Ongelukkig mens die ik ben: wie zal mij verlossen uit dit bestaan ten dode? God zij gedankt door Jezus Christus, onze Heer!*³

God zij dank voor hem, die in deze nacht geboren is! De goede engelen verheugen zich bovenmate in de langverwachte vervulling van de belofte aan Israël. De herders kunnen onmogelijk de omvang bevatten van deze hemelschokkende gebeurtenis in de kerstnacht: *de menswording van God*. Zij kunnen nog niet weten dat zij getuige zijn van het aanbreken van de laatste periode in de geschiedenis van de mensheid: de tijd van genade, waarin het evangelie van menswording en verrijzenis, en van nieuw leven voor allen die geloven, in heel de wereld wordt verkondigd. Want niet alleen voor Israël is Jezus gekomen. Betekent zijn naam niet *God redt?*⁴ De Messias, van wie alle profeten getuigen, verschijnt in deze nacht als redder van alle mensen die ooit geleefd hebben of nog zullen leven. *Het volk dat in duisternis leeft ziet een groot licht* (1^e lezing).

De kerk van Christus wereldwijd stemt deze nacht in met het lied van de engelen: *Eer aan God in de hoge, en vrede op aarde!*

De mensen spotten soms: "Waar is die vrede dan? Ik merk er weinig van!" Inderdaad is de wereld ook sedert Jezus' komst alle eeuwen door geteisterd geweest door oorlog en geweld. Toch is de vrede van Christus, die kerkgangers elkaar elke zondag aan het einde van de viering toewensen, duidelijk zichtbaar in allen die hem daadwerkelijk toebehoren. Zij stellen zichzelf niet voorop, maar bieden ruimte aan zijn Geest: nederig, zachtmoedig en vol van ontferming, zuiver van hart⁵. Zij zingen - zoals de psalm van de kerstnacht leert - *een nieuwe melodie; en aanbidden de Heer om zijn schoonheid. Laat de wereld toch ontzag voor Hem hebben!*

Zonder deze heiligen - of ze nu officieel heilig zijn verklaard of niet - die alle uren van de dag hun God in gedachten hebben, zou de wereld er heel wat slechter uitzien. Zij zijn het *zout van de aarde*⁶. Zij koesteren geen wrok in hun hart, maar treuren om alle onrecht in de wereld. Worden zij geslagen, dan keren zij de andere wang toe; en tonen de zachtmoedigheid van Christus, die hun het nieuwe en onvergankelijke leven leert. Zij spreken van niemand kwaad, maar in onrecht en verdrukking bidden zij voor hun belagers. Zij laten de haat, die de ziel vergiftigt, niet in hun leven toe; maar hebben hun vijanden lief⁷. Naar waarheid worden zij *kinderen van God* genoemd, die door het werk van Christus de macht hebben verkregen als nieuwe mensen met hem te leven⁸; en te heersen over het kwaad, door het geloof in hun verzezen Heer. Het hemelse licht, waar de engelen in baden, wordt door hen in de wereld gebracht. Heel de aarde smacht naar hen, die zich door zijn Geest laten leiden, *en een bezonnen, rechtvaardig een God-gewijd leven leiden* (2de lezing). Over dit volk van God zijn de engelen bovenmate verheugd; en zij zingen: *Vrede op aarde onder de mensen in wie Hij behagen heeft.*

Deze nacht is een nacht van vreugdevol gedenken van de geboorte van Jezus in de stal van Bethlehem. Hier wordt het vrede-rijk van God op aarde gevestigd. Door het geloof in hem mogen mensen van goede wil hier en nu, temidden van onrecht en verdrukking, al leven als burgers van de hemel⁹. Het laatste bijbelboek openbaring (apocalyps) spreekt van een tijdperk van *1000 jaar*¹⁰, waarin de duivel gebonden is voor allen die met Christus leven. Daarna volgt het einde, als Jezus met al zijn engelen bij zich terugkeert voor het oordeel¹¹. Hij heeft zijn leerlingen er op voorbereid, dat de tijd die aan zijn wederkomst voorafgaat zal worden gekenmerkt door geloofsafval en verkoeling van de liefde¹²; en hij houdt zijn kerk voor: *Wie tot het einde toe volhardt zal behouden worden*¹³.

Deze volharding hebben christenen wel nodig. Nu de wereld zich van God afkeert en de mens zichzelf tot God maakt, gaan zij een minderheid vormen die in de verdrukking komt. Het zal voor hen vaak niet gemakkelijk zijn in Jezus' voetspoor te gaan. Het ongeloof doortrekt als gist in het brood zelfs de kerk, waar de partijen soms lijnrecht tegenover elkaar staan. Allerlei schandalen zorgen voor een negatieve publiciteit, als koren op de molen van Jezus' vijanden. Maar temidden van alle onrecht en vernedering wordt hun de ten hemel stijgende vreugde van de kerstnacht geschonken: de redding uit een gewelddadige wereld, die zijn einde nadert. Zullen gelovigen, die beseffen wat Jezus voor hen betekent, niet àl hun handel en wandel onder zijn oordeel stellen? Zij gaan de strijd aan met hun eigen hebzucht en begeerte, ijdelheid en genotzucht, die hem in de weg staat: Jezus, God-met-ons. De hoog verheven Heer is tot onze aarde afgedaald, om mensen van goede wil in zijn vrede te doen delen. *Mensenfamilie, zoek naar de HEER; en belijd zijn grootheid en macht!*

1) Kol 1,16 2) gen 3,1vv 3) Rom 7,24v 4) Mt 1,21 5) Mt 5,1vv 6) Mt 5,13 7) Mt 6,44
8) Joh 1,12 9) Fil 3,20 10) openb 20,2 11) Mt 24,30v 12) Mt 10,22 13) Mt 24,12

psalm 96

- L Zing voor de HEER een nieuwe melodie;
laat heel de wereld Hem eer betuigen.
- A Geef Hem de eer die Hem toekomt;
en verkondig zijn redding van dag tot dag.
- L Laat alle volken van zijn grootheid horen;
en maak aan de wereld zijn wonderen bekend.
- A Groot is de HEER en hoog verheven, laat àl wat leeft Hem eren.
- L Nietswaardig zijn de goden der mensen;
maar de HEER heeft de hemelen gemaakt.
- A Verheven schoonheid gaat voor Hem uit,
macht en heerlijkheid vervullen zijn heiligdom.
- L Mensenfamilie, zoek naar de HEER en belijd zijn grootheid en macht!
- A Kom met offers naar zijn heiligdom; en geef Hem de eer die Hem toekomt.
- L Aanbid de HEER in zijn heilige schoonheid;
heel de wereld moet ontzag voor Hem hebben.
- A Laat de volken het horen: de HEER regeert; nu staat de aarde vast.
- L Laten hemel en aarde juichen, de zee en wat daarin leeft:
Hij oordeelt de wereld rechtvaardig.
- A Laat de velden zich verheugen en àl wat daar groeit,
samen met de bomen in het woud.
- L Laat àl wat leeft vol vreugde zijn,
want onze God zal komen voor het oordeel.
- A Hij oordeelt de wereld rechtvaardig, alle volkeren naar waarheid.

gelovenbelevens.nl > psalmen & gebeden

* * *

25 dec kerstdag (ABC)

1 ^{ste} lezing:	Jes 52,7-10
psalm 98	zie beneden
2 ^{de} lezing:	Heb 1,1-6
evangelie:	Joh 1,1-18

Het Woord is vlees geworden.

De Bijbel wordt soms genoemd: *het woord van God*. Het is beter te spreken over *woorden van God*. Want van oudsher hebben de profeten van Godswege gesproken, en zijn woorden aan zijn volk overgebracht. Deze profetieën zullen eens afgedaan hebben¹. Vele van deze teksten hebben in Christus reeds het begin van hun vervulling gekregen, nog wachtend op de dag van zijn wederkomst. Hij is het, naar wie alle profeten verlangend hebben uitgezien². Jezus zelf echter, die begin noch einde heeft, is in eeuwigheid bij de Vader³. In hem spreekt God zijn ultieme Woord; en maakt hij zijn innerlijk wezen zichtbaar in de wereld. Dit is het, waarvan de psalmen zingen: *Zijn liefdevolle goedheid is eeuwig*⁴.

Niemand heeft ooit God gezien; maar Jezus doet Hem kennen: *vol van genade en waarheid*. Vol van genade: want hij die zonder zonde is, verbindt zich met een wereld die verkeert in de macht van het kwaad, onmachtig zichzelf te bevrijden. *Vol van waarheid*: want in hem is geen spoor van bedrog te zien. Christenen, die iets van zijn goedheid hebben ervaren, moeten het beamen: Hier kan begin noch einde aan zijn, dit is eeuwig, dit is God! Allen aan wie God deze kennis van de waarheid in het hart heeft gelegd, zien in Jezus de vervulling van hun verlangen. Zo is hij het Woord dat God spreekt tot een wereld in nood.

Allen die dit Woord liefhebben, worden door God *rechtvaardig* genoemd. Van nature zijn zij niet vrij van het onrecht in de wereld en zijn hun daden niet vlekkeloos. Als gelovigen hebben zij nochtans deel aan het nieuwe leven van de verrezen Heer. Niemand is in staat op eigen kracht de wet van God te volbrengen⁵. God, die de menselijke zwakheid kent, verlangt niet het onmogelijke, maar alleen dit ene: dat zijn kinderen Hem liefhebben. Allen die hun onmacht belijden zich te bevrijden van de zelfzucht, die leidt tot de dood, ontvangen in het doopsel van Godswege het zichtbare bewijs van de vergeving van hun schuld, en de toegang - hier en nu - tot het eeuwige leven, zoals Johannes leert: *Wij zijn overgegaan van de dood naar het leven*⁶.

In het doopsel met Jezus verbonden, mogen christenen leven in gemeenschap met hun Heer. *Zij zijn niet uit de begeerte van het vlees of de wil van een man, maar uit God geboren*, om als nieuwe mensen met Christus op te staan; en te leven als burgers van zijn eeuwige Rijk. De dood ligt achter hen die geloven! Wie kan de omvang van dit evangelie verstaan? Inderdaad: zij die hier ernst mee maken, zichzelf gaan vergeten, en in al hun handel en wandel bidden om

de Geest van Christus, die God zijn kinderen nooit zal weigeren⁷. Zij zijn op weg iets te vatten van de alles overstijgende gebeurtenis van de menswording van God. Laat christenen het toch beseffen: Hij geeft ons hier en nu al deel aan het eeuwige leven!

Op het feest van Kerstmis is dit werkelijkheid geworden voor allen die met woord en daad geloven. Hier, in een voederbak in een stal te Bethlehem - de geboorteplaats van David - ligt hij, die de *zoon van David*⁸ wordt genoemd. Hij zal Israël echter niet - zoals velen hadden gehoopt - herstellen in de oude glorie onder koning David; want zijn koninkrijk is niet van hier⁹. De herders die naar de stal zijn gekomen om hem eer te bewijzen, knielen niet voor een toekomstige wereldlijke heerser die de strijd met de Romeinse bezetter zal aanbinden, maar voor de vredevorst die de oude profeet honderden jaren tevoren heeft voorspeld¹⁰. Hij is gekomen om de vrede zichtbaar te maken, die de wereld nooit zal kunnen bieden.

Herders en koningen bewijzen hulde aan een nietig mens, die in alle eenvoud zijn weg in deze wereld zal gaan, opdat mensen van goede wil hem zullen liefhebben: niet om zijn macht en majesteit, maar om de mens die hij is. Dit is het ware geloof. Zonder het te beseffen betoonden Jezus' eerste volgelingen hiermee hun liefde voor God. Om dit geloof wil Hij hun schuld vergeven, en hen maken tot burgers van zijn eeuwige Rijk. Zij gaan over van de dood naar het leven, omdat zij worden aangetrokken door de goedheid van de Schepper, die in Jezus ten volle zichtbaar is. Zo brengt hij scheiding aan onder de mensen: tussen hen die hem liefhebben en hen die hem de rug toekeren omdat hij niet in hun levenswijze of in hun denkpatroon past. Bij zijn komst in zwakheid in Israël heeft het oordeel over de wereld een aanvang genomen, dat bij zijn wederkomst in macht zal worden voltooid¹².

Wie Jezus verwerpt, verwerpt de mens geworden God. Wie hem volgt gaat Hem toebehoren, door wie de wereld is geworden. Aan deze mens komt de heilige naam van God toe: JAHWEH, IK BEN¹³; want zijn liefdevolle goedheid is eeuwig. Hij is het, over wie heel het Oude Testament spreekt, en die door Johannes de Doper, de laatste en grootste van de profeten wordt aangewezen: *Zie, het lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt*¹⁴. Als mens met de mensen zal hij, die vóór alle tijd bestond, het lot van sterfelijke mensen delen, om allen die van goede wil zijn, maar door de zonde verzwakt, bij God terug te brengen. *Zij zingen een nieuwe melodie voor God die redding brengt.*

Maria houdt het adembenemende wonder in haar armen van een God, die de wereld liefheeft en bij de mensen woont. Allen die hem daadwerkelijk en met overgave gaan volgen, worden door zijn Geest stapje voor stapje geleid om het oude te verlaten, de zelfzucht af te zweren, en anderen het kwaad, waar zij zelf door zijn genade uit zijn verlost, niet toe te rekenen. Zij houden steeds hem voor ogen, die tot op het kruis voor

zijn vervolgers heeft gebeden. Werkelijk, hij maakt alle dingen nieuw. Niet zoals de wereld dat verwacht maakt Hij alles nieuw. Die vergankelijke wereld met zijn schittering en valse schijn, die mensen verblindt en verleidt tot een jacht naar succes en vermaak: die bedrieglijke wereld zuigt en trekt. Maar, zo houdt Jezus zijn leerlingen voor: *Houd goede moed, ik heb de wereld overwonnen*¹⁵.

Het Woord is vlees geworden: God met ons. Aan Maria en Jozef is de Redder van de wereld toevertrouwd. In liefde wordt hij opgevoed, tot hij als een volwassen man door Israël zal trekken, om in zijn persoon de goede God te openbaren. Mensen van goede wil zullen hem liefhebben en volgen, door zijn Geest geleid en wachtend op zijn komst voor het oordeel. Wie hem verwerpen, ontzeggen zichzelf hiermee de toegang tot het leven met hem, dat geen einde zal nemen. Dit is het oordeel, dat God zijn Zoon in handen heeft gegeven. Nog steeds klinkt zijn stem in deze wereld. Gelukkige mensen, die hem gehoor geven! Zij hoeven de laatste dag niet te vrezen. *Verheug je in de HEER, want Hij zal komen! Hij zal komen om op aarde recht te spreken* (psalm van kerst).

1) 1Kor 13,8 2) 1Pe 1,10 3) Joh 8,58 4) ps 118; ps 136 5) Rom 3,20 6) 1Joh 3,14 7) Lc 11,13
8) Mt 22,42 9) Joh 18,36 10) Jes 9,5 11) Fil 3,20 12) Joh 5,22 13) ex 3,14 14) Joh 1,29
15) Joh 16,33

psalm 98

- L Zing een nieuwe melodie voor God,
die grote wonderen verricht;
en redding brengt door zijn machtige arm.
- A Hij heeft zijn redding geopenbaard,
en voor ogen van de volken zijn rechtvaardigheid getoond.
- L Hij gedacht zijn liefdevolle goedheid,
en zijn trouw aan het volk dat Hem toebehoort.
- A De einden der aarde zullen aanschouwen
de redding van onze God.
- L Zing vol vreugde voor de HEER, alle landen;
en blaas de trompet voor je God en koning.
- A De zee laat zich horen, en al wat daar leeft;
de wereld is vervuld van gejuich.
- L Rivieren, klap in de handen, en bergen: jubel tezamen:
verheug je in de HEER, want Hij zal komen!
- A Hij zal komen om op aarde recht te spreken;
dan oordeelt Hij de wereld rechtvaardig.

gelovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

zing voor de Heer (ps 98)

*Zing voor de Heer, laat heel je leven
voor Hem een lied, een lofzang zijn!
Hij wil zijn volk zijn vrede geven,
vrede, temidden van de pijn.
Zing van het wonder, heel de aarde,
hoe God zijn goedheid heeft betoond;
hoe Hij zijn Redder openbaarde:
Jezus heeft onder ons gewoond.*

*Aarde en ál wie haar bewonen,
ál wat bewoont de diepe zee:
hoop op je God, want Hij zal komen;
hoor onze koning, hoe Hij spreekt;
hoor hoe Hij oordeelt, en rechtvaardig
de volkeren der aarde richt.
Eer Hem, bezing Hem, heel de aarde,
God wendt tot jou zijn aangezicht.*

gelovenbelevens.nl > *al mijn verlangen*, lied 160

* * *

zondag na Kerst (C) (heilige familie: Jezus, Maria en Jozef)

1ste lezing: wijsheid van Jezus Sirach 3,2-6.12-14
psalm 128 zie beneden
2de lezing: Kol 3,12-21
evangelie: Lc 2,41-52

Wist u dan niet dat ik in het huis van mijn Vader zou zijn?

Het jodendom kent de feesttijden Pasen (Pesach), Pinksteren (het feest van de eerstelingen van de oogst, 7 weken na Pasen) en het Loofhuttenfeest aan het einde van de oogst¹. Op het Paasfeest werd de uittocht uit Egypte herdacht, toen het volk het bloed van het paaslam aan de deurposten had gestreken, opdat de verderfengel, die in de avond door Egypte trok, aan hun woningen voorbij zou gaan². Dit Paasfeest was tevens een oogstfeest. Daags na de sabbat werd een bosje van de allereerste gerst naar de tempel gebracht³. Zowel het lam als het graanoffer verwijzen naar Christus, het *Lam van God* en de *eersteling van de nieuwe oogst*⁴: naar Jezus, die op deze dag als 12-jarige met zijn ouders Jozef en Maria in Jeruzalem is.

Twaalf Jaar is voor Joodse kinderen een bijzondere leeftijd: aan het begin van hun overgang naar volwassenwording worden zij in staat geacht de Joodse wet te kunnen begrijpen. Jezus' begrip reikte zover, dat hij de schriftgeleerden verbaasd deed staan: Hoe komt hij aan die kennis?? Die kennis is terug te voeren op zijn begrip over JAHWEH als zijn Vader: *Wist u dan niet, dat ik in het huis van mijn Vader moest zijn?* Wie God

als Vader aanspreekt; en zijn (of haar, in Hem is geen geslacht⁵) liefde en goedheid als beginpunt neemt, heeft de sleutel tot het verstaan van de Schrift in handen.

*God is goed, zijn liefdevolle goedheid is eeuwig*⁶. Het zal blijken dat de schriftgeleerden deze Joodse belijdenis dikwijls verwaarloosden; en er zelfs aanstoot aan namen toen Jezus God zijn Vader noemde⁷. In blinde gehoorzaamheid aan de wet hadden zij geen oog voor de goedheid van de Vader, die volkomen was in hem, over wie de wet en alle profeten spreken⁸. Met al hun kennis en hun ijver voor de traditie hebben zij uiteindelijk de rug toegekeerd aan de definitieve openbaring van JAHWEH in hun midden, in de persoon van Jezus Christus⁹. Later zal hij zich verheugen: *U hebt deze dingen voor geleerden en wijzen verborgen gehouden, maar ze aan kleinen geopenbaard*¹⁰. Zonder de geleerdheid te veroordelen, stelt hij de kinderlijke onbevangingheid hier wel boven¹¹, die voorwaarde is om tot geloof te komen; en zijn boodschap te verstaan.

Die boodschap is van een ongekennde kwaliteit, en niet door studie te bemachtigen; want Jezus zelf is die leer. Filosofen zoeken langs de weg van logisch redeneren te verstaan wat waarheid is; en komen veelal tot de conclusie dat dit een betrekkelijk begrip is; en dat er niet zoiets als absolute waarheid bestaat. Als Jezus tot de Romeinse stadhouder Pilatus zegt: *Wie uit de waarheid is, luistert naar mijn stem*¹², antwoordt deze: *Wat is waarheid?* Jezus echter houdt zijn leerlingen voor: *Ik ben de weg en de waarheid en het leven. Niemand komt tot de Vader tenzij door mij*¹³.

De goedheid van God, in Jezus ten volle zichtbaar, moet het begin en het einde zijn van elke verkondiging en bijbeluitleg. De taal zal hierin altijd tekort schieten. Jezus, opgegroeid in een liefdevol gezin, realiseert zich als hij ouder wordt dat de werkelijkheid buiten de ouderlijke woning hier niet weinig van afwijkt. De mens, in zelfzucht verstrikt, heeft dikwijls weinig oog meer voor wat goed is en waar. Het leven wordt gekenmerkt door de spreuk: *Het hemd is nader dan de rok*: eerst ik en dan jij. Dit wordt pijnlijk zichtbaar bij die theologen, die naast hun geleerdheid niet de basiskennis van God - zijn eeuwige goedheid - door eigen innerlijke aanschouwing bezitten.

In Nazareth, waar Jezus zijn vader helpt in diens timmerbedrijf, begint hij dit te ontdekken. Het is duidelijk, dat hij niet van de ene op de andere dag de stap heeft gemaakt van de verwondering van een 12-jarige: *Wist u dan niet dat ik in het huis van mijn Vader zou zijn?* naar de verkondiging: *Wie mij ziet, ziet de Vader*¹⁴. Veel mensen hebben als kind wel de ervaring gekend van de niet te beschrijven aanwezigheid van God. In de pubertijd verdwijnt dit doorgaans, om later - als het leven moeilijk wordt - als een kostbare herinnering weer naar boven te komen. Jozef en Maria hebben dit in Jezus niet zien gebeuren. Zij zijn getuigen van een ongebroken proces van bewustwording van zijn roeping. Hij gaat beseffen dat de goedheid van God voor velen minder vanzelfsprekend en vertrouwd is, dan het voor hem altijd is geweest.

Zijn ouders zien met vreugde hoe Jezus in alle kleine dingen van het dagelijks leven wordt geleid door de Geest van God. Gelovig als zij zijn, gaan zij hierin mee. Zo heerst in dit gezin een harmonie, gedragen door de onderlinge liefde, die kenmerkend is voor het koninkrijk van God. Met recht worden zij genoemd de *heilige familie*. Dit woord *heilig* komt uit het Hebreeuws, waar het betekent: *apart gezet*, namelijk als verblijfplaats van God. De heilige familie vormt een beeld van de kerk van Christus, waarvan Jezus de hoeksteen is¹⁵. Dit begin van de kerk zal met vele miljoenen worden uitgebreid als het evangelie wortel schiet in de harten.

Dit zijn de heiligen van God, die door de Geest van Christus tot nieuw leven zijn gewekt. De apostel vermaant hen: *Doe dan aan, als Gods heilige en geliefde geroepenen, tedere ontferminggoedheid, nederigheid, zachtmoedigheid en geduld* (2de lezing). Schriftgeleerden en Farizeeën hebben hier echter geen oog voor. In hun vermeende godsdienstigheid en geleerdheid zullen zij Jezus verwerpen en om zijn dood roepen, zoals de oude Simeon in de tempel het aan Maria had voorgezegd: *Door uw ziel zal een zwaard gaan*¹⁶. Voor eenvoudigen van geest echter is hij de weg naar het leven.

Gelukkig zijn de kinderen, die in dit geloof worden opgevoed. Als vader en moeder, verenigd door de Geest van Christus, Hem voorleven aan hun kinderen, zullen zij al jong iets mogen ervaren van het soort leven waartoe de goede God hen heeft geschapen: een leven waar de dood geen einde aan kan maken. In deze vrede en harmonie worden zij gevormd tot mensen, waar de samenleving ten zeerste mee gediend is. Daarbij moet worden bedacht, dat het voor de ouders veel moeilijker is geworden, nu de omringende wereld God niet meer wil kennen; en nu veel gezinnen te geïsoleerd leven. Vooral in de steden staat het gezin onder druk, nu de families klein zijn geworden en vaak ver uit elkaar leven, waardoor er geen hulp meer geboden kan worden. Als er dan problemen zijn, kan de sfeer in een klein gezin beklemmend worden. Ook vanuit de kerk is soms weinig hulp te verwachten, nu de geloofsgemeenschap sterk vergrijsd is, en de onderlinge band verzwakt. Als gevolg hiervan zoeken velen hun toevlucht bij de sektes.

Jezus leefde in een groter familieverband. Toen hij op twaalfjarige leeftijd met zijn ouders vanuit Nazareth naar Jeruzalem reisde, kon het gebeuren dat zij hem niet misten, in de veronderstelling dat hij ergens bij familie meeliep. Pas tegen de avond gingen zij naar hem op zoek. Deze omgeving is voor kinderen in onze gesecculariseerde maatschappij niet weggelegd. Van Jozef wordt in het evangelie niets meer vernomen. Jezus verlaat op zijn dertigste jaar het ouderlijk huis, om zich te vestigen in het nabijgelegen Kana¹⁷. Met zijn leerlingen trekt hij rond in Galilea en Judea. Maria volgt hem; en moet getuige zijn van zijn marteldood buiten Jeruzalem. Maar zelfs aan de voet van het kruis, als er menselijkerwijs geen uitkomst meer is, zal de hoop haar niet verlaten op iets nieuws, iets ongehoords, dat bij haar ontvangenis een aanvang heeft genomen; en bij Jezus' verrijzenis voor alle mensen van goede wil zichtbaar zal worden.

1) deut 16 2) ex 12,13 3) lev 23,10 4) 1Pe 1,19; 1Kor !5,20vv 5) Jes 66,13 6) ps 136; ps 118
 7) Joh 5,18 8) Lc 24, 27 9) Joh 14,9 10) Mt 11,25 11) Mt 18,3 12) Joh 18,38 12) Joh 14,6
 14) Joh 14,9 15) Mt 21,42 16) Lc 2,35 17) Mt 4,13

psalm 128

- L Gezegend de mens met eerbied voor God,
die in zijn wegen gaat.
- A Gezegend zul je zijn, het zal je goed gaan;
je zult de vrucht van je arbeid genieten.
- L Je vrouw is als een vruchtbare wijnstok in je huis;
sterk en gezond zijn je kinderen aan je tafel.
- A Zo wordt de mens gezegend,
die leeft in ontzag voor de HEER.
- L De HEER zal je zegenen uit Sion,
alle dagen van je leven.
- A Hij doet je delen in het goede van zijn heilige stad;
en je zult het kroost van je kinderen zien.
- L Vrede over het volk van God!

* * *

tweede zondag na Kerst (ABC)

1ste lezing: Sir 24.1-2.8-12

psalm 147 zie beneden

2de lezing: Ef 1,3-6.15-18

evangelie: Joh 1,1-18

In het begin was het Woord.

In het begin was het Woord; want toen God de hemel en de aarde schiep - engelenverblijf en woonplaats van mensen¹ - toen was het Woord al bij hem, dat Hij aan het einde van de tijd tot heel de aarde zou richten²: Jezus, de openbaring van zijn liefde en goedheid³, waar begin noch einde aan kan zijn. Als hij dus in het begin was, is het aannemelijk dat hij ook betrokken was bij de schepping, zoals Johannes zegt: *Zonder hem is niets geworden van wat geworden is*; en de apostel spreekt over de Zoon, *door wie Hij het heelal geschapen heeft*⁴. Niet als een medeschepper was hij bij de schepping betrokken - want God is één - maar omdat Jezus vóór de schepping al *in de schoot van God* is. Johannes de Doper, de laatste van de profeten van het oude verbond, en geroepen de komst van de Messias aan te kondigen, getuigt van hem: *Hij was eerder dan ik*. Jezus zelf zegt het nadrukkelijk: *Vóór Abraham was, IK BEN*⁵. Hiermee verklaart hij aan God gelijk te zijn; want IK BEN is de vertaling van de Godsnaam JAHWEH⁶. Omdat het Hebreeuws geen tijden kent, kan dit vertaald worden met: *Ik was, Ik ben en Ik zal zijn*; en dus niet:- 'Ik zal er zijn', of zelfs: 'Ik zal er zijn voor jou'.

Hoe goed bedoeld ook, is dit toch niet meer dan een opwekking: God zal heus voor je zorgen! De betekenis van de Godsnaam gaat echter verder. Hij, die zorgt voor ál wat leeft, heeft begin noch einde: HIJ IS. Dit is de Joodse belijdenis: *Zijn liefdevolle goedheid is eeuwig*. Dit is ook de inhoud van de christelijke belijdenis: dat de mens Jezus eeuwig is. Als God-met-ons⁷ mag hij tevens *Schepper* genoemd worden. Wie dit ontkent, maakt hem tot minder dan God, en dus niet meer dan een eerste onder de mensen. Hiermee zou het evangelie verworden tot een boodschap voor hen die zichzelf in staat achten het kwaad in zichzelf en in de wereld te overwinnen. Waar blijft zo de aantrekking van het evangelie en de geloofsgemeenschap? Sedert het begin van de jaartelling heeft een nooit aflatende stroom zoekende mensen, op alle fronten vastgelopen, hun onmacht voor God beleden; en een geestelijk onderkomen gevonden in de kerk van Christus. Zij hebben een nieuw begin met hun leven gemaakt: niet op eigen kracht, maar door het geloof in Jezus, God-met-ons, die hun bestaan heeft gedeeld. Dit is wat de psalm bedoelt te zeggen: *Ik heb gezegd: u bent goden*⁸. Christenen zijn één met hem.

Heel de Schrift getuigt van de menswording van God. Voor wie dit graag bevestigd ziet, volgt hier een kleine selectie bijbelcitataten:

De engel, die in een droom aan Jozef verschijnt, maakt met een woord van de profeet Jesaja⁹ duidelijk, dat het kindje dat geboren gaat worden werkelijk aan God gelijk is: *Men zal hem de naam Immanuël geven, hetgeen betekent God-met-ons*. In de psalmen noemt David de komende Messias *Heer*¹⁰. Als Jezus de schriftgeleerden deze tekst voorhoudt, en hen vraagt of de Messias dus niet méér is dan *zoon van David*, moeten zij het antwoord schuldig blijven¹¹. Petrus echter valt na de wonderlijke visvangst aan Jezus' voeten neer en roept: *Ga bij mij weg Heer, want ik ben een zondig mens!*¹² Hetzelfde doet de twijfelende Thomas, als Jezus na zijn verrijzenis aan hem verschijnt; en de apostel roept uit: *Mijn Heer en mijn God!*¹³ De schriftgeleerden echter noemen hem een godslasteraar, omdat hij tot een genezen lamme spreekt: *Mijn zoon, je zonden zijn vergeven*; en zij zeggen tot elkaar: *Niemand kan zonden vergeven dan God alleen!*¹⁴ Zij zijn blind voor de goedheid van God in hun midden.

Niet alleen in de evangelielieverhalen, maar ook in de brieven wordt op tal van plaatsen duidelijk gemaakt dat met de komst van Jezus de menswording van God een feit is. Paulus schrijft aan de kerk van Kolosse: *Het heelal is geschapen door hem en voor hem*¹⁵. Aan de kerk te Rome maakt hij het duidelijk: *Uit hem en door hem en tot hem zijn alle dingen*¹⁵. Aan zijn leerling Titus spreekt Paulus over Jezus als *God onze Redder*¹⁶. De schrijver van de brief aan de Hebreëen gaat er in het eerste hoofdstuk uitvoerig op in: *Hij is het evenbeeld van Gods wezen*; en: *Al Gods engelen moeten hem hulde brengen*; en - sprekend over de Zoon - : *Uw troon, o God, is voor altijd en eeuwig*¹⁷. Petrus schrijft over Jezus, *aan wie de heerlijkheid en de macht is, in de eeuwen der eeuwen*¹⁸.

Deze opsomming kan nog aanzienlijk worden uitgebreid; maar het bovenstaande toont voldoende de onhoudbaarheid aan van de ontkenning van de God-gelijkheid van Jezus. Wie hieraan vasthoudt ziet zich gesteld voor de onmogelijke opgave aan al deze teksten een eigen verklaring te geven; en tevens de talrijke wonderen te ontkennen, die Jezus heeft verricht om zijn macht te bewijzen¹⁹. Wie de Schrift goed kent, vraagt zich in gemoede af wat mensen drijft, om tegen zo'n vloed van getuigen in te willen gaan. Over hen spreekt 't evangelie van deze zondag: *Hij kwam tot het zijne, maar de zijnen erkenden hem niet*. Allen die hem echter liefhebben en volgen, zullen door de Geest van wijsheid komen tot waarachtige kennis van hun Heer (2de lezing). Gelukkig zijn zij, die van harte kunnen bidden: *Van U is de kracht*: van de Vader, van Jezus en van de Geest van Christus, van wie zij de macht ontvangen als kinderen van God te leven²⁰. Voor hen heeft Johannes zijn evangelie geschreven. In dit eerste hoofdstuk maakt hij direct duidelijk wat de kern van deze boodschap is: Jezus, de mens geworden God, die mensen van goede wil tot God terugvoert.

1) gen 1,1; Jes 1,2 2) Heb 1,2 3) Joh 1,18 4) Heb 1,2 5) Joh 8,58 6) ex 3,14 7) Mt 1,23 8) ps 82
 9) Jes 7,14 10) ps 110,1 11) Mt 23,44vv 12) Lc 5,8 13) Joh 20,28 14) Mc 2,7
 15) Kol 1,16; Rom 11,36 16) Tit 2,10vv 17) Heb 1,1-14 18) 1Pe 4,11 19) Joh 14,11 20) Joh 1,12

psalm 147

- L Stad van God, wees verheugd in de HEER;
 zing de lofzang voor Hem, o Sion!
- A Hij maakt sterk de grendels van je poorten;
 en zegent de kinderen die bij je zijn.
- L Hij geeft vrede aan je grenzen,
 en verzadigt je met brood.
- A Zijn bevel gaat over de aarde;
 zie toch: hoe snel gaat zijn woord!
- L Hij geeft sneeuw op het veld, de bergen bedekt Hij met rijp;
 wie kan voor zijn koude bestaan?
- A Hij zendt zijn woord, en de koude verdwijnt;
 het waaien van zijn Geest doet de wateren vloeien.
- L Hij maakt aan zijn volk zijn woorden bekend;
 en vertrouwt hun zijn geboden toe.
- A Hallelujah, eer aan God! zo deed Hij aan geen enkel ander volk,
 zijn wetten zijn voor hen verborgen.

* * *

1 januari Maria, moeder van God (ABC)

1ste lezing: num 6, 22-27
 psalm 67 zie beneden
 2de lezing: Gal 4,4-7
 evangelie: Lc 2,16-21

Immanuël, God met ons.

De herders hadden het van de engel vernomen: *Vandaag is een Redder geboren: Christus de Heer*. Zou Maria al beseffen hoe overweldigend de boodschap is die de herders haar overbrengen? Haar kindje was door God bestemd voor een bijzondere taak in Israël. Dat was haar bekend. Zij wist dat hij de zoon van God genoemd zou worden¹. Vervuld van de heilige Geest had zij geprofeteerd dat in hem de belofte aan Abraham zou worden vervuld². Maar dat haar kind méér was dan een instrument in Gods hand; dat de naam die Jozef in de droom had vernomen: *Immanuël*, dat is God met ons³, letterlijk moest worden verstaan: dat kon zij aanvankelijk nog niet begrijpen. God, de almachtige en alomtegenwoordige Schepper in de beperking van een nietig mens het is teveel om ineens te bevatten. Maria ging dit langzamerhand inzien; zoals elke gelovige tijd nodig heeft en een proces van bezinning moet doorlopen, alvorens deze hoofdzaak van het christelijk geloof vaste vorm aan begint te nemen. Dit geloof is meer dan ooit nodig in een tijd, dat velen in zijn kerk Jezus niet meer als God kunnen aanbidden; en dat voor vele anderen, die de menswording van God wel belijden, de traditie belangrijker is dan een levend geloof.

Met recht draagt Maria de titel *moeder van God*. Haar kindje is ter wereld gekomen om mensen van goede wil te redden: niet uit vreemde overheersing, zoals velen van de komende Messias verwachtten, maar om hen te verlossen uit de wurgende greep van kwaad en ondeugd. Wie ziet het niet met deernis aan, hoe mensen als slaven van drank en drugs hun lichaam en hun leven verwoesten? Toch laten deze wilszwakke mensen, voor wie het leven niet vriendelijk is geweest, niet anders dan sterk uitvergroot zien, waar heel de mensheid onder lijdt. Niemand is in staat zijn of haar verkeerde gewoontes, ondeugden en moeilijke karaktertrekken te veranderen, en op eigen vermogen tot volmaaktheid te komen. Allen zijn slaven van wat de Schrift met een ouderwets verzamelwoord noemt 'de zonde'⁴. Wie kan daaruit redden dan God alleen? Wie anders verkondigt, gaat hiermee aan Christus voorbij, de mens zonder zonde, die de macht bezit zijn volgelingen hieruit te verheffen.

Het ongeloof in hem heeft zich alle eeuwen door in de kerk gemanifesteerd. De kerk van vandaag is echter dermate verzwakt, dat zij niet meer in staat is zich hiertegen te verweren. Nestorius (vijfde eeuw), die de vereniging van God en mens in één persoon niet wilde accepteren, vond de kerkvader Cyrillus van Alexandrië⁵ tegenover zich. Nestorius' ontkenning van de titel *moeder van God* bracht in Constantinopel een menigte op de been met de leuze *Theotokos, Theotokos!* (moeder van God).

Een dergelijke reactie is in de lauwe kerk van de 21ste eeuw ondenkbaar. Maria is door God uitverkoren om Jezus' moeder te worden; en de verering van haar dient op hem gericht te zijn. Zo blijft de eerste en belangrijkste vraag in de kerk - protestants of katholiek - : *Wie is hij?* Wie is Jezus? Dat hij als mens boven allen verheven is: akkoord; maar is hij ook eeuwig, ongeschapen, levend vóór alle tijden, God? Gelukkig is de mens die dit metterdaad gelooft. Deze belijdenis is het fundament en het begin van de kerk. Op deze geestelijke basis houden gelovigen zich staande, als de wereld zich tegen hen keert. Als zij mogen ervaren dat zij geen haat gaan koesteren voor wie hun kwaad doen, danken zij God, die hun in de geest Jezus toont. Zo groeit hun geloof tegen de verdrinking in.

Iedereen weet wat de wereld met Jezus gedaan heeft - en elk moment wéér zou doen. Het evangelie vertelt wat Maria heeft moeten doorstaan, toen haar zoon door de kerk van zijn dagen werd verworpen. *Door uw ziel zal een zwaard gaan*, had de oude Simeon in de tempel haar voorgezgd⁶. Welke moeder voelt dit niet met haar mee? Ook de leerlingen wordt het lijden niet bespaard. Tijdens hun wereldwijde verkondiging van Jezus, mens met de mensen en God-met-ons, zijn vervolging en marteling de apostelen niet bespaard gebleven. Niet alleen zij, maar allen die hem met hart en ziel volgen, zullen op enigerlei wijze deel krijgen aan dit lijden van Christus. Met hem aan hun zijde weten zij zich echter overwinnaars. Zelfs al worden zij naar het lichaam gedood door hen die in deze wereld van elk voor zich levend dood zijn, dan mogen zij zich bovenmate verheugen: hij heeft voor hen een plaats in de hemel gereed.

Jozef heeft het lijden van Jezus niet meer meegemaakt. Maria is hem gevolgd tot onder het kruis, waar zij zijn verschrikkelijke marteling heeft moeten aanzien; en waar Jezus haar toevertrouwde aan zijn leerling Johannes: *Zie, je moeder*⁷. In dit onzegbaar lijden van een moeder is Maria uiteindelijk boven menselijke verwachting getroost, toen zij haar zoon na Pasen levend terugzag. Dit is de troost waar alle daadwerkelijke gelovigen, die haar belijden als *moeder van God*, in mogen delen. Zij weten zich opgenomen in de familie van Gods kinderen, het huisgezin van God, die zij *Abba, Vader mogen noemen*. Hij zal hen zegenen en behoeden; en hen genadig zijn.

1) Lc 1,35 2) Lc 1,55 3) Mt 1,23 4) Rom 6,6 5) zie GelovenBeleven.nl > de ogen van de ziel

6) Lc 2,35 7) Joh 19,27

psalm 67

- L God, wees ons genadig en zegen ons.
- A Laat ons het licht van uw aanwezigheid zien.
- L Maak uw redding bekend, allerwege op aarde;
laat de wereld uw wegen verstaan.
- A Laat de wereld U eren, o God,
laat ál wat leeft U danken en eren.
- L Laat de mensen verheugd zijn en zingen van vreugde.
U leidt hen, U oordeelt de wereld rechtvaardig.

- A Laat de wereld U eren, o God;
Laat ál wat leeft U danken en eren.
- L De aarde brengt haar vruchten voort;
onze God, Hij zegent ons.
- A Laat heel de aarde eerbied voor U krijgen.

* * *

Openbaring van de Heer (ABC)

- 1ste lezing: Jes 60,1-6
psalm 72 zie beneden
2de lezing: Ef 3,2-6
evangelie: Mt 2,1-12

goud, wierook en mirre

*De zon gaat over u op; en de heerlijkheid van de Heer begint over u te schijnen*¹. Waar zou de profeet hier anders over spreken, dan over het allesoverheersende wonder van de menswording van God? Nergens wordt de komst van Jezus duidelijker voorgezegd dan bij de profeet Jesaja en in het psalmboek. Zó ontzagwekkend is deze gebeurtenis, dat het niet hoeft te verwonderen als God in zijn liefde dit met bovennatuurlijke verschijnselen gepaard doet gaan, teneinde de mensen de ogen hiervoor te openen. De ster is één van die wondertekenen die getuigen van de komst van hem, die de wereld komt verlichten. Hier in Bethlehem, de geboorteplaats van David, komt de Schepper in de beperking van een mens ter wereld, om aan de wereld Gods innerlijk wezen te openbaren: zijn liefdevolle goedheid, die eeuwig is. De eeuwige, alomtegenwoordige God wordt in Jezus geopenbaard.

Niet alleen voor Israël is deze openbaring bedoeld. Dit volk is door God uitverkoren om zijn Messias in hun midden te doen verschijnen; want de redding is uit de Joden. Uit hen is Jezus geboren, de Redder van de wereld, in wie de psalmen en de profeten worden vervuld². Jesaja kondigt hem aan als *Immanuël*³, hetgeen betekent *God-met-ons*⁴; en als *vredevorst*⁵: *Op hem zullen de volkeren hopen*⁶. Hiervan getuigt ook de psalm van deze zondag. David ziet in de verte een koning komen, *die recht zal doen aan armen en misdeelden*; en wiens *vrede de aarde zal vervullen*⁷. Aan twijfelaars, die tegenwerpen dat de wereld nog steeds geen vrede kent, zal Jezus een hart onder de riem steken: *Weliswaar leef je in de wereld in verdrukking, maar houd goede moed, ik heb de wereld overwonnen*⁸.

Temidden van deze onrechtvaardige wereld worden allen die Jezus liefhebben tot *mede-erfgenamen en mededeelgenoten van de belofte aan Israël* (2de lezing). De profeet Micha noemt Bethlehem, de stad van David, als plaats van zijn komst⁹. Hier komen de wijzen uit het oosten, die alle volken der aarde vertegenwoordigen, aan de

pasgeboren koning hulde betuigen. Zij zijn voorboden van een onafgebroken stroom van mensen uit alle landen, die hun leven aan hem zijn gaan toewijden. In Christus hebben zij die vrede gevonden, die de wereld niet kan bieden. Zij knielen voor het kindje neer en bieden hun geschenken aan: *goud, wierook en mirre*.

goud

De eerste wijze biedt een kistje met goud aan, als teken van *bezit*. Wie in Christus tot nieuw leven zijn gewekt, eren de Heer met hun wereldse rijkdommen. Met David bidden zij: *U bent mijn Heer, mijn enig goed*¹⁰. Van hun bezittingen gebruiken zij niet meer dan zij voor hun levensonderhoud nodig hebben. Wat zij overhouden besteden zij naar eer en geweten, beseffend dat zij eens rekenschap zullen moeten afleggen van hun beheer. Hoe kan God hun het ware goed toevertrouwen, als zij twee heren willen dienen?¹¹ *Waar je schat is zal je hart* zijn, leert Jezus¹². Wie bezig is schatten te vergaren voor zichzelf, kan de aanwezigheid niet ervaren van hem, die in de wereld nog geen plaats had om zijn hoofd neer te leggen³. Door teveel aandacht voor vergankelijke dingen wordt de geloofsbeleving verstoord. Daarom prijst Jezus de armen gelukkig, die de ballast van de rijkdom niet kennen¹⁴. Zij hoeven geen verantwoording af te leggen van iets dat zij niet bezitten; en de goedwillenden onder hen kunnen met een onbezwaard geweten naderen tot hun Heer. Maar tot de rijke God-zoeker zegt hij: *Verkoop je bezit, verdeel het onder de armen, en je zult een schat in de hemel hebben*¹⁵.

wierook

De tweede wijze heeft wierook bij zich als geschenk aan de pasgeboren koning van de Joden: teken van gebed. Johannes ziet in een visioen 24 oudsten met schalen vol reukwerk knielen voor Jezus, het Lam van God; en hij weet: *Dat zijn de gebeden van de heiligen*¹⁶, van alle daadwerkelijke gelovigen. De psalmdichter bidt: *Laat mijn gebed als een reukoffer voor U opgaan*¹⁷; en op een andere plaats: *Zeven keer per dag kom ik U danken*¹⁸. Want de liefde tot God is het eerste en grote gebod. Wie deze weg wil gaan, voelt vanzelf de behoefte Hem wederliefde te bewijzen; en Hem te danken voor de onuitsprekelijke goedheid, die in Jezus het deel van de gelovigen is geworden. Zonder regelmatig gebed echter is het niet mogelijk Gods wil te verstaan. In het gebed spreekt de Geest tot de harten van de gelovigen. Hij leert hun in het geweten onderscheid te maken tussen eigen gedachten, verlangens en voorkeuren, en wat Hij werkelijk van hen vraagt. Als zij dan loslaten wat zij zelf zo graag willen, en ruimte bieden aan de Geest, ervaren zij wat het wil zeggen dicht bij God te leven. Het gebed wordt tot een dankoffer, dat als wierook naar Hem opstijgt.

mirre

Het geschenk van de derde wijze is een flesje reukwerk, parfum, als teken van een leven dat aangenaam is voor God. *Wijd jezelf aan Hem toe als een levende, heilige offergave, die Hij kan aanvaarden*¹⁹, schrijft Paulus aan de christenen te Rome. David heeft dit voorzien, toen hij profeteerde: *In zijn dagen zal de rechtvaardige gedijen; en zijn vrede zal de aarde vervullen*²⁰: de vrede van hen, die door een God-gewijd leven Christus in de wereld zichtbaar maken. Eén van dit leger van gelovigen was een prostituée, die tijdens een maaltijd snikkend en vol van berouw achter Jezus kwam staan²¹, en zijn voeten zalfde met kostbare nardusmirre²¹. De aanwezigen waren verontwaardigd over deze verspilling; maar Jezus hield hun voor: *Haar zonden zijn haar vergeven, al waren ze vele, want zij heeft veel liefde betoond*²³. Wie Jezus daadwerkelijk toebehoort, zal dit zichtbaar maken in daden van liefde en zelfverloochening. Dit is het welriekende offer van de gelovigen dat God behaagt.

Christenen zijn geroepen hun Heer in woorden en daden verstaanbaar en zichtbaar te maken. Zij leven niet meer voor zichzelf, maar in liefde voor hem, door wiens offer hun bestaan is vernieuwd. Met de woorden van de apostel: Het is hun roeping *een geur van Christus* te zijn²⁴. Jezus' volgelingen hechten zich niet aan bezit, leiden een leven van gebed, en trachten hem in alles te behagen. Zo zal het woord van de Heer in vervulling gaan: *Waar ik ben, daar zal ook mijn leerling zijn*²⁵.

1) Jes 60,1 2) Lc 24,44 3) Jes 7,5 4) Mt 1,23 5) Jes 9,5 6) Jes 42,1-4; Mt 12,21 7) ps 72
8) Joh 16,33 9) Micha 5,1; Mt 2,6 10) ps 16,2 11) Lc 16,11 12) Lc 6,20 13) Lc 12,21 14) Lc 6,20
15) Lc 18,22 16) openb 5,8; 8,3 17) ps 141,2 18) ps 119,164 19) Rom 12,1 20) psalm van deze dag
12) Lc 7,37vv 22) Mc 19,3 23) Lc 7,47 24) 2Kor 2,15 25) Joh 17,26

psalm 72

- L God, U legt de koning uw wet in het hart,
de zoon van de koning uw gerechtigheid.
- A Hij leidt zijn volk in rechtvaardigheid;
de armen ontvangen wat hun toekomst.
- L In zijn dagen gedijt de rechtvaardige,
zijn vrede vervult de aarde.
- A Hij zal heersen tot de einden der aarde;
zij buigen voor hem neer, die wonen in de woestenij.
- L Zijn vijanden worden vernederd,
de rijken brengen geschenken aan.
- A Machtigen worden hem onderdanig,
alle volken zullen hem dienen.
- L Hij redt de arme die hem aanroept,
de behoeftige die geen helper heeft.
- A Hij bevrijdt hun ziel uit geweld en onderdrukking;
want hun leven is kostbaar in zijn ogen.
- L De HEER: Hij leeft! De schatten der aarde* worden hem aangedragen.
- A Zijn volk is steeds met Hem verenigd in gebed;
gedurig noemen zij Hem gezegend.

God geeft zijn koning macht (ps 72)

*God geeft zijn Koning macht op aarde,
het recht is in zijn hand.*

*Hij, in zijn liefde, zal bewaren
de armen van het land.*

*De bergen spreken van zijn vrede,
de heiligen van zijn recht.*

*In Hem verheugt zich de misdeelde,
verdrukkens gaat het slecht.*

*Laat toch zijn volk in eerbied leven,
zolang de aarde draait.*

*Genade daalt als milde regen
bij wie zijn land bezaait.*

*Gods goedheid bloeit voorbij de einder
bij wie zijn weg bewaakt.*

*Hij heerst, tot - aan het eind der tijden -
zijn vijanden vergaan.*

*Wie, in gebed met Hem verbonden,
Hem aanroept in de nood,
voelt zijn verlossing als een wonder,
zijn liefde is zo groot.*

*Wil dan je rijkdom aan Hem wijden,
aan Hem die vruchtbaar maakt.*

*Hij die je leven doet gedijen:
geheilgd zij zijn Naam!*

al mijn verlangen nr 52

* * *

einde van de kersttijd

TIJD DOOR HET JAAR (C)

tussen kersttijd en 40-dagertijd en tussen Pinksteren en Christus Koning

Doop van de Heer (C) (zondag 1C)

1 ^{ste} lezing:	Jes 42,1-4.6-7
psalm 29	zie beneden
2 ^{de} lezing:	hand 10,34-38
evangelie:	Lc 3,15-16.21-22

Jij bent mijn kind van wie ik houd.

Johannes is de laatste van de profeten van het oude verbond. Zij die vóór hem de Christus hebben voorzien, hadden graag willen zien wat Johannes nu ziet. Jesaja (1ste lezing) noemt de komende Messias *een licht voor alle volken*. Johannes heeft hem in levende lijve voor ogen: *Jezus, het Lam van God*. Zoals het een profeet betaamt, geeft hij een krachtig antwoord op de altijd weer actuele vraag: Wie is Jezus? Niet alleen of hij de Messias is - daarover bestaat geen misverstand - maar vooral of we deze eenvoudige mens ook als God mogen erkennen, zoals de kerk dit belijdt. Johannes laat hierover geen ruimte tot twijfel: *Ik ben het nog niet waard de riem van zijn sandalen los te maken*¹. Op een andere plaats verklaart hij met nadruk: *Hij was eerder dan ik; en: Deze is de Zoon van God*². Jezus zelf zal zich later de woede van de Farizeeën op de hals halen door te verklaren: *Vóór Abraham was, IK BEN*³. IK BEN is de vertaling van JAHWEH, de heilige naam van God³, die zijn tegenstanders uit eerbied en ontzag niet eens uit durfden te spreken.

De levende God buigt zich neer en toont zich aan de wereld in een weerloos en kwetsbaar mens, niet gekomen om te heersen maar om te dienen en zijn leven te geven voor velen. Dit begint ermee dat hij, in wie in het geheel geen kwaad schuilt, zich voegt bij de menigte die naar de Jordaan trekt om zich door Johannes te laten dopen. Zo wordt hij tot *eersteling*⁴ van de kerk: van allen die zich - met hem verbonden - willen afwenden van een leven in zelfzucht en eigenliefde. Gedurende de jaren in het ouderlijk huis heeft hij in ongebroken gemeenschap met zijn Vader naar dit ogenblik toegeleefd. Nu is de tijd van zijn openbare leven aangebroken.

Na zijn doop is Jezus in gebed. Dan krijgen de omstanders van Godswege het zichtbare bewijs dat in de Messias werkelijk God in hun midden is verschenen. De Geest daalt als een duif neer op hem, die uit zichzelf al vol is van de heilige Geest. Nergens wordt de Drie-eenheid van Vader, Zoon en Geest duidelijker geïllustreerd dan in dit tafereel aan de oever van de Jordaan. De Schrift geeft geen academisch antwoord op vragen als: "Hoe kunnen de drie God zijn, als er maar één God is?" Het evangelie toont Jezus, in gebed met zijn Vader verbonden. De Vader bevestigt zijn Zoon met het uiterlijke teken van een duif, als symbool van de Geest die in hem is; en met de woorden: *Jij bent mijn lieve kind van wie ik houd*.

Allen die gedoopt zijn in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest mogen weten dat de Vader dezelfde woorden tot hen heeft gesproken - en spreekt. Zij mogen zich geliefd weten als kinderen van God; en - als zij in dit geloof hun weg gaan - gereinigd van wat een mensenleven besmeurt. Want de zelfzucht, waar alle kwaad uit voortkomt, wordt overwonnen door het geloof in hem. In Jezus is geen plaats voor egoïsme en eigenliefde. Zijn leerlingen mogen zich kinderen van God weten, omdat zij hem liefhebben, in wie God zich openbaart. Zijn Zoon, op wie zij hun vertrouwen hebben gesteld, heeft zich als hun broeder bij hen gevoegd, om hun blinde ogen te openen, hen te bevrijden uit de slavernij van hebzucht en begeerte en hen tot God te verheffen.

Het doopsel is een *sacrament*: een zichtbaar teken, waarin God zelf tot de dopeling(e) spreekt. Een godsontmoeting dus. In het ritueel wordt van Godswege de reiniging voltrokken. Hij neemt de dopeling op onder zijn kinderen voor een nieuw leven met Hem⁵. Omdat een sacrament Gods werk is, kan het niet worden herhaald alsof Hij zijn werk niet goed gedaan zou hebben. Wie als kind in de kerk is gedoopt, wordt - als het goed is - in dit geloof opgevoed. Maar ook als deze opvoeding te wensen over liet, of zelfs helemaal achterwege is gebleven, blijft het doopsel toch zijn waarde behouden. Wie later in het leven tot bewust geloof komt, hoeft niet te bezwijken voor het aanbod van vrije groepen, die de belevenis van een wederdoop door onderdompeling aanbieden. Wie hier toch toe overgaat, verklaart de eerste doop voor ongeldig; en de kerk waar dit sacrament is toegediend als een dwalende gemeenschap. De bedienaars hebben immers gedoopt in de naam van God, terwijl het - aldus de afgescheiden groepen - helemaal niet het werk van God is geweest.

De oudste 'wederdopers' zijn Baptisten en Doopsgezinden. Zij noemen zich naar het punt waarin zij zijn afgeweken. Zij zien het doopsel niet als sacrament, als het werk van God, maar als mensenwerk: als een getuigenis van de dopeling naar de gemeenschap toe. Kinderen zijn hier uiteraard nog niet toe in staat; en worden in deze kringen dus niet tot het doopsel toegelaten. In wat zij noemen 'gehoorzaamheid aan de Bijbel' wordt dit ritueel alleen aan volwassenen voltrokken, en wel door onderdompeling.

Volwassenendoop en onderdompeling worden nergens in de Bijbel expliciet voorgeschreven. Waarschijnlijk is Jezus de Jordaan ingelopen; en heeft Johannes water over hem uitgegoten. Het doopsel is een handeling waarbij de dopeling(e) en de doper beiden optreden: de eerste belijdt zijn of haar geloof en de tweede verricht de handeling in de naam van God. Later zijn hele families gedoopt, zoals het gezin van de gevangenenbewaarder van Filippi⁶. Dit gebeurde in de nacht dat hij Paulus en Silas na hun wonderbaarlijke bevrijding uit de gevangenis mee naar huis had genomen om hun wonden te verzorgen. Onderdompeling lijkt hier niet echt waarschijnlijk. Verder heeft Paulus nog het gezin van Stefanus⁷ gedoopt, en van de purperverkoopster Lydia⁸.

Ook de Romein Cornelius is bij Petrus' bezoek aan zijn huis *met de al zijnen* gedoopt. *Kan iemand hen het water weigeren?*⁹ vroeg de apostel. Welk water? Van een rivier? Nee; maar na zijn uitleg hebben de aanwezigen geknield; en heeft hij heeft het doopwater over hun hoofden uitgegoten, met Gods eigen woorden: *Jij bent mijn kind van wie Ik houd.*

In de vroege kerk, waar voornamelijk volwassenen werden gedoopt, waren de sacramenten van doopsel en vormsel nog niet gescheiden. Direct na het *bad van wedergeboorte*¹⁰ werd de gedoopte gezalfd met olie, als teken van de heilige Geest. Toen de kinderdoop later meer en meer gewoonte werd, zijn deze twee gescheiden; en werd het vormsel pas later toegediend, na degelijk onderricht over de inhoud van het geloof. In de katholieke kerk gebeurt dit meestal op twaalfjarige leeftijd. Dit is eigenlijk te vroeg. De kinderen worden gestuurd door hun ouders; en van een bewuste keuze is meestal nog geen sprake. Dat is jammer; want juist in deze tijd van afvalligheid heeft de kerk bewust levende leden nodig, die goed zijn toegerust om het werk voort te zetten dat Jezus is begonnen. Het onderricht aan jongeren is summier: soms niet meer dan 5 of 6 bijeenkomsten, niet altijd onder deskundige leiding en zonder degelijk lesmateriaal. Het hoeft niet te verwonderen, dat zij geen idee hebben wie de Geest van Christus is; en dat zij het verschil tussen Pasen en Pinksteren niet kennen.

Hoe goed is het, als broeders en zusters samen te zijn, zingt de psalmist¹¹. De gelovigen mogen zich er wel van bewust zijn, dat de almachtige en hoogverheven God in de sacramenten van doopsel en vormsel hun het bewijs van zijn liefde heeft gegeven; en dat Hij onophoudelijk van persoon tot persoon tot hen spreekt, opdat zij hun roeping zullen verstaan als zijn kinderen te leven. Een eerlijk en onzelfzuchtig leven van christenen is immers de krachtigste verkondiging van de waarheid, die de wereld in Jezus van godswege is getoond. Hij troont boven de vloed van deze wereld *als koning tot in eeuwigheid. Moge hij zijn volk versterken, hen zegenen en hun zijn vrede schenken!* (psalm van deze zondag)

1) Lc 3,16 2) Joh 1,30vv 3) ex 3,14 4) 1Kor 15,20vv 5) Joh 3,3vv 6) hand 16,32 7) 1Kor 16,15vv
8) hand 16,15 9) hand 10,47 10) Tit 3,5 11) ps 134

psalm 29

- L Geef eer aan God, jullie hooggeplaatsten;
en vereer Hem om zijn grootheid en macht.
- A Vereer de heerlijke naam van God;
en aanbid zijn verheven heiligheid.
- L De stem van Jahweh klinkt boven de wateren,
de donder van God in zijn grootheid,
de HEER boven de wateren;
- A de stem van de Heer in zijn macht,
de stem van de HEER in zijn majesteit.

- L De stem van de HEER verbreekt de trotse cederbomen;
de Heer verbreekt de ceders van de Libanon.
- A Zij springen op als kalveren,
de Libanon schrikt op als een jonge stier.
- L De stem van Jahweh komt met vurige bliksem;
de wildernis beeft als Hij komt.
- A De stem van de HEER vaagt machtige eiken weg;
in zijn tempel spreekt alles van zijn grootheid.
- L De HEER troont boven de vloed,
als koning tot in eeuwigheid.
- A Moge Hij zijn volk versterken,
hen zegenen en hun zijn vrede schenken.

* * *

zondag 2(C)

- 1ste lezing: Jes 62,1-5
psalm 96 zie beneden
2de lezing: 1Kor 12,4-11
evangelie: Joh 2,1-11

Zo openbaarde hij zijn grootheid.

Deze bruiloft is voor Jezus zeer bijzonder. Hij is 30 jaar oud. Tot die tijd heeft hij bij zijn ouders in Nazareth gewoond. Na zijn doop in de Jordaan en 40 dagen in de woestijn heeft hij zich gevestigd in het nabijgelegen Kafarnaüm¹. De driejarige periode van zijn openbare optreden heeft een aanvang genomen. Hij weet dat hij één is met de Vader; en door Hem in de wereld is gezonden om het koninkrijk van God te verkondigen en de mensen de weg hierheen te wijzen. Zijn eerste leerlingen vergezellen hem op deze bruiloft. Nu is het moment aangebroken om zijn eenheid met de Vader zichtbaar te maken.

Jezus' hart is één en al liefde, zijn geest is de Geest van God en zijn handelen is in volkomen harmonie met de Vader. De mens geworden God begeeft zich onder de mensen als één van hen, nederig en zachtmoedig en in alles van de Vader afhankelijk, naar het woord van de profeet: *U zult een sierlijke kroon zijn in de hand van JAHWE* (1ste lezing). Nergens blijkt dit duidelijker dan op deze bruiloft, waar de wijn op dreigt te raken. Hij weet dat God hem met tekenen zal bevestigen, zoals ook is gebeurd bij zijn doop in de Jordaan, waar de Geest in zichtbare gedaante op hem neerdaalde; en de omstanders een stem uit de hemel hoorden spreken².

Bij dit eerste wonder dat Jezus zal verrichten om zijn grootheid te openbaren, speelt Maria een zeer bijzondere rol. Zij spreekt de profetische woorden: *Doe wat hij u zeggen zal*. Niemand anders dan zij zal hem ooit vertellen wat er te gebeuren staat.

De Geest maakt hier duidelijk dat het gewicht of de grootheid of - zoals het meestal wordt vertaald - de *heerlijkheid* van God - in een mens is verschenen, ter wereld gebracht door Maria, die met recht genoemd wordt *moeder van God*. Het gebod *Eer je vader en je moeder* geldt ook voor de mensenzoon. Op haar verzoek doet Jezus wat de Vader van hem vraagt. Vanaf nu spreekt Hij niet langer alleen door zijn profeten, maar rechtstreeks door Jezus, God-met-ons³. Aan allen die hem liefhebben wijst zijn Geest de weg ten leven. Wie zich van Jezus afwenden, keren de rug toe aan de levende God. Zij kunnen zijn stem niet verstaan en zijn weg niet begaan.

De verandering van water in wijn wordt - hoe kan het anders - door velen ontkend. Zij bestrijden niet alleen dat de Vader zijn Zoon de macht hiertoe heeft verleend, maar ontzeggen God de macht deze verandering te kunnen voltrekken. Wat een mens in eeuwigheid niet tot stand zal kunnen brengen, achten zij ook voor de Schepper van al het zijnde onmogelijk. Hier wordt de schepping zelf ontkend. Want wat is een groter wonder: de schepping van de levende wijnstok met de wijn die deze voortbrengt, of de verandering van water in wijn? De kerk van Christus belijdt haar geloof in een Scheppende God: *Ik geloof in God, de almachtige Vader, Schepper van hemel en aarde*.

Wie dit eerste artikel van de geloofsbelijdenis niet beamen, zullen over het vervolg hiervan - de menswording van God in Jezus - geen zinnig woord kunnen zeggen. Blind voor het wonder van het bestaan van het heelal en van de wereld met al wat daarop leeft, kunnen zij het bovennatuurlijke niet accepteren. Zijn leerlingen echter kijken met andere ogen. Zij geloven niet alleen in een almachtige God, die het heelal heeft geschapen en al het zijnde van ogenblik tot ogenblik in stand houdt - trekt hij immers zijn hand terug, dan vergaat de schepping en houdt zij op te bestaan - maar zij belijden de Schepper ook als een *Vader*, die zijn liefdevolle goedheid aan de wereld openbaart in Jezus; en niet alleen in hem, maar in allen die hem daadwerkelijk toebehoren en zijn Geest de ruimte bieden.

De evangelist Johannes herhaalt het keer op keer: de wonderen hebben ten doel om onwetenden de ogen ervoor te openen dat deze eenvoudige mens, die zichzelf nooit anders dan de mensenzoon heeft genoemd, tevens is de Zoon van God, en volkomen één met de Vader. Het is niet mogelijk de wonderen weg te verklaren zonder de integriteit van Johannes in twijfel te trekken. Ter verduidelijking enkele teksten:

- *Bij het zien van de tekenen die hij deed, begonnen velen in hem te geloven*⁴.
- *De werken die de Vader mij gegeven heeft om te volbrengen, getuigen dat ik door de Vader ben gezonden*⁵.

- *Toen de mensen het teken zagen dat hij had gedaan, zeiden ze: Deze is stellig de profeet, die in de wereld moest komen⁶.*
- *Als deze man niet van God kwam, had hij zoiets nooit kunnen doen⁷.*
- *Als je mij niet wilt geloven, geloof dan om de werken die ik doe⁸.*
- *Deze ziekte voert niet tot de dood; maar is tot glorie van God, opdat de Zoon van God erdoor verheerlijkt zal worden⁹.*
- *De hogepriesters en Farizeeën zeiden: Wat doen we? Die man doet veel wonderen. Als we hem zijn gang laten gaan, zullen ze allemaal in hem geloven¹⁰.*
- *De menigte kwam hem tegemoet toen zij hoorden dat hij dit gedaan had¹¹*
- *Ofschoon Jezus zulke grote tekenen in hun tegenwoordigheid had verricht, geloofden zij (de overheden) toch niet in hem¹².*
- *Geloof mij: ik ben in de Vader, de Vader is in mij. Geloof anders om de tekenen¹³.*

In Kana openbaarde Jezus met dit eerste van zijn wondertekenen niet alleen zijn macht over de schepping, maar bovenal zijn macht om de mensen - die de bekroning zijn van de schepping - weer tot God te verheffen. Christenen bij wie de ogen zijn geopend voor wie hij is, leren door de Geest die in hen woont zijn liefde en goedheid kennen. Zij weten zich onverbrekkelijk verbonden met Jezus, die de hemel is binnengegaan; en hebben geen wondertekenen meer nodig om tot geloof te komen. Door de Geest geleid vervolgen hun weg met hem naar de plaats die hij voor hen heeft bereid¹⁴.

Als gelovige mensen hun oude leven vaarwel zeggen om als nieuwe mensen met Christus te leven, zullen zij tot hun vreugde bemerken dat zij niet meer op eigen kracht hoeven te gaan, maar dat hij hen terzijde staat. Met Jezus in de doop verbonden, zal zijn Geest ieder van hen leren niet meer te leven voor zichzelf, maar tot welzijn van allen. *Aan de één wordt wijsheid geschonken, aan de ander door dezelfde Geest kennis, de gave van genezing of profetie, al naar gelang ieders geschiktheid* (2de lezing). Allen tezamen zijn zij door God geliefd. *Hij verheugt zich over hen als een bruidegom over zijn bruid* (1ste lezing). Laat dit toch niet bij woorden blijven; maar laat ons leven ervan getuigen: *De Heer regeert!* Zing een nieuw lied voor God; bezing Hem, heel de aarde! (psalm van deze zondag)

1) Mt 4,13 2) Mt 4,16v 3) Mt 1,23 3) Joh 10,30 4) Joh 2,23 5) Joh 5,36 6) Joh 6,14

7) Joh 9,33 8) Joh 10,37v 9) Joh 11,4 10) Joh 11,47 11) Joh 12,17 12) Joh 12,37 13) Joh 14,11

14) Joh 1,12

psalm 96

- L Zing een nieuw lied voor God;
bezing Hem, heel de aarde!
- A Breng dank aan God!
Verkondig zijn redding van dag tot dag.
- L Laat alle volken van zijn grootheid horen;
en maak aan de wereld zijn wonderen bekend.
- A God is groot, laat ál wat leeft Hem eren!
ontzagwekkend is Hij, hoog boven allen verheven.
- L Mensenfamilie, zoek naar God
en belijd zijn grootheid.
- A Kom met offers naar zijn heiligdom,
en vereer zijn naam.
- L Aanbid Hem in zijn heilige schoonheid;
heel de wereld moet ontzag voor Hem hebben.
- A Laat de volken het horen: De HEER regeert;
door Hem staat de aarde vast, zodat zij niet wankelt.

* * *

zondag 3(C)

- 1ste lezing: Neh 8,1-10
psalm 19 zie beneden
2de lezing: 1Kor 12,12-30
evangelie: Lc 1,1-4;4,14-21

Dit schriftwoord is heden in vervulling gegaan.

Lucas is geen ooggetuige zoals Matteüs en Johannes. Uit de gesprekken met de apostelen, de vrouwen die Jezus volgden en anderen die zijn rondgang door Israël en Judea hebben meegemaakt, heeft hij - zoals hij uitdrukkelijk aan het begin van zijn evangelie verklaart - een ordelijk verslag geschreven van alles wat er heeft plaats gevonden. Na zo'n inleiding is het verwonderlijk, als de juistheid van zijn tekst door sommigen in twijfel wordt getrokken. Het ongeloof dat Jezus de macht bezat tot de tekenen die hij deed, heeft de wijdverbreide misvatting voortgebracht dat de overgeleverde verhalen in de vroege kerk zouden zijn ontstaan om zijn boodschap kracht bij te zetten.

Hiermee wordt niet het bijbels fundamentalisme verdedigd, dat de Bijbel van kaft tot kaft letterlijk neemt. Het onderscheid tussen wat wel en niet letterlijk moet worden verstaan is niet moeilijk te maken¹. Met het *jaar van genade* bijvoorbeeld, waarover Jezus vandaag spreekt, bedoelt hij geen 365 dagen, maar een afgeronde periode. Er moet echter wel van worden uitgegaan dat Lucas, wiens evangelie gedurende het 'C-jaar' wordt gelezen, als een betrouwbaar verslaggever zo nauwkeurig mogelijk heeft

willen vastleggen wat Jezus gedurende die drie jaar heeft gedaan en gezegd; en wat er bekend was van de gebeurtenissen die hieraan zijn voorafgegaan². De eerste twee hoofdstukken van dit derde evangelie vormen een uniek relaas, dat in de overige drie evangelieën ontbreekt.

De boekrol van Jesaja, die Jezus krijgt aangereikt in de synagoge van de stad waar hij zijn jeugd heeft doorgebracht, bevat de meest uitgesproken teksten over de komende Messias. *Sta op, wordt verlicht; want uw licht is in aantocht en de grootheid van de HEER komt tot u*³. Zo profeteert Jesaja honderden jaren vóór Jezus' geboorte. Voor de mensen van Nazareth is het moeilijk te bevatten, dat dit *licht van de wereld*⁴ hier in hun midden staat in de persoon van Jezus, die ze van jongs af aan gekend hebben als de zoon van de timmerman. Een uitzonderlijk goed mens, dat zeker; maar de Messias? Jezus kiest de woorden uit het einde van de boekrol van Jesaja, waar de profeet zegt: *De Geest van de Heer is op mij*⁵.

Op wie rust de Geest van JAHWEH? Op Jesaja? Zeker: om hem aan te kondigen die één is met de Geest van God; en met wie het wie *het genadejaar van JAHWEH* is aangebroken. Alle profeten hebben uitgezien⁶ naar deze laatste periode van de wereldgeschiedenis, die met de geboorte van de Messias een aanvang heeft genomen; en die ten einde zal komen bij zijn wederkomst voor het oordeel. Hij is het, die als God-met-ons volledig één is met de Geest van God. De mensen in de synagoge ervaren zijn optreden aanvankelijk wel als ongekend aangenaam; maar kunnen de reikwijdte van zijn woorden niet overzien.

Op deze dag houdt Jezus aan de mensen in zijn eigen stad voor dat met zijn komst het tijdperk is aangebroken, waarin aan geheel de wereld de alles overtreffende boodschap zal worden verkondigd van Jezus, God met ons, die allen die hem liefhebben en hun tekorten belijden de helpende hand biedt om als heiligen te leven. Nehemia (1ste lezing), die het volk de wet van Mozes uit en de profetische geschriften heeft uitgelegd, leerde hun dat de Schrift de belofte inhield van eeuwig leven; want zou de goede God zijn volk tot zich roepen, om hen vervolgens weer te laten vallen? *Die belofte*, zegt Jezus tot de mensen van Nazareth, *is heden vervuld*.

Dezelfde Geest, die de bezoekers van de synagoge van Nazareth op Jezus zagen rusten, zal aan allen geschonken worden die hem liefhebben en in zijn naam zijn gedoopt. Zijn volksgenoten maken het begin mee van hetgeen in het laatste bijbelboek genoemd wordt het *duizendjarig Rijk*⁷: het tijdperk waarin christenen - temidden van een gewelddadige wereld - al mogen delen in de vrede van Christus. Maleachi, die de rij van profeten in 't Oude Testament afsluit, kondigt deze periode aan als een tijd van genezing voor wie geloven; en tevens als het begin van het oordeel⁸; want wie Jezus ziet, de goedheid van God op aarde, en hem de rug toekeert, veroordeelt hiermee zichzelf: hij of zij is voor God onbereikbaar geworden⁹. In de laatste regels van zijn profetie voorzegt Maleachi de komst van Elia, die deze *grote dag* van het verschijnen

van de Messias moet voorbereiden. Als Jezus' leerlingen hem later hiernaar vragen, wijst hij op Johannes de Doper, in wie deze profetie van Maleachi werd vervuld¹⁰.

Niet lang daarna zal Johannes door koning Herodes worden onthoofd¹¹. Jezus zelf wordt uiteindelijk door de religieuze gezagsdragers aan de Romeinen uitgeleverd om gekruisigd te worden. Hierin wordt het lot zichtbaar van vele miljoenen mensen van goede wil in alle tijden en overal ter wereld: zij worden verdrukt en uitgebuit en als het zo uitkomt gedood¹². Als zij Jezus in hun hart koesteren als hun Geliefde, zullen zij temidden van de verdrukking, die ook zijn leerlingen niet bespaard zal kunnen blijven, zijn vrede mogen ervaren¹³. Het *genadejaar van JAHWEH* is aangebroken. Voor mensen van goede wil is er redding uit de benauwdheid, zelfs als de machthebbers van deze tijd hun het leven benemen. Hun hoop is gevestigd op Jezus, aan wiens verrijzenis zij deel hebben gekregen.

De armen in deze snel voorbijgaande wereld zullen de rijkdom van het onvergankelijke koninkrijk van God ervaren. Aan 'blinden', die tot dusverre hun leven gericht hadden op onzeker bezit, wordt de ogen geopend voor de goedheid van God, die voor altijd het deel zal zijn van hen die hem liefhebben. Mensen die vanwege het onrecht dat hun wordt aangedaan gekluisterd zijn aan gevoelens van haat en wrok, voelen hun boeien afvallen als zij hem volgen, die in liefde voor allen groter onrecht heeft ondergaan. Zij die gebogen gaan door moeite en verdriet worden opgericht; en mogen zich burgers weten van het koninkrijk van God, door het geloof in hem die hun lot heeft gedeeld en hun last verlicht¹⁴. Samen vormen zij als het ware één lichaam, Gods volk in de wereld, met Christus als hun hoofd, en *ieder met zijn of haar eigen plaats in het lichaam* (2de lezing). Allen hebben zij dezelfde opdracht: Jezus' werk in de wereld voort te zetten; en de goedheid van de Schepper in de wereld zichtbaar en verstaanbaar te maken. *De woorden van de HEER zijn waar, en volkomen rechtvaardig. Uw dienaar laat zich hierdoor graag vermanen. Wie ze aanneemt wordt zeer rijk beloond* (psalm 190).

1,2) gelovenbeleven.nl > leerboek van christenen, blz 126-130 2) Lc 1,1vv 3) Jes 60,1 4) Joh 8,12
5) Jes 61,1 6) 1Pe 1,10 7) openb 20,1vv 8) Mal 3,20vv (4,1vv) 9) Joh 5,20 10) Mt 17,10vv
11) Mt 14,10 12) gelovenbeleven.nl > teksten van heiligen > Justinus martelaar nr 1 13) Joh 16,33
14) Mt 11,28vv

psalm 19

- L De hemelen verkondigen Gods grootheid;
en getuigen van het werk van zijn handen.
- A De dag spreekt woorden tot de dag;
en de nacht onthult haar kennis aan de nacht.
- L 't Zijn geen gewone woorden, er wordt geen stemgeluid gehoord.
- A Toch wordt die boodschap wereldwijd vernomen:
tot de einden der aarde wordt zij verstaan.

- L De wet van de HEER is goed, zij wekt de ziel tot leven.
 A Gods woorden zijn betrouwbaar, onverstandigen worden wijs.
 L Zijn geboden zijn waarachtig, en verheugen het hart;
 A Zijn raad is helder, en verlicht de ogen.
 L De woorden van de HEER zijn waar, en volkomen rechtvaardig.
 A Uw dienaar laat zich graag vermanen;
 wie ze aanneemt wordt zeer rijk beloond.
 L Wie kent al zijn eigen gebreken?
 Maak van verborgen zonden mij vrij.
 A Behoed mij, dat geen trots mij beheerst;
 dan zal ik zonder fouten zijn, en vrij van vele zonden.

* * *

zondag 4(C)

- 1ste lezing: Jer 1,4-5.17-19
 psalm 71 zie beneden
 2de lezing: 1Kor 12,31-13,13
 evangelie: Lc 4,21-30

De woorden die u zojuist gehoord hebt, zijn nu in vervulling gegaan.

Deze woorden komen uit de profetieën van Jesaja. Deze eerste van de vier grote profeten van het Oude Testament heeft in de toekomst de Messias zien komen; en over hem gezegd: *De Geest van de Heer is op mij. Hij heeft mij gezalfd om aan armen het evangelie te verkondigen.* Honderden jaren later horen de inwoners van Nazareth hun voormalige stadgenoot Jezus deze woorden voorlezen; en zij verwonderen zich. Hij spreekt heel anders dan zij gewend zijn van hun schriftgeleerden, die de teksten uitpluizen en becommentariëren. Zijn toehoorders staan verbaasd over het gezag waarmee hij optreedt; en vragen zich af hoe hij de vervulling van die profetie kan zijn. Zij hebben de zoon van de timmerman als mens in hun midden zien opgroeien. Waar haalt hij dan die pretentie vandaan?

Hier wordt zichtbaar dat uiterlijk vrome mensen vaak niet openstaan voor de waarheid waar het in de godsdienst om gaat. Die nieuwe leer zal er uiteindelijk toe leiden, dat in Israël de mensen Jezus verwerpen omdat het oude hun liever is. Zou het in de kerk anders lopen? Conservatieve elementen blokkeren soms de noodzakelijke aanpassing aan veranderende omstandigheden. Er zit ook vaak kaf tussen het koren van de vernieuwing. Lang niet allen die hiervoor ijveren zijn van de Geest van Christus vervuld. Hoe moeilijk is het, om de bakens te verzetten waar dat nodig is; en te onderscheiden wat bewaard moet worden! Dit vraagt wijsheid en de leiding van de Geest.

In Nazareth loopt het mis, als Jezus de mensen voorhoudt dat de godsdienst van Israël niet exclusief voor hen is bedoeld, maar voor heel de wereld. Met deze wereld buiten Israël, met heel die zoekende menigte wereldwijd, heeft de apostel Paulus - zelf een Joodse man - zich vereenzelvd. *Wij, die God heeft geroepen, niet alleen uit de Joden, maar ook uit de omringende volkeren: wij zijn het voorwerp van Gods ontferming*¹. Paulus zal later de gelovigen uit de heidenen vermanen zich op hun beurt niet boven hun Joodse medeburgers verheven te voelen. *Jullie zijn als wilde loten geënt op de stam van de boom; en hebt deel gekregen aan het sap van de edele olijf*². Wie iets beseft van de hoogte en de diepte van de rijkdom in Christus, zal met des te meer ijver bidden voor het volk, dat - met alle eerbied voor de wet - geen deel heeft aan hem naar wie de wet vooruitwijst. Dit gebed voor Israël is volgens velen *not done*, omdat christendom en jodendom gelijkwaardige godsdiensten zouden zijn. Wie zo denkt heeft geen weet van hem, door wie JAHWEH zich aan zijn kinderen openbaart; en door wie Hij hun deel geeft aan zijn eeuwige goedheid.

De inwoners van Nazareth werden boos, toen Jezus hun als voorbeelden van Gods ontferming geen volksgenoten voorhield, maar een heidense vrouw uit Sidon en de Syriër Naäman. Deze laatste was bovendien een lepralijder, besmet met een ziekte die algemeen als straf voor de zonde werd gezien. Maar hoe begrijpelijk ook: door het gebeuren in Jezus' voormalige woonplaats wordt duidelijk dat er met de godsdienstige beleving van de mensen iets mis is. Hun woede is in strijd met de geest van hun wet; en hun opzet een onschuldig mens de afgrond in te duwen is op geen enkele wijze te rechtvaardigen. Toch moeten de Nazareners niet te snel veroordeeld worden. Veel christenen zouden er misschien ook aanstoot aan nemen, als hun een goedwillende moslim ten voorbeeld wordt gesteld. Laten zij niet al te snel denken op het goede spoor te gaan. Indien hun leven hier niet mee in overeenstemming is, is hun godsdienst waardeloos. *Het geloof dat zich niet in daden uit, is dood geloof*³.

Naar het gevoel van zijn toehoorders handelt Jezus in strijd met de wet, door hun twee in hun ogen ongelovige heidenen voor te houden. Waren zij niet het uitverkoren volk? Had JAHWEH hun niet door bemiddeling van Mozes zijn heilige wet toevertrouwd? Elke vermenging met vreemde volken was hierin ten strengste verboden. Een verbod dat er zo diep in zit, wordt niet gemakkelijk terzijde geschoven. Zelfs Petrus zal er later nog voor terugschrikken samen met niet-Joodse gelovigen de maaltijd te gebruiken⁴. Maar hoewel hij veel van zijn woorden niet begreep, heeft Petrus Jezus er toch nooit van beticht tegen de wet van Mozes in te gaan; en onwaarheid te verkondigen. Hij en de overige apostelen en de vele vrouwen die Jezus volgden hebben zich niet laten leiden door blinde gehoorzaamheid aan de bestaande wet. Waarom niet? Omdat zij in Jezus de liefde en goedheid ervoeren, die elk gelovig mens in zijn of haar hart als de hoofdzaak van de godsdienst zal erkennen; want: *Als ik de liefde niet heb, ben ik een galmend bekken of een schelle cimbaal* (2^e lezing).

Ook in Nazareth waren er misschien wel mensen die Jezus niet zonder meer hebben afgewezen, omdat zij onder de indruk waren; en aanvoelden: Hier staat geen bedrieger voor ons. Zo brengt de persoon van Jezus scheiding teweeg tussen gelovige en ongelovige mensen: een scheiding die dwars door de kerken loopt. Hier tekent zich het oordeel af, dat bij zijn wederkomst definitief zal worden. Voor het zover is mogen christenen gelukkig zijn, dat dit evangelie van de verwerping te Nazareth in de kerken als een waarschuwing wordt voorgelezen. Oprechtheid en waarheid en liefde voor God zijn belangrijker dan alle wetten en regels. Christenen doen er goed aan bij zichzelf te rade te gaan; en zich af te vragen of zij wel zo vroom zijn als zij denken. Deze zelfingenomen houding is de voornaamste oorzaak van de verdeeldheid in de kerk van Christus.

Jezus geeft zijn voormalige plaatsgenoten, die hem in de afgrond willen storten, een teken ter bezinning mee. Waarom is hij niet bang en rent hij niet weg om zichzelf in veiligheid te stellen? In plaats daarvan *gaat hij midden tussen hen door en vertrekt*. De goedwillenden onder de omstanders zullen zich later realiseren dat niet alleen Jesaja, maar alle profeten hebben gesproken over zijn komst; en over de verwerping van hem door zijn eigen volk. Bij de profeet Jeremia (1^e lezing) staat over de Messias geschreven: *Ik maak je tot een koperen muur. De oversten, de priesters en het volk: zij zullen je bestrijden, maar niets kunnen uitrichten; want Ik ben bij je om je te beschermen*.

Zo is het gebeurd, dat het evangelie eerst is verkondigd aan het uitverkoren volk; en na Jezus' dood en verrijzenis en de komst van de heilige Geest in heel de wereld is verbreid. Ook hierover is door de profeten gesproken; en hun woorden zijn in vervulling gegaan. Jesaja kondigt de toestroom aan van gelovige mensen wereldwijd; en zegt over Israël: *Zo spreekt de Heer: Ik doe haar de vrede toestromen als een rivier; en de heerlijkheid van de volken als een overvolle beek*⁵. Paulus, de eerste apostel van de heidenen, vergelijkt zijn eigen volk met een olijfboom, waarop de heidenen zijn geënt; en spreekt de verwachting uit dat ook de afgebroken takken (Israël) opnieuw op de olijfboom zullen worden geënt⁶. Dan zal de rest van Israël hun Messias erkennen, en - zoals de profeet Zacharias voorzegt - *Zij zullen opzien naar hem die zij doorstoken hebben*⁷. Zo zal tenslotte heel Israël naar de geest gered worden: allen die Jezus volgen, de Redder uit de slavernij van begeerte, zonde en dood. God heeft *Israël naar het vlees* uitverkoren om zijn komst in de wereld voor te bereiden. De kerk van Christus mag zich bovenmate verheugen aan deze openbaring deel te hebben gekregen. *Rechtvaardige God, mijn rots en mijn vaste burcht: U hebt mijn verlossing bevolen!* (psalm van deze zondag).

1) Rom 9,24 2) Rom 11,17 3) Jak 2,17 4) Gal 2,11vv 5) Jes 48,18 6) Rom 11,26 7) Zach 12,10

psalm 71

- L Rechtvaardige God, op U is mijn vertrouwen;
laat mij niet beschaamd staan, kom mij bevrijden.
- A Hoor mijn gebed en doe mij ontkomen;
wees mij tot een rots, waar ik mijn toevlucht vind.
- L Mijn rots en mijn vaste burcht: U hebt mijn verlossing bevolen!
- A Verlos mij uit de macht van wie U haten,
uit de handen van een meedogenloos volk.
- L Al mijn hoop is gevestigd op U:
mijn God en mijn vertrouwen van jongs af aan.
- A Vanaf de moederschoot behoor ik U toe;
onafgebroken wil ik U vereren.
- L Op U is mijn hoop en U wil ik eren;
en spreken van uw rechtvaardigheid.
- A Elke dag zal ik getuigen van uw redding, die mijn verstand te boven gaat.
- L Van kind af aan hebt U mij onderwezen,
en heb ik van uw wondermacht getuigd;
- A Verlaat mij niet als ik oud en grijs ben, o God; laat mij spreken
tot het volgende geslacht van uw machtige handelen in de wereld.

* * *

zondag 5(C)

- 1ste lezing: Jes 6,1-8
psalm 138 zie beneden
2de lezing: 1Kor 15,1-11
evangelie: Lc 5,1-11

Heer, ga van mij weg, want ik ben een zondig mens.

Jezus trad tijdens de sabbath op als leraar in de synagogen. Zijn gehoor werd getroffen door het gezag waarmee hij sprak¹; en *hij werd algemeen geprezen*². Daarbij kwamen nog de genezingen die hij verrichtte, waardoor een groeiende menigte hem ook op doordeweekse dagen ging opzoeken. Vandaag spreekt hij hen toe aan de oever van het meer, waar hij na afloop het wonder van de visvangst verricht. Als Petrus de barstensvolle netten ziet, handelt hij impulsief, zonder precies te beseffen wat hij zegt³. Zijn uitroep: *Ga weg bij mij, Heer, want ik ben een zondig mens*, doet denken aan de de profeet Jesaja, die in een visioen JAHWEH op zijn troon zag, en uitriep: *Wee mij, Ik ga ten onder, want ik ben een onrein mens, en mijn ogen hebben de koning gezien!*⁴. Staat Petrus aan het meer dan oog in oog met de almachtige en eeuwige JAHWEH, van wie hij zo hemelsbreed verschilt? Het vervolg van het evangelie geeft hiervan de bevestiging, die voor velen - helaas ook binnen de kerk - onverteerbaar is. ook de leerlingen

kunnen aanvankelijk de omvang nog niet beseffen van het mysterie waar de wereld getuige van is: Jezus, God met ons⁵.

Petrus, in zijn schrik voor Gods aangezicht te staan, bevindt zich in gezelschap van Jesaja, van Abraham⁶, Mozes⁷, Ezechiël⁸, Daniel⁹ en vele anderen: zij hebben ervaren dat de hoog verheven Heer zich werkelijk met mensen bemoeit; en dat hun lot Hem ter harte gaat. Zij hebben de belofte mogen vernemen van de komst van een Redder, die de voor mensen niet te overwinnen barrière tussen hen en de Schepper zal wegnemen. *Geen mens kan Mij zien en in leven blijven*¹⁰: zo spreekt de Heer tot Mozes. Zijn profeten worden echter getroost; en krijgen hoop dat dit niet altijd zo zal blijven. Voor mensen van goede wil zal er uitkomst komen. Een engel van de Heer raakt Jesaja's mond aan met een gloeiende kool van het altaar met de woorden: *Nu is je ongerechtigheid geweken en je zonde verzoend* (1ste lezing).

Dit schuldbesef maakt een essentieel onderdeel uit van de beleving van Christenen. Wie zou zich willen meten met Jezus, en zichzelf rechtvaardig en goed willen noemen? Hoe beter je hem leert kennen, des te sterker wordt het besef van de afstand tussen God en mens. De zelfzucht, waaruit alle kwaad voortvloeit, vormt een voor mensen onoverbrugbare kloof. Dit schuldbesef laat zich niet aanpraten, zoals in sommige kringen wel gebeurt; maar het groeit met het geloof en komt voort uit de ontmoeting met God, die in Christus de mensen zo nabij is gekomen. Het drukt daarom ook niet terneer, maar vervult gelovige mensen van blijdschap over hem, die hen opricht tot een nieuw leven met hem, dat zelfs door de dood van het lichaam niet beëindigd kan worden. *Hij houdt zich ver van hen, die zichzelf in de hoogte steken*, leert de psalm van deze zondag; *maar naar kleinen en geringen ziet Hij om*: naar hen in wie het verlangen leeft naar een goed en eerlijk leven, die de onschuld en de argeloosheid van een kind bewonderen en hun onmacht belijden dit te bereiken. Tot hen buigt de goede God zich neer, om hen te verlossen van alles wat scheiding met Hem teweeg brengt. Deze belofte van verzoening met God is het centrale thema van het Oude Testament. Elke bladzijde van het Nieuwe Testament spreekt van de vervulling van deze belofte.

De komst van hem die deze verzoening zal bewerken, wordt op vele bladzijden van het Oude Testament voorzgd. Petrus, de overige leerlingen en de vrouwen die Jezus overal gevolgd zijn: zij zijn de eerste getuigen van de vervulling van de belofte waar alle profeten reikhalzend naar hebben uitgezien. Met de komst van Jezus, het *Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt*¹², zijn de profetieën over de Messias waargemaakt op een wijze, die niemand tijdens zijn optreden in Israël kon overzien. God, in de gedaante van een nederig mens aan de wereld verschenen, heeft in zijn Zoon niet alleen zijn eeuwige goedheid geopenbaard, maar Hij geeft Petrus en allen die Jezus liefhebben deel hieraan, niet omdat zij volmaakt zijn, maar als beloning voor hun geloof. Hiermee krijgen zij tevens deel aan het werk dat Jezus in Israël is begonnen. Christenen hebben als roeping de goede God in hun leven tegenwoordig te stellen.

Niet dat zij - zoals bij de sektes wordt beweerd - allen apostelen zijn; maar elke gelovige heeft in de kerk van Christus zijn of haar eigen taak te vervullen, met als gezamenlijke opgave de onderlinge eenheid en liefde te bewaren, die het duidelijkste bewijs vormen dat Christus in hun midden aanwezig is.

God is mens geworden om de mensen tot God te verheffen. In zijn liefde ten uiterste toe *is Christus gestorven voor onze zonden*; en de derde dag verrezen uit de doden (2de lezing). Dit evangelie is over heel de wereld verbreid. Vele miljoenen hebben gehoor gegeven aan de verkondiging van een leger van apostelen, die door hun Heer *vissers van mensen* worden genoemd. Het is een toepasselijke vergelijking, omdat de zee waarin 'gevist' wordt een oudtestamentisch beeld is van de woelige en vaak chaotische en bedreigende wereld. *U heerst over de overmoed van de zee. Als de golven hoog oprijzen, brengt U ze tot rust*, bidt de psalmist¹³; en in een andere psalm: *U brengt het geraas van de zee tot bedaren, het gebulder van de golven, het tumult van de volkeren*¹⁴.

Petrus en de zijnen hoeven geen angst te hebben. Na Pinksteren leggen zij, vol van de heilige Geest, in Jeruzalem aan een menigte van mensen het evangelie uit van Jezus Christus, God-met-ons en mens met de mensen, die uit alle landen zijn eigen volk bij God terugbrengt. Joden en niet-Joden: allen die hem liefhebben en volgen vormen tezamen de kerk van Christus. *Laat hen allen zijn wegen bezingen: Hoe machtig is de grootheid van uw naam!*

1) Lc 4,32 2) Lc 4,15 3) Lc 9,33 4) Jes 6,5 5) Mt 1,23 6) gen 17,3 7) ex 33,21 8) Ez 1,28
9) Dan 10,9 10) ex 33,21 11) Jes 6,7 12) Joh 1,29 13) ps 89,10 14) ps 65,8

psalm 138

- L God, ik wil U danken met heel mijn hart,
in de gemeenschap van de heiligen zingen voor U.
- A Ik had nog niet geroepen, of U antwoordde mij;
U hebt mij versterkt met kracht in mijn ziel.
- L De groten der aarde behoren te buigen,
als zij uw woorden vernemen.
- A Laat hen allen zijn wegen bezingen:
hoe machtig is de grootheid van uw naam!
- L Hoog en verheven is de HEER, naar geringen ziet Hij om.
- A Hij houdt zich ver van hen, die zichzelf in de hoogte steken.
- L Temidden van moeite en benauwdheid
zult U mijn ziel in leven houden.
- A Uw liefdevolle goedheid is eeuwig;
laat het werk van uw handen niet varen.

gelovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

* * *

zondag 6(C)

1 ^{ste} lezing:	Jer 17,5-8
psalm 1	zie beneden
2 ^{de} lezing:	1Kor 15,12.16-20
evangelie:	Lc 6,17.20-26

1. *Gelukkig de armen, wee jullie rijken.*

Over het algemeen is het is beter niet méér te bezitten dan nodig is. Het wordt in bepaalde kringen heel normaal gevonden als de hoogste baas 80 keer zoveel verdient als zijn magazijnbediende, die toch ook een gezin moet onderhouden. Zo wordt de rijkdom van de één verhaald op het inkomen van de ander. Gelukkig de mens die dit inziet; en beseft dat de dag komt dat ieder rekenschap zal moeten afleggen van het beheer van geld en goed. Hoe kun je rustig in weelde leven, terwijl miljoenen in erbarmelijke omstandigheden verkeren? Wie zich niets aan de armen gelegen laten liggen, zullen er eens achter komen, dat zij zonder aardse rijkdom uiteindelijk beter af zouden zijn geweest. Zij vertrouwen op hun vele bezittingen, die hun maar al te vlug ontnomen zullen worden; en dan?

De profeet (eerste lezing) noemt hen *kale struiken in de vlakte*, die geen vrucht dragen en waar niemand baat bij heeft. Zij hebben de heerlijkheid van God ontkend. Dit woord *heerlijkheid* is de vertaling van een Hebreeuws woord, dat zoveel betekent als *zwaarte, gewicht*. Wie niets van dit gewicht in zich hebben, niets van deernis met anderen en het gevoel van verantwoordelijkheid voor hen, zullen in het oordeel geen stand kunnen houden. Zoals het kaf van de graankorrels wordt weggeblazen, zo zullen zij op die dag van de rechtvaardigen worden gescheiden.

De armen roepen in hun nood tot God; maar welvaart doet de aandacht uitgaan naar voorbijgaande dingen. Een jonge vrouw in de parochie vertelde waarom ze nooit in de kerk kwam: "Ik heb alles wat ik wil: een mooi huis, een vriend, een goeie baan". "Er moet eerst iets misgaan", opperde de pastor. Ze lachte en zei: "Misschien hebt u wel gelijk". Ze was haar geloof nog niet helemaal kwijt; maar het was gaandeweg naar de achtergrond gedreven. Mocht er inderdaad later iets misgaan, dan zal zij moeten ervaren dat het geloof, dat zij zo lang heeft verwaarloosd, haar nauwelijks steun kan bieden. Geloof moet in de dagelijkse praktijk groeien en volwassen worden. Gelukkig zijn de mensen die op deze weg volharden.

2. *Gelukkig jij die honger lijdt; maar wee jullie die verzadigd zijn.*

Gelukkig zijn zij, die hongeren en dorsten naar een betere wereld: hun verlangen wordt door God gezien. Aan allen die Hem vragen geeft Hij uitzicht op zijn koninkrijk. Maar voor hen die verzadigd zijn en gaan zitten, zonder een gedachte aan hen die niets hebben, blijft de toegang tot de hemel gesloten. In het oordeel zal Jezus, *de deur van de schapen* wordt genoemd¹, spreken tot hen die ongevoelig zijn geweest voor de nood

in de wereld: *Ik heb je nooit gekend*². Dan zal blijken dat het uiteindelijk beter is arm te zijn, dan in overdaad te leven en God en de medemensen te vergeten.

Hier komt meteen het verweer naar voren: "Maar God is toch een barmhartige God, Hij zal toch niemand afwijzen?" Inderdaad is God één en al liefde. Hij wil niets liever dan dat allen tot Hem komen. Zó graag wil Hij de mensen bij zich hebben, dat Hij zijn Zoon aan de wereld heeft overgegeven³. Maar als Jezus zegt iemand niet te kennen, dan is dit wederzijds. Wie tijdens dit leven God niet liefheeft, aan de zorg voor zijn schepsels voorbijgaat en zichzelf in het middelpunt stelt, zal Hem ook in het oordeel niet kennen; en kan - door zelfzucht beheerst - het rijk van God niet binnengaan: de hemel zou de hemel niet meer zijn, maar gelijken op deze onrechtvaardige wereld. Zonder bekering kan niemand tot God komen.

3. *Gelukkig jij die nu huilt.*

Zoals de armen uiteindelijk beter af zijn dan de rijken, zo is het ook beter verdrukt te worden dan bij de onderdrukkers te behoren. Het is beter bestolen te worden dan zelf een dief te zijn, beter gescholden te worden dan uit te schelden, beter geminacht te worden dan zelf te minachten, beter belasterd te worden dan zelf kwaad te spreken; en beter - zoals de rechtvaardige Abel - gedood te worden dan als Kaïn te moeten leven.

Wie in de wereld worden uitgebuit, wie van mensen geen hulp kunnen verwachten, zullen zich in hun nood tot God keren en om uitkomst smeken. De goede God zal naar hen luisteren en hun verlichting schenken. Hij zal hun hoop geven, en uitzicht bieden op zijn Rijk van vrede, waar alle onrecht voorgoed is buitengesloten. Hij zal hun de vertroosting doen beleven van het evangelie van Jezus⁴, die hun lot ten einde toe heeft gedeeld; en - door de wereld verworpen - leeft bij God. Heerszuchtigen, uitbuiters, afbluffers en allen die door eerzucht en hebzucht gedreven de stem van het geweten het zwijgen hebben opgelegd, die zich toe-eigenen waar anderen evenveel recht op hebben, die met hun ellebogen werken om in deze wereld een betere plaats te verwerven: zij zullen in de toekomstige wereld geen deel hebben aan het loon van de kinderen van God. David stelt hen in de psalm van deze zondag voor de keuze:

*Gelukkig de mens, die Gods wetten na wil leven,
die Hem voor ogen houdt en hierin vreugde vindt.*

*Hij is als een boom, aan het water geplant⁵,
die rijke vruchten draagt.*

*Heel anders gaat 't hen, die leven zonder God:
zij lijken meer op kaf dat verwaait in de wind.*

*Wie kwaad doen gaan verloren als het oordeel komt;
in de gemeenschap der heiligen verrijzen zij niet⁶.*

4. *Je bent gezegend als de mensen je haten en bespotten omdat je Jezus volgt.*

Jezus heeft zijn leerlingen gewaarschuwd, dat zij die hem volgen veelal in de wereld niet worden geëerd, maar integendeel op alle mogelijke manieren worden tegengewerkt. Zoals de profeten zijn verworpen en gedood; en zoals Jezus zelf onnoembaar lijden heeft ondergaan: zo kan dit lijden ook zijn leerlingen niet bespaard blijven. Sedert het begin van de kerk is dit op vele plaatsen zichtbaar geweest, nu eens hier en dan weer daar. Als deze verdrukking zich wereldwijd verbreidt is dit het teken dat zijn komst op handen is⁷.

Hoe vreemd het ook klinkt: christenen mogen zich verheugen als zij delen in het lijden van Christus. Het is het zekerste en duidelijkste teken dat zij deel zullen krijgen aan het nieuwe leven dat hij heeft bij de Vader. Veel martelaren hebben in de loop van de geschiedenis het publiek verwonderd doen staat door de innerlijke vrede waarmee zij op weg waren naar de plaats van hun executie. Zij hebben bij hun leven God liefgehad; en in hun lijden en sterven Christus zichtbaar gemaakt. Nu zullen zij God mogen zien zoals Hij is, en Hem in alle eeuwigheid danken en eren. Een schitterend, heerlijk en opwindend vooruitzicht! Hun bespotters echter reageren vol onbegrip op hun houding, in de mening dat er geen opstanding uit de doden is; maar dat er niet meer bestaat dat de gewelddadige wereld waarin wij nu leven. Bedacht op de eer van sterfelijke mensen, verspelen zij de heerlijkheid van de eeuwige God. *Wie kwaad doen gaan verloren als het oordeel komt; in de gemeenschap der heiligen verrijzen zij niet* (psalm van deze zondag).

1) Joh 10,7 2) Mt 25,12 3) Joh 3,16 4) Mt 11,28 5) ps 1,1vv 6) ps 1,4vv 7) Mt 24,8vv

psalm 1

- L Gelukkig de mens, die de raad van onrechtvaardigen niet volgt;
die geen deel aan onrecht heeft,
niet meedoet aan spot en kwaadsprekerij.
- A Gelukkig is de mens die Gods wetten na wil leven;
die Hem voor ogen houdt, en hierin vreugde vindt.
- L Die mens is als een boom, aan het water* geplant: *H Geest
als 't tijd is zal hij rijke vruchten dragen.
- A Zelfs zijn blad zal niet verwelken,
het zal slagen wat hij doet.
- L Heel anders gaat 't hen, die leven zonder God:
zij lijken meer op kaf dat verwaait in de wind.
- A Wie kwaad doen gaan verloren als het oordeel komt;
in de gemeenschap der heiligen verrijzen zij niet.
- L God kent de weg van hen,
die rechtvaardig in het leven staan.
- A Zonder uitzicht zijn de wegen van wie leven zonder God.

zalig de mens

*Zalig de mens die het kwade niet volgt,
verre van laster en bedrog;
die in Gods wet zijn vreugde vindt,
door Hem gekend, zijn lieve kind.*

*Zalig ben jij, die zich keert tot de Heer,
vol van de Geest zijn wegen leert;
aan levend water staat geplant,
en goede vruchten dragen mag.*

*Maar, gelijk kaf dat verwaait in de wind,
dwarrelt tot niemand het nog vindt,
zo is de mens die God verlaat,
en zonder vrucht ten onder gaat.*

*Als je volhardt in je kwade gedrag,
houd je geen stand, die laatste dag.
Maar wie de Heer in liefde dient,
rijst uit de dood, en zal hem zien.*

gelovenbelevens.nl > *al mijn verlangen*, lied 150

* * *

zondag 7(C)

1ste lezing: 1Sam 2.7-9.12-13.22-23

psalm 103 zie beneden

2de lezing: 1Kor 15,45-49

evangelie: Lc 6,27-38

Heb je vijanden lief.

Vandaag houdt Jezus zijn kerk een levensprogramma voor. Van je vijanden houden, niet terugslaan, je laten bestellen, niet oordelen het is tegengesteld aan wat de wereld leert. Wie kan dat waarmaken? Een tijdlang heeft het z.g. *vooruitgangsgeloof* opgeld gedaan; en leefde de gedachte dat de mensheid zich bevindt in een proces van ontwikkeling naar volmaaktheid. Uiteindelijk zou deze wereld tot het paradijs worden waar velen van dromen. Deze gedachte, die ervan uitgaat dat de mens het vermogen bezit zichzelf te verheffen, is nu wel verlaten. Niemand kan zichzelf zo veranderen dat de zelfzucht, die aan de wortel ligt van alle ellende in de wereld, wordt uitgebannen. Daar is hulp bij nodig: Gods hulp, zoals de profeet leert: *De Heer verheft de geringen uit het stof, om hun te doen zitten bij edelen* (1ste lezing).

God ziet het, als mensen verlangen naar een goed en onbaatzuchtig leven; en Hij kent ook hun onmacht dit waar te maken. Hij is als een vader en een moeder, die van hun kinderen geen volmaaktheid eisen, maar voor wie de goede wil volstaat. Hij redt hen, die hun onmacht belijden en om hulp roepen. Het is voor Hem voldoende als zij Jezus liefhebben, die tot aan zijn bittere einde de goedheid van God heeft voorgeleefd.

Hij ziet dit geloof, en het verlangen Jezus in dit nieuwe leven te volgen. Hij weet dat het ten gevolge van hun zwakheid niet van de ene op de andere dag zal lukken *het beeld te gaan dragen van de hemelse mens* (2de lezing). Daar is een onafgebroken proces van inkeer voor nodig, waarin christenen moeten leren hun wil aan God te geven. Zonder ophouden moeten zij zijn hulp inroepen om hierin te kunnen blijven volharden, want het innerlijk verzet is taai. Toch hoeft niemand te wanhopen, want Hij geeft die hulp onmiddellijk en zonder omhaal aan wie Hem vragen: zij leven in zijn *genade*.

Op deze weg naar Hem toe zal Hij zijn kinderen troosten; en hun zijn aanwezigheid doen beleven, zodat zij verheugd kunnen instemmen met de psalmist, en uitroepen: *Ik houd van God, Hij hoort mijn stem, mijn smeken. Ja, Hij luistert werkelijk naar mij!*¹ Hij zal hen beproeven, zoals ouders hun kinderen op de weg naar volwassenheid wel loslaten, maar toch dicht bij hen in de buurt blijven. Hij houdt zich soms verborgen, om christenen te leren *in geloof te leven*², ook als zij zijn tegenwoordigheid niet ervaren. Petrus - die niet kon zwemmen – liep in geloof over de golven toen Jezus hem riep; maar zijn vertrouwen wankelde toen hij op de hoge golven lette. Hij zonk weg en schreeuwde: *Heer, redt mij!*³, waarop Jezus hem vastgreep. Zo moeten christenen met vallen en opstaan leren hun weg in geloof te gaan.

De Kerk en de wereld hebben grote behoefte aan zulke volwassen gelovigen, die het werk van Christus in de wereld voort kunnen zetten; en voorleven wat menselijkerwijs gesproken onmogelijk is: zelfverloochening⁴, liefde voor vijanden, en weldadigheid aan tegenstanders. Het enige wat God van zijn kinderen vraagt, is dat zij Hem liefhebben, die zij nu voor een korte tijd met de ogen van het lichaam niet kunnen zien. Zij streven ernaar Hem te dienen met alle vermogens die Hij hun geschonken heeft, in vertrouwen op Hem, die het onmogelijke mogelijk maakt. Zij mogen zich in hun geloof niet weinig gesterkt weten door het sacrament van het doopsel, dat het zichtbare bewijs is van het begin van het nieuwe en hemelse leven dat hun gegeven is⁵; en dat eens, in het koninkrijk van God, tot volkomenheid zal geraken. Gelukkig zijn zij die deze roeping verstaan; en alles loslaten om deze weg te gaan! Gaandeweg worden zij zich bewust van de zegen die zij met zich dragen; en danken zij God met de woorden uit de psalm van deze zondag: *Hij straft ons niet zoals wij verdienen; en vergeldt niet het kwaad dat wij deden. Zo hoog als de hemel is boven de aarde, is de macht van zijn liefde voor wie Hem vrezen.*

Laat niemand denken dat deze *nieuwe mens*⁶ direct al volwassen is, zoals wordt geleerd bij de afgescheiden 'volle evangelie' groepen, waar aan mensen in nood een instant-oplossing uit hun problemen wordt geboden. In plaats van een periode van groei door te maken, gaan zij op last van hun voorganger direct op pad om het evangelie te verkondigen. Deze schijnbare nieuwe levens vulling staat hun ontwikkeling in de weg. De andere wang toekeren: dat doe je niet zomaar even. Christenen die ijverig proberen hun geloof in praktijk te brengen, zullen ervaren hoe zij, levend in de genade,

langzaam leren het oude leven, dat beheerst wordt door eigenliefde en begeerte, de rug toe te keren. Die zelfverloochening gaat niet zonder moeite, en vraagt voortdurend gebed; want *de oude mens*⁷ biedt taai verzet. De volharding wordt echter zeer rijk beloond. Als zij later op deze periode van volwassenwording terugkijken, moeten zij dankbaar erkennen dat God zelf voortdurend over hen heeft gewaakt; en zullen zij het van harte beamen: *Zonder U kan ik niets doen*⁸.

Zeker, iemand kan zichzelf dwingen de andere wang toe te keren⁹; of bij spot en onrecht te zwijgen. *Maar*, waarschuwt de wijze, *als je de tanden op elkaar bijt, staat het kwaad al gereed*¹⁰. Die boosheid zal vroeg of laat losbarsten, met alle gevolgen van dien. Gelovige mensen kennen deze strijd; en weten dat gevoelens van onmacht, boosheid en haat alleen door de liefde kunnen worden uitgebannen; en de liefde is uit God. Het is een genade van God naar Jezus' woorden te leven: om te bidden voor wie jou kwaad doen, het beste te wensen voor wie jou onrechtvaardig behandelen, en het uitgeleende niet terug te vragen. Dat doe je niet uit jezelf, daar is een totale ommakeer voor nodig. De Schrift noemt dit *wedergeboorte*. Je bent als het ware gestorven met Christus en met hem tot nieuw leven opgestaan, om je door hem te laten onderrichten; en kwaad met goed te vergelden. Stapje voor stapje leert hij zijn volgelingen het oude te verlaten en als kinderen van God te leven door zijn Geest.

Christenen die zijn Geest de ruimte geven, bezien hun kwellers met de ogen van hun Heer: als gevangenen van het kwaad en *slaven van de zonde*¹¹. Zij zitten vast, zij kunnen niet anders. Dat velen van hen wel anders zouden willen, blijkt uit hun instemming als zij een gelovige in de geest van Christus zien handelen. Christenen, die door het offer van zijn leven zijn vrijgemaakt uit de slavernij van *oog om oog, tand om tand*¹², gaan delen in zijn roeping, om - één met hem - het hemelse leven zichtbaar te maken, opdat mensen van goede wil tot inkeer zullen komen.

Mensen die met hem verenigd zijn, gaan de wereld door Jezus' ogen zien. Zij vragen hem om de hulp van zijn Geest, om hun tegenstrevers lief te hebben, die gevangen zitten in een bestaan dat naar de dood voert. Jezus' volgelingen zijn met de wereld begaan, zonder zelf te worden aangetast door het kwaad dat de wereld beheerst. Zo volgen de kinderen van God hun roeping het licht van Christus in de wereld te doen schijnen¹³, opdat mensen van goede wil het zullen zien en tot inkeer komen. Zij wachten zich ervoor anderen te veroordelen om hun zelfzucht, waar zij van nature ook zelf aan onderworpen zijn geweest¹⁴; en verheugen zich in hem, die hen uit dit bestaan ten dode heeft opgericht. Zij geven zich geheel aan hem, om hem te mogen ontvangen, die leert: *In de wereld lijdt je verdrukking; maar houd goede moed, ik heb de wereld overwonnen*¹⁵.

1) ps 116,1v 2) Rom 5,1v 3) Mt 14,30 4) Mt 16,24 5) Joh 3,3 6) Kol 3,1v 7) Ef 4,22 8) Joh 15,5 9) Lc 6,29
10) spr 16,30 11) Rom 6,17 12) Mt 5,38 13) Mt 5,16 14) Rom 2,1 15) Joh 16,33

psalm 103

- L Breng dank aan God, mijn ziel!
Laat ál wat in mij is zijn naam vereren.
- A Breng dank aan God, mijn ziel;
en vergeet niet hoe Hij je goeddoet.
- L Breng dank aan Hem die je fouten vergeeft,
die je kwalen geneest, en je leven redt van het graf;
- A die je leven redt van de ondergang,
je kroont met liefde en ontferming.
- L Hij blijft ons niet verwerpen,
zijn toorn zal niet eeuwig duren.
- A Hij straft ons niet zoals we verdienen;
en vergeldt ons niet naar het kwaad dat we deden.
- L Zo hoog als de hemel is boven de aarde,
is de macht van zijn liefde voor wie Hem vrezen.
- A Zover als de zonsopgang van de ondergang vandaan is,
zover van ons af doet Hij al onze zonden.
- L Zoals een vader over zijn kinderen:
zo ontfermt zich de HEER over wie Hem eerbiedigen.

gelovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

breng dank aan God met heel je hart (ps 103)

*Breng dank aan God met heel je hart, laat woord en daad Hem eren,
die naar je hoorde als je viel, Ja, denk aan al die keren,
dat Hij je fouten graag vergaf, je leven redde van het graf.
Geen onheil zal je deren.*

*De Heer geeft vrede in de strijd aan wie zijn naam belijden.
Verheug je: in rechtvaardigheid verlost Hij al zijn kleinen.
Als zij zijn goedheid gaan verstaan, als nieuwe mensen verder gaan,
zal Hij zijn volk geleiden.*

*In liefde, die ons leven doet, geduldig, vol ontferming,
vergeldt Hij steeds ons kwaad met goed, wil Hij ons niet verderven.
Zijn liefdemacht is hemelhoog. Toen Hij zich tot ons nederboog,
wierp Hij de zonde verre.*

gelovenbeleven.nl > al mijn verlangen , lied 150

* * *

zondag 8(C)

1 ^{ste} lezing:	Sir 24,4-7
psalm 92	zie beneden
2 ^{de} lezing:	1Kor 15,54-58
evangelie:	Lc 6,39-45

Haal eerst die balk uit je eigen oog.

Geloven betekent: Jezus zien en hem liefhebben. Zijn volksgenoten, die zichzelf als vrome mensen zagen maar hem verwierpen, beleden met de mond het geloof in God en zongen op de sabbath hun belijdenis: *Breng dank aan God want Hij is goed, zijn liefdevolle goedheid is eeuwig*¹; maar zij hadden geen geloof. Toen de God, die zij zeiden te aanbidden, zijn goedheid in de persoon van Jezus openbaarde, hebben zij hem veroordeeld. Zij volgden de voorschriften uit de wet van Mozes, maar begrepen niet dat de wet er is voor de mens; en niet de mens voor de wet². De wet is door God gegeven, om de mensen de weg te wijzen naar Hem toe; want levensheiliging is het doel van alle godsdienst.

Wie deze weg ijverig volgen, verlangend de Schepper te behagen, worden zich bewust van de eigen tekortkomingen; en van de moeilijkheid, ja, de onmogelijkheid deze uit te roeien. Meer nog: zij worden gewaar dat God zich niet laat bedotten. Van buiten mag het er misschien mooi uitzien, maar *Hij toetst hart en nieren*³. *Hij vraagt waarheid in het verborgene*⁴. Allen die langs deze weg voortgang maken, komen tot de erkenning van fouten en gebreken, die voordien als normaal werden beschouwd; en waar de wereld geen aanstoot aan neemt. Daarom noemt de apostel de wet *een schoolmeester, die tot Christus voert*⁵. Alleen hij, die zelf volkomen vrij van zonde is, kan de kinderen van God naar de overwinning voeren.

Christenen die tot kennis van Christus zijn gekomen: niet van de theologie over hem - hoe nuttig deze ook is - maar van de liefde en goedheid van God, zullen direct beamen hierin tekort te schieten. Deze liefde is de vervulling van de wet⁶. Jezus, God-met-ons, heeft als mens met de mensen in een leven van volkomen zelfverloochening deze liefde voorgeleefd. Wie dit erkennen, zullen zich wel wachten anderen de maat te nemen; of als leraren op te treden, zolang zij zich niet door hem hebben laten onderrichten en vormen. Hoe zullen zij anderen de weg wijzen, die zij zelf niet hebben begaan? Zullen zij de zelfverloochening aanbevelen, zolang zij zelf nog toegeven aan de vele verleidingen om hen heen? Liever leggen zij hun oor te luisteren bij hun meester, die hun vandaag leert: *Als je ten volle gevormd bent, zul je aan hem gelijk zijn.*

Aan Christus gelijk zijn?? Wie zou deze pretentie durven voeren? Toch is het wel de roeping van christenen; en de ambitie van ieder die hem metterdaad volgt. *Niet dat ik het al bereikt heb. Ik ben nog niet volmaakt. Maar ik streef er vurig naar het te grijpen, gegrepen als ik ben door Christus Jezus*⁷. Aanvankelijk met vallen en opstaan, groeit gaandeweg het vertrouwen in hem, die zijn leerlingen bijstaat; en zal het nieuwe leven

vruchten afwerpen, zonder welke niemand zich zijn leerling kan noemen, en bij anderen de splinter uit het oog kan halen. *De boom wordt gekend aan zijn vruchten*. Deze vruchten van de Geest⁸: liefde, goedheid en trouw, onzelfzuchtigheid, geduld en rechtvaardigheid, ijver, zachtmoedigheid en inzicht, worden door Jezus rijkelijk geschonken aan christenen die alles loslaten wat hun aan de wereld bindt, om te mogen zijn waar hij is. Zo gaan christenen het oude gebod uit de joodse wet vervullen: *Wees heilig, want Ik, de Heer je God, ben heilig*⁹. Het menselijkerwijs onmogelijke wordt mogelijk gemaakt door het geloof in hem, die zich met ons verenigd heeft. Werkelijk, hij maakt *alle dingen nieuw*¹⁰!

De 'oude mens' wordt gekend aan de vruchten van lichtgeraaktheid, zelfbeklag, eigenzinnigheid, genotzucht, huichelarij, gemakzucht en trots: ondeugden die niemand kan overwinnen dan met hulp van de mens geworden God. Laat niemand wanhopen in de overwinning, waarvoor geen andere inspanning wordt gevraagd dan geloof. Onderweg met zijn leerlingen wijst Jezus op een boom; en steekt hij zijn leerlingen een hart onder de riem: *Als je zou zeggen: Wordt ontworteld en in zee geplant, dan zou hij je gehoorzamen*¹¹. Ieder die een beetje thuis is in de Bijbel, weet dat de zee een beeld is van deze chaotische wereld van elk voor zich¹². Wie Jezus toebehoort heeft de zelfzucht verlaten.

Het nieuwe leven heeft alleen met Christus van doen. *Leg daarom de oude mens af, die te gronde gaat aan bedrieglijke begeerte; en bekleedt je met de nieuwe mens, in Christus herboren*¹³. Je wordt jaloers als je leest hoe christenen in de vroege kerk werden onderricht! Wat de apostel hier in één zin samenvat, gebeurt niet van de ene op de andere dag. Het is een levensopdracht, ontvangen in het doopsel, toen het begin werd gemaakt met een leven in geloof. Dit geloof moet groeien en volwassen worden. Daarom waarschuwt Jezus vandaag zijn leerlingen: Als je door hem gevormd bent, zul je deel krijgen aan het dienstwerk van je Heer. In vertrouwen op hem ben je van de balk in je eigen oog verlost. Als hij in je woont, zul je scherp kunnen zien om bij een ander de splinter te verwijderen. Zo heb je een broeder of een zuster gewonnen; en zullen allen samen God danken en eren. *Want waar het hart vol van is, daar loopt de mond van over*.

1) ps 136 2) Mc 2,27 3) ps 7,10 4) Rom 3,20 5) Gal 3,24 6) Rom 13,10 7) Fil 3,12 8) Gal 5,22
9) Lev 19,2 10) openb 21,5 11) Lc 17,6 12) ps 65,8 13) Ef 4,22

psalm 92

- L Het is goed om God te danken;
uw naam te bezingen, Allerhoogste.
- A Het is goed, om in de morgen van uw liefde te getuigen;
in de avond te spreken van uw waarheid.
- L Zie naar mensen zonder God:
zij schieten als onkruid omhoog.

- A Zij bloeien, die onrecht bedrijven, totdat zij worden verdelgd.
 L Maar U, mijn God: in alle eeuwigheid wordt U geprezen.
 A Uw vijanden houden geen stand;
 zij gaan te gronde, die kwaad bedrijven.
- L De rechtvaardigen groeien als palmbomen op,
 hoog als de ceders van de Libanon.
 A Zij gedijen in het Huis van de HEER;
 en staan vast in de voorhof van God.
 L Zij blijven groen en fris; en dragen in de ouderdom nog vrucht.
 A Zij verkondigen de HEER: Hij is waarachtig,
 mijn rots, bij wie geen onrecht is.

gelovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

* * *

zondag 9(C)

- 1ste lezing: 1kon 8,41-43
 psalm 117 zie beneden
 2de lezing: Gal 1,1-2.6-10
 evangelie: Lc 7,1-10

Heer, ik ben niet waardig dat u tot mij komt.

Deze Romeinse hoofdman is één van de vele buitenlanders die zich aangetrokken voelen tot de Joodse godsdienst¹. Elke zondag zeggen we in de kerk zijn woorden na: *Heer, ik ben niet waardig dat U tot mij kom*² Zó groot is zijn ontzag, en zó sterk het plotseling opkomende gevoel van afstand tussen hem en Jezus, dat hij hem niet persoonlijk onder ogen durft te komen. Deze man staat hiermee op één lijn met Petrus, die na de wonderbaarlijke visvangst, door het besef van zijn eigen onwaardigheid overvallen, voor Jezus neerviel en uitriep: *Heer, ga weg bij mij, want ik ben een zondig mens!*³ Jezus stelt het geloof van deze Romein zelfs boven dat van Petrus; want de apostel handelde in een vlaag van verbijstering na het zien van een wonder, maar de hoofdman heeft alleen over hem horen spreken, of hem misschien ook wel eens ergens gezien. Nee, hij zal niet beseft hebben dat de God van de Joden, die hij in zijn hart vereerde, hier in de beperking van een kwetsbaar mens aan het volk is verschenen; maar hij heeft wel gevoeld dat hier een mens was in wie geen zonde huisde - en in hemzelf wel.

*Niemand kan God zien en leven*⁴, leert de wet van Mozes. Met de komst van de Messias echter heeft de wet afgedaan en is de tijd van *genade* aangebroken, in het boek openbaring aangeduid als het *1000 jarig vreedrijk*⁵. Gedurende deze periode worden allen door God rechtvaardig genoemd⁶, die Jezus in de geest zien en hem liefhebben: nederig, zachtmoedig, en onschuldig als een kind.

De zonde, die de mensen op een niet door henzelf te overbruggen afstand tot God stelt, wordt hun vergeven, omdat zij door zijn liefde en goedheid worden aangetrokken; en belijden dat zij zonder hem hun beschamende tekorten niet kunnen overwinnen⁸. *Niemand kan God die losprijs ooit betalen, te hoog is die prijs en voor altijd ontoereikend*, zegt de psalmdichter⁷. Die prijs is door Jezus betaald, toen hij zich niet aan zijn veroordeling heeft onttrokken, maar ten einde toe de weg van het kruis is gegaan. Dit is het geheimenis van het evangelie, waar alle profeten over hebben gesproken⁹, waar de engelen een blik in wilden slaan¹⁰, en waar de kerk wereldwijd het beheer over voert. De woorden van koning Salomo (1ste lezing), uitgesproken bij de inwijding van de nieuwe tempel te Jeruzalem, *dat alle volken uw Naam mogen kennen*, worden in Christus door God verhoord!

Hoewel de profeten wisten dat geen mens bij machte is de wet van Mozes te volbrengen, hielden zij de mensen toch de geboden van de wet voor, opdat hun oprechte streven door God zou worden gezien en beloond. Eigenliefde, zelfzucht, eerzucht en eigenbelang: niemand - hoe voorbeeldig ook - is hier vrij van. *Wie kan zeggen: Ik heb mijn hart gelouterd en ik ben vrij van zonde?* verzucht Salomo¹¹. De profeten echter hebben in de toekomst de vervulling gezien van de belofte die God aan Noach, aan Abraham, Izaäk en Jakob en aan David had gedaan. Zij hebben in de verte de Messias zien komen, die aan de eis van Gods wet zou voldoen. Zo is het Oude Testament een voorbereiding op het nieuwe leven in Christus; en de wet van Mozes is als een *opvoeder*¹², die tot het inzicht brengt van het eigen onvermogen de eis van de wet te volbrengen en de naaste lief te hebben als de eigen persoon.

Het gaat dus niet om de wet zelf; en evenmin om de traditie, die in de loop der jaren is gegroeid, en die door sommigen als heilig wordt gezien. De traditie bevat zeker kostbare elementen die zorgvuldig moeten worden bewaard. Andere dingen zijn echter tijdgebonden. Als de tijden veranderen gaan zij in de weg staan en moeten zij worden aangepast, wil de kerk niet aan verstarring gaan leiden. Zonder de Geest van Christus is dit onderscheid moeilijk te maken. Waar dit niet of niet op tijd gebeurt, lijdt het kerkelijk leven veel schade. Door de ophef over dit soort zaken krijgt het evangelie minder aandacht. De mens geworden God, die zijn kinderen in de geest nabij is en spreekt tot de harten van allen die zijn wil zoeken te verstaan wie raakt er ooit over uitgedacht? De Romeinse hoofdman - een heiden die dit mysterie aanvoelt - wordt vandaag aan de kerk ten voorbeeld gesteld. Want wat baat het als je bent gedoopt en gevormd en elke zondag in de kerk zit, als je Christus niet in je leven toelaat en de woorden van die hoofdman niet kunt nazeggen?

Niet de hoorders van de wet zijn God welgevallig, maar wie leven naar zijn wet¹³, naar het grote gebod van de liefde, dat door Jezus is vervuld¹⁴. Aan allen die hun schuld belijden en hem in hun leven ontvangen, geeft hij de macht in zijn voetspoor te gaan¹⁵.

Zij zijn geroepen als 'christussen' (gezalfd) te leven; en door zijn Geest geleid zijn werk in de wereld voort te zetten. Zij waren het niet waard tot hem te komen. Zij hebben dit voor God beleden; en Hij heeft zijn ultieme Woord tot hen gesproken: Jezus, door wie allen die hem liefhebben gezond worden gemaakt. Temidden van een wereld die ten onder gaat, zijn zij gezegend die hem daadwerkelijk toebehoren. Hij doet hun zijn liefdevolle goedheid kennen, waar begin noch einde aan kan zijn¹⁶. Over de grens van de dood heen hebben zij hier en nu al deel aan het leven dat Jezus heeft bij de Vader. Zo mogen zij in een vergankelijke wereld voortgaan als burgers van zijn eeuwige Rijk¹⁷. *Zijn waarheid is in eeuwigheid dezelfde, hallelujah!* (psalm van deze zondag)

1) hand 2,11; 13,43 2) Mt 8,8 3) Lc 5,8 4) ex 33,20 5) openb 20,7 6) Rom 4,6 7) ps 49,8v
 8) ps 33,16 9) Lc 24,27 10) 1Pe 1,12 11) spr 20,9 12) Gal 3,24 13) Rom 2,13 14) Mt 22,37vv
 15) Joh 1,12 16) ps 136 17) Fil 3,20

psalm 117

L Alle volkeren der aarde:

breng dank aan de HEER!

A Vereer Hem, wáár ook ter wereld.

L Overvloedig is zijn liefdevolle goedheid voor ons.

A Zijn waarheid is in eeuwigheid dezelfde.

Hallelujah!

* * *

zondag 10C (vervolg van de tijd door het jaar): zie na de paastijd.

40-DAGENTIJD (C)

Aswoensdag (ABC) begin van de veertigdagentijd

1 ^{ste} lezing:	Joël 2,12-18
psalm 51	zie beneden
2 ^{de} lezing:	2Kor 5,20 - 6,2
evangelie:	Mt 6,1-6.16-18

bidden, geven en vasten

Het evangelie toont de pijlers van christelijk leven: bidden, geven en vasten. In alle drie wendt de ziel zich tot God. Niet voor niets beklemtoont Jezus herhaaldelijk dat dit voor de mensen verborgen moet blijven; want je handelt in liefde voor hem, en niet om door de mensen te worden gezien. Als je bidt, stort je je hart voor hem uit; en spreek je met hem alleen. Geef je aan goede doelen, dat doe je dit voor hem, die zich over de armen wil ontfermen; en als je vast, doe je dit om de wil te oefenen; en aan niets te hechten dan aan hem alleen, die je liefhebt.

Wie van iemand houdt heeft alles voor die persoon over; en wil zoveel mogelijk bij hem of haar zijn. Wie bidt er wel eens: God, ik houd van U? Toch is dit de basis van het geloof. Toen Jezus als een eenvoudig mens in Israël de goedheid van God zichtbaar maakte, bleek pijnlijk duidelijk dat vroomheid vaak niet meer is dan uiterlijke schijn. De kerkelijke leiders en theologen van zijn dagen hebben hem uiteindelijk aan het kruis gebracht; en met al hun kennis van de godsdienst de rug toegekeerd aan God. Zij spraken wel lange gebeden uit, maar zou Hij naar hen luisteren?

bidden

"God, ik houd van U!" Zo bidden christenen die Hem zoeken. Ook als Hij zich verborgen houdt, geloven zij toch vast in zijn aanwezigheid; en betuigen zij Hem hun liefde. Niet voor niets wordt Jezus in de Schrift *bruidegom*¹ genoemd. De gelovigen vormen samen de bruid van Christus. Op treffende wijze wordt hiervan getuigd in het hooglied van Salomo, waar de bruid met hart en ziel, met heel haar verstand en uit alle kracht met haar bruidegom zoekt samen te zijn: *Hoor, mijn Geliefde klopt aan: Doe mij open, mijn zuster, mijn liefste!* Christenen ervaren echter de zuigkracht van de wereld. Afgeleid door duizend en één dingen worden zij verhinderd naar hem te luisteren. Steeds opnieuw moeten zij het bekennen: Ik heb mijn eigen verlangens de voorrang te geven en mijn Heer buiten laten staan. Wie zal hun in deze tweestrijd de zege doen behalen? *God zij gedankt door Jezus Christus onze Heer!*²

In de verbondenheid met Jezus is de toegang tot de hemel geopend. Hij geeft zijn volgelingen de weg aan; en leert hun dat het zonder gebed niet zal lukken. Om dit gebed vol te houden is regelmaat nodig. *Zeven keer per dag breng ik U dank*, bidt David³.

Voor de meeste mensen is dat niet mogelijk; maar drie keer moet lukken, op vaste tijden. Wie zo uit bed onder de douche stapt, een hap brood neemt en naar het werk holt, moet niet denken Gods stem te leren verstaan. 's Morgens moet er tijd zijn om God te danken en zijn zegen te vragen; 's middags om te bidden voor familie en mensen in nood, en 's avonds voor gewetensonderzoek over de afgelopen dag.

In de volharding schuilt de overwinning. Deze volharding in gebed wordt zeer rijk beloond. Na een periode van beproeving, waarin je nog de juiste vorm moet vinden, en de soms hinderlijke tegenzin te boven moet komen - want je werkt liever een uur aan dit of dat, dan dat je 5 minuten bidt – nadat je dus deze moeite hebt overwonnen en het gevoel van de aanvankelijk aanwezige innerlijke leegheid geduldig hebt leren aanvaarden, zal de goede God je zijn aanwezigheid doen ervaren, al naar gelang dit je overgave aan Hem bevordert. De beleving mag nooit, zoals bij de sektes gebeurt, een doel op zich worden. Ook bij zijn schijnbare afwezigheid begint het gebed met: God ik houd van U; en wordt het gevoel dat Hij niet luistert overwonnen door het geloof. Wie zo de weg van het gebed gaat, zal al spoedig niet meer genoeg hebben aan de vaste gebedstijden; maar heel de dag, in alle doen en laten het hart bij Hem hebben.

geven

Op de eerste dag van de 40-dagentijd is uit de profeten heel passend gekozen voor de tekst van Joël: *Keer terug naar de Heer!* Maar de kerkleden zeggen: "Ik leef toch netjes? Ik draag bij aan de actie Kerkbalans, ik ga af en toe naar de kerk en ik bid voor 't eten: die profeet heeft 't niet over mij." Maar als iemand bij de collecte, bij de offerande dus, een euro in de schaal legt: zou de Heer dat dan niet zien? Daar koop je nergens een kopje koffie voor. Is het huis van de Heer dan minder waard dan cafébezoek? Bij de offerande wordt immers, als 't goed is, de collecteschaal bij het altaar geplaatst. De deelnemers aan de eucharistie bieden zich hier aan God aan. Het zou de beleving van de eucharistie zeer ten goede komen, als de wezenlijke deelname van de kerkgangers aan het misoffer duidelijker tot uiting zou komen.

Wie geld op de schaal legt, biedt zichzelf aan: "Heer, neem geheel mijn leven!" Dit is het gebed waar God naar luistert. Nog wel. Er komt een dag dat de huidige *tijd van genade*, waar Paulus in de tweede lezing over spreekt, ten einde komt. Op die dag, als Jezus verschijnt voor het oordeel, zal ieders ware intentie aan het licht komen; en niets dat verborgen kan blijven. Maar wie houdt hier nog rekening mee? Wie stemt zijn of haar handelen hierop af? Wie neemt de profeet nog serieus, die klaagt: *De vruchtbomen zijn verdord, de blijdschap is beschaamd van de mensen weggevlucht?* (1ste lezing). Joël heeft het hier niet over bomen, maar over mensen, die hij oproept tot bekering; want: *Nabij is de dag van de Heer, als een verwoesting komt hij van de Almachtige*. Wie leeft er nog in de verwachting van dit oordeel?

Ieder die leeft in eerbied voor God, zal beseffen dat alles wat gegeven wordt aan Hem wordt aangeboden. Hij kijkt niet naar de hoogte van het bedrag. Een kind dat een euro op de schaal legt, biedt misschien al zijn of haar zakgeld aan; en een rijke die 500 euro per jaar aan Kerkbalans betaalt, merkt dit niet eens. Wie zich van alles ontzegt, om b.v. een bijdrage te kunnen geven aan de slachtoffers van een aardbeving, is door God gekend: Hij ziet het hart van de gever aan. Als miljoenen honger lijden, is het dan teveel gevraagd wat minder lekker te eten, wat minder mooie kleren te dragen en wat minder ver met vakantie te gaan? *God heeft blijmoedige gevers lief*⁵. Hij zal hun materiële offers rijk belonen met kennis van Hem; en hun de goedheid doen ervaren die Jezus in de wereld heeft zichtbaar gemaakt. Aan ieder die in liefde voor hem en de mensen het vergankelijke weggeeft, zal Hij het onvergankelijke leven tonen.

vasten

De tijd van het georganiseerde kerkelijke vasten is voorbij. Toch maakt het een vreemde indruk als er gedurende de veertigdagentijd koekjes en gebak op tafel komen. Het is heilzaam hiervan af te zien; maar dan wel zo dat niemand het merkt, behalve misschien de eigen huisgenoten. Wie koffie, pils en al die andere dingen die niet echt nodig zijn laat staan, zal bemerken hoe sterk de gehechtheid hieraan is. Op zich gaat 't om onschuldige dingen en ondervindt niemand er kwaad van. Toch is het goed te bedenken dat het koninkrijk van God niet bestaat uit eten en drinken. Bij overlijden blijft het verlangen naar die voorbijgaande dingen - dat nu niet meer bevredigd kan worden - bestaan. Niemand kan de hemel binnengaan, alvorens hiervan te zijn bevrijd. Dat is een pijnlijk proces, dat beter in dit leven dan hierna kan worden doorgemaakt⁶.

Misschien zal iemand nog tegenwerpen dat God die dingen toch geschapen heeft om van te genieten? Zeker; en alles waarvoor God kan worden gedankt is goed. Als er echter behoeftes zijn die bevrediging eisen, dan wordt de plaats, die de goede God in ieders hart begeert, ingenomen door eten en drinken en allerlei andere afleiding. Zo verkilt de liefde en wordt het geloof oppervlakkig en vruchteloos. Dit is het wat de Geest zegt tot de kerk te Laodicea⁷: *Ik ken uw daden: u bent koud noch heet. Was u maar koud of heet! Omdat u lauw bent en noch heet noch koud, zal Ik u uitspugen uit mijn mond.* Kan de kerk van vandaag deze woorden nog wel verdragen? Wie niet lauw wil zijn, zal gedurende de weken die aan Pasen voorafgaan het lijden en sterven van Jezus gedenken. Daar past geen lekker eten en drinken bij. Al met al is het dus goed als christenen zich in deze voorbijgaande wereld beperkingen opleggen, teneinde het hart gericht te houden op God, die eeuwig leven belooft aan wie Hem daadwerkelijk liefhebben. *God van liefde, buig U neer; in uw tedere ontferming: neem mijn overtreding weg* (psalm van Aswoensdag).

1) Joh 3,29 2) Rom 7,25 3) ps 119,164 4) gelovenbeleven.nl > psalmen & gebeden 5) 2Kor 9,7

6) gelovenbeleven.nl > ik geloof > III.7.2 7) openb 3,15

psalmgebed (uit ps 51)

- L God van liefde, buig U neer;
in uw tedere ontferming: neem mijn overtreding weg.
- A Was mij schoon, maak mij helemaal vrij van gebreken.
- L Ik zie mijn schuld en mijn nalatigheid;
het staat mij steeds voor ogen, wat ik misdreven heb.
- A Ik heb gezondigd tegen U; en gedaan wat kwaad is in uw ogen.
- L Schep in mij een zuiver hart, o God;
en vernieuw mij door een standvastige geest.
- A Laat mij niet ver van U leven,
neem uw heilige Geest niet van mij weg.
- L Geef mij weer blijdschap om uw redding;
en laat een volgzame geest mij voort doen gaan.
- A Dan zal ik voor wie dwalen tot een voorbeeld zijn,
opdat zij zich bekeren en uw wegen gaan.

gelovenbeleven.nl > *psalmen & gebeden*

* * *

zondag 40 dagen 1(C)

- 1ste lezing: deut 26,4-10
psalm 91 zie beneden
2de lezing: Rom 10,8-13
evangelie: Lc 4,1-13

door de duivel verzocht

Iedereen weet wat verzoeking betekent. Ongeremd hieraan toegeven kan mensenlevens verwoesten. Dit geldt niet alleen voor ernstige misdrijven als verkrachting of moord, maar ook voor b.v. alcoholmisbruik, of de neiging steeds maar weer te eten - of juist niet te eten. De slachtoffers van dit laatste willen het niet, maar doen het toch, hoewel zij hun gezondheid steeds verder ondermijnen. Of denk eens aan mensen die stemmen horen in hun hoofd; en zich gedwongen voelen opdrachten uit te voeren, zoals alle lichtknopjes in huis aanzetten. Zij handelen als slaven van ja, van wie? Het antwoord luidt dan vaak dat zij een hersenafwijking zouden hebben. Deze doodoener bestempelt mensen tot willoze slachtoffers. Het is zeker waar dat de één een minder sterke wil heeft dan de ander, en bevattelijker is voor bepaalde vormen van verzoeking. Maar daargelaten of de wil in de hersenen zetelt, blijft toch de vraag bestaan naar de herkomst van de verzoeking.

Het bestaan van een duivel past niet in het moderne denken. Veel christenen hebben al moeite genoeg met het bestaan van een persoonlijke God, die de mensen liefheeft en zich om hen bekommert. De duivel echter als bewerker van alle kwaad lijkt definitief naar het 'primitieve denken' te zijn verbannen.

Een bijkomende moeilijkheid is, dat sektes en z.g. 'evangelikalen' inspringen op het desastreus gebrek aan onderricht hierover in de kerken. In veel van deze kringen neemt de duivel een belangrijke positie in; en is wat men voor duiveluitdrijving houdt aan de orde van de dag.

Deze activiteit bij de talrijke vrije groepen maakt veel slachtoffers; en versterkt bij weldenkende mensen de weerstand tegen de gedachte aan een duivel, in het bijbelse Hebreeuws *Satan* genoemd, hetgeen *vijand* betekent. Wie over deze vijand spreekt, hoeft niet op veel begrip te rekenen. Dat mag geen reden zijn dan maar over hem te zwijgen. Of is het: over *haar* te zwijgen? Nee, bij engelen - en dus ook bij de gevallen engel Satan en zijn trawanten, die duivels of demonen worden genoemd - is geen sprake van twee geslachten. Het woordje 'hem' is hier onzijdig bedoeld; 'haar' zou uitdrukkelijk een vrouwelijk wezen aanduiden.

In het laatste bijbelboek openbaring (of apocalyps) hoort Johannes een stem uit de hemel, die zie zegt dat Satan, die dag en nacht de mensen aanklaagt bij God, overwonnen is *door het bloed van het Lam*¹. Dit betekent niet dat Satan moet worden gezien als een gelijkwaardige macht, die strijdt tegen God. Evenals alle engelen is de duivel een schepsel, in de aanvang goed geschapen. In het verlangen aan de Schepper gelijk te zijn, heeft hij zich echter van Hem afgewend. Sedertdien tracht hij met zijn leger van demonen - afvallige engelen - de mensen in zijn val mee te slepen. Misbruik makend van de vrijheid van mensen is hij er voortdurend op uit hen te verleiden tot het kwaad waartoe hij zelf vervallen is; en waar hij behagen in schept: een behagen dat soms ook bij mensen kan worden waargenomen. Zij zijn wel zeer ver afgedwaald van hun Schepper.

De apostel waarschuwt: *Je vijand de duivel zwerft rond als een brullende leeuw, op zoek naar prooi om te verslinden. Weersta hem, sterk door het geloof*⁴. Voor wie Jezus toebehoren, en in de strijd tegen alles wat niet thuis hoort in een mensenleven hun hulp van hem verwachten, is deze vijand gebonden. Aan het einde van de laatste periode van de wereldgeschiedenis - de tijd waarin wij nu leven, en waarin steeds meer mensen zich van God afwenden - moet hij echter voor een korte tijd worden losgelaten³. Jezus heeft zijn leerlingen hier uitdrukkelijk op voorbereid; en hun op het hart gebonden te volharden in geloof.

In het evangelie van vandaag laat Jezus zien dat het vertrouwen in hem niet ongegrond is. Aan God gelijk, is hij als mens met de mensen op dezelfde wijze als zij verzocht geweest, zonder hieraan toe te geven. Tot drie maal toe wijst hij in de woestijn de verleider af, waarop deze hem - en allen die op hem vertrouwen - verlaat: *tot de vastgestelde tijd*⁵. Dan zal er een periode van verschrikkelijke vervolging losbarsten⁶, die duurt tot Jezus' wederkomst. Gelovigen, die de macht hebben ontvangen *als kinderen van God te leven*⁷, hebben de roeping temidden van de verhoogde activiteit van de duivel het Rijk van God zichtbaar te maken.

Door verbondenheid met Christus geeft hij het hun alle beproeving te weerstaan. In het evangelie worden de drie belangrijkste verleidingen zichtbaar: de bevrediging van de zinnen, het streven naar macht over anderen, en het verlangen zichzelf te bewijzen.

1. De eerste verleiding betreft de eisen van het lichaam: eten, drinken, kleding en sexuele bevrediging. Het geweten leert weliswaar onderscheid te maken tussen wat goed is en wat niet deugt; maar als het verlangen groeit, komen goedheid en waarheid onder druk te staan. Het gangbare fatsoen dreigt hierbij naar de achtergrond te schuiven. Zo staan bij de uitdeling van voedselhulp in noodgebieden de mensen niet meer netjes in de rij, maar verdringen zij elkaar. De sterken gaan met een dubbele portie naar huis en de zwakken keren met lege handen terug. Toch - hoe moeilijk het leven ook kan zijn - mogen zij zich verheugen, als zij zich bewust zijn van een beter deel dat God hun schenkt, en dat nimmer een einde zal nemen. Dan zal hun onschuld oneindig veel meer waard blijken te zijn dan de rijkdom van onderdrukkers.

De mens leeft niet van brood alleen. Temidden van de moeite van dit aardse leven zal Hij allen die Hem vragen verlichten met de kennis zijn goedheid, die eeuwig is. Als dit besef bij christenen doorbreekt, zullen zij zelfs kunnen bidden voor hun belagers, die zich geen rekenschap geven van het gevaar waarin zij verkeren, als zij al hun zinnen op dit voorbijgaande bestaan hebben gezet. Lekker eten en drinken: het is van God gegeven; en er steekt geen enkel kwaad in. Dat zal de duivel steeds aanvoeren: "Hij heeft het toch geschapen om van te genieten?" Toch kan het gelovige mensen zo in beslag gaan nemen, dat zij de Gever van dit alles gaan vergeten.

Als christenen God tijdens dit leven niet hebt gediend, zullen zij uiteindelijk met lege handen staan; en de woorden horen: *Ik heb je nooit gekend*⁷. Wie de Schepper in gedachten houdt, die de wereld aan allen ter bewerking heeft gegeven; wie het onrecht ziet van een wereld, waarin de één in overvloed en verspilling leeft terwijl de ander van de honger omkomt; wie dus God en zijn wereld daadwerkelijk liefheeft, zal wat niet echt nodig is schenken aan wie tekort komen, als een offer aan Hem.

2. De tweede verzoeking betreft het streven naar macht. Iedereen wil graag wat betekenen in de wereld. Uit deze wens zijn grote heiligen geboren, die in liefde voor hun Schepper zichzelf hebben verloochend⁸, om zich volledig aan zijn wereld te kunnen geven. Door velen van hun tijd als dwazen geminacht, stonden zij bij mensen van goede wil in hoog aanzien; en heeft God hun een plaats in zijn koninkrijk waardig gekeurd.

Het verlangen naar eer van anderen drijft mensen ertoe zich geheel op de wereld om hen heen te richten, zonder nog naar de stem van het geweten te luisteren. De eerezucht is één van de belangrijkste wapens van de duivel. Met de ellebogen werken, naar boven vlieën en naar beneden trappen: de taal maakt duidelijk hoeveel kwaad hiermee in de wereld komt. Even de hand lichten met de eerlijkheid, en de concurrent wordt afgetroefd. Gelovige mensen zullen geen centimeter willen wijken van Hem, die zijn kinderen onophoudelijk leert wat goed is om te doen en wat niet. Mensen zonder geloof, die niet om zijn hulp vragen, bezwijken echter al snel.

Jezus leert zijn volgelingen hun hart onverdeeld bij hun Maker te hebben. Hij leert hun te bidden: "Niet mijn wil, maar uw wil geschiede. In mijzelf vind ik geen blijvend geluk; maar U toont mij uw goedheid, die alles te boven gaat"⁹. *Uw naam worde geheiligd, uw Rijk kome*¹⁰. Wie hiernaar leeft, geleid door de Geest, zal van de mensen vaak weinig eer ontvangen. Jezus zelf is door de bestuurders van zijn kerk veroordeeld¹¹, door de wereldlijke macht vernederd en bespot¹², door heel het volk verworpen¹³ en als een misdadiger terechtgesteld¹⁴. Zo is hij alle eeuwen door en overal ter wereld voor zijn broeders en zusters tot de deur naar het leven¹⁵ geworden. Hij draagt hen door zijn Geest; en schenkt hun op deze moeizame weg zijn vreugde, met hun hemelse vaderland voor ogen. Zij gaan hun weg in liefde voor God en zijn wereld, zonder te buigen voor de machten die de wereld beheersen.

3. De derde verzoeking - tonen wat je waard bent - doet niet onder voor de eerste twee. De mensen van zijn eigen geloofsgemeenschap hebben Jezus op dezelfde wijze willen verzoeken, door om een teken te vragen. Hij ging er niet op in, en voegde hun toe, doelend op zijn verrijzenis: *Een slecht en overspelig geslacht verlangt een teken; maar geen ander teken zal hen gegeven worden dan dat van de profeet Jona*¹⁶. Toen hij aan het kruis hing, hebben de oversten van de godsdienst, blind voor zijn goedheid, hem meedogenloos bespot: *Laat nu eens zien dat je de Messias bent, en red jezelf!* Stel je hun ontzetting voor als hij, die 12 legioenen engelen te hulp had kunnen roepen, op de verzoeking was ingegaan. Hij heeft dit niet gedaan. Nederig en zachtmoedig heeft hij de dood verkozen, liever dan het oor te lenen aan hen, die met duivels genoeg de spot met hem dreven; en die zich ook op dit teken niet bekeerd zouden hebben, maar veinzend onderdanigheid hadden betoond.

Met Jezus in gedachten verwerpen zijn leerlingen de drang zichzelf te willen bewijzen. Zij zouden immers eer ontvangen van hen, die alleen zichzelf maar kennen; en zich even gemakkelijk tegen hen zullen keren als zij hun nu lof en eer toezwaaien. Mozes, de zachtmoedigheid zelve, verloor zijn geduld onder het eeuwige gemopper van zijn volk. Uitgedaagd zijn macht te bewijzen, sloeg hij op de rots die God hem had gewezen om Israël water te verschaffen in de woestijn¹⁷.

Getergd als hij was, wekte hij de indruk uit eigen vermogen het water te doen stromen. Om deze reden heeft hij het beloofde land niet binnen mogen gaan.

Jozua - in wie wij Jezus herkennen - voerde de nakomelingen van hen die door de woestijn getrokken waren de Jordaan over¹⁸, en het beloofde land binnen. Dit was een voorafbeelding van *een beter, het hemelse vaderland*¹⁹. De wet van Mozes volstaat niet om hier binnen te leiden. Geen mens is immers in staat al deze voorschriften op eigen kracht te volbrengen. Wie kan voldoen aan de eis van de wet de naaste lief te hebben als zichzelf?²⁰ Zoals Paulus leert: De wet doet je de eigen tekorten kennen²¹. Wie is dan voor God rechtvaardig, en wie kan de hemel binnengaan? Inderdaad: niemand dan alleen Jezus, en zij die hem toebehoren, en als nieuwe mensen hun rechtvaardigheid aan hem ontlenuen. David ziet in de geest geschieden hoe de komende Messias zijn volgelingen ontrukkt aan de wereld vol verleiding, die ten onder gaat; en hij profeteert: *U bent opgevaren naar omhoog, u hebt gevangenen meegevoerd*²².

Niemand kan zichzelf tot de hemel verheffen; maar allen die zich neerbuigen voor God en de eigen onmacht erkennen, allen die het geloof belijden in Jezus, de mens zonder vlek of rimpel die de eis van de wet heeft volbracht: zij mogen door dit geloof erop vertrouwen in Gods genade te worden opgenomen. Zij zijn gezegend, want voor hen is het *genadejaar van de Heer* aangebroken, dat de profeet lang tevoren heeft voorgezegd²³: het tijdperk tussen Jezus' komst in zwakheid en zijn wederkomst voor het oordeel. In de synagoge van Nazareth verklaart hij deze periode voor geopend²⁴. Zwakke mensen, van goede wil maar weerloos tegen de verlokkingen van de vijand, worden door hem uit deze slavernij verlost; en ontvangen de macht te leven als kinderen van zijn Rijk. Zij zoeken niet meer hun eigen eer, maar stellen hun leven in dienst van de liefdevolle God, die hun gaandeweg zijn aanwezigheid zal doen ervaren. Zij zijn niet meer alleen. De oude mens is als het ware met Christus gestorven. De nieuwe mens leeft in gemeenschap met hem en met het onafzienbare leger van gelovigen, overal ter wereld.

Ach, mocht dit geloof toch meer beleefd worden, dan zouden zoekende mensen niet rond hoeven te zwalken langs sektes en new age bewegingen, maar in de kerk van Christus iets kunnen ervaren van het leven waarnaar zij op zoek zijn. Waar aan dit geloof wordt voorbijgegaan, worden de preken moralistisch van inhoud en de vieringen saai. Het evangelie is echter verre van saai. Het opent elke dag nieuwe mogelijkheden om de oude mens met z'n gulzigheid, hebzucht en geldingsdrang de rug toe te keren; en voort te gaan in gemeenschap met de verrezen Heer. Christenen kunnen evenals zijn volgelingen 2000 jaar geleden in liefde voor hem de weg gaan die hij heeft geopend; en waarlangs de eeuwige God zich doet kennen²⁵. Wie zou dat saai willen noemen?

Jezus' volgelingen kennen de streken van de duivel. Hij doet zich voor als een redelijk wezen, die hen innerlijk aanzet tot dingen waar ogenschijnlijk geen kwaad in schuilt. Ja, in zijn sluwe overredingskracht stelt hij het zelfs voor als goed voor hun omgeving, ook al spreekt het geweten een andere taal. Voor wie in gedachten met hem mee gaan, wordt de verzoeking van de begeerte al snel te machtig. Zij worden afgeleid van de weg naar God; en gaan - uiterlijk nog vroom en kerkelijk - zichzelf dienen. Zonder gewetensonderzoek en volhardend gebed om Gods hulp is het niet mogelijk hiervan terug te komen. Gelovige mensen zoeken hun vreugde niet bij anderen, maar in de kennis van God: van zijn liefde en goedheid. Anderen hierin te laten delen, en zo de duivel zijn prooi te ontnemen: dat is de opdracht van de kerk van Christus. *Hij geeft zijn engelen de opdracht over jou, om je te beschermen, waar je ook gaat* (psalm van de zondag).

1) openb 12,10v 2) openb 20,3 3) Mt 24 4) 1Pe 5,8v 5) Lc 4,13 6) Mt 24,21 7) Mt 25,12
 8) Mt 16,24 9) ps 136 10) Lc 11,2 11) Lc 22,66vv 12) Lc 23,11 13) Lc 23,21 14) Lc 22,37
 15) Heb 11,14 16) Joh 14,11 17) num 20,7 18) Joz 3,17 19) Heb 11,16 20) Mt 22,37vv
 21) Rom 3,20 22) ps 68,19 23) Jes 61,1v 24) Lc 4,19 25) 1Kol 2,12 26) Joh 10, 7vv

psalm 91

- L Wie bij de Allerhoogste zijn toevlucht vindt,
 schuilt in de beschutting van God almachtig.
- A HEER, U bent mijn toevlucht en mijn vesting,
 mijn God, op wie ik vertrouw.
- L Het kwaad zal je niet treffen,
 het onheil je tent niet bereiken.
- A Hij geeft zijn engelen de opdracht over jou,
 om je te beschermen, waar je ook gaat.
- L Zij zullen je op handen dragen;
 je zult je voet niet stoten aan een steen.
- A Je zult de giftige adder vertrappen;
 en het kwaad met voeten treden.
- L Dit zegt de HEER: omdat je Mij liefhebt, zal Ik je verlossen.
- A Je kent Mij bij name*, Ik zal je verheffen;
 roep Mij aan en Ik zal antwoord geven.
- L Als het moeilijk is ga Ik aan je zijde;
 Ik zal je bevrijden en tot aanzien brengen.
- A Met lengte van dagen verzadig Ik jou;
 en je zult mijn redding zien.

gelovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

* * *

zondag 40 dagen 2(C)

1ste lezing: gen 15,5-12.17-18
 psalm 27 zie beneden
 2de lezing: Fil 3,17-4,1
 evangelie: Lc 9,28-36

Luister naar hem!

"Het is een hele hoge berg", zo legde een predikant deze tekst uit. "De leerlingen werden verblind door de zon op de besneeuwde top. Vandaar dat zij Jezus in een verblindend licht zagen". Daar zaten de kerkgangers dan, verspreid over de veel te grote kerkruimte, naar te luisteren. Wat zouden zoekende mensen hiervan vinden, als zij op zondagmorgen eens in de kerk kwamen, in de hoop hier misschien in hun hartsverlangen te worden aangesproken, en antwoord te krijgen op hun vragen? Ach, mochten al die verloren lopende mensen toch eens het alles overtreffende wonder vernemen van Jezus, mens geworden God, die in verblindend licht op de berg aan de apostelen en aan alle mensen van goede wil zijn grootheid toont. Mochten zij de woorden verstaan van hem, die de macht heeft hen bij God terug te brengen! Hij, die de wereld draagt in zijn hand, gunt zijn leerlingen vandaag een blik in de hemel.

De *verheerlijking op de berg*, zoals het evangelie van deze dag wordt genoemd, is niet - zoals velen denken - een later vernuftig gecomponeerd verhaal, maar een verslag waarvan Lucas naar zijn eigen zeggen de betrouwbaarheid *van meet af aan nauwkeurig heeft onderzocht*¹. Het maakt deel uit van het evangelie van Jezus, die tijdens zijn driejarige rondgang door Israël voortdurend wordt omstuwd door een mensenmassa, *afgetobt als schapen zonder herder*². Zo groot is zijn liefde voor hen, dat hij zijn leven geeft, om te volbrengen wat zij op eigen kracht nooit zullen kunnen bereiken: innerlijke vrede en uitzicht op eeuwig leven. De profeet heeft hem uit de verte zien komen en uitgeroepen: *De Heer is mijn sterkte!*³. Dit is boodschap waar alle heiligen zo door gegrepen waren, dat zij zich niet van de wijs lieten brengen door de vele dwaalleraren, die er altijd geweest zijn. Zij beseften dat er op het evangelie van Jezus, die de toegang tot de hemel heeft geopend, maar één passend antwoord is: Heer, neem mijn hoofd, mijn hart, mijn handen, om samen met u het werk te mogen doen, dat u in de wereld bent begonnen.

Petrus, Jacobus en Johannes hebben Jezus op de berg gezien in zijn hemelse waardigheid. Hij toont hun de staat waarin Mozes en Elia verkeren; en die hij aan al zijn volgelingen belooft. Want hiertoe is hij mens geworden, om de mensen tot God te verheffen; en hen te maken tot burgers van zijn Rijk. Als zoekende mensen, die in de wereld geen rust kunnen vinden, van Jezus horen; als zij hem liefhebben en hun onmacht belijden Gods wet van de liefde te volbrengen⁴; als zij dan gedoopt worden en de Geest van Christus ontvangen: dan zullen zij met blijdschap instemmen met het evangelie van vandaag. Niet langer verblind door alles wat de wereld te bieden heeft, zien zij

Jezus, de mens geworden God, als één van hen, die hun zorgen kent en hun lot wil delen. Zij horen de stem op de berg: *Dit is mijn Zoon, de uitverkorene, luister naar hem.* Zij luisteren naar hem, die hun zijn *hemelse vaderland* toont, en die *hun armzalig lichaam zal herscheppen; en gelijkvormig maken aan zijn verheerlijkte lichaam* (2de lezing).

Op deze weg van geloof zijn de apostelen en Maria en de vrouwen die hem volgden⁵ tot voorbeelden ter navolging geworden. Jezus zelf is méér dan dat. Petrus heeft dit vanaf het begin zeer duidelijk ervaren. Toen hij bij zijn roeping aan het meer van Galilea op Jezus' verzoek zijn net uitwierp - hoewel hij de hele nacht had gevist zonder iets te vangen - en het net meteen zo vol raakte dat het dreigde te scheuren, raakte hij buiten zichzelf, viel voor Jezus neer en riep: *Ga bij mij vandaan Heer, want ik ben een zondig mens!*⁶ Hij is het, die namens de leerlingen en heel de kerk voor het eerst de belijdenis heeft afgelegd: *U bent de Christus van God*⁷.

De apostelen houden Jezus aan de kerk voor als meer dan alleen een voorbeeld ter navolging. Anders zouden de gelovigen immers op hun eigen kracht worden teruggeworpen, en gaandeweg de moed verliezen. Zij leren de weg van het geloof: *De Heer is mijn sterkte; mijn kracht is uit hem, mijn Redder*⁸. In de toekomst ziende roept Jesaja over de komende Messias uit: *Groot is de heilige van Israël in uw midden!*⁹ Als ooggetuige van de grootheid van Christus houdt Petrus de kerk voor: *Wij beroepen ons niet op vernuftig bedachte mythen*¹⁰. Op de berg, opgenomen in het visioen, raakt hij buiten zinnen; en stelt hij voor drie tenten te bouwen voor Jezus, Mozes en Elia. Ze hebben niet eens tenten bij zich. Maar Petrus heeft - zoals Jezus acht dagen tevoren al had aangekondigd¹¹ - het Rijk Gods mogen zien; en daar wil hij blijven.

Mozes en Elia, wegbereiders van Christus, spraken met hem over zijn missie die hij te Jeruzalem zou volbrengen. Evenals alles wat beschreven staat in de Bijbel, heeft ook deze gebeurtenis maar één doel: christenen te sterken op hun weg naar de hemel. Het kortstondige verblijf in deze wereld is immers een voorbereiding op een eeuwigheid hierna! Petrus en Jakobus en Johannes, die zich op de berg opgenomen voelen in de hemelse heerlijkheid, zijn hier aanwezig als eerstelingen van de kerk: van dat immense leger volgelingen, die alles hebben opgegeven om bij hun Geliefde te mogen zijn. Jezus openbaart zich hier als hun Heer. Hij heeft de macht Mozes en Elia, de apostelen, en allen die hem liefhebben en dienen, in de hemel op te nemen. Allen die verlangen naar het hemelse heiligdom, waartoe Jezus de toegangspoort is, worden opgeroepen met woorden van omhoog: *Dit is mijn lieve Zoon, luister naar hem!*

Luister naar hem, die op de berg toont wie hij is: een eenvoudig mens, één en al goedheid en onschuld, zoals er niemand vóór hem geweest is noch na hem zal komen; niet alleen mens met de mensen, maar de mens geworden God. God is gekomen om de mensen tot zich terug te voeren. Is er een ander evangelie denkbaar dan dit? Dit is de boodschap die hij aan de apostelen heeft toevertrouwd en aan zijn kerk in beheer heeft gegeven, om dag in dag uit in woord en daad van te getuigen. Ieder - hoe geleerd ook - die hiervan afwijkt, heeft geen deel aan het visioen van het koninkrijk van God, dat de drie leerlingen - en met hen alle gelovigen – vandaag op de berg mogen beleven.

De zinsverrukking tijdens dit verblijf op de berg weer voorbij. Jezus daalt met de leerlingen af; en vraagt hun niet te spreken over wat ze gezien hebben. Wie hem als mens met de mensen liefhebben, bezitten het ware geloof. Allen die hem gelovig volgen, zullen op de tijd die goed voor hen is worden beloond met de beleving van zijn aanwezigheid. Christenen kunnen hem in dit leven al zien: niet op een berg in verblindend witte kleren; maar innerlijk zullen zij zijn liefdevolle goedheid mogen verstaan, waarmee de Vader aan zijn kinderen zijn eeuwige wezen openbaart. *Dit vraag ik van de HEER, hiernaar verlang ik: zolang als ik leef met Hem te verkeren* (psalm van de zondag).

1) Lc 1,3; verstaan vd Bijbel: zie www.gelovenbeleven.nl > *ik geloof* > blz 126 2) Mt 9,36 3) Jes 12,2
4) Mt 22,37vv 5) Mc 15,41 6) Lc 5,8 7) Lc 9,20 8) Jes 12,2 9) Jes 12,6 10) 2Pe 1,16 11) Lc 9,27

psalm 27

- L De HEER is mijn licht en mijn redder; voor wie zou ik nog bang zijn?
- A Als de HEER mij sterkt, wie zou ik dan nog vrezen?
- L Dit vraag ik van de HEER, hiernaar verlang ik:
zolang als ik leef met Hem te verkeren;
- A om zijn liefdevolle goedheid te kennen,
en in zijn woning te ervaren.
- L Op de dag van het kwaad beschermt Hij mij;
bij Hem is mijn onderkomen.
- A Hij verbergt mij in zijn binnenste heiligdom;
en verheft mij hoog op een rots.
- L U bent altijd mijn toevlucht geweest;
mijn God en mijn Redder, verlaat mij niet.
- A Al verlaten mij mijn vader en mijn moeder:
mijn God zal zich ontfermen over mij.
- L Leer mij uw wil te verstaan, o HEER;
en leid mij op de rechte weg, omwille van mijn belagers.
- A Laat mij niet in de macht van mijn vijanden vallen;
want valse getuigen staan tegen mij op.
- L Ik was bezweken, had ik niet geloofd
uw goedheid te zien in het land van de levenden.
- A Houd goede moed en zie uit naar de HEER:
Hij zal je hart versterken.

Heer mijn geliefde (ps 27)

*Heer, mijn geliefde, die mij verlichtte,
U hebt mij lief, U redt uit de dood.
Laat mij geloven, laat mij niet zwichten,
laat mij volharden in alle nood.*

*U wil ik zoeken en U ontmoeten,
bij U vertoeven, eeuwige Heer.
Kwelt mij het kwade: wil mij bewaren,
tot onze aarde buigt U zich neer.*

*Heer U verheft mij boven de golven,
veilig U zet mij hoog op de rots.
Vol van uw vreugde mag ik geloven,
breng ik mijn offer, dank ik mijn God.*

gelovenbelevan.nl > al mijn verlangen , lied 65

* * *

zondag 40 dagen 3(C)

1ste lezing: ex 3,1-8.13-15
psalm 103 zie beneden
2de lezing: 1Kor 10,1-6.10-12
evangelie: Lc 13,1-9

Als je niet tot bekering komt, zul je allen op gelijke wijze omkomen.

Jeruzalem, waar de tempel stond, was de enige plaats waar het offer mocht worden gebracht. Wie weet aan welke afgodendienst de Galileeërs zich hadden overgegeven. In ieder geval werd hun dood door de mensen als een straf van godswege gezien. Jezus haakt hierop in door te verklaren dat niemand zonder zonde is. In bepaalde kringen wordt wel eens teveel gehamerd op de zonde en op een straffende God, zonder te wijzen op de bevrijdende boodschap van zijn genade in Christus. Dit laat onverlet dat er zonder schuldbesef en bekering geen gemeenschap kan zijn met hem, die de macht van het kwaad heeft gebroken. *Allen zijn zij afgeweken, tezamen ontaard*, klaagt David¹; en Johannes schrijft: *Als wij beweren zonder zonde te zijn, bedriegen wij onszelf en woont de waarheid niet in ons; maar als wij onze zonde belijden is hij zo genadig dat hij alle zonde vergeeft en ons reinigt van alle kwaad*². Zo verklaart hij elk oordeel over anderen ongepast³.

De grootste zonde is wel dat de mens zich God waant, en heer en meester over de schepping. Deze houding leidt tot de gedachte van de maakbaarheid van de samenleving, die tot barbaarse excessen heeft geleid, zoals deze hebben plaatsgevonden in

nazi-Duitsland, in Rusland, in China en in Cambodja. Zelfs de kerk is van deze gedachte niet vrij gebleven. Lange tijd werd de klacht gehoord dat de kerk van vroeger hel en verdoemenis predikte. Hoewel de oproep tot bekering die hiermee gepaard ging zeker niet misplaatst was, is men blijkens de vele getuigenissen vroeger geregeld te ver gegaan. De beklemtoning van de menselijke schuld ging dan het evangelie overheersen; en de vreugdevolle beleving van de deelname van de gelovigen aan Jezus' menswording en verrijzenis kreeg onvoldoende aandacht. Als reactie op die prediking kwam het uitzichtloze verhaal van de autonome mens die zichzelf zou moeten verheffen, met Jezus als niet meer dan een voorbeeld. Dit heeft geresulteerd in een moraliserende en saai verkondiging van goede werken, waarin zoekende mensen geen antwoord kregen op hun vragen. En steeds komt dezelfde gedachte naar boven: Wie weet het juiste midden te houden?

Geloven betekent niets anders dan dit: Jezus zien en hem liefhebben. Dit leidt tot bewustwording van het eigen tekort, zoals Petrus overkwam, die voor hem neervallend zijn zonde beleed⁴. Niemand kan op eigen kracht tot hem reiken; maar wat christenen wel kunnen doen, is bidden. *Leid mij op de rots, die te hoog is voor mij*⁵, zegt de psalm. Die rots is Christus⁶. Hij is de openbaring van de goedheid van JAHWEH, die in de psalmen wordt bezongen⁷. Jezus doet zich niet alleen aan de apostelen kennen, als aan enkele uitverkorenen. Aan elke eenvoudige gelovige die voor hem neerknielt, doet hij de eeuwige goedheid van God innerlijk verstaan. Dit voert christenen tot de erkenning: Werkelijk, hier kan begin noch einde aan zijn! Wie Jezus ziet, staat oog in oog met onvergankelijk leven.

Gelovige mensen gaan de godsnaam begrijpen: JAHWEH, dat is: IK BEN. Deze naam betekent niet, zoals velen elkaar nazeggen: 'Ik zal er zijn', of zelfs: 'Ik zal er zijn voor jou'. Hoe waar dit ook mag zijn, is het toch niet meer dan een open deur en een ál te simpel preekje. Nee, zonder iets aan zijn naam toe te voegen betekent die naam dat God te allen tijde is; en dat Hij dus nooit niét was, noch ooit niet zal zijn. Daarom bidt het volk van God steeds opnieuw: *Breng dank aan God, want Hij is goed; zijn liefdevolle goedheid is eeuwig*⁸. Zo openbaart Hij zich aan zijn kinderen. Zij gaan in vreugde verder, omdat zij hier en nu al tot kennis van God geraken; en iets van het hemelse leven mogen ervaren. Zij beseffen dat deze kennis niet vrijblijvend is; maar dat zij mogen bijdragen tot het grootse werk dat Jezus 2000 jaar geleden is begonnen.

Niemand kan zeggen: "Ik geloof in Jezus", zonder met hart en ziel en met alle kracht de *oude mens* met alle fouten en gebreken achter zich te laten, in het verlangen op hem te gaan gelijken. Niemand kan zeggen: "Ik houd van hem", zonder iets van die liefde zichtbaar te maken. Dat vraagt een proces van bekering; want *de oude mens*⁹ geeft zich niet één twee drie gewonnen. Het vraagt volhardend gebed, en tijd. Opdat christenen niet zullen wanhopen, vergelijkt Jezus zijn volk met een vijgenboom, die

niet zal worden omgehakt vóór hij alle kans heeft gekregen goede vruchten voort te brengen: *vruchten van liefde, vreugde, vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtheid, ingetogenheid*¹⁰. De waarschuwing voor de noodzaak tot inkeer, in de verwachting van het komende oordeel, blijft onverkort van kracht; maar wel met de belofte van Gods hulp voor alle mensen van goede wil.

De vijgenboom verwijst naar het oude godsvolk Israël; en naar de kerk, die op deze stam is geënt. *Ik keurde jullie voorouders als vroege vijgen, eerstelingen van de vijgenboom, zo spreekt de Heer door de profeet Hosea*¹¹. Het is niet genoeg gedoopt te zijn. De vijgenboom moet vruchten voortbrengen die beantwoorden aan de bekering. Allen die God daadwerkelijk liefhebben zullen onvoorwaardelijk Jezus volgen, in wie de liefde van God volmaakt is. Zij zullen zijn Geest ontvangen, die het onderscheid doet zien tussen zelfzucht en liefde voor God. Het Israël naar de geest zal Hem naar waarheid gaan dienen, niet op eigen kracht, maar door het geloof in Christus die in hen woont en die zegt: *Los van mij kun je niets doen*¹².

Dit is het evangelie, waar Israël een voorbereiding op was. Vandaag krijgt de kerk wereldwijd de verzekering, dat de onvruchtbare vijgenboom nog niet wordt omgehakt. Nog duurt de tijd van genade, waarin ieder de gelegenheid krijgt het oude te verlaten; en - door de Geest van Christus geleid - te groeien en te bloeien en als vruchten van de Geest het nieuwe leven zichtbaar te maken. Gelukkig zijn zij, die de huidige tijd van genade benutten. Zij brengen met de psalm van deze zondag dank aan Hem, *die hun fouten vergeeft, hun kwalen geneest, en hun leven redt van het graf*.

1) ps 14,3 2) 1Joh 1,8v 3) Mt 7,1 4) Lc 5,8 5) ps 61,3 6) 1Kor 10,4 7) Joh 1,18 8) ps 136
9) Rom 6,6 10) Gal 5,22 11) Hos 9,10 12) Joh 15,5

psalm 103

- L Breng dank aan God, mijn ziel!
Laat ál wat in mij is zijn naam vereren.
- A Breng dank aan God, mijn ziel;
en vergeet niet hoe Hij je goeddoet.
- L Breng dank aan Hem die je fouten vergeeft,
die je kwalen geneest, en je leven redt van het graf;
- A die je leven redt van de ondergang,
en je kroont met liefde en ontferming.
- L Rechtvaardig is de HEER in al zijn werken; verdrukten doet Hij recht.
- A Genadig is Hij, liefdevol en geduldig, één en al ontferming.
- L Hij blijft ons niet verwerpen, zijn toorn zal niet eeuwig duren.
- A Hij straft ons niet zoals we verdienen;
en vergeldt ons niet naar het kwaad dat we deden.

- L Zo hoog als de hemel is boven de aarde,
is de macht van zijn liefde voor wie Hem vrezen.
- A Zover als de zonsopgang van de ondergang vandaan is,
zover van ons af doet Hij al onze zonden.

gelovenbelevens > psalmen & gebeden

breng dank aan God met heel je hart (ps 103)

*Breng dank aan God met heel je hart, laat woord en daad Hem eren,
die steeds je leven heeft bewaard; ja, denk aan al die keren,
dat Hij je fouten graag vergaf, je leven redde van het graf.
Geen onheil zal je deren.*

*In liefde, die ons leven doet, geduldig, vol ontferming,
vergelde Hij steeds ons kwaad met goed, wil Hij ons niet verderven.
Zijn liefdemacht is hemelhoog. Toen Hij zich tot ons nederboog,
wierp Hij de zonde verre.*

*Zoals een vader aan zijn kroost, vergeeft Hij wie hem vrezen.
Gemaakt uit aarde zijn wij broos, Hij kent ons sterfelijk wezen.
Zie naar de bloemen in de wei: in korte schoonheid bloeien zij,
en zijn weer snel verdwenen.*

*Maar nooit vergaat de liefde Gods. Wie zijn verbond gedenken,
die blijven veilig vóór Hem, tot Hij hun zijn Rijk zal schenken.
Wij danken met de engelenmacht, met ieder, die de Heer verwacht,
Hem, die zijn volk zal sterken.*

gelovenbelevens.nl > al mijn verlangen, lied nr 44

* * *

zondag 40 dagen 4(C)

1ste lezing: Joz 5,9-12
psalm 34 zie beneden
2de lezing: 2Kor 5,17-21
evangelie: Lc 15,1-3.11-32

Tollenaars en zondaars kwamen naar hem luisteren.

De tollenaars inden belasting voor de Romeinse bezetter. Met zondaars zouden Jezus' critici van vandaag doelen op die menigte aan de rand van de samenleving: fietsendieven, prostituées en hun bezoekers, junkies, zwendelaars en winkeldieven: mensen die anderen en zichzelf veel narigheid bezorgen, en door uiterlijk fatsoenlijke mensen met de nek worden aangekeken. Toch gaat het hier ook om mensen die geen vrede hebben met hun leven; en nog niet zo verhard zijn dat zij de stem van het geweten niet meer horen. Gelukkig zijn zij die Jezus' raad opvolgen: *Oordeel niet, en je zult niet geoordeeld worden; want het oordeel dat je velt zal jou zelf treffen, en met de maat die jij gebruikt zul je ook zelf gemeten worden*¹.

Geen mens kan zeggen: "Ik hoef nergens spijt van te hebben". Schijnbaar vrome mensen, die klagen dat Jezus met zondaars omgaat: zij hebben de goedheid van de Schepper in hun midden; maar gaan in hun eigenwaan zo ver dat zij hem willen kapittelen. Met al hun godsdienstigheid leven zij verder van de waarheid af dan dat leger van zondaars waar zij zich zo ver boven verheven voelen. Zij zullen hun gewetenloosheid zichtbaar maken, als zij Jezus, die zonder een spoor van kwaad is, aanklagen; en om zijn dood roepen. Keken de mensen met geestelijke ogen, zonder hun eigen gedachten heilig te verklaren, dan zou de kerk veel onderlinge strijd en verdeeldheid bespaard zijn gebleven.

Toch waren ook onder de Farizeeën die niet zó verstokt waren, dat ze geen twijfel voelden als ze hem beschuldigen: *Hij gaat met zondaars om!* Het is verheffend te zien hoe Jezus hen niet veroordeelt. Steeds tracht hij in gelijkenissen zijn tegenstrevers de ogen te openen voor hun zelfgenoegzaamheid, die een open verhouding met God in de weg staat. Vandaag staat de oudste zoon model voor allen die menen goede mensen te zijn in Gods ogen; en zich over hun medeschepselen een oordeel aanmatigen. Zie toch eens, hoe liefdevol de Vader zijn verontwaardigde oudste zoon terechtwijst! Deze achtte zich gelovig, omdat hij aan de geboden gehoorzaam was. Het grote gebod van de godsdienst was hem echter vreemd; en hij leefde niet in liefde voor de Vader.

Tot hen, die in hun hart wel aanvoelen dat de zaak iets anders ligt dan zij het voorstellen, zijn de woorden van de vader tot de oudste zoon gericht: *Jongen, jij bent altijd bij mij, en wat van mij is, is ook van jou; maar er moet feest en vrolijkheid zijn, omdat die broer van jou dood was en levend is geworden, verloren was en is teruggevonden.* Dit is een steeds weer terugkerend thema in het evangelie. *Er is vreugde bij de engelen van God over één zondaar die zich bekeert.* Het geduld waarmee Jezus met zijn critici in gesprek probeert te blijven, teneinde misschien enkelen van hen op betere gedachten te kunnen brengen, mag een voorbeeld zijn voor christenen die van zichzelf denken dat zij als goede gelovigen leven. Hier ligt de trots op de loer. De omgeving zal al snel met hen mee gaan praten, als zij in negatieve zin over anderen denken te kunnen spreken. Gelovige mensen echter bestrijden dit kwaad in zichzelf; en verheugen zich in de woorden van de apostel (2de lezing): *Wie in Christus is, is een nieuwe schepping. Het oude is voorbij, het nieuw is al gekomen.* Zij nemen Jezus waarschuwing ter harte: *Oordeel niet, en je zult niet geoordeeld worden*³.

"Mensen met aids, drinkers in de versukkeling? Eigen schuld, door hun bandeloze leven!" Hoe vaak zijn zulk soort uitspraken niet gehoord? De liefde is hier ver te zoeken. Wie de blik naar binnen richt en denkt: "Ben ik zelf dan zo vlekkeloos?" is op de goede weg. Als het inzicht groeit hoeveel God al zijn kinderen te vergeven heeft, zullen zij niet zo snel meer over anderen oordelen. Als het doordringt in welk gevaar mensen leven die alleen hun eigen welzijn zoeken, zullen zij vol blijdschap zijn als iemand van die weg terugkomt, zijn of haar schuld belijdt en door de Vader met open armen wordt

ontvangen. *Zij riepen in hun nood tot God, en Hij heeft hun uitkomst gegeven.* Deze 'bekeerlingen' stemmen trouwe kerkgangers tot nadenken, als zij zien hoe mensen met een verdorven verleden de kerk binnenkomen, gedoopt worden en een nieuw leven beginnen. "Moet je zien hoe bewust zij het beleven! Wij waren haast vergeten wat een groot en kostbaar goed ons geloof is." Zo wordt de kerkgemeenschap versterkt; en gaan de leden beseffen dat zij, door hen die buiten staan te veroordelen, ingaan tegen de Heer van de kerk, die wil dat allen behouden worden. Hier ligt Jezus' opdracht voor alle christenen. In plaats van afkeuring uit te spreken over de misdraging van anderen, zijn zij geroepen hen tot inzicht te brengen. Zij zullen geen oordeel uitspreken - dat doet iedereen al - maar de helpende hand bieden; en de deuren van Gods huis voor hen openzetten.

Mensen die zich te buiten gaan aan alles wat de wereld te bieden heeft, en zo het kapitaal van de Vader verbrassen - de gaven die Hij elk van hen heeft meegegeven - zullen door de houding van christenen tot bezinning komen en zich verwonderen: "Zij zijn werkelijk met mij begaan!" Als dan de toestand nijpend wordt, zullen zij tot inkeer komen, aankloppen bij het huis van hun Vader, en hun schuldbelijdenis uitspreken: "Ik heb gezondigd tegen U". Als dit laatste gebeurt, zullen de engelen in de hemel juichen, samen met allen die God liefhebben; want *hij of zij die dood was is levend geworden*. Dit is het leven, dat een geloofsgemeenschap maakt tot een plaats waar zoekende mensen rust vinden voor hun ziel. *Ik riep in mijn nood tot mijn God; en Hij heeft mij uitkomst gegeven!* (psalm van deze zondag)

1) Mt 7,1v 2) Lc 15,10 3) Mt 7,1

psalm 34

- L Mijn God wil ik eren in ál wat ik doe;
zijn lied is mij steeds in de mond.
- A Mijn leven is een lofzang voor de HEER;
de zachtmoedigen zien het, en verheugen zich met mij.
- L Bezing met mij de grootheid van de HEER;
en laat ons tezamen zijn naam vereren.
- A Ik zocht Hem en Hij antwoordde mij;
Hij bevrijdde mij van mijn angsten.
- L Wie opzien naar Hem zullen stralen van vreugde,
hun vertrouwen wordt nimmer beschaamd.
- A Ik riep in mijn nood tot mijn God;
en Hij heeft mij uitkomst gegeven.

gelovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

* * *

zondag 40 dagen 5(C)

1ste lezing: Jes 43,16-21
 psalm 126 zie beneden
 2de lezing: Fil 3,8-14
 evangelie: Joh 8,1-11

Wie zonder zonde is, werpe de eerste steen.

*Zie, Ik onderneem iets nieuws¹, zo profeteert Jesaja vandaag. Maar de mensen, gehecht aan 't oude, zijn langzaam om te luisteren. Ik leg een weg door de steppe, rivieren laat Ik stromen door de woestijn, de wilde dieren zullen ontzag voor Mij hebben. Inderdaad, de 'heidenen' zullen JAHWEH eerbiedigen, als ze komen om te drinken van die stroom van levend water²: als ze de Geest van Christus ontvangen, die het leven vernieuwt en vruchtbaar maakt. Want niet alleen voor Israël is Jezus gekomen, maar om alle mensen, waar ook ter wereld, tot kennis van de waarheid te brengen; en te doen delen in de goedheid van God. Van heinde en ver komen zij aan. Zij buigen zich en belijden: *Werkelijk, God is bij jullie, er is geen andere God*³.*

Zie, Ik onderneem iets nieuws. Wat kan dat nieuwe anders zijn dan de komst van de Messias, de menswording van God in Christus? De wet van Mozes, de profeten en de psalmen⁴ wijzen naar hem vooruit. Zo spreekt de Geest van Christus door David: *In de boekrol staat geschreven over mij*⁵. JAHWEH, voor wie de tempel is gebouwd naar het model dat Mozes in de woestijn van Hem had ontvangen, komt tot zijn tempel in de persoon van een nederig mens: Jezus, God-met-ons; en verkondigt het evangelie van zijn koninkrijk, dat nu niet ver meer is. Gelukkig zijn allen die zijn verdriet mee-beleven, als de tempelgangers, met al hun ijver voor de godsdienst, aanstoot aan hem nemen omdat hij niet de regels van de godsdienst vooropstelt, maar de mensen voor wie deze regels bedoeld zijn: om hen voort te helpen op de weg naar God toe.

Er zijn christenen die elk woord van de Schrift zo heilig achten, dat zij het gebod van de liefde vergeten, waarin heel de Schrift wordt samengevat. Anderen zien de liturgie als zaligmakend; en hechten zozeer aan de traditie en het ritueel, dat zij hem gaan verzaken, nederig en zachtmoedig, naar wie de liturgie verwijst. Jezus waarschuwt zijn toehoorders, dat zij onderscheid moeten maken tussen wat blijven zal, en wat verdwijnen gaat omdat het niet meer is dan een afbeelding van wat eeuwig is: de liefde en goedheid van God. Hij wijst zijn leerlingen op de tempel, waarvan geen steen op de andere zal blijven⁶; maar de tempel van zijn lichaam zal hij op de derde dag doen verrijzen⁷, als een voorafbeelding van de verrijzenis van de rechtvaardigen op de laatste Dag.

Oprechte gelovigen hebben hier en nu al deel aan deze verrijzenis; en kennen maar één verlangen: dichter bij hun Heer te leven en de kracht van zijn opstanding gewaar te worden⁸. Zij leven in gemeenschap met Jezus, die als eerste van zijn broeders en zusters de hemel is binnengegaan.

Farizeeën achten zichzelf vroom, omdat ze alle voorschriften uit de Schrift en de traditie nauwgezet naar de letter onderhouden. In de tweede lezing (helaas meestal overgeslagen) houdt de apostel de gelovigen voor dat zij niet rechtvaardig zijn omdat zij de voorschriften volgen, maar omdat zij Jezus zien en in hem geloven. De Heer laat zijn leerlingen niet alleen, maar leert hun door zijn Geest onbevangen te leven als kinderen van God, zodat de liefde, die eeuwig is, niet verduisterd zal worden door slaafse gehoorzaamheid aan geboden en tradities, die eens afgedaan zullen hebben.

De mensen die de overspelige vrouw aanklagen, wijken niet alleen van de liefde af, maar doen met hun onzuivere bedoeling de waarheid geweld aan. Naar de letter van de wet hebben zij gelijk met hun beschuldiging; maar zij misbruiken dezelfde wet als een voorwendsel om Jezus aan te klagen. Weten zij dan niet dat zij hun bedoeling voor God niet verborgen kunnen houden? Dat wordt in het evangelie van deze zondag op zeer bijzondere wijze zichtbaar, als de God, die zij zeggen te dienen, in de persoon van een eenvoudig mens in hun midden aanwezig is! Opnieuw blijkt hier de liefde van God, die het bedrieglijke handelen geduldig verdraagt; en de Farizeeën en schriftgeleerden de ogen probeert te openen voor hun zelfgenoegzaamheid.

Jezus' critici voelen wel aan dat deze zachtmoedige mens niet met de steniging van de vrouw zal instemmen. Hiermee veroordelen zij hun eigen hardheid, als zij de vrouw die op overspel is betrapt bij Jezus brengen. Voor de wet is overspel een doodzonde. Jezus zelf heeft verklaard: *Gemakkelijker vergaan hemel en aarde, dan dat één haaltje van de wet wegvalt*¹⁰. En het evangelie leert: *Aan hem heeft God het oordeel in handen gelegd*¹¹. Zal hij dus het oordeel over de vrouw uitspreken? Nee. Het definitieve oordeel, dat God aan Jezus in handen heeft gegeven, zal niet worden uitgesproken zolang de huidige *tijd van genade* duurt, waarin iedereen de kans heeft tot inkeer te komen. Eerst op de dag van zijn wederkoms¹² zal hij als rechter optreden over allen die dan leven of ooit geleefd hebben.

Wie is er in staat de wet van God te volbrengen?¹³ Niemand toch? Alleen de liefde brengt de volkomen vervulling van de wet¹⁴; en wie is hierin vlekkeloos? De wet veroordeelt overspel; maar Jezus maakt het zijn volgelingen duidelijk: Jullie plegen met z'n allen echtbreuk, door met onzuivere bedoelingen naar het andere geslacht te kijken¹⁵. En hij waarschuwt: *Oordeel dus niet, opdat je niet zelf geoordeeld zult worden; want met de maat waarmee je meet, zul je ook zelf gemeten worden*¹⁶. Jezus oordeelt noch de vrouw, noch de schijnvromen; want opnieuw: wie durft te beweren geheel vrij te zijn van hun beider zonden? Zowel bij de beklaagde als bij haar aanklagers tracht hij de ogen te openen, opdat zij zichzelf zullen zien en tot inkeer komen. Daarom bukt hij zich en schrijft met zijn vinger een woord in het stof van de tempelvloer.

Zijn zwijgen zal misschien enkelen van de omstanders op andere gedachten brengen: deze eenvoudige en vriendelijke man wat ben ik aan het doen?? Dit is het begin van geloof. Zonder het te nog beseffen staan zij oog in oog met de goedheid van God. Zij gaan hem vertrouwen en laten hun heilloze streven varen. Zo maakt zijn optreden scheiding tussen mensen die niet alleen zichzelf maar zien, en verstokte Farizeeën.

Als deze laatsten, die denken hem klem te hebben gezet, blijven aandringen, geeft Jezus een antwoord dat spreekwoordelijk is geworden: *Laat wie zonder zonde is de eerste steen werpen*. Op dat woord wenden velen zich af. De aanstokers die achterblijven voelen zich ontmaskerd en verdwijnen met de staart tussen de benen. We zullen hen later nog tegenkomen, als hun uur gekomen is; en zij de Heer van het leven in hun macht hebben gekregen. Dan bukt Jezus zich weer en schrijft op de grond. Voor wie het verstaan wil, dit is het woord dat hij schrijft: *chanan*, hetgeen betekent *genade*.

Jezus is niet gekomen om te oordelen, maar om te redden. Met de komst van de Messias is het laatste tijdperk van de wereldgeschiedenis aangebroken: de tijd van genade, waarin mensen vergeving kunnen vinden; en de woorden mogen vernemen die Jezus spreekt tot de vrouw: *Ga heen en zondig niet meer*. Christenen mogen zich herkennen in haar, die Jezus heeft ontmoet; en - naar verwacht mag worden - haar leven zal beteren. Naarmate zij het oude achter zich laten, zullen zij hem duidelijker gaan zien, die zich niet dan gaandeweg doet kennen. De apostel zegt: *Niet dat ik het al bereikt heb, ik ben nog niet volmaakt. Maar ik streef er vurig naar het te grijpen, gegrepen als ik ben door Christus Jezus* (2de lezing). Christenen die zo leven, gaan in hun ijver om hun Geliefde te behagen de moeilijkheden die dit met zich meebrengt niet uit de weg. *Wie zaaien onder tranen, zullen maaien met gejuich* (psalm van deze zondag).

1) Jes 43,16-21 2) Joh 7,38 3) Jes 45,14 4) Lc 24,44 5) Heb 10,7 6) Mt 24,6 7) Mt 27,40
8) Fil 3,10 10) Lc 16,17 11) Joh 5,22 12) Mt 25,31 13) Gal 3,24 14) Mt 22,37 15) Mt 5,28 16) Mt 7,1

psalm 126

- L Toen de HEER Sions ballingen deed wederkeren,
toen was 't of wij droomden.
- A Wij lachten en wij juichten en wij jubelden van blijdschap.
- L De mensen zeiden over ons: hun God doet wonderen aan hen!
- A Werkelijk, God deed een wonder aan ons;
en wij waren van vreugde vervuld.
- L HEER breng een keer in ons lot, wend het onheil van ons af.
- A Wie zaaien onder tranen, zullen maaien met gejuich.
- L Zij gaan in moeite hun weg, die de zaadbuidel dragen.
- A Maar als zij thuis komen juichen zij,
om de oogst die zij binnen mochten halen.

gelovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

* * *

Palm- en Passiezondag (C)

1 ^{ste} lezing:	Jes 50,4-7
psalm 22	zie beneden
2 ^{de} lezing:	Fil 2,6-11
evangelie:	Lc 19,28-40; 22,14-23,56 (C)

Gezegend hij die komt in de naam van de HEER!

Jezus heeft er meermaals op gewezen dat de komst van de Messias de vervulling betekent van de joodse Schrift¹. De Geest van Christus spreekt door Jesaja, als deze profeteert: *Ik heb mij niet afgewend van wie mij vernederden*². Zou de profeet ergens anders over kunnen spreken dan over hem, *voor wie iedere knie moet buigen*³? De profeet Zacharia ziet hem in een visioen komen; en kondigt de koning van Israël aan: *nederig en rijdend op een ezel*⁵. Duizend jaar vóór Jezus' komst heeft Israël een vorst verlangd zoals de omringende volken die hadden. De rechter Samuël heeft toen Saul tot koning gezalfd⁶. Deze vertrouwde niet op JAHWEH, waarop Samuël werd gezonden naar Bethlehem, om David tot koning te zalven⁷. Deze bracht vrede aan de grenzen. De ware vrede komt echter pas in de wereld door de 'zoon van David', Jezus Christus.

In Israël heeft JAHWEH een begin gemaakt met zijn plan heel de wereld tot kennis van de Schepper te brengen. Alle profeten hebben uitgezien naar deze afstammeling van David, in wie de belofte zou worden vervuld. Niet naar een wereldse heerser zagen zij uit, maar naar de komst van hem die de harten op God zal richten; en zijn leerlingen zal vervullen van zijn Geest. Vandaag zien we hem Jeruzalem binnentrekken, omstuwd door een zingende menigte: *Hosanna, de zoon van David! Gezegend hij die komt in de naam van de HEER!*⁸

De kerkelijke overheid van die dagen nam aanstoot aan het zingen van deze woorden uit psalm 118, die algemeen op de Messias werden betrokken. Zij zagen deze eenvoudige man op een ezeltje niet als de vervulling van de Schrift; en konden het niet verdragen dat de menigte hem volgde. Jezus, die wist dat zijn tegenstanders tot zijn dood besloten hadden⁹, weende toen hij de stad binnentrok. Niet om zijn eigen lot weende hij, maar om de onbekeerlijkheid van haar bewoners. Zijn leerlingen beseften dit; maar op deze eerste dag van de lijdensweek was er vreugde onder het volk.

Hoe snel kan die vreugde omslaan! In Jeruzalem wordt zichtbaar hoe beïnvloedbaar een mensenmassa is. Zeer verhelderend zijn de filmbeelden van de geëxalteerde menigte, die in 1940 de Duitse Führer toejuicht, als hij met angstaanjagend stemgeluid zijn redevoeringen afsteekt. De massa laat zich meeslepen. Dezelfde menigte die Jezus vandaag in Jeruzalem toejuicht, zal zich vijf dagen later laten opstoken door op macht beluste gezagsdragers; en om zijn dood roepen. Algemene gevoelens van onlust, die gemakkelijk kunnen worden aangewakkerd, spelen een belangrijke rol; maar ook de

sensatie van een publieke terechtstelling. Mensen kunnen een duivels behagen scheppen in het lijden en de dood van een medemens. Als aangetrokken door een magneet zal de bevolking van Jeruzalem straks naar de terechtstelling op Golgotha stromen.

Als Jezus de marteling aan het kruis ondergaat, is er bij velen geen sprake van deernis maar van leedvermaak, zelfs onder de leiders van de geloofsgemeenschap. Zij voelen zich in dit *uur van de duivel*¹⁰ bevestigd in hun rol van beschermers van het heilige, en roepen: *Als hij de Messias van God is, laat hij zichzelf dan redden!* Hun spot getuigt tegen hen. Ook al zou Jezus zichzelf willen redden en van het kruis afkomen, dan zouden zij wel onderdanigheid veinzen; maar geloven in hem om zijn goedheid? Nee, daar zijn zij blind voor. Deze schijnbaar wetsgetrouwe overheden krijgen in het evangelie een misdadiger als voorbeeld gesteld, die Jezus' onschuld ziet en zijn eigen zwarte verleden belijdt. Hij mag de woorden horen: *Heden zul je met mij zijn in het paradijs.*

Jezus redt zichzelf niet. Hoe zou de wereld het evangelie hebben vernomen? Zo spreekt de Heer over de Messias: *Ik stel u tot een licht voor de volken, een Redder tot het einde van de aarde.* Hoe zouden wij onze last kunnen dragen, zonder Jezus, gekruisigd, voor ogen?¹¹ We zouden het teken van het kruis moeten missen, waarvoor de duivel vlucht. De profeet heeft het offer van zijn leven voorgezegd: *Hij heeft zich niet verzet, hij is niet teruggedeinsd*¹². Hangend aan het kruis heeft hij voor allen de Schrift geopend met de klacht van David: *Mijn God, waarom hebt U mij verlaten* (psalm van vandaag). Als hij sterft, roept hij de woorden, die alle gelovigen hem zullen nazeggen, als zij de dood voelen naderen: *Vader, in uw handen beveel ik mijn geest*¹³.

1) Mt 5,17; Mt 11,14; Mt 26,54; Lc 4,21; Lc 10,23; Lc 18,31; Lc 21,23; Lc 22,37; Joh 5,39-5,45; Joh 8,56

2) Jes 50,6 3) Fil 2,10 4) Zach 2,10v 5) Zach 9,9 6) 1Sam 8,7 7) 1Sam 16,13 8) ps 118,26

9) Joh 11,16 10) Lc 4,13 11) 1Kor 2,2 12) Jes 50,6 13) ps 31,6

psalmgebed (uit ps 22)

- L Mijn God, mijn God, waarom hebt U mij verlaten,
v er van mijn redding als ik roep tot U in nood?
- A Zij lachen om mij en schudden 't hoofd:
Hij vertrouwde toch op God?
Laat die hem redden als Hij hem liefheeft.
- L Kwaadwilligen, als honden om mij heen,
doorboren mijn handen en mijn voeten.
- A Al mijn botten zijn te tellen; en zij zien vol leedvermaak toe.
- L Zij verdelen mijn kleren onder elkaar;
en dobbelen erom wie mijn bovenkleed mag nemen.
- A Mijn God, wees niet ver; mijn sterkte, haast U mij te helpen!
- L Van U zal ik spreken tot mijn broeders en zusters;
in het midden der gemeenschap zing ik voor U.

gelovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

* * *

Witte Donderdag (ABC)

1 ^{ste} lezing:	ex 12,1-14
psalm 116	zie beneden
2 ^{de} lezing:	1Kor 11,23-26
evangelie:	Joh 13,1-15

het paaslam

Toen het volk van Israël op de vooravond van hun vertrek uit Egypte het paaslam slachtte en het bloed aan de deurposten van hun huizen streek: zouden zij toen al iets beseft hebben van de vérstrekkende betekenis van dit teken? Misschien heeft Mozes wel gevoeld dat het hier niet alleen om zijn eigen volk ging, maar om de gehele wereldbevolking. Voor Israël, dat zich gereed maakte voor de uittocht uit het land waar zij honderden jaren waren onderdrukt, telde alleen hun naderende bevrijding. Het was al mooi als zij onder de indruk waren van een almachtige God die zich om hen bekommerde, en die hen zou leiden naar een plaats waar zij in vrijheid zouden kunnen leven. Zij wisten dat JAHWEH een goede God is, die het kwaad verfoeit; maar zij konden nog niet weten dat Hij zich aan heel de wereld wilde openbaren.

4000 Jaar later wordt dezelfde God wereldwijd aanbeden; en zijn christenen zich ervan bewust dat Hij zich persoonlijk tot hen neerbuigt, om hen te verlossen van het kwaad, waaraan zij deel hebben gekregen in een wereld waar zelfzucht de norm is. Wat voor Israël tot vandaag is verborgen, is aan het wereldwijde volk van God bekend: Temidden van het uitverkoren volk is de Messias geboren als een Redder voor heel de mensheid. Het paaslam was de voorafbeelding van Jezus, *het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt*¹.

4000 Jaar geleden ging de verderfengel voorbij aan de huizen waar het bloed van het paaslam aan de deurposten was gestreken. Hierin werd het oordeel voorafgebeeld dat aan het eind van de tijd over de wereld zal gaan. Allen die dit Lam toebehoren, allen die Jezus zien en hem liefhebben, zijn door dit geloof overgegaan uit de dood naar het leven. Onder alle onrecht houden zij hem voor ogen, die tot op het kruis voor zijn vijanden heeft gebeden. Hij tempert de angst voor hen, die wel het lichaam kunnen doden, maar niet de ziel; en leert hun ontzag voor God, *die lichaam en ziel kan overgeven aan het verderf*².

Zolang christenen met Christus verbonden blijven, mogen zij zich veilig weten; en zal geen onheil hen treffen. Elke zondag opnieuw wordt hij hun in brood en wijn zichtbaar voor ogen gesteld; en ontvangen zij zijn lichaam en bloed als geestelijk voedsel, dat hen in staat stelt zijn weg te gaan: als het ware met Christus verzezen, om zijn werk in de wereld te doen. Wat is dit mooi! En wat is het triest en tragisch als christenen in hun dagelijks leven aan hem voorbijgaan; en niet handelen naar het schriftwoord: *Ik ben het niet die leef, maar Christus die in mij woont*³. Zo doende zijn zij minder dan zogenaamde ongelovigen, die in onwetendheid leven; maar die, mochten zij hem

ontmoeten, Jezus met blijdschap zouden ontvangen. Voor onwetenden, die de wet van de naastenliefde in het hart geschreven hebben, is er in het oordeel meer hoop dan voor hen, die hem bij hun leven hebben verloochend.

De geschiedenis van Israël laat zien hoe het geloof van de mensen naar de achtergrond schuift, als zij zich aan de omringende wereld gaan conformeren. Veel kerkleden onderscheiden zich in hun levenswijze nauwelijks van anderen. Zij gaan vriendschappen aan met niet-gelovigen; en soms gaan zij zelfs in zee met bij een ongelovige partner. Voor hen is God vaak hoog en ver; en niet een Persoon zoals Hij in de psalm van vandaag wordt bezongen: *Ik houd van God, Hij hoort mijn stem, mijn smeken; ja, Hij luistert werkelijk naar mij!* Als zij zo conform aan de wereld leven, wordt de kerkgang tot een gewoonte waar alleen ouderen nog aan vasthouden, maar waar jongeren de waarde niet meer van inzien. Van de geloofsgemeenschap gaat dan weinig uit. Zoekende mensen die op zondag eens komen kijken, ervaren niet het gevoel van saamhorigheid, dat tekenend was voor de vroege kerk. En zij vragen zich af: Waar gaat dit eigenlijk over?

Waar het over gaat? Over leven en dood! Over de onsterfelijke ziel; over de eeuwige God, in die Jezus zijn goedheid heeft geopenbaard; over de Messias, *de dienaar van de Heer*⁴, die de profeet Jesaja vanuit de verte heeft zien komen; over het Lam van God dat gedood is, en zie: hij leeft! Het gaat over hem, die zichzelf elke zondag tijdens de eucharistie onder de gedaantes van brood en wijn aan zijn volgelingen schenkt; die hun zijn goedheid doet ervaren; en hun de macht verleent hier en nu al te leven als kinderen van zijn eeuwige Rijk.

De voetwassing die aan de maaltijd is voorafgaat maakt eens te meer duidelijk dat de deelname aan de communie niet vrijblijvend is. Wie Jezus volgt, heeft deel aan de roeping in leven en werken van hem te getuigen. Dit begint bij de onderlinge dienstbaarheid in de kerk, waar de één de ander beter moet achten dan zichzelf. Heel de kerkgemeenschap moet in de wereld hem zichtbaar maken, die zichzelf voor de wereld heeft gegeven. Petrus had het vurige verlangen altijd in Jezus' nabijheid te leven. Bij zijn roeping heeft hij duidelijk getoond de kloof te ervaren die hem van Jezus, mens zonder zonde, scheidt⁵. Op de berg - zonder te beseffen wat hij vroeg - stelt hij voor drie tenten op te slaan om daar altijd te kunnen blijven⁶. Ook vandaag getuigt zijn gedrag van het verlangen hem onverdeeld te dienen, zonder de belemmering van eerzucht en begeerte. *Was niet alleen mijn voeten, maar ook mijn handen en mijn hoofd, en maak mij rein zoals u!* Zo spreekt de liefde.

Mijn Heer, die ik liefheb, is mijn dienaar geworden. Hij heeft zichzelf voor mij geofferd. Waarom? Omdat hij van mij houdt in een mate die ik onmogelijk kan omvatten. De gelovigen zijn samen tot zijn bruid⁷ geworden. Niets - zelfs niet de dood - kan de band met de bruidegom verbreken. *Ik houd van God, Hij hoort mijn stem, mijn smeken; ja, Hij luistert werkelijk naar mij!*

1) Joh 1,29 2) Mt 10,28 3) Gal 2,20 4) Jes hss 42-53 5) Lc 5,8 6) Lc 9,33 7) Joh 3,29

psalm 116

- L Ik houd van God, Hij hoort mijn stem, mijn smeken;
ja, Hij luistert werkelijk naar mij!
- A Hij hoort mijn gebed;
daarom blijf ik tot Hem roepen, heel mijn leven.
- L Ik stond verschrikt en ik was dodelijk beangst,
zo hevig overviel mij de angst voor de dood.
- A Toen riep ik in benauwdheid tot mijn God:
ach HEER wees mij genadig, red mijn leven!
- L Genadig is de HEER, en rechtvaardig;
vol ontferming is onze God.
- A De HEER zal hen bewaren, die eenvoudig zijn van geest.
- L Ik was geheel verslagen, maar de HEER heeft mij verlost.
- A Kom tot rust mijn ziel, Hij heeft het voor je volbracht!
- L U redt mijn ziel van de dood;
mijn tranen zijn gedroogd, ik zal niet vallen
- A Nu offer ik God mijn dankbaarheid;
zijn naam zal mij gedurig op de lippen zijn.
- L Zijn volk zal er getuige van zijn, hoe ik mijn gelofte betaal:
- A in de voorhof van het Huis van de HEER,
in uw midden, stad van God!

gelovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

ik houd van God (ps 116)

*Ik houd van God, met heel mijn hart,
Hij luistert als ik roep in nood.
Hij heeft mij lief, Hij deelt mijn angst,
Hij richt mij op uit zonde en dood.*

*Ik was verdwaald, het eind nabij.
Hij zag mij, en Hij nam mijn hand.
De goede God geleidde mij,
Hij wees mij het beloofde land.*

*Ook als ik in het duister tast,
geloof in God behoedt mijn ziel.
Hield hij, mijn herder, mij niet vast:
ik had geen hoop, geen rust, ik viel.*

*De Heer die al de zijnen leidt,
gedenkt de dood van wie Hem dient.
Ik offer Hem mijn dankbaarheid,
met ál zijn volk ik zal Hem zien.*

gelovenbeleven.nl > al mijn verlangen , lied 85

* * *

Goede Vrijdag (ABC) (I)

1 ^{ste} lezing:	Jes 52,13 - 53,12
psalm 31	zie beneden
2 ^{de} lezing:	Heb 4,14-16.5,7-9
evangelie:	Joh 18,1 - 19,42 (lijdensgeschiedenis)

veracht en door de mensen verstoten

De mens geworden God heeft zichzelf in handen van de mensen gegeven. In liefde voor allen heeft hij het lijden van de mensheid gekend en ondergaan. Zouden de profeten ergens anders over kunnen spreken dan over dit offer van zijn leven, dat de Messias heeft gebracht? Nergens wordt dit duidelijker voorzien dan in de profetieën van Jesaja, die honderden jaren tevoren over hem heeft gesproken: *Veracht en door de mensen verstoten, om onze zonden doorboord* (eerste lezing). Deze en vele andere teksten worden door sommige bijbelgeleerden uitsluitend betrokken op de historische situatie waarin de profeet en het volk zich destijds bevonden, zonder aandacht voor het profetische karakter. De onbevangen lezer vraagt zich dan af waarom dit soort passages, als ze toch niet meer dan historische betekenis zouden hebben, een plaats in de Schrift waardig zijn? Waarom zouden teksten, als ze hooguit interessant zouden zijn voor een handjevol historici, in de zondagsvieringen worden voorgelezen; en een plaats verdienen in het curriculum van theologiestudenten?

De Schrift overstijgt echter de gedachten van exegeten die het bovennatuurlijke afwijzen. Geleerd als zij zijn, zien zij niet de eenheid van het Oude en het Nieuwe Testament, die door de evangelisten en de apostelen keer op keer wordt benadrukt. De tekst van vandaag over de lijdende dienaar van JAHWEH wordt in de evangeliën en in de brieven van de apostel Paulus geciteerd als een vooruitwijzing naar Christus. De profeet Jesaja ziet hem komen, die onder zijn mishandeling zijn mond niet opendeed, *als een lam dat naar de slachtbank wordt geleid*. Met recht hebben deze ontroerende woorden vanouds een plaats gehad in de liturgie van Goede Vrijdag.

Jezus heeft zijn leerlingen de ogen geopend¹ voor de talloze profetieën met betrekking tot de menswording van Christus, zijn lijden en sterven en verrijzenis². *De profeten vroegen zich af op welk tijdstip en welke omstandigheden de Geest van Christus in hen doelde, toen Hij voorspelde al het lijden dat over Christus zou komen, en de daarop volgende verheerlijking*³. Hoe meer de lezer vertrouwd raakt met de Bijbel, des te duidelijker gaan de teksten spreken, vooral ook in de psalmen. De kruiswoorden van Jezus: *Mijn God, mijn God, waarom hebt U mij verlaten?*⁴ en: *In uw handen beveel ik mijn geest*⁵ zijn afkomstig uit het psalmboek. Zo heeft Jezus nog in zijn sterven zijn leerlingen de Schrift geopend. Hiermee wordt het Oude Testament voor gelovige lezers een kostbare verzameling boeken, waarin onophoudelijk getuigenis wordt afgelegd van de liefdevolle God, die zich het lot van de mensen aantrekt; die zich een volk

verworven heeft en zich tot hen neerbuigt, om hun tot Redder te zijn: tot *Jezus*, hetgeen betekent *God redt*⁶.

Hetgeen de profeten vanuit de verte zagen komen, is voor zijn leerlingen werkelijkheid geworden. Het verhaal van Jezus' kruisweg is bekend; maar veel christenen beseffen niet dat zij deelnemers zijn aan dit drama. Het geeft geen pas alleen het Joodse volk hiervoor verantwoordelijk te stellen. Ook in de huidige tijd zou de Redder van de wereld zijn verworpen: zelfs door velen in zijn kerk.

Jezus heeft zich niet alleen gegeven voor zijn eigen volk, maar voor alle mensen van goede wil, waar ook ter wereld, die op dezelfde wijze als Israël gebonden zijn door de zonde; en verlossing nodig hebben. De profeten, die de mensen opriepen hun leven te beteren, hebben dit vaak met hun leven moeten bekopen. Dit is hun droevig lot: de mensen willen de waarheid niet erkennen. Ook de mens geworden God heeft hetzelfde lot ondergaan; maar wie wil dit erkennen? Het kwaad dat de wereld beheerst heeft hem aan het kruis gebracht. Christenen kunnen dit hemelschokkende gebeuren op Goede Vrijdag alleen meebeleven door de erkenning dat zij van nature niet vrij zijn van dit kwaad, waar hij hen van heeft verlost.

Christenen die de Geest de ruimte bieden in hun leven, kan het lijden van Christus niet bespaard blijven. *De leerling staat niet boven zijn meester*⁷. Als zij - met hem tot nieuw leven gewekt - onschuldig in de wereld willen staan, zullen zij aan alle kanten in de verdrukking komen. Zij krijgen deel aan het werk, dat hij in de wereld is begonnen. Zoals Jezus door het lijden heen de hemel is binnengegaan, zo moeten ook zijn volgelingen hun kruis niet uit de weg gaan, maar hun deel aan het lijden dragen, met de woorden van hun Heer in gedachten: *Wie mijn leerling wil zijn, moet zichzelf verloochenen; en mij volgen door zijn kruis op zich te nemen*⁸.

Allen die in liefde voor hem in Jezus' voetspoor gaan, anderen het kwaad niet toerekenen, maar bidden voor hen die zich hieraan schuldig maken; wie dus kwaad met goed vergelden, die mogen zich één weten met hem die veel dichter bij is dan zij beseffen. Hij kent onze zwakheid. *Hoewel hij Gods Zoon was, heeft hij in de school van het lijden gehoorzaamheid geleerd* (2de lezing). Nu vraagt hij zijn volgelingen hun kruis op te nemen; en in het nieuwe leven voortgang te maken, op weg met hem die leeft bij de Vader. Hij wijst hun de weg naar de hemel, waar alleen plaats voor onschuld is, de onschuld van Christus, waar zij door het doopsel deel aan hebben gekregen.

Zó groot is de betekenis van het lijden van Jezus, dat dit op alle vrijdagen herdacht zou moeten worden. Deze dag is voor gelovigen niet de geschikte tijd voor uitbundigheid, vertier en lekker eten en drinken. Zonder dat iemand het hoeft te weten⁹, kunnen zij door onthouding proberen het hart te richten op hem, die de marteling aan het kruis

in liefde voor alle mensen heeft ondergaan. Zelfs niet alleen op vrijdagen, maar elke middag rond drie uur - het uur van Jezus' sterven - is het goed in gedachten bij zijn lijden en sterven stil te staan. Zulke momenten van bezinning zijn kostbaar; en brengen christenen nader tot hem, die als laatste woorden een psalmvers van David gebruikte: *Vader, in uw handen beveel ik mijn geest*¹⁰. Zo verenigt Jezus alle gelovigen, die deze woorden samen met hem bidden. Temidden van de moeite en verdrukking van deze voorbijgaande wereld mogen zij zich voorgoed veilig weten in Gods handen.

1) b.v. ex 12,1-13; Joh 1,29 2) Lc 24,27 3) 1Pe 1,10 4) ps 22,1 5) ps 31,6 6) Mt 1,21 7) Mt 5,12
8) Mt 16,24 9) Mt 10,24 9) Mt 6,16v 10) ps 31,5)

psalm 31

- L Mijn God, bij U zoek ik mijn toevlucht;
laat mij niet voorgoed beschaamd staan.
- A In uw handen beveel ik mijn geest;
U zult mij bevrijden, God van waarheid.
- L Voor mijn vijanden een aanstoot, en ook voor mijn naasten,
gaan de mensen mij verschrikt uit de weg.
- A Ik ben vergeten, uit 't hart, als een dode;
als gebroken aardewerk weggedaan.
- L Mijn vertrouwen is op U, mijn HEER; ik heb gezegd: U bent mijn God.
- A Mijn lot is in uw hand;
verlos mij van allen die zich tegen mij keren.
- L Laat mij het licht van uw aanwezigheid ervaren;
en verlos mij in uw liefdevolle goedheid.
- A Wees vastberaden, van Hem is de kracht,
voor allen die verlangend naar Hem uitzien.

gelovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

Goede Vrijdag (ABC) (II)

1ste lezing: Jes 52,13 - 53,12

psalm 31 zie beneden

2de lezing: Heb 4,14-16.5,7-9

evangelie: Joh 18,1 - 19,42 (lijdensgeschiedenis)

Mijn God, mijn God, waarom hebt U mij verlaten?

Heeft het lijden zin? Is het door God opgelegd? Is dit niet in strijd met zijn liefde? Dit is immers het credo van zowel christenen als joden en ook van moslims: God is goed, *zijn liefdevolle goedheid is eeuwig*¹. De veelvormigheid van het lijden maakt het lastig deze vragen te beantwoorden. Sommigen zeggen: "Er is geen God, het leven heeft geen zin, en het lijden is dus zinloos". Wie in hun kon hart kijken, zou zien dat zij er in gedachten helemaal niet mee bezig zijn; of - als dat wel zo is - dat zij niet echt vrede hebben met deze bewering. Eigenlijk zeggen zij niet meer dan dat zij geen antwoord hebben.

Ook voor christenen is de vraag niet gemakkelijk te beantwoorden. In wat men noemt 'zware' protestantse kring wordt alle lijden wel als straf van God gezien. Maar als iemand op straat wordt gemolesteerd, zou God hier dan de hand in hebben? Als een kind ongeneeslijk ziek wordt, heeft Hij hier dan een bedoeling mee? Zeker, God deed het kind sterven, dat door David was verwekt bij de vrouw van zijn legeroverste Uria². Voor elke stelling is in de Schrift wel een bewijs vinden; maar wie onverfroren durft te beweren dat alle lijden een straf is voor de zonde, roept terechte verontwaardiging over zich af over zo'n kil en dogmatisch standpunt.

Mensen die zo spreken lijken op de drie vrienden van Job, die gekomen zijn om rouw te bedrijven nadat zijn kinderen tijdens een rampzalige nacht de dood hebben gevonden³. Zo zegt zijn vriend Bildad: *Als je kinderen tegen God hebben gezondigd, dan gaf Hij straf naar schuld*⁴. In deze trant spreken ook de andere twee. In hun rechtlijnige betogen zit veel waars; maar toch schieten zij ernstig tekort als zij over God spreken. Aan het einde van dit verhaal richt JAHWEH zich tot hen met de woorden: *Ik ben zeer ontstemd over jullie; want jullie hebben over Mij niet zo'n zuiver beeld gegeven als mijn dienaar Job*⁵. Tenslotte wordt Job door God zelf getroost; en bidt hij voor zijn vrienden om vergeving⁶.

Christenen zijn al gauw op de hand van Job; maar in veel van wat zij zeggen hebben de vrienden wel gelijk. Hun schuld ligt hierin, dat zij als gelovigen niet proberen Job te troosten: De dood is niet het laatste woord. Zij geven een onjuiste voorstelling van de goede God, namens wie zij denken te spreken. *God vraagt goedheid en geen regels*⁷. Te gemakkelijk verbinden zij lijden met schuld; en spreken zij met voorbijzien van de genade een oordeel uit, dat alleen aan God toekomt. De vrienden van Job handelen vanuit een vastgeroeste overlevering, zonder zich daarbij met de levende God te verstaan, die zijn kinderen wil leren door de Geest. Mensen die openstaan voor deze inspiratie zijn een verademing voor de kerk.

Job was vertwijfeld. Hij is opstandig geweest, maar geen moment heeft hij zijn God losgelaten. Uiteindelijk zien we hem als een gelouterd mens opstaan uit zijn innerlijke strijd. Hetzelfde kom je tegen in de levens van mensen als Catharina van Siena, Teresa van Avila, Johannes van het Kruis, Jean Vianney, Thérèse van Lisieux en vele anderen⁸. Ook de psalmdichters getuigen van deze vertwijfeling en schijnbare God-verlatenheid, waarin het geloof tot vastheid komt. Later zien zij met dankbaarheid op deze periode terug, in het besef dat God hen doorlopend heeft beschermd. In de woorden van de psalmist: *Ik heb geloofd, zelfs toen ik sprak: ik wordt ál teveel verdrukt*⁹. Als Catharina van Siena in een visioen aan Jezus vraagt waar hij was, toen zij zo vreselijk gekweld werd door vunzige en akelige verleidingen, geeft hij ten antwoord: *Ik was in je hart, om je te versterken door mijn genade*. Evenmin als alle gelovigen, inclusief de heiligen,

is Job vrij van schuld; maar hij heeft niet méér gezondigd dan anderen. Integendeel: hij wordt door JAHWEH als voorbeeld gesteld van een goed en rechtvaardig mens¹⁰.

Dat Job niet volmaakt is wordt aan het einde van deze geschiedenis duidelijk¹¹. Dat zijn lijden niet zonder zin is geweest mag hieruit blijken dat het verhaal in de Bijbel is opgenomen, als een onovertroffen document over het lijden van de mensheid. Hier wordt duidelijk dat niemand vrij is van de zonde, de oorzaak van het lijden van de mensheid. In de inleiding van het boek Job verschijnt Satan als de bewerker van dit leed¹². Temidden van dit gebroken bestaan blijft JAHWEH de mens echter in liefde behoeden voor de volledige vernietiging waar de duivel op uit is. Bij herhaalde lezing van de Schrift wordt de rode draad zichtbaar van een liefdevolle God, die bij al zijn handelen met de mensheid maar één doel heeft: hen te behoeden en bij zich terug te brengen.

De vrienden betuttelen Job met theologische betogen, omdat hij God verwijten maakt over zijn rampspoed¹³. Hun woorden zijn correct maar misplaatst. Zij zien niet in dat God hem vasthoudt; en dat Job zich - ondanks zijn opstandigheid - niet van God afwendt. Er zijn theologen die de wreedheden in de nazi-kampen tijdens W.O.II hebben aangegrepen om het beeld van God te herzien. De 'God na Auschwitz' was voor hen niet dezelfde als voorheen. Dit zegt meer over hen en hun geloof dan over God. *Gods goedheid is eeuwig en onveranderlijk*¹⁴. Deze belijdenis betekent méér dan alleen woorden. Temidden van de verdrukking openbaart Hij zijn goedheid aan zijn kinderen, die Hem in standvastig geloof blijven dienen. Zij gaan Hem liefhebben, die hen in staat stelt ook anderen te troosten met de troost die zij van Hem hebben ontvangen. Indien het lijden onschuldige mensen treft, zullen zij op dat moment geen behoefte hebben aan woorden, maar aan medeleven. Hierin zijn Jobs vrienden tekort geschoten.

Wie met de verschrikkingen van Auschwitz in gedachten in de verleiding komt te gaan twifelen aan Gods goedheid, doet er goed aan de blik te richten op mensen als Edith Stein, Titus Brandsma, ETTY HILLESUM en vele anderen, die juist temidden van de wreedheden in de vernietigingskampen van de nazi's Christus zichtbaar hebben gemaakt; en voor zeer velen tot grote troost zijn geweest⁸. Wie door de wreedheid in de wereld aan de goede God zijn gaan twifelen, ontbreekt het aan dit geloof. Laat hen bedenken dat wreedheid en onderdrukking alle tijden door aan de orde van de dag zijn geweest, zij het niet in de verbijsterende mate van de vernietigingskampen.

Ook bij Job zien we geen twijfel als reactie op de ellende die zijn deel is geworden. Wat hij uitschreeuwt is een steeds herhaald: *Waarom? Hij smeekt zijn bezoekers: Vrienden dan toch, heb medelijden met mij, want de hand van God heeft mij geslagen*¹⁴.

Dan spreekt hij profetische woorden van hoop: *Ik weet dat mijn Verlosser leeft. Hij zal in deze wereld binnentreden*¹⁵. Gaandeweg ga je in hem trekken van Christus herkennen, lijdend aan het kruis¹⁶. Dit lijden van gelovige mensen is nooit zonder zin, omdat zij temidden van hun moeite en pijn iets van Jezus zichtbaar maken, die als *God-met-ons*¹⁷ het menselijk lijden heeft gedeeld, en christenen de ogen heeft geopend voor een nieuwe werkelijkheid, hier en nu, en voorbij lijden en dood¹⁸. In de woorden van Job: *Al ben ik nog zo geschonden, vanuit dit lichaam zal ik God zien*¹⁹.

Geloof ontwikkelt zich door in geloof te leven; en het inzicht over het lijden groeit in het lijden zelf. Je zoekt niet langer naar het doel hiervan. Met het lijden dat Job heeft getroffen, heeft God - die het Satan heeft toegestaan²⁰ - zeker wel een bedoeling gehad. Maar in plaats van steeds maar de vraag te stellen: "*Waarom?*" en je al te zeer te richten op een beoordeling van Gods handelen, waarover nooit het laatste woord kan worden gezegd, is het beter je af te vragen: "*waardoor?*" Zo stel je als gelovige niet God zelf ter discussie, die het lijden toestaat, en misschien in liefde soms zelfs oplegt²¹; maar je vraagt naar de oorzaak van alle lijden. Het antwoord hierop is eenvoudig. Al direct op de eerste bladzijden van de Bijbel wordt het duidelijk gemaakt: de mens (Adam) heeft zich van God afgewend²².

Adam en Eva hebben toegegeven aan de verzoeking om te eten van *de boom van kennis van goed en kwaad*²³; en - zoals de duivel hun valselijk beloofde - aan God gelijk te worden²⁴. Waarom zouden ze zijn ingegaan tegen Hem die zij liefhadden? Op het moment dat het oor wordt geleend aan de boosaardige influistering, wordt de geest verontreinigd door ontevredenheid. Dat eerste mensenpaar, levend in Gods aanwezigheid, bezit de volle kennis van zijn goedheid. Dan willen zij méér, en verliezen alles. Als ze van de appel gegeten hebben, beseffen ze dat het kwaad dat ze hebben leren kennen niets anders is dan de afwezigheid van de goedheid van JAHWEH, waar zij in het paradijs voortdurend deel aan hadden. Ze zijn in de macht gekomen van de bewerker van het kwaad²⁵, die de mensen van God tracht te vervreemden.

Adam en Eva schamen zich, zoals er schaamte is over een leugen; en willen hun zonde verbergen²⁶. Hiermee heeft het lijden zijn intrede gedaan in het menselijk bestaan. Op eigen kracht is er voor hen geen weg terug. Dit geldt ook voor allen die na hen komen: ze zijn in de macht van het kwaad. Er wordt wel eens laatdunkend over deze *erfzonde* gesproken; maar je hoeft geen theoloog te zijn om te begrijpen wat hiermee wordt bedoeld. Iedereen kan zien, hoe het menselijk tekort zich voortzet van vader op zoon en van moeder op dochter. Het lijden is hiervan een direct gevolg. Wie echter een uitweg zoekt, de eigen onmacht erkent en Hem weer aanroept, ontmoet in Hem een liefdevolle Vader, die verlossing belooft. In de persoon van Jezus, mens met de mensen,

heeft Hij zijn liefde ten volle geopenbaard. Dit zegt de Heer: Wie hem liefheeft wordt hierdoor gerechtvaardigd en met Mij verzoend.

Het lijden brengt de mensen bij God terug. Het vervolg van het verhaal in genesis vertelt hoe Kaïn, de zoon van Adam en Eva, in jaloezie zijn broer Abel vermoordt. God, die wil dat alle mensen behouden worden, verzwaart dan de moeite in Kaïns bestaan. Voortaan zal de aarde niet meer haar volle vrucht voortbrengen; en moet de mens door veel inspanning in leven zien te blijven²⁷. Was dit niet het geval, dan zou hij zich nimmer tot God bekeren. "Tijdens de oorlog zaten de kerken vol", zo zeiden de mensen na 1945. Het is helaas waar, dat de mens zonder moeite en zorg niet naar God op zoek gaat. Alle profeten getuigen hiervan; en de psalmist verzucht: *Toen riepen zij in hun angst tot de HEER en Hij redde hen uit de benauwdheid*²⁸. Niet dat Hij de oorlog zou hebben aangesticht: dat is een lasterlijke gedachte. De oorlog is een gevolg van het voortwoekerende kwaad. Maar temidden van alle ellende laat de goede God zich vinden door wie oprecht naar Hem op zoek gaan.

Bij het lijden hoort de angst voor het onbekende na de dood. Toch zouden de meeste mensen niet graag voor altijd in deze gewelddadige wereld willen blijven voortleven. Je wilt niet blijven - en je wilt niet dood. In deze innerlijke onzekerheid gaan zij zoeken: "Houdt met de dood alles op; en vergaan we tot levenloos stof? Is het geestelijke leven dan niet meer dan een illusie, die verdwijnt als het lichaam niet meer functioneert? Wat is dan de zin van dit bestaan? Of is er iets dat blijvend is, ook na de lichamelijke dood?" Ja, dat is er. Gelukkig zijn de eenvoudigen van geest, die zich niet afsloven met stapels boeken en evenveel opinies en spitsvondigheden, maar het antwoord zien in het gelaat van Jezus, in wie de Schepper van de wereld zich aan de mensen openbaart. In de natuur wordt Gods almacht duidelijk; maar in Jezus wordt zijn goedheid zichtbaar, die in de psalmen wordt bezongen, waar alle profeten over spreken en waar heel de geschiedenis van Israël van getuigt.

Gelukkig zijn zij, die zijn goedheid kennen; en het kunnen beamen: Werkelijk, hier kan begin noch einde aan zijn! Zij staan aan het begin van nieuw leven, waartoe Jezus de deur²⁹ is geworden. Hij heeft niet aan zichzelf gedacht; maar in mateloze liefde voor allen heeft hij zich ten einde toe gegeven. Gedurende de marteling aan het kruis verzorgt hij zijn moeder, hij troost de misdadiger, die vol van berouw om zijn gebed vraagt, en verdraagt de spottende opmerkingen van de oversten van de religie. Stervend aan het kruis opent hij voor allen die hem liefhebben de Schrift met de aanvangswoorden uit psalm 22: *Mijn God, mijn God, waarom hebt U mij verlaten?* David spreekt in deze psalm - 1000 jaar tevoren - niet alleen over zichzelf. Hij profeteert over de komende Messias, die in zijn eigen lichaam en ziel dit lijden voor allen zal ondergaan.

Christenen die het lijden niet ontvluchten, weten zich niet alleen. Als zij het in gelovig vertrouwen op zich nemen, gaan zij de waarheid ervaren van Jezus' woorden: *Kom tot mij, als je uitgeput bent en onder een last gebukt gaat, en ik zal je rust en verlichting*

schenken. Neem je juk op je schouders en leer van mij: ik ben zachtmoedig en nederig van hart, en je zult rust vinden voor je ziel; want mijn juk is zacht en mijn last is licht³⁰. Titus Brandsma, één van de slachtoffers van Auschwitz, heeft dit treffend onder woorden gebracht:

*Het leed kwam telkens op mij aan, onmogelijk het af te weren,
met geen tranen te bezweren, ik had het anders lang gedaan.*

*Toen ging het boven op me staan, tot ik stil lag, zonder wenen.
Dulndend, wachtend moest ik leren; en toen eerst is het heengegaan.*

*Dat is nu al een poos geleden, ik zie het nu van verre nog;
en ik begrijp niet, waarom toch ik toen zo leed met veel geweest.*

gelovenbeleven.nl > *de ogen van de ziel*

1) ps 136 2) 2Sam 11 3) Job 1-2 4) Job 8,4 5) Job 42,7 6) Job 42,12 7) Hos 6,6; Mt 9,13; 12,7
8) gelovenbeleven.nl > *de ogen van de ziel* 9) ps 116,10 10) Job 1,8 11) Job 38 12) Job 1,12
13) Job 19,6 14) Job 19,21 15) Job 19,25 16) ps 22,2; Mt 27,46 17) Immanuël, Mt 1,23
18) Joh 5,24 19) Job 19,26 20) Joh 2,6 21) Heb 12,6 22) gen 3,6 23) gen 2,17 24) gen 3,5
25) Satan (Hebr.) betekent *vijand*. 26) gen 3,7v 27) gen 4,12 28) ps 107, 6;13;19;28 29) Joh 10,7
30) Mt 11, 28v

*Lam Gods, dat zonder klagen
het onrecht hebt verdragen,
de kruisdood ondergaan:
uw schuldeloze lijden
bewerkt voor alle tijden
de overwinning op het kwaad.*

*Lam Gods, het was de zonde,
die u zo diep verwondde
en u het leven nam.
Uw liefde, ons gegeven,
verwekt het nieuwe leven,
dat eeuwig, eeuwig duren zal.*

*Laat mij mijzelf vergeten,
de smalle weg betreden,
die naar het leven leidt.
Laat mij uw werk verrichten,
om eens uw aangezicht te
aanschouwen in uw eeuwig Rijk.*

gelovenbeleven.nl > *al mijn verlangen*, lied 105

* * *

PAASTIJD

paaswake (C)

*gezongen psalmen (30, 42 en 118): deze site > *al mijn verlangen*

1 ^{ste} lezing:	gen 1,1-2-2	tussenzang ps 104 of ps 33
2 ^{de} lezing:	gen 22,1-18	ps 16* (bewaar uw kind)
3 ^{de} lezing	ex 14,15-15,1	ex 15
4 ^{de} lezing	Jes 54,5-14	ps 30
5 ^{de} lezing	Jes 55,1-11	Jes 12
6 ^{de} lezing	Bar 3,9-15; 32-4,4	ps 19
7 ^{de} lezing	Ez 36,16-28	ps 42* (als een hinde)
8 ^{ste} lezing	Rom 6,3-11	ps 118* (eren wij onze God)
evangelie	Lc 24,1-12	

*Zij zullen hem geselen en ter dood brengen;
en op de derde dag zal hij verrijzen¹.*

Adam, letterlijk vertaald *de mens*, in de aanvang volmaakt geschapen (1^e lezing); Abraham, *vader van alle gelovigen*, zwaar beproefd toen hij zijn zoon moest offeren, die *vertrouwde hem uit de dood terug te zullen krijgen¹* (2^e lezing); en het volk Israël, dat door de zee trekt en zo aan zijn vijanden ontkomt (3^e lezing): zij verwijzen naar *de nieuwe Adam²*, naar Jezus, *het lam van God*, die door de Vader als een offer aan de wereld is geschonken. Hij leidt zijn volk, in het doopsel vrijgemaakt van schuld, weg uit Egypte, het land van begeerte; en voert hen door de zee, door deze chaotische wereld, en door de woestijn, door leegte en gemis, naar het beloofde land, het koninkrijk van God. Hij is de Verlosser van zijn volk, de Heilige van Israël, de God van heel de aarde (4^e lezing), de Getuige en de Vorst van alle volken (5^e lezing), de Bron van wijsheid, door de mensen verlaten (6^e lezing), de Heilige die God aan de wereld openbaart en zijn volk reinigt (7^e lezing), en de Messias, die zijn volgelingen temidden van dit verwarde bestaan al doet delen in het nieuwe leven dat hij heeft bij de Vader (8^e lezing). Heel het Oude Testament wijst ernaar vooruit en heel het Nieuwe Testament vertelt van dit wonder dat in de paaswake wordt gevierd: de overwinning op de dood voor allen die geloven.

Hoewel Jezus zijn leerlingen zijn opstanding had voorgezegd, hebben zij er toch geen rekening mee gehouden dat dit echt zou gebeuren. Toch had Jezus meerdere doden tot leven gewekt en zijn macht over de dood bewezen. Waarom geloven zij de vrouwen niet, die vertellen dat het graf leeg is? Zij hebben Jezus' woorden opgevat zoals Martha deed, de zuster van de overleden Lazarus. Toen Jezus tot haar zei: *Je broer zal verrijzen*, was haar antwoord: *Ik weet dat hij zal verrijzen bij de opstanding op de laatste dag².*

Zozeer is in de gedachten van mensen het bovennatuurlijke gescheiden van het natuurlijke, dat zij deze twee gebieden niet zo één, twee, drie met elkaar kunnen verbinden. De leerlingen beseften nog niet dat zij met Jezus in Gods tastbare tegenwoordigheid hebben geleefd. Bij zijn dood zijn zij totaal verslagen. Volgens Lucas was Petrus de enige die ging kijken. Toen Jezus een jaar tevoren de leerlingen vroeg wat zij van hem dachten, was het Petrus die antwoord gaf: *U bent de Messias van God*³. Toen de Heer op de berg voor hun ogen in een stralend wit licht werd gehuld, was het opnieuw de eerste der apostelen, die uitriep daar altijd te willen blijven⁴. Als hij bij het graf gaat kijken, heeft hij dan al een voorgevoel dat er iets ongekennds is geschied? Hij ziet echter alleen het lege graf; en vraagt zich af wat er gaande is.

Hoewel Jezus nog dezelfde dag in levende lijve aan Petrus is verschenen⁵, is deze tekst over het lege graf toch een eigen leven gaan leiden. De nadere berichten over Jezus' verschijningen aan zijn leerlingen worden veelal opgevat als latere toevoegingen, ter versterking van eerste kerkgemeenschap. Want - zo is de gedachtegang - of hij nu verzezen is of niet: dat doet niet ter zake. Het gaat er immers alleen nog maar om dat zijn volgelingen het leven zullen voortzetten, dat Jezus hun heeft voorgeleefd; en dat zij zijn vrede in de wereld zullen verbreiden. Dit laatste zal niemand willen ontkennen: een gemeenschap waar de Geest van Christus niet zichtbaar en verstaanbaar wordt, is de naam van kerk (huis van de Heer) niet waardig. De grote vraag is alleen, hoe zij dit waar moeten maken?

Wie kan zich meten met hem die aan God gelijk is? Waar zouden de leerlingen de kracht en de wijsheid en de liefde vandaan moeten halen? De navolging van Christus is voor hen te hoog gegrepen. Jezus, na gedurende veertig dagen aan hen verschenen te zijn⁶, drukt de apostelen op het hart te wachten in Jeruzalem: *totdat jullie uit de hoge met kracht zullen zijn toegerust*⁷. Pas als de Geest van Christus hun vervult, zijn gelovigen in staat zijn weg te gaan. David belijdt dit, als hij in de psalm bidt: *Leid mij op de rots, die te hoog is voor mij*⁸. Die rots is Christus⁹.

Zou het onbelangrijk zijn of Jezus is opgestaan of niet? Het evangelie vertelt een ander verhaal. Het gaat hier om hen die het verlangen kennen naar een goed en onzelfzuchtig leven. Om gelovigen, die hun onvermogen belijden tot een leven naar Gods bedoeling. Als het leven moeilijk wordt en het water tot de lippen staat, waar zullen zij dan hulp zoeken? *Mijn hulp is van de Heer, die hemel en aarde gemaakt heeft*, zingt de psalm¹⁰. Die Heer van hemel en aarde - van engelen en mensen - heeft zich in de beperking van een eenvoudig mens aan de wereld geopenbaard.

Gelukkig zijn de mensen die hun hart op hem gericht houden. Voor hen is Jezus na zijn dood en opstanding aan zijn leerlingen verschenen, teneinde hun geloof te bevestigen: die God in wie zij geloven is niet alleen hoog en verheven, maar zeer nabij! De dood die zij vrezen is door Jezus overwonnen; en het hemelse Rijk waarnaar zij verlangen is voor hen werkelijkheid geworden. Als *eerstgeborene* van zijn broeders en zusters is hij

hier binnengegaan¹⁰. Teneinde alle twijfel bij hen weg te nemen heeft Jezus zich als mens van vlees en bloed aan zijn leerlingen getoond. Niet alleen die ene avond, maar gedurende veertig dagen¹¹ is hij aan hen en aan vele anderen verschenen¹².

De mens geworden God is gestorven en verrezen uit de dood. Dit is een onmisbaar stuk van het geloof, dat zorgvuldig moet worden vastgehouden. Wie meent dat dit niet van belang is voor een gelovig leven, komt met een gekunsteld verhaal, dat zoekende mensen geen uitkomst biedt. De volkomen zelfverloochening die Jezus - een mens is wie geen kwaad was - heeft voorgeleefd, kan door christenen van nature onmogelijk worden nagevolgd. Zij hebben onophoudelijk hulp en bevestiging nodig voor het nieuwe leven waartoe Jezus hen roept. Als God zelf niet met hen is, ja: *in hen woont*¹³, zijn zij onmachtig zichzelf te vergeten¹⁴; en als wedergeboren mensen¹⁵ het gebod van de liefde¹⁶ na te leven. Die hulp en bevestiging wordt gegeven in het gebed, in het evangelie en in de sacramenten van de kerk. Elke gelovige is in het doopsel als het ware gestorven, en als een nieuw mens onverbrekkelijk met Jezus verbonden¹⁷.

De doop is voor de leden van de kerk van Christus het zichtbare bewijs van hun deelname aan het leven van de verrezen Heer. Telkens als iemand hiertegen zondigt, kan hij of zij God en elkaar om vergeving vragen, en de draad weer oppakken. Zelfs als het om ernstige vergrijpen gaat waar oprecht berouw over is, hoeft dit niet te blijven knagen. In het sacrament van boete en verzoening is het de priester die de woorden spreekt, maar God zelf die vergeving schenkt. De boeteling kan opstaan, niet omziende naar wat is geweest; en verder gaan met Jezus in gedachten, die doet delen in zijn nieuwe leven, elke dag opnieuw, tot in het eeuwige leven. *Dit is de nieuwe dag die God ons heeft gegeven.*

1) Lc 18,33 2) Joh 11,23vv 3) Lc 18,20 4) Lc 9,33 5) Lc 24,34 6) 1Kor 15,6 7) Lc 24,48
8) ps 61,3 9) 1Kor 10,4 10) ps 121,2 10) Rom 8,29 11) hand 1,3 12) 1Kor 15,5 13) Gal 2,20
14) Mt 16,24 15) Joh 3,3 16) Lc 10,27 17) Rom 6,4vv

psalm 118

- L Breng dank aan God want Hij is goed;
A zijn liefdevolle goedheid is eeuwig.
L Laat heel zijn volk dit steeds herhalen:
A Zijn liefdevolle goedheid is eeuwig.
L In mijn benauwdheid riep ik tot de HEER.
A Hij antwoordde mij, en gaf mij ruimte van leven.
L Wat kunnen de mensen mij nog doen?
A Met de HEER aan mijn zijde
zie ik met vertrouwen op mijn belagers.

- L Zwaar was ik getroffen, ik kwam welhaast ten val;
toen vond ik de HEER aan mijn zijde.
- A Uit Hem is mijn kracht en mijn blijdschap,
Hij is mij tot Redder geweest.
- L Ik zal niet sterven maar leven,
en verhalen wat mijn HEER voor mij deed.
- A Hij heeft mij wel zwaar getuchtigd,
maar aan de dood mij niet overgegeven.
- L De steen die de bouwers hebben afgekeurd:
Hij is tot hoeksteen geworden.
- A Zo heeft de HEER het bewerkt,
het is een wonder in onze ogen.
- L Dit is de nieuwe dag die God ons heeft gegeven.
- A Laten wij juichen, ons samen verheugen!
- L Breng dank aan God want Hij is goed;
- A zijn liefdevolle goedheid is eeuwig.

gelovenbelevens.nl > psalmen & gebeden

eren wij onze God (ps 118)

*Eren wij onze God en Vader:
zijn goedheid is in eeuwigheid.
Laat heel zijn volk dit nu herhalen:
zijn goedheid is in eeuwigheid.
Laat al zijn priesters het beamen:
zijn goedheid is in eeuwigheid.
Hij roept zijn kinderen bij hun namen.
Heer, leid ons tot uw eeuwigheid.*

*Hoor, hoe de Heer zijn kind rechtvaardigt:
hoe Hij mij zwaar getuchtigd heeft;
hoe Hij mij strafte in genade,
maar aan de dood niet overgeeft.
Bouwers, zij wilden niet vertrouwen
de hoeksteen van het heiligdom;
maar de rechtvaardigen: zij bouwen
op hem die was, die is, die komt.*

*Dit is de dag, van God gegeven,
treed binnen in zijn heiligdom.
Zie toch, hoe hij verlicht ons leven,
die van Godswege tot ons komt.
Hij doet ons voor het altaar knielen,
kom offer hem je dankbaarheid.
Aloude woorden ons bezielen:
zijn goedheid is, in eeuwigheid!*

gelovenbelevens.nl > al mijn verlangen , lied 44

* * *

zondag van Pasen 1(ABC)

1ste lezing: hand 10,34-43
 psalm 118 zie beneden
 2de lezing: Kol 3,1-4 of 1Kor 5,6-8
 evangelie: Joh 20,1-9

Hij zag en geloofde.

Jezus' volgelingen hebben afschuwelijke dagen meegemaakt. Onder hen waren ook zijn moeder Maria en een groot aantal andere vrouwen. Zij zijn getuige geweest van zijn marteldood aan het kruis; en bleven achter, niet wetend wat te doen. Jezus had zijn leerlingen tot drie keer toe onderricht: *De mensenzoon moet veel lijden, en door de oudsten, hogepriesters en schriftgeleerden verworpen worden; maar na ter dood te zijn gebracht zal hij op de derde dag verrijzen*^{1,2,3}. Dit was hun echter duister gebleven. Ze hadden het niet zo letterlijk opgevat, dat Jezus na zijn dood weer levend voor hen zou staan. Hij had wel Lazarus op de vierde dag na zijn dood uit het graf doen opstaan⁴; maar nu de Heer zelf dood was leek er geen hoop meer te zijn.

*Houd goede moed, ik heb de wereld overwonnen*⁵, zo had Jezus zijn leerlingen voorgehouden. Weliswaar bestond het geloof in de opstanding van de doden *op de laatste dag*⁶, maar dat Jezus zo snel uit de dood zou verrijzen: nee, dat had niemand durven denken. Hier wordt duidelijk dat er aan laatste dag een periode voorafgaat: de tijd van genade, waarin het evangelie wereldwijd verkondigd wordt; en iedereen de kans krijgt zich te bekeren. Wie gedoopt is en met Christus verenigd leeft, heeft deel gekregen aan de eerste opstanding; en is met hem overgegaan van de dood naar het leven.

Tot de dag van vandaag zijn er mensen in de kerk, die menen dat Jezus' opstanding niet als een historisch feit moet worden opgevat, maar als een bemoedigend verhaal voor de kerk, ter aansporing om op de weg van Jezus voort te gaan. Uit dit soort verklaringen valt niet meer op te maken dan dat de volgelingen van Jezus nu het stokje van hem over moeten nemen, dat zij net als hij moeten gaan leven; en het koninkrijk van God zichtbaar maken. Dit laatste is zeker het geval. Het is juist de kritiek van buitenstaanders dat zij hier zo weinig van zien. Zou dit laatste een gevolg zijn van de gedachte, dat de gelovigen in staat zijn dit op eigen kracht waar te maken? Kort gezegd zou Jezus' boodschap zijn: "Zoals jullie mij hebben zien leven, zo moeten jullie nu ook voortgaan; want ik heb laten zien dat het kan". De ontreddering van hen die achterbleven is goed voorstelbaar: "Hoe kunnen wij dat ooit waarmaken??" Inderdaad; want waar zouden zij het gezag vandaan moeten halen om op te treden zoals hij dat had gedaan? Hij was niet getrouwd, hij had vrouw noch kinderen en bezat in de wereld *nog geen plaats om zijn hoofd neer te leggen*⁷. Hij had ouders, familie en werk verlaten; en vervolgens zijn leerlingen geroepen op een wijze, die hen direct

alles deed achterlaten om hem te volgen⁸. Hij had de mensen heel anders toegesproken dan zij van hun rabbi's en theologen gewend waren, zodat zij er versteld van stonden; en onder elkaar zeiden: *Een nieuwe leer met gezag!*⁹ Hij had hun zieken genezen, hun bezetenen bevrijd, doden opgewekt, tot aan het kruis voor zijn vervolgers gebeden en zouden zijn volgelingen dit nu zelf op eigen kracht moeten voortzetten? Nee, op die sabbath na Jezus' dood, op die zaterdag, wisten zij niet wat te beginnen; en zaten zij verslagen bij elkaar.

Was de nood bij de vrouwen iets minder groot omdat zij minder deelden in die loodzware druk van de leerlingen om nu zelf te moeten presteren? Misschien ook werd hun verslagenheid enigszins getemperd door hoop; en deelden zij met elkaar het gevoel dat hun Heer, die zij overal waren gevolgd, die zij hadden liefgehad en nog steeds liefhadden: dat hij hen niet zo reddeloos achter zou laten. Maar ook zij wisten niet hoe het nu verder moest. Of voorvoelden zij al dat het gebeurde een ongekend vervolg zou krijgen? Onder hen was ook de vrouw die door Jezus van haar aanvallen van bezetenheid was verlost. Wat dreef haar in alle vroegte naar het graf?

De vrouwen voorvoelden dat het verhaal nog niet uit was. In die hoop gaat Maria Magdalena op die eerste dag van de week naar het graf. Er stond nog meer te gebeuren. Die hoop wordt tot zekerheid als zij het geopende graf ziet. Ook de leerlingen, die zij direct gaat waarschuwen, en die het graf leeg vinden, gaan het verstaan: de Heer is verrezen, nu wordt alles werkelijk nieuw! Nog vóór zij hem in levende lijve hebben ontmoet, begint hier voor de leerlingen het nieuwe leven, dat 50 dagen later op het Pinksterfeest zal worden bekroond door de gave van de heilige Geest. Gedurende veertig dagen, tot aan zijn hemelvaart, zal Jezus aan hen verschijnen; en hen voorbereiden op de verkondiging van het evangelie van dood en verrijzenis.

Johannes zag het, en geloofde de boodschap die christenen van alle tijden en uit alle plaatsen als broeders en zusters verbindt. *Het oude is voorbij, het nieuwe is gekomen!*¹⁰ Zij hoeven niet op eigen kracht te gaan; want de Heer is bij hen. Hij hoort hun gebed; en hij helpt hen om te doen wat zij zo graag willen, maar waartoe zij niet in staat zijn. In de kerk van Christus worden de gelovigen opgewekt tot nieuw leven, om in het voetspoor van Jezus goed te doen aan wie hen haten. De Heer zelf staat hen bij om hun zinnen niet langer te zetten op het aardse, maar op het hemelse. Hij leert het hun door de Geest: *Je leven is nu met Christus verborgen in God*¹¹. Christus is je leven, en als hij verschijnt, zal ook jij bij hem zijn in zijn heerlijkheid. *Dit is de nieuwe dag die God ons heeft gegeven. Laten wij juichen, ons samen verheugen!*

1) Lc 9,22 2) Lc 9,44; Mt 17,22 3) Lc 18,33 4) Joh 11,44 5) Joh 16,336) Joh 11,24 7) Lc 9,58
8) Lc 5,11 9) Lc 4,32 10) 2Kor 5,17 11) Kol 3,3

psalm 118

L Breng dank aan God want Hij is goed;
A zijn liefdevolle goedheid is eeuwig.
L Laat heel zijn volk dit steeds herhalen:
A Zijn liefdevolle goedheid is eeuwig.
L In mijn benauwdheid riep ik tot de HEER.
A Hij antwoordde mij, en gaf mij ruimte van leven.

L Hoor: het gejuich om de zege
klinkt op uit de huizen der rechtvaardigen.
A De hand van de HEER verricht machtige daden.
L De HEER ondersteunt mij door zijn rechterhand.
A De hand van de HEER verricht machtige daden.
L Ik zal niet sterven maar leven,
en verhalen wat mijn HEER voor mij deed.
A Hij heeft mij wel zwaar getuchtigd,
maar aan de dood mij niet overgegeven.

L De steen die de bouwers hebben afgekeurd:
Hij is tot hoeksteen geworden.
A Zo heeft de HEER het bewerkt,
het is een wonder in onze ogen.
L Dit is de nieuwe dag die God ons heeft gegeven.
A Laten wij juichen, ons samen verheugen!
L HEER laat ons uw redding zien!
A Heer, geef voorspoed aan uw volk!

eren wij onze God (ps 118)

eren wij onze God en Vader, Gods goedheid is in eeuwigheid.

Laat heel zijn volk dit nu herhalen: Gods goedheid is in eeuwigheid.

Laat al zijn priesters het beamen: Gods goedheid is in eeuwigheid.

Hij roept zijn kinderen bij hun namen. Heer, leid ons tot uw eeuwigheid.

Hoor hoe de Heer zijn kind rechtvaardigt: hoe Hij mij zwaar getuchtigd heeft;

hoe Hij mij strafte in genade, maar aan de dood niet overgeeft.

Bouwers, zij wilden niet vertrouwen de hoeksteen van het heiligdom;

maar de rechtvaardigen: zij bouwen op hem die was, die is, die komt.

Dit is de dag, van God gegeven, treed binnen in zijn heiligdom.

Zie toch, hoe hij verlicht ons leven, die van Godswege tot ons komt.

Hij doet ons voor het altaar knielen, kom offer hem je dankbaarheid.

Aloude woorden ons bezielen: zijn goedheid is, in eeuwigheid!

gelovenbelevens.nl > al mijn verlangens , lied 44

* * *

zondag van Pasen 2(C)

1ste lezing: hand 5,12-16
 psalm 118 zie beneden
 2de lezing: openb 1,9-13. 17-19
 evangelie: Joh 20,19-31

Zalig zij, die niet gezien en toch geloofd hebben.

Petrus en Johannes hebben het lege graf bekeken; maar Maria Magdalena is de eerste die Jezus levend heeft teruggezien, toen zij achterbleef om te bidden¹. Op de avond van deze eerste dag van de nieuwe week verschijnt hij ook aan de leerlingen. De deur was op slot, en hij kon niet op de gewone wijze binnenkomen. Van 'gewoon' kon toch al geen sprake zijn. Hoe had hij zich naar het huis moeten begeven waar zij bijeen waren? Gewoon over straat lopend? Zou hij zich die dag dan ergens schuil gehouden hebben, om bij donker ongezien over straat te kunnen gaan? Het is duidelijk dat Jezus na zijn verrijzenis niet langer in zijn vroegere staat onder de mensen kan verkeren. Hij is het koninkrijk van God binnengegaan, om in deze nieuwe staat zijn kerk in de wereld bij te kunnen staan: niet alleen 2000 jaar geleden in Jeruzalem, maar in alle tijden en overal ter wereld waar mensen in zijn naam leven en hem aanroepen.

Na zijn verrijzenis zal Jezus gedurende 40 dagen aan zijn volgelingen verschijnen, om hen te bevestigen in het geloof: de Heer is werkelijk opgestaan! Eén keer verschijnt hij zelfs *aan 400 mensen tegelijk*². Vanuit zijn geestelijke staat³ neemt hij een stoffelijk lichaam aan, om met hen te kunnen spreken en alle twijfel weg te nemen. Zo staat hij op die eerste avond plotseling temidden van de leerlingen, als een bewijs dat hij nog steeds mét hen is; opdat niemand later zal durven beweren dat hier sprake is geweest van een droomtoestand - of hoe de mensen ook woorden aan hun ongeloof willen geven. Hij toont hun de wonden in zijn handen, en in zijn zijde, waar een soldaat hem aan het kruis met een speer had doorstoken⁴.

Zie, hier staat de Verrezene temidden van zijn verbijsterde leerlingen. Mens en God, vergankelijkheid en onvergankelijkheid waren in hem verenigd. Nu heeft hij de vergankelijkheid afgelegd; en verschijnt hij om hun in zijn goddelijk bestaan te doen delen. Jezus staat hier temidden van het begin van zijn kerk, als het levende bewijs van de toekomst van zijn gelovigen: van het leven dat nooit meer een einde zal nemen. Zolang zij nog in dit aardse lichaam wonen, kan hij hun niet het geestelijke lichaam tonen dat zij na de verrijzenis zullen bezitten⁵; maar verschijnt hij aan hen in hun natuurlijke staat. Toch heeft dit nieuwe leven voor wie hem toebehoren hier en nu al een aanvang genomen. Het doopsel is hiervan het onuitwisbare teken: *de dood ligt achter hen die geloven*⁶. Het gaat er nu om, dat om dit geloof werkzaam wordt in een wereld, die hongert en dorst naar *het openbaar worden van de kinderen van God*⁷.

De kerk heeft als roeping Jezus in de wereld zichtbaar en verstaanbaar te maken, door het geloof in hun Heer die in hen woont en werkt. Zijn volgelingen hebben zich bij Jezus' gezelschap gevoegd omdat ze onder de indruk waren van zijn persoon. Nu wordt duidelijk wat zij hadden voorvoeld: zijn goedheid kan begin noch einde hebben, zij is eeuwig! In Jezus hebben zij aanschouwd wat Israël de eeuwen door heeft bezongen: *Breng dank aan God, want Hij is goed; zijn liefdevolle goedheid is eeuwig*. Eeuwig is Hij, zoals ook zijn naam luidt: niet 'Ik was', of 'Ik zal zijn', maar IK BEN⁸. De dood heeft geen vat op hem, die gekomen is om zich aan de wereld te openbaren. Christenen hebben deel aan dit nieuwe leven. Dit is de boodschap die aan de kerk is toevertrouwd.

Gedurende de eerste eeuwen hebben vooraanstaande theologen (de 'kerkvaders'⁹) zich beijverd woorden te geven aan het mysterie van God, die in de wereld heeft gewoond om mensen van goede wil tot zich te verheffen. Jezus, naar wie de liefde van de gelovigen uitgaat, roept hen om door zijn Geest te leven en zijn verkondiging voort te zetten: *Bekeer je, want het koninkrijk van God is nabij!*¹⁰ De goede God verwerpt de mensen niet om hun zwakheid; maar Hij ziet het hart aan om op te richten wie hem liefheeft. Hij verwerpt Thomas niet, die de verrezen Heer eerst wil zien, voor hij kan geloven. Hij voldoet aan zijn eis; want heeft niet dezelfde Thomas hem zijn liefde bewezen, en gezegd: *Laten wij met Jezus meegaan om met hem te sterven*¹⁰?

Thomas ziet Jezus en hij houdt van hem. Dit is het enige echte en ondogmatische geloof. Als hij hem in levende lijve voor zich ziet staan, valt hij voor hem neer met de uitroep, die de belijdenis is van de kerk: *Mijn Heer en mijn God!*; waarop Jezus antwoordt: *Wees niet langer ongelovig maar gelovig*. Deze vermaning om aan de twijfel resoluut de rug toe te keren, is heel anders dan de gangbare theologentaal; en treft ons door zijn eenvoud en directheid. Tot heel zijn kerk spreekt de Heer: *Gezegend allen, die mij nu niet zien, en toch geloven*. Mijn liefdevolle goedheid, die eeuwig is: je mag haar hier en nu al in je eigen innerlijk waarnemen.

Deze *inwoning van Christus*¹² geeft christenen een voorsmaak van de hemel. Geleid door zijn Geest, krijgen zij deel aan zijn werk in de wereld. Temidden van onrecht, vernedering en geweld bidden zij voor hun belagers en schenken hun vergeving, om hen tot bezinning te brengen. Zo vergelden zij kwaad met onvergelijkbaar groot goed; want de Heer belooft hun vandaag in het evangelie, dat wat zij anderen vergeven ook in de hemel vergeven zal zijn. Wat een zegen verspreiden zij! Gelukkig wie zo in het leven staat, en mag delen in het eeuwige leven, waartoe Jezus de toegang heeft ontsloten. *Zie, de deur der rechtvaardigheid gaat open; ik mag binnengaan en God mijn dank betuigen*.

1) Joh 20,16 2) 1Kor 15,6 4) Joh 19,34 5) 1Kor 5,44 6) 1Joh 3,14 7) Rom 8,19 8) ex 3,14
9) gelovenbelevens.nl > *de ogen van de ziel* 10) Mt 3,2; 4,17 11) Joh 11,16

psalm 118

- L Breng dank aan God want Hij is goed;
 A zijn liefdevolle goedheid is eeuwig.
 L Laat heel zijn volk dit steeds herhalen:
 A Zijn liefdevolle goedheid is eeuwig.
 L Ik zal niet sterven maar leven;
 en verhalen wat mijn HEER voor mij deed.
 A Hij heeft mij zwaar getuchtigd,
 maar aan de dood mij niet overgegeven.
 L Zie, de deur der rechtvaardigheid gaat open;
 ik mag binnengaan en God mijn dank betuigen.
 A De deur van de HEER: de rechtvaardigen gaan hierdoor naar binnen.
 L De steen die de bouwers hebben afgekeurd:
 Hij is tot hoeksteen geworden.
 A Zo heeft de HEER het bewerkt, het is een wonder in onze ogen.
 L Dit is de nieuwe dag die God ons heeft gegeven.
 A Laten wij juichen, ons samen verheugen!

gelovenbelevan.nl > psalmen & gebeden , lied 44

eren wij onze God (ps 118)

*eren wij onze God en Vader:
 zijn goedheid is in eeuwigheid.
 Laat heel zijn volk dit nu herhalen:
 zijn goedheid is in eeuwigheid.*

*Hoor, hoe de Heer zijn kind rechtvaardigt:
 hoe Hij mij zwaar getuchtigd heeft;
 hoe Hij mij strafte in genade,
 maar aan de dood niet overgeeft.*

*Bouwers, zij wilden niet vertrouwen
 de hoeksteen van het heiligdom;
 maar de rechtvaardigen: zij bouwen
 op hem die was, die is, die komt.
 Dit is de dag, van God gegeven,
 treed binnen in zijn heiligdom.
 Zie toch, hoe hij verlicht ons leven,
 die van Godswege tot ons komt.
 Hij doet ons voor het altaar knielen,
 kom offer hem je dankbaarheid.*

*Aloude woorden ons bezielen:
 zijn goedheid is, in eeuwigheid!*

gelovenbelevan.nl > al mijn verlangen

* * *

zondag van Pasen 3(C)

1ste lezing: hand 5,27-31.40-41
 psalm 30 zie beneden
 2de lezing: openb 5,11-14
 evangelie: Joh 21,1-19

Dit was de derde keer dat Jezus aan de leerlingen verscheen.

Bij visioenen gaan de betrokkenen op in het bovennatuurlijke. Pas later worden zij zich bewust van wat er gaande was. Bij Jezus' gedaanteverandering op de berg, als hij voor ogen van zijn leerlingen in een lichtend wit spreekt met Mozes en Elia¹, wil Petrus drie tenten opslaan, om hen op aarde een plaats te geven; en de situatie altijd zo voort te laten duren. Maria Magdalena wordt in de tuin bij het graf van Jezus zó volkomen opgenomen in het visioen, dat zij niet versted staat bij het zien van de engelen naast het lege graf. Als Jezus dan aan haar verschijnt, herkent zij hem niet, totdat hij haar naam noemt²: Maria! Zo vergaat het ook de Emmaüsgangers. Zij verwonderen zich niet, als op die stille weg plotseling een vreemdeling zich bij hen voegt. Zij herkennen Jezus pas, nadat zij met hem aan tafel zijn gegaan; en hij het brood breekt en zegent³.

In het evangelie van vandaag beseffen de apostelen aanvankelijk niet dat het Jezus is, die hun om een vis vraagt. Op het strand verheft Jezus hen tot de hemelse staat waarin hij verkeert. Hoewel zij die nacht niets gevangen hebben, gehoorzamen zij direct als hij hun vraagt het net uit te werpen. Zij hebben hem aan het kruis de marteldood zien sterven. Zij hebben hem in een graf gelegd. Nu zien ze hem terug: niet meer alleen als één van hen in deze wereld, maar levend in de heerlijkheid van zijn koninkrijk: een nieuwe werkelijkheid. Die afstand is normaal gesproken onoverbrugbaar groot; maar in dit visioen staat Jezus in hun midden.

Hoe zou het anders kunnen gaan? Had Jezus hier in op zijn vroegere wijze gekleed direct herkenbaar gestaan, wat hadden de leerlingen dan gedaan? Hem de hand schudden, omhelzen misschien: "Wat geweldig dat we u weer zien?" Hem allerlei vragen stellen: "U was toch in zwachtels gewikkeld⁵, en de steen lag toch voor het graf? Hoe bent u dan naar buiten gekomen? Hoe komt u nu weer aan uw kleren, die waren toch onder de soldaten verdeeld?⁶ Waar hebt u geslapen?" Nee, de toestand is nu radicaal anders. Voor mensen van goede wil is de weg naar het Rijk van God door hem, God-met-ons⁴, geopend. Als eerste der mensen is hij de hemel binnengegaan; en in het vervolg zal hij - hoewel onzichtbaar voor hen - toch in de geest zijn volgelingen blijven leiden. Zij zullen hem niet meer in levende lijve zien; want *het oude is voorbij gegaan, het nieuwe is al gekomen*⁷.

Zoals enkelen van hen Jezus op de berg al in verheerlijkte staat hebben meegemaakt⁸, worden ook de zeven de apostelen bij het meer in die nieuwe toestand opgenomen.

Dit kan door christenen alleen begrepen worden, door - al zien zij hem nu niet - gelovig met hem te spreken, zoals ook Maria Magdalena en alle heiligen hebben gedaan. Hij neemt zijn volgelingen bij de hand en leidt hen verder, tot de ogen van de ziel⁹ open gaan voor zijn aanwezigheid. Al naar gelang ieders bevattingsvermogen onderricht hij de gelovigen over het nieuwe leven, waar hij hun deel aan wil geven.

Na Pinksteren zijn de apostelen begonnen met de verkondiging van het evangelie; en *de Heer werkte met hen mee*⁹. Sedertdien is de kerk van Christus in heel de wereld verbreid; en mogen christenen het beleven dat Jezus niet hoog en ver is, maar zijn intrek neemt in elk eenvoudig en vriendelijk mensenhart. Niet langer is hij herkenbaar aan uiterlijke kenmerken, maar wel door zijn Geest, als een liefdevolle, goede God, die de harten van zijn kinderen verwarmt en hen innerlijk verlicht. Het is de roeping van de apostelen dit evangelie te verbreiden; en waar zij komen geloofsgemeenschappen te stichten, die tezamen de kerk van Christus op aarde vormen.

Simon Petrus wordt vandaag aangesproken als eerste van de kerk. Tot drie keer toe herhaalt Jezus het: *Simon, zoon van Jona, heb je mij lief? Hoed mijn schapen*. Niet voor niets legt de Heer van de kerk hier zoveel nadruk op; want hij weet hoe de mensen van God zullen afdwalen. Heel de geschiedenis van het volk Israël is één lange aaneenschakeling van voorbeelden hiervan. Deze dingen zijn opgetekend als een waarschuwing aan de kerk, waar het desondanks niet anders is gegaan. Kunnen zij, die de menswording niet beamen en de verrijzenis ontkennen, hun roeping waar maken om als burgers van zijn Rijk het nieuwe leven zichtbaar te maken? Of kunnen zij, die dit geloof wel met de mond beamen maar de kerk met haar tradities en rituelen vooropstellen, een zoekende menigte de weg van Christus wijzen? "Ik heb de kerk hartstochtelijk lief", zo verwoordde iemand zijn gevoel. Maar ach, konden hij en zijn medestanders toch met Petrus verklaren de Heer van de kerk hartstochtelijk lief te hebben! De kerk zou een ander aanzien krijgen. Nu echter is de klacht van de profeet tot bittere werkelijkheid geworden: *Hoe eenzaam ligt zij terneer, de eens zo volkrijke stad*¹¹!

Als de neergang van Israël zich ook in de kerk voltrekt, komt het einde naderbij¹². De wereldwijde verkondiging van het evangelie¹³, die Jezus aan de apostelen als *vissers van mensen*¹⁴ heeft opgedragen, heeft plaats gehad; en de *volheid van de heidenen*¹⁵ is goeddeels binnengehaald. Deze volheid staat in verband met het getal 153, dat is samengesteld uit de getallen drie, zeven en tien. Drie staat voor volledigheid, tien voor de wet met Gods geboden in het Oude Testament, die door mensen niet zonder zijn hulp kan worden nageleefd; en zeven voor de volmaaktheid van het evangelie van menswording en verrijzenis in het Nieuwe Testament.

Want in zes 'dagen' heeft God de hemel en de aarde geschapen; en aan het begin van 'de zevende dag' - het tijdperk van genade waarin wij nu leven - is Jezus verschenen om Gods werk af te maken. Het getal 17 (10 + 7) geeft dus de wet aan, aangevuld met het evangelie dat de wet voltooit. Drie keer zeventien (51) laat zien dat de wet drie keer wordt vervuld. Ten eerste in Christus als *eersteling van zijn kerk*¹⁶, ten tweede in de *eerstelingen* van de kerk uit Israël, het volk waar de komst van de Messias is voorbereid, en ten derde in de kerk uit de heidenen, wereldwijd.

3 x 51 = 153. Dit betekent de definitieve beëindiging van het proces van missie, zending en evangelisatie. Hiermee zal dit laatste tijdperk van de geschiedenis zijn afgesloten. Nu is het ogenblik aangebroken waar christenen alle eeuwen door naar hebben uitgezien: de wederkomst van hun Heer, als hij allen die hem toebehoren bij zich opneemt in de heerlijkheid die hij heeft bij de Vader. *Het verdriet van de avond zal wijken voor de vreugde van de nieuwe dag* (psalm van deze zondag).

1) Mt 17,1vv 2) Joh 20,16 3) Lc 24,30 4) Mt1,23 5) Joh 20,40 6) Mt 27,35 7) 2Kor 5,17
8) Mt 17,1 9) gelovenbelevens.nl > *de ogen van de ziel* 10) hand 4,29v 11) Klaagl 2,1 12) Mt 4,19
13) Mt 4,19 14) Rom 11,25

psalm 30

- L Mijn God, U bent alles voor mij; wie heb ik buiten U?
A U richt mij op, U geeft mijn vijanden geen vreugde over mij.
L Heer mijn God, ik riep tot U om hulp; en U hebt mij genezen!
A U roept mijn ziel uit het dodenrijk;
U bewaart mijn leven, dat ik niet in de diepte verga.
L Zing je lied voor de HEER, al zijn heiligen:
een ogenblik duurt zijn toorn,
een leven lang doet Hij zich kennen.
A Het verdriet van de avond zal wijken
voor de vreugde van de nieuwe dag.
L Ik leefde onbezorgd en dacht: zo zal het altijd blijven.
A Mijn God, uw goedheid hield mij vast;
maar toen U zich verborg, toen was ik nergens meer!
L Ik riep tot U en smeekte om genade:
wat is er voor gewin, als ik neerdaal in het graf?
A Zal het stof U eren, van uw waarheid getuigen?
O God, wees mij genadig en kom mij te hulp.
L Toen maakte U mijn klagen tot een lied;
voor rouw kwam vreugde, om U te danken met ál wat in mij is.
A Mijn God, ik zal niet zwijgen;
maar U voor eeuwig dank betuigen.
gelovenbelevens.nl > *psalmen & gebeden*

mijn God mijn waarheid (ps 30)

*Mijn God, mijn waarheid en mijn leven, zo liefdevol, mijn enig goed,
de vijand ziet met vrees en beven, hoe U mij opricht, leven doet.*

*De goede God heeft mij genezen, en uit de doden op doen staan.
Hij redt mijn ziel, vernieuwd, verzezen; de diepte liet mij levend gaan.*

*Nu klinkt het lied van wie geloven: de avond valt, de nieuwe dag
komt alle leed en pijn te boven, voor wie in Hem de waarheid zag.*

*In dwaasheid dacht ik, zonder zorgen: het onheil gaat aan mij voorbij.
Maar toen U bleef voor mij verborgen, mijn ziel verging van angst en pijn.*

*Ik riep, die eerst mijn God versmaadde: wat is uw winst als ik bezwijk?
U boog zich neer, en in genade verhief mij tot uw eeuwig Rijk.*

*In plaats van klagen mag ik juichen: U schonk uw kind een nieuw gewaad.
Nu zal ik dankbaar steeds getuigen van U, mijn God, die mét mij gaat.*

gelovenbelevens.nl > al mijn verlangen , lied 112

* * *

zondag van Pasen 4(C)

1ste lezing: hand 13,14.43-53

psalm 100 zie beneden

2de lezing: openb 7,9.14-17

evangelie: Joh 10,27-30

Ik en de Vader, wij zijn één.

De tekst van vandaag moet in de context worden gelezen. Het gaat om de actuele vraag: *Wie is Jezus?* Wie zich christen wil noemen, moet het antwoord hierop weten. Sedert zijn komst in Israël is hierover strijd gevoerd, om te beginnen met de geestelijke overheid. Het conflict wordt op scherp gesteld, als Jezus zegt: *Ik en de Vader, wij zijn één.* Deze tweeenheid van Jezus met de Vader moet voor christenen voorop staan. Zolang zij hier geen helderheid over hebben, hoeven zij niet te proberen iets van de drie-eenheid te begrijpen. Voor eenvoudige mensen is het echter niet nodig zich te verdiepen in theologische verhandelingen, die alleen voor vakgenoten te begrijpen zijn. Wie iets van deze tweeenheid van Jezus met de Vader verstaat, heeft met de drie-eenheid weinig moeite meer¹.

In het Oude Testament wordt maar zelden over God gesproken als over een Vader. *Is Hij niet uw Vader, die jullie geschapen heeft?*² zegt Mozes tot 't volk van Israël.

Jesaja spreekt over de komende Messias de gedenkwaardige woorden: *Men noemt hem: wonder van beleid, sterke God, Vader voor eeuwig, vredevorst*³. En Maleachi, de laatste van de profeten uit het oude Testament, roept uit: *Hebben wij niet allen één Vader?*⁴ Hier wordt de eenheid van Jezus met de Vader wel heel direct en duidelijk uitgesproken! Zo profeteert ook David, koning van het beloofde land Israël. God heeft hem een nakomeling aangezegd, die zijn volk het ware beloofde land van de hemel zal binnenvoeren. David noemt hem *Redder* (Hebr. *Jesjoeach*, hetzelfde als *Jezus*), van wie God zegt: *Hij roept mij aan: U bent mijn Vader*⁵.

Tot ergernis van de theologen van zijn dagen spreekt Jezus over God als zijn Vader. Hun betoon van eerbied voor JAHWEH (IK BEN) gaat zover, dat zij zelfs zijn naam niet in de mond durven te nemen; en Hem gewoonweg *Heer* noemen. En nu komt die eenvoudige man, die niet eens tot hun kring behoort, de hoog verheven God opeens heel vertrouwelijk zijn *Vader* noemen! Alsof iemand Hem persoonlijk zou kunnen kennen! Als Jezus verklaart: *Ik en de Vader, wij zijn één*, beschouwen zij dit als een godslastering die stening verdient⁶.

De persoonlijke en vertrouwelijke omgang van de gelovigen met God, die eigen is aan het christendom, ontbreekt in de andere monotheïstische godsdiensten. Christenen belijden de menswording van God in Jezus, in wie Hij zich in liefde voor zijn schepsels volkomen met hen vereenzelvigd. Allen die de Messias liefhebben, over wie Mozes en alle Joodse profeten na hem gesproken hebben, en met hem de weg van zelfverloochening gaan, worden door zijn Geest verlicht om hun Schepper innerlijk te kennen. Verbonden met hun verrezen Heer, mogen zij hier en nu al delen in het nieuwe leven dat hij heeft bij de Vader. Wie eenmaal geproefd heeft van de goedheid van God, zal geleidelijk alles loslaten om dichter bij de Geliefde te mogen leven. Temidden van de verdrukking van dit aardse bestaan mag hij of zij al iets van het hemelse leven ervaren.

Jezus' tegenstanders verwijten hem godslastering, als hij zich één met God verklaart. Deze ijver van de Farizeeën en schriftgeleerden voor JAHWEH komt niet persé voort uit een huichelachtige houding. Met dezelfde ijver heeft de Farizeeër Saulus aanvankelijk de eerste kerk vervolgd, tot hij op de weg naar Damascus, waar hij de christenen gevangen zou nemen, tot de orde werd geroepen door dezelfde God die hij zo vurig dacht te dienen⁷. De goede God gaat niet op het uiterlijk van de dingen af, en op de vele dwaalwegen die een mens bewandelt; maar Hij ziet het hart aan: of de bedoeling oprecht is. Dat was bij vele van de religieuze leiders in Jezus' dagen niet het geval. Zij waren niet bedacht op de eer van God, maar zochten hun eigen eer; en zagen in het onafhankelijke optreden van Jezus een aantasting van hun positie.

Wie zich erop beroept in dienst van de Schepper te staan, dient te oordelen met een rechtvaardig oordeel; en geen gehoorzaamheid te eisen op grond van gezag alleen. De Joodse leiding had kunnen zien dat hier geen bedrieger voor hen stond. Zoals in de natuur Gods almacht en onmetelijke grootheid zichtbaar zijn⁸, zo hadden zij in Jezus, in wie geen zweem van zelfzucht of eigenliefde viel te bespeuren, de liefde en goedheid van God kunnen erkennen; of op z'n minst kunnen toegeven dat er in hem geen bedrog school. In plaats van hem te veroordelen, hadden zijn tegenstanders kunnen overwegen dat hier geen charlatan voor hen stond; om zich vervolgens af te vragen wat Jezus bedoelde, toen hij zijn eenheid met de Vader beklemtoonde. Christenen moeten daarbij wel beseffen, dat het voor hen gemakkelijker is te geloven dan voor Joodse mensen van 2000 jaar geleden. Voor deze laatste betekende het christendom een breuk met een duizenden jaren oude traditie, waarvan zij niet wisten dat deze er alleen op was gericht de menswording van God voor te bereiden.

Ook de apostelen hadden er moeite mee met deze traditie te breken. Zo hielden zij aanvankelijk vast aan het verbod samen met vreemdelingen de maaltijd te gebruiken⁹, en voor joodse mensen onrein voedsel te nemen. Hetgeen van jongs af aan is bijgebracht wordt niet zomaar opzij gezet. Handhaving van de traditie draagt het gevaar in zich, dat deze als hoofdzaak van de religie wordt ervaren, waardoor de essentie van het geloof op de achtergrond raakt. In de jaren vijftig van de vorige eeuw lag de nadruk sterk op de handhaving van talrijke wetten en regels; en de eis van gehoorzaamheid telde zwaar. Toen in de zestiger jaren de tijden veranderden, en de voorschriften kritisch werden bekeken en mensen hun eigen verantwoordelijkheid wilden nemen, hebben velen afstand van de kerk genomen, en zo het kind met het badwater weggedaan.

Bij vele ouderen leefde nog lang een ressentiment tegen bepaalde kerkelijke voorschriften, waar zij zich zolang als vanzelfsprekend aan hadden onderworpen. Uit de talloze verhalen mag één voorbeeld volstaan. Een trouwe kerkgangster had als jonge moeder haar pasgeboren baby verloren. Het kindje mocht niet op de katholieke begraafplaats bij de familie begraven worden, omdat het nog niet gedoopt was. Waarom zij toch bij de kerk gebleven was? Haar antwoord getuigt van het geloof waar de kerk op is gebouwd: "Ik dacht bij mijzelf: Zo is Onze Lieve Heer niet". Deze vrouw droeg de Heer in het hart: zijn goedheid, waar zijn kinderen door Jezus deel aan hebben gekregen.

Wie naar Jezus luistert hoort God spreken; en heeft Hem in de beperking van een mens voor ogen¹⁰. Wie naar een goed leven verlangt, zal de stem van de waarheid verstaan; en hem volgen¹¹. Hij of zij ziet hem nu niet; maar de Geest van Christus, God-in-ons: Hij leert zijn volk¹⁴ te luisteren; en brengt hun alles te binnen wat hij heeft gezegd. Hij doet hun de eenheid verstaan van Jezus met God de Vader. een eenheid die alle eeuwen door is aangevochten. Hoewel de bezwaren door de kerkvaders zijn weerlegd en

op concilies van de kerk veroordeeld, is deze dwaling nooit geheel verdwenen. De laatste tientallen jaren staat het geloof in de menswording van God zelfs zwaar onder druk. Zij weten niet waarover zij spreken, die Jezus voorstellen als niet meer dan een voorbeeld ter navolging en een eerste onder zijns gelijken. Zij zijn doof voor de Geest van Christus, die vóór alle tijden is. Hij doet zijn volk *de volle waarheid verstaan*¹², waar het volk van God door zijn genade deel aan heeft.

Wie de God-gelijkheid van de mens Jezus verwerpen, gaan aan deze genade voorbij. Zij geven aan de evangeliën een eigenmachtige uitleg en ontkennen de wonderen die Jezus heeft verricht; en waarover hij heeft gezegd: *Als ik de werken van mijn Vader niet doe, behoef je mij niet te geloven; maar als ik ze wel doe, geloof dan om de werken, als je mij niet wilt geloven*¹³. Zij hebben geen deel aan zijn innerlijke goedheid, die de harten verenigt; en horen niet de stem van de herder, waar de schapen van de kudde naar luisteren om hem te kunnen volgen¹⁴. Zijn volgelingen gaan niet uit blinde gehoorzaamheid met Jezus op weg, maar omdat zij hem liefhebben; en omdat zij beseffen dat hij hen brengt waar zij op eigen kracht nooit zullen kunnen komen. Zo groeien zij in geloof; en komen zij tot de erkenning dat Christus in hen woont¹⁵. Hun leven wordt een nieuw lied voor de Heer; en zij zingen als zij voortgaan het aloude credo van Israël: *Breng dank aan God, want Hij is goed, zijn liefdevolle goedheid is eeuwig*¹⁶. Breng dank aan God, die Jezus heeft gezonden, de Geliefde, die zijn volk hier en nu al doet delen in het eeuwige leven. *Ga binnen door zijn poorten met een dankgebed; en kom met een lofzang in zijn voorhof* (psalm van de zondag).

1) zie zondag na Pinksteren 2) deut 32,6 4) Jes 9,5 3) Mal 2,10 5) ps 89,27 6) Joh 10,31
7) hand 9,1-19 8) Rom 1,20 9) Gal 2,12 10) Mt 1,23 11) Joh 10,4 12) Joh 16,13 13) Joh 10,37v
14) Joh 10,27 15) Gal 2,20 16) ps 136

psalm 100

- L Alle landen van de wereld:
zing vol vreugde voor de HEER.
- A Dien Hem met blijdschap,
kom met gejuich voor zijn aangezicht.
- L Erken de HEER als je God en je schepper:
zijn eigen volk zijn wij, de schapen van zijn weide.
- A Ga binnen door zijn poorten met een dankgebed;
en kom met een lofzang in zijn voorhof.
- L Wees vervuld van dankbaarheid;
en verheerlijk zijn grote naam.
- A God is goed, zijn liefdevolle goedheid is eeuwig;
Hij is trouw aan zijn volk van geslacht op geslacht.

geloovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

* * *

zondag van Pasen 5(C)

1ste lezing: hand 14,21-27
 psalm 145 zie beneden
 2de lezing: openb 21,1-5
 evangelie: Joh 13,31-35

een nieuw gebod

Hoe zal God Jezus anders verheerlijken dan door hem bij zich op te nemen in de heerlijkheid die hij bij de Vader had¹, al vóór de wereld bestond²? Tijdens zijn onderricht in de tempel heeft hij het volk hierover gesproken. Gelukkige mensen, die van de mens geworden God hun onderricht ontvangen! Sprekend over de Vader, leerde Jezus hun: *Ik ben uit Hem; en Hij heeft mij gezonden*³. Toen zij de wonderen zagen die hij verrichtte, begonnen zij zich af te vragen of hij misschien de langverwachte Messias was? Zijn tegenstanders echter raakten steeds meer op hem gebeten, omdat hij zich aan God gelijk maakte. Tot hun woede heeft Jezus het duidelijk uitgesproken: *Vóór Abraham was, IK BEN*⁴. In hun ogen was dit een onvergeeflijke godslastering; want IK BEN is de vertaling van de godsnaam JAHWEH⁵. De mensenzoon, zoals hij zich noemde, verklaarde zich hiermee tot *God-met-ons*⁶, zoals de profeet Jesaja hem had voorgezegd en de engel Gabriël hem aan Maria had aangekondigd.

In steeds andere bewoordingen wordt hetzelfde evangelie verkondigd: God is mens geworden, om de mensen tot God te verheffen. Wie slechts een beperkte kennis van de Bijbel heeft, kan zich misschien nog laten misleiden; maar wie vertrouwd is met het Nieuwe Testament, verwondert zich over hen, die de twee-eenheid van Jezus met de Vader ontkennen. Zien zij niet hoe groot het aantal teksten is dat zij moeten wegredeneren? Als mensenzoon noemt Jezus zijn leerlingen ook zijn vrienden, aan wie hij alles heeft medegedeeld wat hij van de Vader heeft gehoord⁷. Als God-met-ons spreekt hij de gelovigen vandaag aan als zijn kinderen; want zo worden zij genoemd die Jezus, de goedheid van God, liefhebben. Hij geeft hun de macht als kinderen van God te leven⁸.

Dit nieuwe volk van God bestaat aanvankelijk bijna uitsluitend uit Joodse mensen die hem erkennen als de Christus. Het duurt echter niet lang, of ook mensen uit de omringende volken (de 'heidenen') worden door het doopsel in de kerk opgenomen. Want zo heeft hij het voorgezegd: *Ik heb nog andere schapen, die niet uit deze schaapsstal zijn. Ook die moet ik leiden. Zij zullen naar mijn stem luisteren; en het zal worden één kudde, één herder*⁹. Zij ontvangen de Geest van God om zichzelf te kunnen vergeten en naar het nieuwe gebod te gaan leven¹⁰: elkaar lief te hebben. Deze onderlinge verbondenheid is het kenmerk van de kerk van Christus. Hoe zal de wereld anders in de Heer van de kerk gaan geloven?

De waarschuwingen van de profeten van Israël zijn onverkort van toepassing op het nieuwe volk van God. Ook de kerk is dikwijls doof geweest voor haar profeten. Haar

Haar oversten zijn geen dienaars geweest in de geest van Christus, de onderlinge liefde was vaak ver te zoeken en zij is sterk verdeeld geraakt. Nu rijzen in elk Nederlands dorp twee kerktorens op (en soms nog wel meer). Het is droevig maar waar: de leden van deze verschillende kerkgenootschappen herkenden elkaar veelal niet meer als behorend tot één herder en Heer. Zagen zij dan niet hoezeer het gebod van het hoofd van de kerk werd overtreden?¹² Waren zij zo overtuigd van hun eigen gelijk, dat zij de liefde vergaten, hun eigen aandeel in de verdeeldheid niet wilden zien, en hun broeders en zusters verketterden? Elk voor zich voerden zij de pretentie als enigen in de lijn van de apostelen te staan.

Deze *zuurdesem van de Farizeeën*¹³ is in alle delen van de kerk blijven doorwerken. Als mensen hun eigen voorkeur zo zwaar laten wegen, dat zij aan hun eigen parochie voorbijgaan en elders gaan 'shoppen', wordt dan het gebod van de onderlinge liefde gehoorzaamd? Licht in de versplintering bij de protestantse kerken geen aanstoot voor allen die hier ernst mee willen maken? Gelukkig is er nu wat meer eenheid gekomen; en staan Rome en Reformatie niet meer zo onverzoenlijk tegenover elkaar. De erkenning van elkaars doop betekende een einde aan de wederzijdse verkettering.

Toch is er geen reden tot juichen. De samenwerking tussen protestantse kerken gebeurde alleen uit financiële noodzaak; en heeft weer nieuwe verdeeldheid teweeg gebracht. De verdere toenadering tussen katholieken en protestanten stagneert al jaren. De oorzaak ligt in gebrek aan liefde voor de Heer; en eenzijdige aandacht voor het eigen erf. Het gevoel van roeping voor de omringende wereld ontbreekt vrijwel geheel. Jezus heeft het voorzegd: *Als de mensenzoon komt, zal hij dan het geloof vinden op aarde?*¹⁴

Als er iets belangrijk is in deze individualistisch ingestelde maatschappij, dan is het wel de onderlinge verbondenheid in geloof. Nooit was er meer eenzaamheid dan juist in deze tijd. Mensen die afwijken van het normale, en vroeger in familie- en dorpsverband toch een plaats vonden, leven nu alleen in een flatje, vaak volledig geïsoleerd. In een gezonde geloofsgemeenschap waar de Geest van Christus de harten verbindt, worden deze mensen liefdevol opgenomen om wie ze zijn; en de pastor zal voor hen een plaats vinden waar zij hun bijdrage kunnen leveren.

Eenzaamheid en het gebrek aan een geestelijke basis drijft veel mensen tot een spirituele zoektocht, die meestal aan de kerk voorbijgaat. Helaas, want hoe verzwakt en vergrijsd de gemeenschap van christenen ook is: dit blijft toch de plaats waar de liefde van God zichtbaar en verstaanbaar moet zijn in een wereld van elk voor zich. Hier wordt - als het goed is - het evangelie verkondigd van de menswording van God in Jezus, en van de Geest van Christus die de harten verwarmt. Hier wordt het nieuwe leven gevierd van de verrezen Heer, met wie de gelovigen in de doop zijn verenigd.

Wat is het toch jammer dat de mensen op hun zoektocht zelfs naar India reizen, waar zij toch weer op zichzelf worden teruggeworpen; en niet enkele straten verder de kerk binnengaan, waar zij Jezus' woorden mogen horen: *Kom tot mij, als je vermoeid bent en zwaar beladen, en ik zal je rust geven voor je ziel*¹⁵. Juist die zoekende mensen, als zij Christus vinden, ontplooiën zich vaak als bewust levende gelovigen, die hun ingedommelde broeders en zusters wakker schudden: Christenen zijn de behoeders en de getuigen van het nooit geheel te bevatten mysterie van de menswording van God, van de dood en verrijzenis van Jezus, hun Geliefde, en van de deelname van allen die geloven aan het nieuwe leven met hun Heer.

Jezus staat aan de deur en hij klopt¹⁶. Nog wel. Maar de dag nadert dat hij, met al zijn engelen bij zich, komen zal voor het oordeel, dat begint bij zijn kerk. Want *over allen die Hem liefhebben waakt de HEER; maar wie zonder Hem leven gaan te gronde* (psalm van deze zondag).

1) Joh 16,28 2) Heb 1,2 3) Joh 7,29 4) Joh 8,58 5) ex 3,14 6) Mt 1,23 7) Joh 15,15 8) Joh 1,12
9) Joh 10,16 10) Joh 13,34 11) 1kon 12 12) Ef 4,15 13) Mt 16,6vv 14) Lc 18,8 15) Mt 11,25vv
16) openb 3,20

psalm 145

- L HEER, Uw goedheid spreekt uit al uw werken:
zij zingen uw gerechtigheid uit.
- A Genadig is de HEER, vol van mededogen,
één en al goedheid en vergevingsgezind.
- L De HEER is goed voor ál wat leeft;
uit alles spreekt zijn ontferming.
- A Uw goedheid blijkt uit uw handelen;
al uw heiligen brengen U hulde.
- L Zij verkondigen de wereld de macht van uw werken
en de heerlijkheid van uw Rijk.
- A Uw koninkrijk is van alle eeuwen,
uw heerschappij van geslacht op geslacht.
- L Over allen die Hem liefhebben waakt de HEER;
maar wie zonder Hem leven gaan te gronde.
- A Mijn God wil ik danken en eren;
laat ál wat leeft zijn naam bezingen, in alle eeuwigheid.

gelovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

* * *

zondag van Pasen 6(C)

1 ^{ste} lezing:	hand 15,1-2.22-29
psalm 67	zie beneden
2 ^{de} lezing:	openb 21,10-14.22-23
evangelie:	Joh 14,23-29

Wij zullen bij jou komen en in jou wonen.

Wie Jezus ontvangt, ontvangt de Vader. Is er iets groters denkbaar? Deze twee-eenheid van Jezus met God de Vader is fundamenteel voor het geloof. Wie de God-gelijkheid van de Heer van de kerk ontkent, ontkracht het evangelie van verlossing door Christus uit de macht van het kwaad; en kan zich moeilijk christen noemen. De evangelist Johannes, in zijn brief aan de kerken, is er duidelijk over: *Hieraan onderken je de Geest van God: Iedere geest die belijdt dat Jezus Christus werkelijk mens is geworden, is van God; maar iedere geest die Jezus neerhaalt is niet van God; en dat is de eigenlijke 'antichrist'¹*. Al in de eerste eeuw moet de evangelist Johannes waarschuwen tegen deze dwaling, die ook in de huidige kerk zoveel schade aanricht. In zijn brief aan de kerken windt hij er geen doekjes om: *Het eeuwige leven dat bij de Vader was, heeft zich aan ons geopenbaard²*; en: *We hebben een voorspreker bij de Vader, die geheel zondeloos is³*; en: *Wie anders is de leugenaar, dan wie ontkent dat Jezus de Verlosser is? Ieder die gelooft dat Jezus de Verlosser is, is een kind van God⁴*; en: *Niemand kan de wereld overwinnen dan wie gelooft dat Jezus de Zoon van God is⁵*. Steeds opnieuw beklemtoont Johannes deze twee-eenheid van Vader en Zoon.

Ik en de Vader, wij zijn één⁶. Reeds in de vroege kerk heeft wat Johannes noemt 'de geest van de antichrist', die dit ontkent, zich doen kennen en deze eenheid bestreden. Vooral de partij van de Arianers⁷, die zich tegen deze eenheid verzette, heeft veel strijd veroorzaakt; en uiteindelijk tot een kerkscheuring geleid. Tot de dag van vandaag is de misvatting over de persoon van Christus oorzaak van verdeeldheid en van een geestloze verkondiging. De geloofsbelijdenis, geformuleerd tijdens concilies in de vierde eeuw, verklaart het nadrukkelijk: *Jezus is God uit God, licht uit licht, één van wezen met de Vader*. Het is echter niet genoeg deze dogmatische formulering met de mond te belijden, terwijl het hart bij andere dingen is. Het adembenemende wonder van God, die als mens bij de mensen heeft geleefd en zijn goedheid in de mens Jezus heeft geopenbaard, gaat pas leven voor wie er dagelijks mee bezig is. Hoe zal, wie dit niet tot geestelijk eigendom maakt, iets kunnen begrijpen van de Drie-eenheid van de Vader, de Zoon en de Geest?

In het evangelie van vandaag maakt Jezus zijn leerlingen hier ontvankelijk voor. Aan allen die hem liefhebben, alles voor hem over hebben en hier in hun dagelijkse bezigheden ernst mee maken, doet hij zich kennen. Voor bewust levende christenen is

God niet langer een schijnbaar afwezige, die hoog en verheven woont. Zoals bij vertrouwelijke omgang de ene mens voor de andere geen vreemde blijft, zo is het ook mogelijk God te ontmoeten in de intieme omgang met Hem. Niet in opzienbarende belevenissen openbaart Hij zich, niet in bijna-dood ervaringen met licht en bloemen en mooie muziek, of in al die andere tekenen die mensen zoeken. Nee, Hij doet zich kennen door wie met Hem op weg zijn, hun raad bij Hem zoeken, en zich afwenden van alles waarvan zij inzien dat het hen van de Schepper vervreemdt. Als zij hun gedachten op Hem richten en hun daden aan Hem wijden, zal Hij die liefde belonen en hun gaandeweg zijn liefde en goedheid doen ervaren. Dit bedoelt Jezus, als hij zegt: *Wij zullen bij jou komen en in jou wonen.*

*Breng dank aan God want Hij is goed, zijn liefdevolle goedheid is eeuwig*⁸. Dit credo van het oude Israël wordt tot levende werkelijkheid voor wie metterdaad de weg gaan van het geloof in Jezus, in wie die goedheid ten volle zichtbaar is. En ook al zien christenen hem nu niet zoals zijn eerste volgelingen hem met de ogen van het lichaam zagen: innerlijk zullen zij die goedheid toch met de ogen van de ziel mogen aanschouwen en beleven. Dit is het werk van de Geest van God. Het is een opwindende gedachte dat Hij voor zijn kinderen geen vreemde is. De Drie-eenheid is niet langer een dogmatische formulering. Christenen geloven niet alleen in Jezus, God-met-ons, maar ook in zijn Geest: God-in-ons, die de Geliefde doet kennen.

Bewust levende gelovigen doen hun best deze gemeenschap met God niet door de zelfzucht te verbreken. Zij gaan op een nieuwe manier leven: niet langer zichzelf voorop stellend, waartoe iedereen van nature geneigd is, maar voor hun Geliefde, die hun leert zichzelf te vergeten om hem te mogen ontvangen⁹. Hij is de bruidegom¹⁰; en christenen - vrouwen zowel als mannen - vormen samen de *bruid van Christus*¹¹. Zo mateloos heeft hij hen lief, dat hij het geduldig verdraagt als zij hem en hem keer op keer toch weer vergeten. Als zij vol verdriet terugkeren en om vergeving vragen, zoals Petrus toen hij Jezus uit angst had verloochend, zal hij dit nooit afwijzen, al gebeurt dit *70 x 7 keer*¹².

Door deze vertrouwelijke omgang met God gaan de gelovigen delen in de vrede van Christus. Hoe hoog de golven ook gaan, het onheil kan hen niet bereiken. In het uiterste geval zal het geloof tot verwerping door de eigen omgeving of zelfs tot terechtstelling leiden, zoals ook bij de apostelen. Maar zelfs de dood kan niet de gemeenschap met Hem verbreken, die duren zal tot in zijn eeuwige Rijk. Ook in tijden van zware beproeving hoeven christenen niet te wanhopen. God zal niet toestaan dat zij bezwijken; en *niemand wordt boven zijn of haar vermogen op de proef gesteld*¹³. Zoals Jezus Petrus optrok uit de golven, toen deze in paniek schreeuwde: *Heer, red mij*¹⁴: zo herstelt de Heer de vrede van zijn kinderen, als zij in nood tot hem roepen.

Gelovige mensen bezitten de vrede van God in een onrustige wereld. Niet alleen horen zij over de dreiging van epidemieën, oorlog en terrorisme; maar ook in hun eigen directe omgeving hebben zij te lijden onder onrecht, laster en bedrog. Temidden van dit alles houden zij Jezus voor ogen, die het grofste onrecht en geweld in liefde voor alle mensen heeft verdragen. Zij putten hoop uit de wetenschap dat deze wereld met al zijn ellende niet altijd zo door zal gaan. Het tijdstip komt naderbij, waarop Jezus terugkomt voor een rechtvaardig oordeel over ieder die leeft of ooit geleefd heeft. Zij leven in de verwachting van *een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waar alle leed geleden is*¹⁵. In dit geestelijk leven is Jezus hun innerlijk licht (2de lezing). *Laat de wereld U eren, God, laat ál wat leeft U danken en eren!* (psalm van deze zondag)

1) 1Joh 4,1vv 2) 1Joh 1,2 3) 1Joh 2,1 4) 1Joh 5,1 5) 1Joh 5,5 6) Joh 10,30 7) gelovenbelevens.nl > de ogen van de ziel > Athanasius 8) Mt 1,23 9) ps 136 10) Lc 9,23 11) Joh 3,29 12) Mt 18,22 13) 1Kor 10,13 14) Mt 14,30 15) openb 21,1v

psalm 67

- L God, wees ons genadig en zegen ons;
 A Laat ons het licht van uw aanwezigheid zien.
 L Maak uw redding bekend, allerwege op aarde;
 laat de wereld uw wegen verstaan.
 A Laat de wereld U eren, o God, laat ál wat leeft U danken en eren.
 L Laat de mensen verheugd zijn en zingen van vreugde.
 U leidt hen, U oordeelt de wereld rechtvaardig.
 A Laat de wereld U eren, o God, laat ál wat leeft U danken en eren.
 L De aarde brengt haar vruchten voort:
 onze God, Hij zegent ons.
 A Laat heel de aarde eerbied voor U krijgen.

gelovenbelevens.nl > psalmen & gebeden

* * *

Hemelvaart (C)

1ste lezing: hand 1,1-11

psalm 47 zie beneden

2de lezing: Ef 1,17-23

evangelie: Lc 24,46-53

Wat staan jullie naar de hemel te kijken?

De menswording van God in Jezus, en wat daarop volgt: het is zo ontzagwekkend dat heel de Schrift wel over deze dingen moet spreken. De psalm van vandaag bevat de profetische woorden: *God vaart op onder gejuich*; en even verder: *Koning is God over heel de aarde*². Wie juichen daar? Het zijn de engelen in de hemel, en met hen alle gelovigen, die Jezus als hun koning erkennen. Wij juichen omdat hij naar de hemel is opgestegen, die ons deel geeft aan het nieuwe leven.

Paulus (2de lezing) bidt dat dit niet bij woorden zal blijven, maar dat God ons mag geven *Hem waarachtig te kennen*³. Over heel de wereld is dit evangelie verkondigd van nieuw leven voor wie toebehoren aan hem, die op deze dag als *eersteling*⁴ het hemelrijk is binnengegaan.

Onze God vaart op met gejuich. Voor ogen van de leerlingen wordt de profetie vervuld. *Een wolk onttrok hem aan hun ogen*, verduidelijkt Lucas⁵. Jezus stijgt niet steeds hoger op, om als een stipje te verdwijnen: zo zou de suggestie gewekt worden dat de hemel daarboven is. De wolk maakt duidelijk dat de hemel niet hoog en ver is; en ook dat Jezus in zijn nieuwe staat voor onze ogen niet zichtbaar is. Hoe zou hij alle gelovigen overal ter wereld nabij kunnen zijn, als hij gebonden was aan een lichaam zoals wij nu hebben? Ook tijdens de tocht van Israël door de woestijn manifesteerde JAHWEH zijn aanwezigheid door de wolk die voor hen uit ging⁶. Veel meer nog dan destijds is Hij ook nu zijn kinderen nabij: Hij zoekt hun harten te bewonen.

Als *hemelburgers*⁷ brengen christenen dank aan God, die hen tot broers en zusters van Jezus maakt. Als één grote familie delen zij in de roeping de goedheid van God in de wereld te brengen. Druk als men is met binnenkerkelijke zaken, wordt die roeping niet altijd verstaan. Het is lastiger een winkel in te krimpen dan deze uit te breiden. Bovendien kampen de kerken met een slecht imago. Misschien wordt hierdoor soms de mening gehoord dat Jezus' volgelingen na zijn hemelvaart angstig bij elkaar zaten, niet wetend wat te beginnen. Het evangelie leert echter anders: *Met grote blijdschap keerden zij naar Jeruzalem terug*, waar zij zich gedurende negen dagen in gebed op hun missie hebben voorbereid; en een vervanger hebben gekozen voor de opgevallende plaats van Judas. Het was hun duidelijk: Er is een nieuwe fase aangebroken, waarin wij het werk voort moeten zetten dat hij is begonnen.

De menswording van God, de verrijzenis van Jezus in een zichtbaar lichaam, en ook dit afscheid op de dag van Hemelvaart: het zijn evenzoveel zichtbare bewijzen van Gods betrokkenheid bij de wereld. Hij kent de zwakte van zijn mensen, die zonder deze tekenen al gauw zouden gaan twijfelen. Hoe zou de geloofsgemeenschap kunnen bestaan zonder dit evangelie, dat de gelovigen als een film voor ogen moeten hebben: Jezus die ten hemel opstijgt en door een wolk aan het oog wordt onttrokken? Hij woont niet in den hoge; en de hemel is niet in de ruimte boven de sterren, maar heel nabij. In ieder eenvoudig en vriendelijk mensenhart wil hij wonen, tot zijn wederkomst voor het oordeel. De engelen prenten het de apostelen in: *Wat staan jullie naar de hemel te kijken? Deze Jezus die van jullie is weggenomen, zal op dezelfde wijze wederkeren als jullie hem naar de hemel hebben zien gaan*⁸.

Hoe het nu verder moet? Jezus heeft hun opgedragen in Jeruzalem te blijven totdat zij kracht van omhoog zullen ontvangen. Negen dagen wachten zij af, tot zij op de dag

van Pinksteren vol van de Geest naar buiten treden. Want één ding is zeker: het werk dat Jezus aan zijn kerk opdraagt gaat ieders kracht te boven. Moeten christenen Jezus dan niet navolgen? Zeker wel; maar dan vanuit de erkenning van de eigen onmacht hiertoe. Wie niet de handen opheft en Gods hulp hierbij verwacht; wie niet openstaat voor de Geest, die Jezus belooft aan allen die hem liefhebben, kan hem niet dienen. Hij alleen kan in zijn kinderen bewerken dat zij de zelfzucht de rug toekeren, zichzelf vergeten en als nieuwe mensen gaan leven, door zijn Geest geleid.

Daarom drukt Jezus de apostelen op 't hart te wachten in de stad, *tot zij met macht uit de hoge zijn toegerust*. Niet dat de Geest van God een onpersoonlijke kracht of energie is, verre van dat! Hij is *God-in-ons*, zonder wie christenen niets kunnen doen. Laat hen dus geen eigen ideeën najagen; maar zich terdege ervan vergewissen dat de Heer hen hiertoe geroepen heeft. *Zij zijn de beschermers der aarde, door wie onze God verheerlijkt wordt* (psalm van de zondag).

2) ps 47,6 3) Ef 1,17v 4) 1Kor 15,20; Dt 26,2 5) hand 1,9 6) ex 13,21 7) Fil 3,20 8) hand 1.11

psalm 47

- L Alle volkeren, klap in de handen,
zing vol vreugde voor onze God!
- A Ontzagwekkend is de HEER, de Allerhoogste,
de grote koning der aarde.
- L Hij spreekt - en de mensen onderwerpen zich,
de volken geven zich gewonnen.
- A Zij zijn het erfdeel dat Hij schenkt,
de heerlijkheid van Jakob die Hij liefheeft.
- L Onze God stijgt op met gejuich,
de HEER bij het klinken der bazuin.
- A Breng dank aan God en bezing onze Koning!
Hij regeert de volkeren,
gezeten op de troon van zijn heiligheid.
- L De heiligen der mensen komen bijeen:
het volk van de God van Abraham.
- A Zij zijn de beschermers der aarde,
door wie onze God verheerlijkt wordt.

gelovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

* * *

zondag van Pasen 7(C)

1 ^{ste} lezing:	hand 7,55-60
psalm 97	zie beneden
2 ^{de} lezing:	openb 22,12-14.16-17.20
evangelie:	Joh 17,20-26

opdat zij één mogen zijn

De Geest van de Vader, de heilige Geest die van Hem uitgaat, vervult Jezus, die de Zoon van God genoemd wordt. Hij vindt in Jezus volkomen de ruimte, omdat er in hem geen spoor is van de zelfzucht die de Geest weerstreeft¹. Jezus en de Geest van God zijn één, zoals Jezus ook één is met de Vader van alles; en niet anders handelt dan in volkomen overeenstemming met zijn wil. Zoals in veel van de teksten van Johannes wordt de Drie-eenheid hier op een vanzelfsprekende wijze aan de orde gesteld. Geregelde lezing van het Nieuwe Testament maakt hiermee vertrouwd op een wijze, die door geen enkele theologische verhandeling kan worden geëvenaard. In de 2de lezing wordt Jezus genoemd *de alfa en de omega*: de eerste en de laatste; want de wereld is door hem geschapen; en de huidige wereld zal bij zijn wederkomst aan zijn einde komen. Wie hem liefheeft, wordt uitgenodigd *levend water* van hem te ontvangen: zijn Geest, die zijn kinderen doet stralen als sterren aan de hemel.

In het evangelie wordt het steeds opnieuw beklemtoond: wie de Zoon ziet, staat oog in oog met de liefdevolle goedheid van God; want de Geest van liefde vervult Jezus geheel en al. Daarom kan hij verklaren: *Ik en de Vader: wij zijn één*². En op een andere plaats: *Wie mij ziet, ziet de Vader*³. Dit geldt niet alleen zijn volgelingen van 2000 jaar geleden, maar ook hen die hem nu niet met de ogen van het lichaam kunnen zien. Innerlijk doet hij zich door hen kennen, zoals hij het zijn leerlingen tevoren heeft beloofd: *De Geest van waarheid, voor wie de wereld niet ontvankelijk is: jullie kennen Hem; want Hij blijft bij jullie en zal in jullie zijn*⁴; en: *Wie mij liefheeft zal naar mijn woorden leven*; en ook: *Mijn Vader zal jullie liefhebben (...) en wij zullen verblijf bij jullie nemen*⁵. Zo worden zij in steeds andere bewoordingen vertrouwd gemaakt met Jezus' eenheid met de Vader: een eenheid waar allen deel van gaan uitmaken, als zij zichzelf vergeten, eerzucht, begeerte en eigenbelang achter zich laten, en zich openstellen voor zijn Geest. Dit is wat de profeet voorziet in het psalmwoord : *Ik heb gezegd: Jullie zijn goden*⁶.

Zouden allen, in wie de Geest woont, niet één zijn met elkaar? Zoals een ander psalmwoord zegt: *Wat is het goed, wat is het heerlijk, als broeders en zusters samen te zijn!*⁷ Dit is wat Jezus bedoelde, toen zijn familie hem kwam bezoeken, maar hem door de menigte niet kon bereiken. Hierop attent gemaakt, antwoordde hij: *Mijn broeder en mijn zuster en mijn moeder zijn zij, die de wil volbrengen van mijn Vader in de hemel*⁷. Zij zijn verenigd in het verlangen God te eren, die hun in zijn liefde doet delen.

Deze gemeenschap wordt geringer, naarmate christenen gaan toegeven aan de verlangens van *de oude mens*⁸, die God niet kan behagen. Daarom bidt Jezus vandaag voor zijn kerk dat de eenheid bewaard mag blijven. Deze onderlinge verbondenheid maakt de parochie tot een aantrekkelijke plaats, waar eenzame en zoekende mensen zich thuis voelen. Door het gemis aan gemeenschap in de kerken komen zij maar al te vaak bij de sektes terecht.

Als christenen zich niet beijveren te breken met oude gewoontes en fouten, die de Geest in de weg staan, blijven wrevel en verzet, tegenspraak, boosheid, laster en verdeeldheid, zoals deze overal in de wereld heersen, hun bestaan verontreinigen⁹. Wat onderscheidt hen dan nog van anderen? Dat zij gedoopt zijn? Dat zij naar de kerk gaan en de kerkbijdrage geven? Als de leden van de kerk van Christus het onderling oneens zijn en de band van de liefde niet bewaren, verliezen zij alle geloofwaardigheid. De mensen zullen over hen zeggen: "Die gaan elke week naar de kerk, wat stelt dat voor?"

Kerkgangers mogen wel beseffen dat zij zo worden gadeslagen. Als in hun vieringen duidelijk wordt dat hier de Geest van liefde heerst, die hen verenigt en de harten verwarmt, dan zullen zoekende mensen die eens komen kijken onder de indruk komen en zeggen: "Werkelijk, God is hier aanwezig"! Jezus bidt voor zijn kerk dat zijn volgelingen deze roeping waar zullen maken; en als een teken van de aanwezigheid van de liefdevolle God in de wereld zullen staan. De verdeeldheid in de kerken is een bewijs van het ongeloof en de eigengereidheid van haar leden. Daarom hamert de apostel erop dat *de één de ander beter zal achten dan zichzelf*¹⁰. Helaas wordt op de oude deugd van *nederigheid*¹¹ vaak neergezien als iets van gisteren.

Christenen dienen zich rekenschap te geven van de aanstoot die er gelegen is in de verdeeldheid van de kerk, in het bijzonder ook in de scheiding tussen katholiek en protestants. Hoor toch hoe Jezus tot zijn Vader bidt dat zijn volgelingen één mogen zijn: *opdat de wereld zal geloven dat U mij gezonden hebt*. En opnieuw: *dat zij volmaakt één zijn, opdat de wereld zal erkennen dat U mij hebt gezonden*. Waarom bestaan de kerken dan zo rustig naast elkaar, met niet meer dan plichtmatig contact? De aanstoot van de verdeeldheid wordt soms zelfs vergoelijkt met de misleidende term *eenheid in verscheidenheid*. De *week van de eenheid* is een geïsoleerd element; en blijft meestal beperkt tot één gemeenschappelijke viering - en dat was het dan weer voor een jaar. Het gevoel van noodzakelijkheid is ver te zoeken.

Als tijdens zo'n viering de eucharistie achterwege wordt gelaten, en aan protestantse aanwezigen de gelegenheid wordt onthouden naar eigen geweten te communie te gaan, dan lijkt het streven naar eenheid al te zijn opgegeven. Toch spreekt God tot het geweten van de mensen; en ziet Hij wie in eerbied tot het altaar naderen. Zouden protestanten, die gewetensvol ingaan op de uitnodiging het lichaam van Christus¹² te ontvangen, door Hem geweigerd worden? Zij konden wel eens een voorbeeld zijn voor die katholieken, die uit gewoonte gedachteloos te communie gaan. Zoals God ten tijde van

het oude Israël, toen het volk door de zonden van Salomo en zijn zoon Rehabeam in twee stukken was uiteengevallen¹³, tot beide landen zijn profeten zond om hen op de rechte weg te brengen, zo spreekt Hij vandaag tot de leden van beide kerkgenootschappen. Zij zijn geroepen tot eenheid, om de Heer van de kerk in woord en sacrament te ontvangen en in de wereld tegenwoordig te stellen. *Hij redt hen uit de handen van mensen zonder God; en voert hen naar de vrijheid* (psalm van deze zondag).

1) Gal 5,17 2) Joh 10,30 3) Joh 14,9 4) Joh 14,17 5) Joh 14,23 6) ps 82,6 7) ps 133,1
8) Rom 6,6 9) Mt 6,24 10) Fil 2,3 11) Mt 11,28 12) Joh 6,55 13) 1kon 12

psalm 97

- L De HEER regeert: laat juichen de aarde!
A Laten de volken zich verheugen in Hem.
L Hij is gezeten op zijn troon, in donkerheid rondom,
voor het oordeel op basis van gerechtigheid en recht.
A De hemelen verkondigen zijn rechtvaardigheid;
alle volkeren zullen zijn heerlijkheid zien.
L Dan staan zij beschaamd,
die hun eigen bedenkzels verheffen boven hem,
aan wie alle engelen hulde brengen.
A Dan is er vreugde in uw woonplaats bij de mensen;
uw uitspraken verheugen uw volk.
L Jij die God liefhebt, keer je af van het kwaad;
Hij behoedt de levens van zijn geliefden.
A Hij redt hen uit de greep van mensen zonder God;
en voert hen naar de vrijheid.

geloovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

* * *

Pinksteren (ABC)

- 1ste lezing: hand 2,1-11
psalm 104 zie beneden
2de lezing: 1Kor 12,3-7.12-13
evangelie: Joh 20,19-23

Jezus blies over zijn leerlingen.

De Schrift gebruikt verschillende beelden om de Geest van God aan te duiden. Bij Jezus' doop in de Jordaan daalde de Geest in de gedaante van een *duif* op hem neer. De psalm van deze zondag spreekt over *stromend of levend water: Vanuit de bronnen vloeien de beken; en drenken ál wat leeft*. Op de dag van Pinksteren zette de Geest zich op de leerlingen neer als *tongen van vuur*. Tot Nicodemus zegt Jezus: *De wind blaast waarheen hij wil. Je hoort het geluid, maar je weet niet vanwaar hij komt of waar hij heen*

*gaat. Zo is het met ieder die uit de Geest geboren is*¹. En vandaag: Jezus blies over zijn leerlingen en zei: *Ontvang de heilige Geest*.

Het is niet zo vreemd als het lijkt, dat Jezus over zijn leerlingen blaast; want voor *adem* en *geest* gebruikt het bijbelse Hebreeuws hetzelfde woord. Ook de innerlijke mens moet ademen om te leven. Deze *adem* is de Geest van God, op wie christenen zonder ophouden een beroep moeten doen. Het lichaam wordt door God van minuut tot minuut in stand gehouden, tot het op de bestemde tijd in de aarde zijn samenhang zal verliezen. De ziel echter, het innerlijk wezen van de mens, dat het lichaam tijdelijk als bedekking heeft gebruikt, zal met al haar eigenheid blijven bestaan. Het leven in gemeenschap met de Schepper zal duren, de dood voorbij. Allen die Hem toebehoren zijn in geestelijke zin samen met Jezus, *de eerstgeborene uit de doden*², tot nieuw leven gewekt. Midden in het dagelijkse leven zijn zij bedacht op het hemelse. "Je bent", zegt de apostel, "als het ware al met Christus gestorven; en je leeft in verbondenheid met hem, die de hemel is binnengegaan"².

Dit nieuwe leven gaat niet op eigen kracht. Jezus zelf heeft - als mens met de mensen - gezegd dat hij niets kan doen uit zichzelf, *maar alleen datgene wat hij de Vader ziet doen*³. Hij doelde hiermee op de Geest van God, die hem in volkomen eenheid met de Vader deed leven en liefhebben, spreken, zwijgen en handelen. Zo leven de kinderen van God door de Geest die Jezus hun zendt. Wie voort wil gaan in harmonische verbondenheid met hem, stemt vanzelf alle doen en laten af op de Geliefde. Dit vraagt een dagelijkse en ononderbroken toewijding, waarbij christenen zich voortdurend afvragen of het goed is in Gods ogen wat zij doen. Daarom drukt Jezus zijn leerlingen op het hart steeds te blijven bidden⁴. Als je opstaat, als je uitgaat, als je thuiskomt, als je gaat slapen: laten je gedachten onophoudelijk bij mij zijn⁵; *want zonder mij kun je niets doen*⁶. Een biddend mens zal zichzelf niet zo gauw verliezen in zelfzucht en eigenbelang; maar de juiste beslissingen nemen, door de Geest geleid.

Het is een opwindende gedachte dat God zo nabij is, en direct betrokken bij ieders bestaan. Naarmate hun innerlijk leven meer op Hem gericht is, gaan zijn kinderen beter begrijpen wat Jezus bedoelt, als hij zegt: *God is geest; en wie hem dienen wil moet hem aanbidden in geest en in waarheid*⁷. Als hun innerlijk leven met volledig voorbijzien van zichzelf op God is gericht, en zij dus volkomen openstaan voor Hem, dan kan Hij bij hen zijn intrek nemen als in zijn eigen *woningen*⁸. Net als Jezus zijn zij vervuld van de Heilige Geest. Zo houdt hij het zijn kerk voor: *Wie in mij gelooft, zal ook zelf de werken doen die ik doe*⁹. Misschien zal iemand hier tegenin willen brengen dat de praktijk helaas anders is. Helaas, ja. Maar laten we daarbij niet naar anderen kijken; en ook niet steeds weer aankomen met alle misstanden in de wereld, die toch niet meer zijn dan een optelsom van persoonlijke vergrijpen.

Christenen zijn niet geroepen om anderen te oordelen. Beter is het dit oordeel aan God over te laten. Laten zij beseffen dat zij zich zelf bezondigen aan de dingen waartegen zij zich uitspreken; dat zij in hun eigen leven meer ernst kunnen maken met het geloof in de Geest van God die de ziel zoekt te bewonen. Staan we Hem niet voortdurend in de weg? Als we verzuchten dat de praktijk anders is, moet dit een aansporing zijn met nog meer ijver God te zoeken; en te bidden om zijn Geest bij alles wat we ondernemen. *Is er soms een vader die zijn kinderen een steen zal geven, als zij hem om brood vragen? Hoeveel te meer zal dan je Vader in de hemel de Heilige Geest geven aan wie hem erom vragen?*¹⁰

Wie voortgang boekt op deze *smalle weg*¹¹ van het geloof, gaat de talrijke aanwijzingen van Jezus als werkelijkheid beleven; en zal niet vervallen in de fout de Geest van God als *een kracht* te bestempelen; want niets is minder waar. Hij is geen onpersoonlijke kracht, maar de levende God, die doet opstaan tot een nieuw en onzelfzuchtig leven¹². Het is te groot om te bevatten: de almachtige, alom tegenwoordige, eeuwige en hoogverheven liefdevolle God spreekt tot mij in mijn eigen hart! Hij neemt mij bij de hand; en leert mij als een nieuw mens¹³ te doen waartoe ik van nature onmachtig ben: mijzelf niet voorop te stellen en mijn eigen belang te vergeten; niet gekwetst te zijn, maar te bidden voor wie mij schade berokkenen, en hen lief te hebben¹⁴. Hij opent mij de ogen voor het gevaar dat zij lopen, die zich laten leiden door de zelfzucht van *de oude mens*¹⁵. Als zij niet tot inzicht komen, zullen zij eens de woorden van de Heer horen: *Ga weg van mij, ik heb je nooit gekend*¹⁶.

Zou ik, die dezelfde dingen heb gedaan, tot ik de stem mocht verstaan van hem, die zichzelf in liefde voor mij heeft gegeven: zou ik hen niet liefhebben, die mij maar onbeduidende dingen aandoen, vergeleken met wat Jezus heeft moeten ondergaan? Voor de *oude mens*¹⁷ is dit te moeilijk; maar de nieuwe mens, die leeft in genade en de Geest niet bedroeft, leert langzaam de liefde te verstaan, die al het andere in de schaduw stelt. Gelovigen hebben het leven gevonden. Al zal het aardse lichaam sterven: zij hoeven geen angst meer te hebben. Met een nieuw en geestelijk lichaam zullen zij bij Hem mogen binnengaan¹⁸.

Zo spreekt de Geest tot de harten van de gelovigen. Zelfs als Hij zich verborgen houdt is Hij hun nabij. Hij staat niet toe dat de kinderen van God ten val komen. Hij leert hun *het schild van het geloof*¹⁹ te hanteren. Zo groeien zij op tot volwassen gelovigen, die niet - zoals bij de sektes - alleen maar uit zijn op opwindende geestelijke ervaringen, die zij verwarren met de heilige Geest, maar waardoor langs een omweg toch weer de oude mens zou gaan domineren. Nee, ongeacht wat hun overkomt laten gelovige mensen zich niet in de war brengen; maar nemen zij zorgen en moeite ongeschokt aan als hun kruis²⁰, in de wetenschap dat dit de weg is waarlangs de goede God zich doet kennen. Zij hebben Jezus, mens met de mensen, erkend als *God-met-ons*²²; en zij gaan met

hem op weg naar het eeuwige leven, geleid door zijn Geest: de Geest van wijsheid en inzicht, van kracht en goede raad, van kennis en ontzag voor God²³. Zij oordelen niet naar het uiterlijk, nemen het op voor de zwakken en gedenken de armen. Gelovige mensen weten zich gezegend door Hem, God in ons, die de harten verwarmt. *Zolang als ik leef wil ik zingen voor mijn God; en in ál wat ik doe Hem mijn dank betuigen* (psalm van Pinksteren).

1) Kol 1,15 2) Kol 3,1vv 3) Joh 5,19 4) Lc 18,1 5) Mc 8,34 6) Joh 15,5 7) Joh 4,24 8) Ef 2,18
9) Joh 14,12 10) Lc 11,12vv 11) Mt 7,14 12) Rom 8,9 13) Kol 3,3 14) Mt 5,44 15) Kol 3,9
16) Mt 7,23 17) Ef 4,22 18) 1Kor 15,44 19) Ef 6,16 20) Mt 16,24 21) Mt 5,9 22) Mt 1,23

psalmgebed (ps 104)

- L Vereer de HEER, mijn ziel!
Mijn God, U bent hoog en verheven.
- A Met macht en majesteit bent U bekleed,
omgeven met glans en heerlijkheid.
- L U spreidde de hemelen uit,
daarboven is uw verheven verblijf;
U zult komen op de vleugels van de Geest.
- A Vanuit de bronnen vloeien de beken;
tussen de heuvels stromen zij neer,
en drinken ál wat leeft.
- L God, hoe talrijk zijn uw werken, in wijsheid geschapen;
overall op aarde bewegen zich uw schepsels,
- A Verbergt U zich, dan staan zij verschrikt;
neemt U hun geest weg, dan vergaan zij weer tot stof.
- L Dan zendt U de Geest, en zij worden herschapen:
het aanschijn van de aarde wordt vernieuwd.
- A Zolang als ik leef wil ik zingen voor mijn God;
en in ál wat ik doe Hem mijn dank betuigen.

geloovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

* * *

einde van de paastijd

TIJD DOOR HET JAAR (C) (vervolg)

Drieëenheid (C)

1 ^{ste} lezing:	spr 8,22-31
psalm 8	zie beneden
2 ^{de} lezing:	Rom 5,1-5
evangelie:	Joh 16,12-15

De Geest van de waarheid zal je tot de volle waarheid leiden.

"Wie begrijpt nou de Drieëenheid?" Aldus een leraar godsdienst, net van de universiteit. Met de Drieëenheid hoefde hij bij de leerlingen niet aan te komen. Waarom zou hij ook, als hij er zelf al moeite mee had. Uit de literatuur die hij tijdens zijn studie had doorgewerkt, had hij niet veel anders opgestoken dan dat het zeer moeilijk onder woorden te brengen was. Misschien was hij de verzuchting van Augustinus nog tegengekomen, dat er over dit onderwerp al veel teveel geschreven was; om vervolgens de boeken te sluiten. Op school zou hij het niet nodig hebben. De kinderen - en vele volwassen gelovigen met hen - zijn niet geïnteresseerd in dogmatiek. Ze zoeken een direct toepasbaar verhaal, dat richting geeft aan hun leven. Dat begint en eindigt bij Jezus, die dit aardse bestaan heeft gedeeld. Toch is de Drieëenheid van groot belang voor de geloofsbeleving. Beter gezegd: de drie Personen Vader, Zoon en Heilige Geest zijn alle drie belangrijk voor een volwassen geloof. Hoe die drie dan tevens één kunnen zijn? Dit is niet zo moeilijk te verklaren.

Het dogma van de Drieëenheid is de eindformulering van een langdurige discussie in de kerk van de eerste eeuwen. Hierbij kwam aanvankelijk de derde Persoon (de Heilige Geest) in het geheel niet voor. Het ging allereerst over de vraag naar de persoon van Jezus: Wie is hij?¹ Is hij één in de rij van de profeten van Israël en de eerste onder zijns gelijken, of is hij méér dan dat? Mag Jezus, de Zoon van God de Vader, worden aanbeden als *Immanuël* of God-met-ons?² Zijn die twee dus één? Het antwoord, dat op de grote eucumenische concilies van de vierde eeuw is geformuleerd, laat er geen twijfel over bestaan: in de mens Jezus heeft God in ons midden geleefd. In hem is de liefdevolle goedheid van God, die begin noch einde kan hebben, zonder vlek of rimpel ten volle aanwezig. In hem toont de Vader aan de wereld dus zijn eigen wezen. Met recht noemt Johannes daarom Jezus *het Woord* dat Hij tot de wereld spreekt³. De talrijke wonderen die hij heeft verricht, en waarvan de vier evangelieën uitvoerig melding maken, laten zich moeilijk wegdeneren; en getuigen van zijn zeggenschap over de schepping, en zijn macht de mensen tot God te verheffen.

Mozes en de profeten na hem hebben gesproken over de komst van de Messias; in de psalmen wordt hij bezongen, de evangelieën vertellen van de mens geworden God, in het boek *handelingen van de apostelen* verkondigen de apostelen hem als Redder van de wereld. De brieven die hierop volgen werken deze boodschap nader uit; en de kerk

vaders hebben het verdedigd en verkondigd: Jezus, onze broeder, hij is God-met-ons, de poort naar de hemel. Door het geloof in hem hebben christenen hier en nu al deel aan het nieuwe leven dat hij heeft bij God, de Vader. Wie zou tegen deze stroom van getuigen in willen gaan? Eenstemmig getuigen zij van de eenheid van Jezus met God.

Als Thomas de schellen van de ogen zijn gevallen, knielt hij neer en roept: *Mijn Heer en mijn God!*⁴ Toch is Jezus dan in de beperking van zijn menselijke gedaante niet alom tegenwoordig, hetgeen een eigenschap van God is. Jezus zelf zegt het zo: *De Vader is meer dan ik*⁵; en: *Ik en de Vader: wij zijn één*. Thomas en de overige apostelen hebben daar geen moeite mee. Het staat voor hen nu als een paal boven water dat zij in Jezus God in hun midden hebben gehad. Hoe deze twee-eenheid verder moet worden verwoord: dat is voer voor theologen, daar houden zij zich niet mee bezig. Zij gaan hun weg door het geloof in hem, die hun nabij is door zijn Geest; en hun hart als woning begeert.

*Zoals de Vader de doden opwekt en levend maakt, zo maakt ook de Zoon levend wie hij wil*⁶; en: *Zou je mij kennen, dan zou je ook de Vader kennen*⁷; en: *Wij zullen bij hem komen en verblijf bij hem nemen*⁸. Door tal van dergelijke uitspraken wordt de eenheid verduidelijkt tussen de Vader en Jezus. Pas als zijn einde nadert, brengt Jezus ook de Geest ter sprake, de Helper die hij zal zenden: *De Geest van waarheid, die van de Vader uitgaat, zal over mij getuigenis afleggen*⁹. *Hij zal je verkondigen wat Hij van Mij ontvangen heeft, omdat ál wat de Vader heeft het mijne is*¹⁰. Zonder de Drie-eenheid expliciet te noemen, raakt de lezer van het Johannes-evangelie hier geleidelijk mee vertrouwd. Wie dus de twee-eenheid aanvaardt, heeft met de drie-eenheid geen moeite. Integendeel. De Vader zal zijn kinderen, die in liefde voor Christus zichzelf vergeten, van zijn Geest vervullen, die Hem doet kennen. Hun geleerdheid komt niet uit dogmatiekboeken, maar uit eigen beleving. Als die beleving hun soms wordt onthouden; en zij leven in *duisternis*, gaan zij hun weg in geloof: *Ik ben het niet die leef, Christus is het die in mij woont*¹¹.

Paulus, 'de apostel van de heidenen', gaat hier in zijn brieven aan de kerken dieper op in. Wat is het toch jammer dat deze lezing tijdens de zondagsvieringen vaak wordt overgeslagen. Steeds opnieuw legt de apostel hierin uit dat de Geest van Christus de harten van de gelovigen zal vervullen, naarmate zij hun *oude mens*¹² verlaten; en Hem toegang verlenen. De Geest mag zo worden genoemd *God-in-ons*. Wie er ernst mee maakt zichzelf te verloochenen en zijn wil te zoeken, zal beseffen dat de alomtegenwoordige God *elk eenvoudig en vriendelijk mensenhart zoekt te bewonen*¹³. Als het voor sommigen toch moeilijk blijft, komt dit omdat zij Jezus en zijn Geest niet persoonlijk kennen. Christenen die van hun godsdienst alleen een zaak van het verstand proberen te maken, zonder tevens Gods stem in hun geweten te gehoorzamen, zichzelf te

vergeten en Hem te volgen, moeten niet denken hierin ooit helderheid te zullen verkrijgen. Hoe zouden zij kunnen oordelen over de eenheid van de Geest van Christus met God de Vader, als die Geest een vreemde voor hen is, omdat zij Hem niet in hun leven toelaten? De kinderen van God echter, die Jezus' stem verstaan: *Ik sta aan de deur en ik klop*¹⁴, doen hun Geliefde open¹⁵ en gaan met hem op weg. Zij behoeven zich niet af te tobben door te pogen de Drie-eenheid onder woorden te brengen; want zij zijn door God onderricht.

Tot slot enkele van de talloze plaatsen in de Schrift, waarin de Drie-eenheid op een onbevangen manier wordt verkondigd. In de 1^e lezing: *Toen U de hemel grondvestte was Ik erbij*. In de 2^e lezing: *Wij leven in vrede met God door Jezus Christus onze Heer, (...) want Gods liefde is in ons hart uitgestort door de heilige Geest*¹⁵. Bij de doop van Jezus in de Jordaan klinkt de stem van de Vader: *Dit is mijn lieve kind van wie ik houdt*; en daalt de Geest voor alle omstanders zichtbaar op hem neer in de gedaante van een duif¹⁶. David profeteert: *Door het Woord van JAHWEH zijn de hemelen gemaakt, door zijn Geest het hemelse leger*¹⁷. En in de eerste lezing: *In eeuwigheid ben Ik gevormd. eer de aarde bestond*. Uit deze en vele andere teksten blijkt de eenheid van de Schrift. Op alle pagina's wordt hierin gesproken over Gods plan met de wereld, om mensen van goede wil tot zich te verheffen door het geloof in de Joodse Messias Jezus; en hen te vervullen van zijn Geest, die eeuwig leven doet kennen. God in eigen persoon: de Geest van de waarheid: Hij zal zijn kinderen tot de volle waarheid brengen.

1) gelovenbelevens.nl > *teksten van heiligen* > Athanasius nr 2, Barnabas nr 2, Bernardus nr 7, Gregorius I nr 2, Hillarius nr 4, Leo I nr 1, Paulinus nr 5 2) Mt 1,23 3) Joh 1,1 4) Joh 20,28 5) Joh 14,28; Joh 10,30 6) Joh 5,21 7) Joh 8,19 8) Joh 14,23 9) Joh 15,26 10) Joh 16,15 11) Gal 2,20
12) Rom 6,6 13) Jes 57,15 14) openb 3,20 15) Hoogl 5,2 16) Mt 3,17 17) ps 33,6

psalm 8

- L Heer onze God, hoe machtig is uw naam, allerwege op aarde.
 A Hoger dan de hoogste hemel hebt U uw majesteit gevestigd.
 L Kleine kinderen, in hun onschuld, laten iets van uw grootheid zien.
 A Zo wordt de kwaadwillige beschaamd; en brengt U de vijand tot zwijgen.
 L Zie ik op naar de hemel, het werk van uw handen,
 naar de maan en de sterren die U hebt geschapen:
 A wat betekent dan de mens, dat U aan hen denkt;
 en elk van hen onafgebroken zoekt?
 L Toch hebt U hen bijna tot goden gemaakt,
 hen met eer en met aanzien gekroond;
 U gaf hun het werk van uw handen in beheer.
 A Al het bestaande onderwierp U aan hen: 7
 Het vee, de wilde dieren, de vogels, en de vissen,
 en ál wat zich roert in de diepte van de zee.

gelovenbelevens.nl > *psalmen & gebeden*

* * *

sacramentsdag (C)

1 ^{ste} lezing:	gen 14,18-20
psalm 110	zie beneden
2 ^{de} lezing:	1Kor 11,23-26
evangelie:	Lc 9,11-17

Hij gaf het aan zijn leerlingen, om het aan de menigte voor te zetten.

Wie langere tijd in het buitenland verblijft, zal ervaren hoe mooi het is aansluiting te vinden bij een kerk, waar gelovigen zich verbonden voelen in hun strijd de zelfzucht als met Christus gekruisigd de rug toe te keren; en het nieuwe leven te leiden in een wereld van elk voor zich. Zij delen de roeping, om in dit gebroken en vergankelijke bestaan iets zichtbaar te maken van de hemel waarop zij hopen. Als burgers van dat hemelse Rijk¹ mogen zij immers de liefdevolle goedheid van God aanschouwen, die eeuwig is².

De ware kerk van Christus wordt gevormd door de wereldwijde gemeenschap van gelovigen, die de zelfzucht de rug toekeren; en elkaar vinden in het geloof in een liefdevolle God, die zich doet kennen aan allen die zichzelf vergeten om Hem te kunnen dienen. De sacramenten bieden hierbij geen geringe steun. Hierin wordt in zichtbare tekenen duidelijk gemaakt, wat van nature niet te bevatten is. Welbeschouwd is het adembenemend: de onzichtbare God spreekt in de sacramenten tot zijn kinderen; en versterkt hun geloof door de tastbare bewijzen van zijn aanwezigheid. Zo rust hij hen toe voor een leven in geloof, temidden van een wereld die zich van Hem afwendt. Zij weten wat zij geloven, want God blijft geen vreemde voor hen.

Deze gemeenschap ondervindt in de wereld overal weerstand. Christenen moeten dus op twee fronten strijden. Innerlijk moeten zij weerstand bieden tegen hun eigen belangen en voorkeur³, en de weg van zelfverloochening gaan die Jezus hun voorhoudt; en naar buiten toe moeten zij zich handhaven in een wereld die het bestaan van God ontkent. Zij hebben echter de wapenrusting van Christus⁴. Als bewust levende gelovigen mogen zij de zelfzucht als met Christus gekruisigd en begraven beschouwen⁵, om als nieuw geboren mensen⁶ met Hem in de wereld te staan. Daarbij ligt voortdurend de verleiding op de loer terug te vallen in een oppervlakkig geloof. Jezus noemt het een *nauwe poort*⁷, waar christenen niet doorheen komen als zij niet hun oude, ik-gerichte mens afleggen, om met hem op weg te kunnen gaan.

Biddende mensen zullen ervaren dat zij hierin niet aan zichzelf zijn overgelaten. De goede God ziet hun verlangen naar een leven met Hem; en Hij heeft de sacramenten gegeven als hulpmiddelen, waardoor christenen leren te volharden in hun roeping de hemel op aarde voor te leven; en het woord van Jezus aan de wereld waar te maken: *Het Rijk van God is midden onder u*⁸. Zij zijn als reizigers die hun omgeving de gebruiken tonen van het beloofde land.

Doopsel en vormsel, biecht, huwelijk, ambtswijding, ziekenzalving en het sacrament van het altaar, de eucharistie⁹: zij zijn van onschatbare waarde. Voor wie ze in geloof ontvangt zal zelfs de zwaarste last en beproeving dragelijk worden¹⁰.

Zo eenvoudig is het evangelie, en toch ook zo moeilijk; want de oude mens geeft zich niet zo snel gewonnen; en protesteert heftig, zoals vandaag bij het wonder van de broodvermenigvuldiging: “Dat kan niet!” Wie zo denkt, moet zich Jezus voorstellen, die het brood zegent en breekt tot allen verzadigd zijn. Zie hem staan, eenvoudig, nederig en zachtmoedig. Zou hij niet beseffen dat hij zijn eigen dood voorafbeeldt: zijn lichaam dat hij geven zal voor een wereld in nood? Wie zou hierbij niet denken aan de eucharistie, waarin hij zich in de zichtbare gedaanten van brood en wijn geeft aan hen, die hongeren en dorsten naar een rechtvaardige wereld?

Een veelgehoorde uitleg van het wonder bij het meer luidt dat dit niet echt gebeurd is; maar dat veel mensen wel brood bij zich hadden, maar het angstvallig voor zichzelf hielden, totdat Jezus hen opriep samen te delen. Zo maakt Lucas zichzelf wel tot een erg onbetrouwbare verslaggever; want aan het begin van zijn evangelie verzekert hij zijn lezers de betrouwbaarheid van zijn verslag nauwkeurig te hebben nagegaan. Bovendien: welke predikant zou zo’n gedetailleerd verhaal construeren, om de simpele boodschap in te verstoppen je iets voor elkaar over moet hebben?

Maar nu snel terug naar de werkelijkheid. Jezus toont hier zijn macht over de schepping, en méér dan dat. In het wonder van de broodvermenigvuldiging wordt de veel grotere gebeurtenis voorafgebeeld van de Heer van de schepping, die zichzelf in mateloze liefde gegeven heeft: van Jezus, die in de gedaanten van brood en wijn tot geestelijk voedsel wordt voor allen die hem toebehoren. In de kerk wereldwijd wordt hij uitgedeeld aan allen die hun hulp van hem verwachten om te mogen doen wat hij heeft gedaan: zichzelf verloochenen in liefde voor allen. Dit is wat op sacramentsdag wordt gevierd.

Tot hen die moeite hebben met het wonder spreekt de HEER: *Als je niet wordt als kinderen, kun je het Rijk van God niet binnengaan*¹¹. Wie het evangelie leest als een kind, ziet Jezus, in wiens handen het brood wordt vermenigvuldigd tot een overvloed, voldoende om niet alleen die menigte bij Betsaida, maar heel de wereld te verzadigen. Ach, als de wereld zich wilde bekeren: het zou hier de hemel op aarde worden! Geen oorlog en geen vluchtelingen meer, geen verspilling en vervuiling, geen verwoesting van de natuur, en meer dan genoeg voedsel voor iedereen. Maar nu blijft het getal van zijn daadwerkelijke leerlingen beperkt tot een kleine schare gelovigen, die evenwel - al beseft de wereld het niet – als *zout van de aarde*¹² zijn.

Op Witte Donderdag heeft Jezus tijdens de laatste maaltijd met zijn leerlingen brood en wijn gezegend en met hen gedeeld als geestelijk voedsel; en heeft hij hun opgedragen dit elke keer als zij op de sabbath samenkomen te herhalen met zijn woorden: *Dit is mijn lichaam, dit is mijn bloed*¹³. Zo worden zij versterkt in de dagelijkse opgave als kinderen van God te leven. Wie zich met dit sacrament voedt in geloof, gaat innerlijk gelijken op hem, die in brood en wijn wordt ontvangen.

De volgende dag, op Goede Vrijdag is hij, het Lam van God, de kruisdood gestorven; en heeft hij het offer van zijn leven gebracht. In de kerk wordt daarom over de eucharistie ook wel gesproken als het *misoffer*. In de protestantse kerken wordt het gedachteniskarakter van het avondmaal benadrukt. Deze twee benaderingen behoeven elkaar niet uit te sluiten. Tijdens de mis wordt het offer van Christus aan het kruis door de priester *tegenwoordig gesteld*, hetgeen niet sterk verschilt van herdacht.

Niet voor niets wordt Jezus *hogepriester* genoemd¹⁴. Hij stelt het sacrament in, dat het offer van hemzelf uitbeeldt; en door een leger van priesters wereldwijd herhaald zal worden. Koning David voorziet dit 1000 jaar tevoren; en noemt hem *de priester voor eeuwig, gelijk Melchisedek* (psalm van vandaag). Deze rechtvaardige koning, *zonder begin van dagen of einde van zijn leven*, was er al vóór het bestaan van het heiligdom met zijn dierenoffers, die het eenmalige offer voorafbeeldden van Jezus, het Lam van God. In de eucharistie wordt dit offer zichtbaar gemaakt.

Wordt Christus hier dan opnieuw geofferd? Geenszins. Zou hij, die de hemel is binnengegaan, opnieuw gekruisigd worden? Nee. Bij de bespreking van het offerkarakter van de mis is de rol van de gelovigen altijd onderbelicht gebleven. De collecte, die ook in de protestantse kerk nog steeds wordt gehouden voorafgaande aan de dienst van de tafel, en die vanouds wordt aangeduid als de *offerande*, beeldt de deelname uit van de gelovigen aan de eucharistie. In oude tijden was dit duidelijker zichtbaar. Er was toen weinig geld in omloop; en de kerkgangers brachten hun gaven in natura mee naar de kerk: niet alleen brood en wijn, maar ook olie, boter, vruchten en allerlei andere levensmiddelen, die moesten dienen tot levensonderhoud van de priester en ter ondersteuning van de armen. Bij het begin van de dienst van de tafel werden uit deze gaven brood en wijn naar de altaartafel gebracht. Daarom spreekt het gebed hier over *de vrucht van de aarde, het werk van onze handen*.

Zo bieden dus de gelovigen *zichzelf* aan; en spreken hierbij de intentie uit hun leven als een offer aan God te wijden. In het besef dat dit offer ten enenmale ontoereikend is om hen tot God te verheffen, bidden zij in deze geest: *Neem dit brood en neem deze wijn en neem geheel mijn leven*. God aanvaardt dit offer; en vult het aan tot het smetteloze offer dat Jezus aan het kruis heeft gebracht.

Met recht wordt daarom het brood bij de communie uitgedeeld met de woorden: *Het lichaam van Christus*. De kerkgangers komen naar voren om hem te ontvangen, die zij in hun dagelijks leven verlangen zichtbaar te maken. Zo eenvoudig is het evangelie; en zo troostrijk is dit sacrament.

Is het nog nodig om in te gaan op de vraag of het hier werkelijk om het lichaam en bloed van Christus gaat? Laboratoriumonderzoek zal uitwijzen dat het zetmeel is. De gelovigen echter vragen niet om dit onderzoek. Het gaat hun niet om de materie; maar zij volgen hem die gezegd heeft: *De woorden die ik gesproken heb zijn geest en leven*¹⁵. Zij hebben op dat moment geen behoefte aan zetmeel, dat het vergankelijke lichaam versterkt. Bij deze maaltijd mogen zij hem als geestelijk voedsel ontvangen, die hen in staat stelt tot het nieuwe leven waartoe zij zich geroepen weten.

Melchisedek, de vredevorst (eerste lezing) bracht brood en wijn aan Abram; en zegende hem, de vader van alle gelovigen. Zo zegent Jezus het volk van God; en deelt hij hun geestelijke gaven mee: zijn lichaam en bloed. Als een ware hogepriester geeft hij zichzelf aan wie tot hem komen, *opdat allen die hem liefhebben geheiligd zullen zijn door het lichaam van Christus*¹⁶; *en zullen worden zoals hij*. Zij doen méér dan af en toe wat geven aan goede doelen. Vervuld van de Geest van Christus, die hen tot nieuwe mensen heeft gemaakt, delen zij niet langer mondjesmaat uit van wat zij hebben, maar geven uit de overvloed van hun hart. Heel hun leven staat in dienst van hun Heer, die hun doet verlangen om alles wat zij bezitten: niet alleen hun geld en goed, maar heel hun persoon met alle capaciteiten, in zijn dienst te stellen. *Als een heilig priesterschap*¹⁷, Gods eigen volk, leven zij hun Heer tegemoet. *In de dageraad van de nieuwe dag, in schitterende heiligheid, zal de keur van uw volgelingen vóór u verschijnen* (psalm van sacramentsdag).

1) Fil 3,20 2) ps 136 3) Rom 7,25 4) Ef 6,13vv 5) Rom 6,3vv 6) Joh 3,3 7) Lc 13,24 8) Lc 17,21
 9) gelovenbeleven.nl > *de ogen van de ziel* > Bonaventura nr 2; Cyprianus nr 2; Hillarius nr 1; Justinus nr 2. 10) Mt 11,29v 11) Mt 18,3 12) Mt 5,13 13) Lc 22,15vv 14) Heb 4,14 15) Joh 6,63
 16) Heb 10,10 17) 1Pe 2,4

psalm 110

- L JAHWEH sprak tot mijn Heer: zet u aan mijn rechterhand,
 tot Ik uw vijanden aan uw voeten heb gelegd.
- A Vanuit Sion zal de HEER uw macht verbreiden,
 om temidden van uw vijanden te heersen.
- L Als uw macht zich openbaart,
 zal uw volk gereed staan voor de strijd.
- A In de dageraad van de nieuwe dag, in schitterende heiligheid,
 zal de keur van uw volgelingen vóór u verschijnen.

- L Dit heeft de HEER gezworen, en Hij neemt het niet terug:
u bent priester voor eeuwig als Melchisedek.
- A De HEER is aan uw rechterhand;
in het oordeel zult u machtigen doen vallen.
- L Hij doet recht aan heel de wereld;
talrijk zijn de verslagenen, als de heersers worden verbroken.
- A Hij drinkt onderweg uit de beek*; *levend water: H Geest
daarom houdt hij het hoofd geheven.

geloovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

* * *

zondag 10(C)

- 1ste lezing: 1Kon 17,17-24
psalm 30 zie beneden
2de lezing: Gal 1,11-19
evangelie: Lc 7,11-17

Ik zeg je: sta op.

Een weduwe met één kind wie zal haar kunnen troosten in dit verlies? Er is geen zwaardere slag denkbaar dan het sterven van een kind. De meeste ouders zouden liever zelf gaan, dan een zoon of dochter te moeten verliezen. De dood toont hier zijn wreedste gezicht. Het enige dat de mensen kunnen doen is medeleven; en dat doet haar omgeving massaal. Familie en dorpsgenoten begeleiden de vrouw bij de uitvaart; en dragen zo iets van het lijden, waarin zij zich allen kunnen inleven. Hij, die het lijden van de wereld op zich zal nemen, geeft vandaag de moeder haar kind terug, als een ongehoord teken van nieuwe hoop.

De liefde van God, in Jezus ten volle aanwezig¹, kan niets anders betekenen dan redding uit een uitzichtloze wereldsituatie, vol verdriet en ellende; en redding uit de dood, die als een dreiging boven de mensheid hangt. *Huil maar niet*. Het zijn woorden van God aan een wereld in nood. *Huil maar niet, want Ik maak alle dingen nieuw. De dood zal niet meer zijn. Geen rouw, geen gewezen, geen verdriet zal er zijn*². Het oude is voorbij, het nieuwe is al gekomen.

Het nieuwe is gekomen in de persoon van Jezus, mens met de mensen. Hij lijdt met de weduwe mee als ging het om zijn eigen kind. Aangedaan door het lot van de mensheid, die moet leven in angst voor de dood, maakt hij de bevolking van Naïn getuige van het begin van de nieuwe tijd, *de tijd van genade*. Om precies te zijn ligt de aanvang hiervan bij het moment dat Gabriël tot Maria sprak: *De Heer is met u*; en Maria instemde met de woorden van de engel³ en Jezus ontving in haar schoot. Bij Jozef en Maria is hij opgegroeid. De bevolking van hun woonplaats Nazareth zag wel dat hij een bijzonder kind was; maar zij konden nog niet bevroeden dat de hoog verheven JAHWEH hier in

een mens in hun midden verkeerde, om alle mensen van goede wil met zich te verzoenen en het paradijs voor hen te openen.

Als Jezus zich richt tot de weduwe, zijn de mensen van Naïn getuige van de liefde van God. Als mens met de mensen raakt hem het verdriet van de vrouw om het verlies van haar kind; en grijpt de macht van de dood hem aan. Als God-met-ons weet hij dat hij gekomen is om het lijden van haar en heel de mensheid te dragen; en voor allen die hem liefhebben de schrik voor de dood weg te nemen. Tot verbijstering van de omstanders brengt hij het kind van de weduwe terug in dit leven. 2000 Jaar geleden heeft hij in Naïn in het lichaam dit wonder verricht en de vrouw getroost. Alle eeuwen door is hij overal ter wereld in de geest aanwezig bij hen, die *bedroefd zijn en zwaar beladen*⁴; en hem aanroepen om hulp en verlossing.

De menswording van God⁵ betekent het begin van de laatste periode van de wereldgeschiedenis, die nu ver gevorderd is; en ten einde zal komen bij Jezus' wederkomst voor het oordeel over ieder die ooit geleefd heeft. Allen die hem daadwerkelijk toebehoren, hoeven voor dit oordeel geen angst te hebben. Zij zijn als het ware al gestorven; en verzezen met hem die het menselijk lot ten einde toe heeft gedeeld⁶. Heel de Schrift spreekt van hem: Jezus, die leven heeft in zichzelf; en de macht heeft dit te geven. Het wonder van Naïn maakt dit duidelijk. Het gaat om meer dan dit vergankelijke leven in een lichaam dat eens weer moet vergaan. Zoals alle wonderen die Jezus heeft verricht, moet dit teken van zijn liefde en zijn macht de mensen de ogen openen voor de genade die hun in Christus wordt medegedeeld.

Door zich over te geven aan de dood heeft Jezus het lot ondergaan van een mensheid die gevangen is door angst voor de dood en voor wat hierna komt. Niet alleen brengt hij het enigste kind van de weduwe in Naïn weer tot leven; maar het evangelie leert verder dat hijzelf na zijn terechtstelling uit de dood is verzezen; en zo tot teken van hoop is geworden en tot begin van nieuw en onvergankelijk leven voor allen die hem liefhebben. De dood ligt achter hen die geloven. Koning David, die een profeet was, heeft dit 1000 jaar tevoren zien gebeuren, en roept uit: *U toont mij uw liefde, U verlost mijn ziel uit de diepte van het dodenrijk*⁸.

Laat niemand beweren dat het niet van belang is of het wonder te Naïn werkelijk is geschied, en of Jezus' verrijzenis echt heeft plaats gevonden; maar dat het er om gaat zo goed als Jezus te leven¹⁰. Natuurlijk moet het geloof in woorden en daden zichtbaar worden, wie zou dit ontkennen? Het is een open deur. Maar wie zal de macht daartoe verlenen? Juist hierom heeft Jezus de wonderen verricht: om zijn macht te tonen de mensen uit de zelfzucht tot nieuw leven te verheffen, in gemeenschap met hem. Christenen leven vanuit de genade. Wie op eigen kracht vertrouwen hebben geen deel hieraan. Hun werken is beperkt en hun geven mondjesmaat. Gelovigen echter leren te bidden: Heer, help mij te doen wat ik zo graag wil, maar niet kan volbrengen!

Waar *de oude mens*¹¹ het alleen denkt te moeten doen, vertrouwen zij die leven in geloof niet op eigen kracht; maar gaan zij hun weg met hem die in hen woont en werkt¹². Met hart en ziel streven zij ernaar hun werken aan hem op te dragen. Het leven dat zij leiden heeft alleen met God van doen. Dit is de goede strijd die de gelovigen - Gods heiligen - voeren. Als nieuwe mensen zullen zij het werk van Christus voortzetten, als zij dagelijks en in alle kleine dingen naar hem willen luisteren, die tot al zijn kinderen spreekt: *Ik zeg je: sta op. Zij gaan met hem op weg, zingend van het nieuwe leven, dat geen einde kent. Mijn God, U bent alles voor mij; wie heb ik buiten U?* (psalm van deze zondag)

1) Joh 10,30 2) openb 21,4 3) Lc 1,28 4) Mt 11,28 5) Mt 1,23 6) Rom 6,3 7) Mt 11,23;
8) ps 86,13 9) ps 30,4 10) 1Kor 15,12 11) Ef 4,21v 12) Kol 1,27

psalm 30

- L Mijn God, U bent alles voor mij;
wie heb ik buiten U?
- A U richt mij op,
U geeft mijn vijanden geen vreugde over mij.
- L Heer mijn God, ik riep tot U om hulp;
en U hebt mij genezen!
- A U roept mijn ziel uit het dodenrijk;
U bewaart mijn leven, dat ik niet in de diepte verga.
- L Zing je lied voor de HEER, al zijn heiligen:
een ogenblik duurt zijn toorn,
een leven lang doet Hij zich kennen.
- A Het verdriet van de avond zal wijken
voor de vreugde van de nieuwe dag.
- L Ik leefde onbezorgd en dacht:
zo zal het altijd blijven.
- A Mijn God, uw goedheid hield mij vast;
maar toen U zich verborg, toen was ik nergens meer!
- L Ik riep tot U en smeekte om genade:
wat is er voor gewin, als ik neerdaal in het graf?
- A Zal het stof U eren, van uw waarheid getuigen?
O God, wees mij genadig en kom mij te hulp.
- L Toen maakte U mijn klagen tot een lied;
voor rouw kwam vreugde,
om U te danken met ál wat in mij is.
- A Mijn God, ik zal niet zwijgen;
maar U voor eeuwig dank betuigen.

mijn God mijn waarheid (ps 30)

*Mijn God, mijn waarheid en mijn leven, zo liefdevol, mijn enig goed,
de vijand ziet met vrees en beven, hoe U mij opricht, leven doet.*

*De goede God heeft mij genezen, en uit de doden op doen staan.
Hij redt mijn ziel, vernieuwd, verzezen; de diepte liet mij levend gaan.*

*Nu klinkt het lied van wie geloven: de avond valt, de nieuwe dag
komt alle leed en pijn te boven, voor wie in Hem de waarheid zag.*

*In dwaasheid dacht ik, zonder zorgen: het onheil gaat aan mij voorbij.
Maar toen U bleef voor mij verborgen, mijn ziel verging van angst en pijn.*

*Ik riep, die eerst mijn God versmaadde: wat is uw winst als ik bezwijk?
U boog zich neer, en in genade verhief mij tot uw eeuwig Rijk.*

*In plaats van klagen mag ik juichen: U schonk uw kind een nieuw gewaad.
Nu zal ik dankbaar steeds getuigen van U, mijn God, die mét mij gaat.*

gelovenbelevens.nl > al mijn verlangen

* * *

zondag 11(C)

1ste lezing: 2Sam, 7-13

psalm 32 zie beneden

2de lezing: Gal 2,16-21

evangelie: Lc 7,36-8,3

Je geloof heeft je gered. Ga in vrede.

Zeer behoudende katholieken hechten zó sterk aan de handhaving van de regels, dat zij gelijkenis vertonen met de Farizeeën in Jezus' dagen. In ons spraakgebruik staat dit woord voor huichelaar. In Jezus' dagen lag dat iets subtieler. De Romeinse overheerser bracht een nieuwe cultuur mee waar velen zich toe aangetrokken voelden. Door deze secularisatie kwam de vrijzinnige partij op van de Sadduceeën, die het bestaan van engelen ontkenden, de hoop op de verrijzenis niet deelden en het met de traditie minder nauw namen¹. De partij van de Farizeeën verzette zich hiertegen. Dit verzet kan gemakkelijk leiden tot behoudzucht, en de behoudzucht tot zelfgenoegzaamheid: zij gaan zichzelf beter achten dan anderen. In hun ijver voor de traditie hebben zij het zicht verloren op datgene waar het werkelijk om gaat. Jezus heeft later een strafrede tegen de Farizeeën uitgesproken; en hun voorgehouden dat zij zich zó angstvallig aan de wet hielden, dat zij zelfs van een bosje munt uit de tuin nog een tiende afdroegen; maar ondertussen de liefde van God vergaten². Hoewel zij hem voortdurend achtervolgden met hun verwijten, is hij echter toch met onuitputtelijk geduld met hen in gesprek gebleven.

De vrijzinnige Sadduceeën hadden zich aanvankelijk afzijdig gehouden. Zij hoorden het met welgevallen aan dat Jezus hun tegenstanders voorhield niet aan uiterlijke vormen te hechten. Verder konden zij zich echter geenszins vinden in zijn verkondiging. Ten slotte hebben zij hem met een zorgvuldig voorbereide strikvraag klem proberen te zetten³. Jezus weerlegde hen op onnavolgbare wijze; en veroordeelde hun houding: *U vergist u, omdat u noch de Schrift, noch de macht van God kent.*

Mensen die goed zijn in eigen ogen veroordelen al gauw anderen, zeker vanwege zonden als het verhuren van het eigen lichaam. De Heer ziet echter het hart aan⁵. Jezus bagatelliseert niet het kwaad van prostitutie. In zijn gelijkenis van de geldschietster is de zonde van de vrouw tien keer groter dan die van zijn gastheer Simon. Ondanks dat wordt vandaag de prostituée als voorbeeld gesteld aan de Farizeeër. Zo mooi, zo rechtvaardig is het evangelie. Simon houdt zichzelf voor goed en vroom, omdat hij voor 't oog van de wereld Gods geboden onderhoudt. Zijn zelfgenoegzaamheid staat de kennis van God in de weg.

In feite acht Simon zichzelf zo goed als God; en meent hij Jezus te moeten terechtwijzen. Groot is zijn ontsteltenis, als Jezus niet alleen zijn gedachte blijkt te kennen; maar ook een publieke vrouw boven hem verheft. Hij had geen hoge dunk van zijn gast, en hem ook zo behandeld; maar zij was zó onder de indruk van Jezus' verschijning, dat in contrast hiermee haar eigen mensonterende toestand in alle hevigheid tot haar doordrong. Het schuldbesef knaagde al langer aan haar. Daarom is zij hem op gaan zoeken. Door de schok van de ontmoeting laat zij haar gevoelens de vrije loop; en betuigt zij hem openlijk haar liefde. Waar Simon blind voor was, is aan haar geopenbaard: de goedheid van God, die in Jezus volmaakt aanwezig was. Deze ontmoeting wekt in haar nieuwe hoop, waar Simon geen behoefte aan had. Zonder het onder woorden te kunnen brengen, vermoedt deze vrouw dat Jezus haar op één of andere manier kan verheffen uit een verloren leven.

Jezus weerstaat de vrouw niet als zij bij hem knielt, hij wijst haar niet terecht om haar liefdebetoon en hij veroordeelt haar niet om haar verleden. Integendeel: hij houdt haar aan zijn kerk voor als een toonbeeld van een gelovige. Wat moeten zijn woorden haar heerlijk in de oren hebben geklonken: *Je geloof heeft je gered. Ga in vrede.* Zo rechtvaardig is het oordeel; en zo vernieuwend zijn de woorden van de Heer van de kerk! Dit bedoelt Jezus, als hij in gesprek met Nicodemus over allen die door zijn Geest leven zegt: *De wind waait waarheen hij wil; je hoort hem wel suizen, maar je weet niet vanwaar hij komt en waar hij heen gaat. Zo is het met ieder die geboren is uit de Geest*⁶.

Jezus wijst Simon terecht en betoont hem tevens zijn liefde, door hem in een gelijkenis de situatie uit te beelden; en hem zo het schandelijke van zijn houding te doen inzien. Of zijn gastheer luisteren zal en zijn woorden zal mogen horen: *Je zonden zijn vergeven?* Dat zou voor Simon leiden tot de vraag, die in deze tijd meer dan ooit actueel is:

Wie is hij, dat hij zonden kan vergeven?

Jezus, deze eenvoudige man die een dode tot leven wekt, die de gedachten van de mensen kent, en zonder te veroordelen geheel tegengesteld handelt aan wat we gewend zijn: wie is hij? Dat is de vraag waar ieder voor zichzelf mee in het reine moet komen. De Bijbel en de kerk geven het antwoord wel aan: hij is mensenzoon en Zoon van God, mens met de mensen en God-met-ons. Toch is het niet voldoende dit met de mond na te zeggen. Zolang de belijdenis niet van harte kan worden beaamd, zullen het loze woorden blijven. Zullen ál te behoudende leden van de kerk zich door het evangelie van vandaag laten gezeggen? Gelukkig zijn zij, die niet te hoog van zichzelf denken; en hun voorbeeld vinden in de liefde van de vrouw voor Jezus.

Als deze vrouw zich later aansluit bij de kerk, zal zij het direct beamen als zij verneemt dat Jezus méér was dan alleen een voorbeeldig mens. Waar theologen naar woorden zoeken - dat is hun opdracht - is het haar ook zonder die woorden al duidelijk geworden, dat in hem haar redding ligt. Aan mensen zoals zij denkt de Heer, als hij zegt: *Gezegend de armen van geest*⁷. Simon en de zijnen zullen er meer moeite mee hebben. Hun vertrouwde wereldje wordt door Jezus verstoord. Zij echter zal de woorden van de apostel mogen beamen: *Ik ben het niet meer, die leef, maar Christus die in mij woont* (tweede lezing).

Christus in mij?? In een mens die de leugen kent, ijdel is, en onzuiver van daden en gedachten? Ja, dat leert het geloof. Paulus zet het in zijn brieven in steeds andere woorden uiteen: Christenen is het gegeven elk moment opnieuw te beginnen, zich te bekeren en Jezus in hun leven te ontvangen. De eucharistie is hier de afbeelding van, met de communie als bekroning.

Hier wordt het mysterie zichtbaar gemaakt: Hij, die in zichtbare en tastbare gedaante wordt ontvangen, zoekt de harten van christenen te bewonen: Christus in mij, door het geloof in hem die mijn schuld heeft weggenomen. Als het ogenblik van de consecratie het hoogtepunt is van de mis, is de communie hiervan de bekroning. Als kerkgangers niet deelnemen aan de maaltijd waarin Jezus zich geeft, blijft het ritueel, hoe plechtig en correct ook voltrokken, zonder uitwerking. Wordt hij in geloof ontvangen, dan mogen zij de kerk verlaten met de boodschap in hun hart: *Christus in mij!*

Hoe is het toch mogelijk dat het conservatisme zo'n grote invloed heeft? Hoe kunnen ál te behoudende gelovigen zo verblind zijn, dat zij deze talrijke waarschuwingen naast zich neerleggen, alsof het over anderen gaat, en niet over hen? Ook het evangelie van vandaag is bedoeld om de liefde van God te tonen: niet alleen voor mensen in nood, maar ook voor hen die zichzelf beter achten dan anderen. Als zij tot inkeer komen, zullen zij – nederig en zachtmoedig – een voorbeeld nemen aan een vrouw, die door de Heer van de kerk aan allen die hem volgen als een gelovig mens wordt voorgehouden. Dit geloof kan zo worden omschreven: Jezus zien en hem met hart en ziel, met heel het verstand en alle kracht liefhebben⁸.

Mensen als de vrouw in het evangelie mogen voortgaan in de wetenschap dat zij er niet alleen voor staan. *Ik ben het niet die leef, maar Jezus die in mij woont* (2de lezing). Heel de kerk verheugt zich met haar; en bezingt haar Heer met de woorden van de psalm van deze dag: *U legt mij het lied van verlossing in de mond.*

1) hand 23,8 2) Lc 11,41v 3) Mt 22,23-33 4) Mt 23,3 5) spr 21,2 6) Joh 3,8 7) Mt 5,3 8) Lc 10,27

psalm 32

L *Je bent gezegend als het kwaad is kwijtgescholden;
en je zonde is bedekt.*

A *Je bent gezegend als de Heer je schuld vergeeft;
en je geest is gezuiverd van bedrog.*

L *Zolang ik mij stilhield kwijnde ik weg;
heel de dag verging ik van ellende.*

A *Uw hand was op mij, dag en nacht;
ik verkwijnde als een plant in de hete zon.*

L *Toen kwam ik tot belijdenis van schuld;
en verborg ik mijn zonde niet langer voor U.*

A *Hetgeen ik had misdaan heb ik bekend;
en U nam de schuld van mij weg.*

L *Laten de heiligen bidden tot U,
ten tijde dat U zich laat vinden:*

A *U bent mijn toevlucht, U behoedt mij in moeite;
U legt mij het lied van verlossing in de mond.*

gelovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

* * *

zondag 12(C)

1ste lezing: Zach 12,10-11

psalm 63 zie beneden

2de lezing: Gal 3,26-29

evangelie: Lc 9,18-24

*Wie mij wil volgen moet zichzelf verloochenen;
en elke dag zijn kruis opnemen.*

Mozes had de komst voorzien van een groot profeet¹. Maleachi, de laatste profeet uit het Oude Testament, had gesproken over de oude profeet Elia², die de komst van de Messias zou voorbereiden³. Herodes en de zijnen waren van mening dat Johannes de Doper, die door de koning was terechtgesteld, uit de doden was verrezen⁴. Petrus ten slotte, de eerste van de apostelen, heeft uitgesproken wat tot dusverre niemand hardop had durven zeggen: *U bent de Christus van God*. Hij is het, over wie alle profeten en psalmen spreken; zoals vandaag de profeet Zacharias, die de dood van de Messias voorzegt: *Zij zien op naar hem die zij doorstoken hebben*⁵.

Jezus, die zichzelf onveranderlijk *de mensenzoon* noemt, vraagt zijn leerlingen niet over hem te spreken als de Messias en de Zoon van God. Zeker, hij is Immanuël (God-met-ons), over wie Jesaja honderden jaren gesproken heeft⁶. Met deze naam heeft de engel hem bij Maria aangekondigd⁷. De apostelen kunnen de omvang van deze belijdenis echter nog niet bevatten. Daartoe moet het eerst Pasen en Pinksteren worden. Na zijn verrijzenis aanbidden zij hem: *Mijn Heer en mijn God*⁸. Als zij de Geest hebben ontvangen danken zij hem in alle talen als *Redder van de wereld*. Hoe juist deze benamingen ook zijn, hij is gekomen om de mensen te roepen door het *geloof*: niet het geloof in formuleringen, maar in de mens, de persoon die hij is. Wie deze eenvoudige mens ziet, staat oog in oog met de goedheid en liefde van God; en wie hem liefheeft behoort hem toe. Dit is het enige echte en ondogmatische geloof.

Wie een goed mens goed noemt, heeft iets van die goedheid ook in zichzelf. Hoe zou hij of zij dat anders herkennen? Mensen van goede wil - hoeveel er ook op hen is aan te merken - zullen hem volgen, voor hun misdrijven vergeving vragen, en een nieuw leven beginnen. En mochten sommigen nog twijfelen, dan moeten hun de ogen toch opengaan door de wonderen die Jezus verricht⁹. Maar de priesters en schriftgeleerden, die met al hun vertoon van vroomheid de beschuldigende vinger richten op hem, in wie nog geen zweem van onwaarheid te bekennen viel: zij getuigen hiermee tegen zichzelf¹⁰.

Jezus' komst betekent het begin van een scheiding onder de mensen. Wie hem liefheeft heeft het leven gevonden. Wie hem echter van kwaad beticht en verlaat, wendt zich af van de levende God; en veroordeelt hiermee zichzelf tot een bestaan buiten Hem. Wat dit laatste betekent is voor hen nu nog niet zo goed te zien; maar als in het oordeel de gelovigen uit hun midden worden opgenomen, blijven zij voorgoed achter in wat de 'hel' wordt genoemd: een toestand zonder God, die in de Schrift met vuur wordt vergeleken¹¹. Maar wie wil dit nog aannemen? Zoals het de profeet wordt verweten: *Kom liever met een boodschap die wij graag willen horen!*¹²

Het evangelie is niet altijd een gemakkelijke boodschap; en zeker is het niet gemakkelijk Jezus daadwerkelijk te volgen. De strijd moet op twee fronten worden gevoerd. Daar is de tegenstand van binnenuit, van de *oude mens*, zoals de apostel vandaag leert: *De zelfzucht strijdt tegen de Geest*; en er is de tegenstand van een omgeving, als christenen zich afzijdig houden en niet langer twee heren willen dienen. In de levens van alle heiligen wordt het duidelijk: het verzet tegen zijn boodschap en het lijden dat Christus trof kan ook zijn volgelingen niet bespaard blijven. Het kruis is niet voor niets geworden tot herkenningsteken van christenen. Het is een heilig teken. Op dit kruis is de goedheid van God in Persoon door een onrechtvaardige wereld ter dood gebracht. Het is ook een teken van hoop: wie Jezus volgt in zijn lijden en sterven, zal mogen delen in zijn verrijzenis en het eeuwige leven bij de Schepper.

Wie het kruisteken maakt geeft hiermee aan hem toe te behoren, die in liefde voor de wereld zijn leven ten offer heeft gesteld. Het is een teken van leven. Wie gedoopt is in zijn naam is als het ware met hem gekruisigd en gestorven en begraven¹³; en tot nieuw leven opgewekt¹⁴. Alleen deze boodschap kan het verlangen bevredigen van die talloze ontheemde mensen, die hun heil zoeken in de doolhof van spiritueel aanbod. Daarom is het belangrijk voor christenen zichzelf te vergeten; en ernst met dit nieuwe leven te maken. Zij dienen hiermee hun Heer, die hen wil doen delen in het werk dat hij in de wereld is begonnen. Sommigen hebben de opdracht Jezus te verkondigen; maar allen delen zij in de roeping van de kerk hem in hun leven zichtbaar te maken, als wegwijzers voor mensen in nood. *Eén in Christus* (2de lezing), danken zij God: *Uw liefde is beter dan dit leven; van uw goedheid wil ik getuigen.* (psalm van deze zondag)

1) Deut 18,18 2) Mal 3,23 (4,5) 3) Mt 17,10 4) Mc 6,16 5) Joh 19,37 6) Jes 7,14 7) Mt 1,23
8) Joh 21,28 9) Joh 14,11 10) Joh 8,47v 11) Jes 66,24 12) Mc 9,48 13) Rom 6,1vv 14) Kol 2,12

psalm 63

- L O God, U bent mijn God, ik zoek naar U;
innerlijk brand ik van verlangen.
- A Met heel mijn wezen zag ik naar U uit,
in een dor en dorstig land zonder water.
- L Toen zag ik U in uw heiligdom:
uw eeuwige grootheid en macht.
- A Uw liefde is beter dan dit leven;
van uw goedheid wil ik getuigen.
- L Mijn leven lang zal ik U danken en eren;
en volharden in gebed.
- A Met heerlijk voedsel verzadigt U mij,
een ongekende vreugde zing ik uit.
- L Als ik neerlig zijn mijn gedachten bij U;
en ik richt mij op U in doorwaakte nachten.
- A U bent mij altijd tot helper geweest;
onder uw vleugels voel ik mij gelukkig.
- L Mijn God, ik hecht mij aan U;
uw rechterhand houdt mij staande.
- A Zij houden geen stand, die mijn ondergang zoeken:
zij dalen in de diepte neer.

gelovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

* * *

zondag 13 (C)

1ste lezing: 1kon 19,16b.19-21

psalm 16 zie beneden

2de lezing: Gal 5,1.13-18

evangelie: Lc 9,51-62

Wie de hand aan de ploeg slaat, maar omziet naar wat achter hem ligt, is ongeschikt voor het Rijk van God.

Jezus ging vastberaden zijn weg naar de plaats van zijn terechtstelling. Hij wist wat hem te wachten stond; en dat in Jeruzalem aan hem zou worden voltrokken waarover Mozes en alle profeten na hem gesproken hebben. Voortdurend opent hij zijn leerlingen de Schrift, waarin op talloze plaatsen de komst van een redder wordt voorgezegd. Vandaag bereidt hij hen met een beeld uit de wet van Mozes voor op zijn einde te Jeruzalem: *De mensenzoon moet omhoog worden geheven, zoals Mozes eens de slang omhoog hief in de woestijn*¹. De leerlingen konden nog niet begrijpen wat in het Nieuwe Testament aan de kerk wordt uitgelegd: dat hun geliefde meester de vervulling is van deze en tal van andere profetieën. *Om onze overtredingen wordt hij doorboord*, voorspelt Jesaja sprekend over de Messias, door wiens dood aan het kruis de duivel, auteur van alle kwaad, van zijn macht wordt beroofd. In volkomen liefde voor allen heeft Jezus tot op het kruis het kwaad van de wereld ondergaan, zonder hier zelf aan toe te geven.

Paulus legt dit in steeds andere bewoordingen uit: *Hij, die geen zonde heeft gekend, is voor ons tot zonde geworden*². Niet alleen voor de leerlingen was dit moeilijk te begrijpen, maar ook veel christenen hebben hier moeite mee. Het is ook niet in enkele regels uit te leggen. Zoals met alle fundamentele begrippen wordt het pas verstaan door er veelvuldig over te horen en dit te overwegen. De apostel gaat er in zijn brieven aan de kerken uitvoerig op in. De voorgeschreven lezing hieruit is een onmisbaar stuk catechese. Wie het kruis steeds in gedachten heeft, ziet de redder van de mensheid voor zich, die zichzelf heeft gegeven om allen die hem liefhebben tot nieuw leven te wekken.

Het vonnis over Jezus moest volgens de Schrift in Jeruzalem worden voltrokken. Dat het gezelschap op doorreis niet welkom was bij de Samaritanen, vindt zijn oorzaak in de afscheiding - een kleine 1000 jaar eerder - van het tienstammenrijk Israël, met Samaria als hoofdstad. Judea en Israël betwistten elkaar de plaats waar JAHWEH moest worden aanbeden; maar Jezus kwam verklaren dat weliswaar de Redder uit Juda zou komen, maar dat de ware aanbidders de Vader niet in Jeruzalem of Samaria, maar *in geest en in waarheid* moeten aanbidden³. Nu deze waarheid van Godswege in zijn persoon aan velen is verschenen, wordt hiermee een begin gemaakt met het oordeel, dat zich bij zijn wederkomst in macht definitief en voor heel de wereld zal voltrekken⁴. *Hierop berust het oordeel: het licht is in de wereld gekomen; maar de mensen beminden de duisternis meer dan het licht, want hun daden waren slecht*⁵.

Jakobus en Johannes zijn voorbarig, als zij een strafgericht over de Samaritanen willen afroepen. Deze mensen zitten - als zoveel anderen - zozeer gevangen in de overgeleverde traditie, dat zij niet openstaan voor het nieuwe dat zich voordoet. Zij zijn blind voor de persoon die Gods goedheid in hun midden zichtbaar maakt. God in zijn liefde ziet dit menselijk tekort; en Hij doet alles om hun en heel de mensheid de ogen te openen voor wat goed is en waar. *Zo lief heeft Hij de wereld, dat Hij zijn eniggeboren Zoon heeft gegeven*⁶. Sedertdien roept Hij nu al 20 eeuwen lang de mensen tot bekering - tot de vastgestelde tijd.

Die bekering is vaak een langdurig en pijnlijk proces. Bij veel z.g. 'volle evangelie' groepen verkeren de leden in de dwaling dat dit in één moment gebeurd is, waarna zij als wedergeboren christenen de waarheid in pacht hebben en aan iedereen moeten verkondigen. Dit resulteert in een verstoktheid en een trots, waar de apostel al tegen heeft gewaarschuwd: Pasbekeerden mogen in de gemeenschap geen functie bekleden, willen zij niet verwaand worden en een speelbal van de duivel⁷. Hun gekunstelde opgewektheid roept bij goedwillende mensen tegenzin op; en stelt het geloof in een verkeerd daglicht.

Die wedergeboorte is wel een feit; en heeft plaats gevonden in het doopsel⁸. Het is maar te hopen dat christenen hierin worden opgevoed. Volwassenen die het geluk hebben midden in hun leven door dit doopsel een nieuw begin te mogen maken, zullen over het proces een authentieker verhaal kunnen vertellen. Als pasgeboren kinderen moeten zij als het ware opnieuw leren leven; want in het evangelie is alles andersom dan zij in de wereld voor normaal hadden gehouden. De Geest leert de minste te zijn⁹, onrecht geduldig te verdragen¹⁰, armoede boven rijkdom te stellen¹¹, de andere wang toe te keren¹², voor vijanden te bidden en antipathie te overwinnen door de liefde¹³. Jezus daadwerkelijk volgen betekent een breuk met het oude. Niemand kan gehecht zijn aan vergankelijke dingen en zich tevens een leerling noemen van hem, die *in de wereld nog geen plaats had om zijn hoofd neer te leggen*¹⁴.

Moeten christenen dan zó radicaal worden dat zij zelfs hun ouders niet willen begraven, zoals het evangelie van vandaag lijkt te zeggen? Hier blijkt weer eens hoe de Bijbel kan worden misverstaan. Mensen met een levend geloof lezen de Schrift niet als een wetboek dat kritiekloze navolging vraagt. Zij zullen geen woorden navolgen die zij niet van harte kunnen beamen. De Geest van Christus wacht op volledige instemming. Dit vraagt tijd en gebed. Zou iemand innerlijke vrede kunnen bereiken, door te doen wat indruist tegen het geweten? Jezus waarschuwt vandaag de mensen niet lichtvaardig te besluiten hem te volgen. Wie hem niet met hart en ziel liefheeft, zal op den duur die gelofte niet na kunnen komen.

Jezus zal niet iets van zijn volgelingen vragen dat zij op dat moment niet waar kunnen maken. De liefde voor hem heeft tijd nodig om te groeien. Slechts weinigen zijn als de apostelen, die alles achterlieten toen Jezus hen riep¹⁵. Anders had hij hen niet voor dit

ambt uitgekozen. Ook degene tot wie hij vandaag zegt: *Volg mij*, is bereid alles achter te laten. Naar mijn mening verbiedt Jezus hem niet zijn vader te begraven. *Laat de doden hun doden begraven* betekent niet minder dan dat uiteindelijk allen - ook uit de naaste familie - 'doden' genoemd worden, zolang zij zich niet tot het Rijk van God hebben bekeerd. De verkondiging van dit hemelrijk gaat dus boven alles. De apostelen moeten zich onverdeeld aan deze roeping kunnen wijden.

Missionarissen en zendelingen hebben sedert het begin van de kerk hun familie verlaten, om hen veelal nooit meer terug te zien. Het ambt van de verkondiging van de menswording van God, die in Jezus de toegang tot de hemel opent, vraagt zo'n volledige vereenzelviging met hem, dat zij hun geliefden, have en goed en hun eigen ambities hebben losgelaten om deze leven brengende boodschap met onverdeelde inzet en aandacht in de wereld te kunnen verbreiden. Ik was er behoorlijk van onder de indruk, toen ik op een kerkhof in Ghana hun kruisen zag staan, met daarop vermeld de namen en de data van aankomst en overlijden. De meesten hadden hun verblijf in deze door malaria geteisterde streek niet langer dan twee jaar overleefd.

Niet alleen voor de apostelen, maar voor allen die door hun woord aan de kerk van Christus worden toegevoegd, geldt dat zij na hun nieuwe start in het leven niet naar het oude moeten terugverlangen¹⁶. Wie de hand aan de ploeg slaan moeten niet omzien naar wat geweest is. Het zou hun anders vergaan als het oude Israël, dat door Mozes uit het land van onderdrukking werd geleid; maar tijdens moeilijkheden onderweg terugverlangde naar de *vleespotten van Egypte*¹⁷. Geen van hen is het beloofde land binnengegaan. Deze dingen zijn opgeschreven *als een waarschuwing voor ons*, opdat wij vol ijver zullen voortgaan op de weg van gebed, om als 'christussen' (gezalften), vol van zijn Geest, zijn werk in de wereld voort te kunnen zetten¹⁸. Gelukkig zijn zij, die deze roeping gestalte geven, met het gebed in hun hart: *U bent mijn HEER, mijn enig goed; ik heb niets buiten U* (psalm van deze zondag).

1) num 21,9 2) Jes 53,5; 2Kor 5,21 3) Joh 4,24 4) Lc 17,24 5) Joh 3,19 6) Joh 3,16 7) 1Tim 3,6
8) Rom 6,4 9) Lc 9,5 10) Lc 12,14 11) Lc 6,24 12) Mt 5,40 13) Mt 5,44 14) Lc 9,58
15) Mt 4,40 16) Lc 17,33 17) ex 16,3 18) 1Kor 10,11

psalm 16

- L Mijn God, bewaar uw kind;
bij U zoek ik mijn toevlucht.
- A U bent mijn HEER, mijn enig goed;
ik heb niets buiten U.
- L Mijn HEER, U bent mijn erfdeel, mijn bezitting;
mijn levenslot is veilig in uw hand.

- A Het meetlint viel mij op een liefelijke plaats;
een heerlijk erfdeel viel mij toe.
- L Ik dank mijn God, Hij heeft mij onderwezen;
zelfs in mijn slaap leer ik Hem innerlijk verstaan.
- A Onafgebroken denk ik aan mijn HEER;
van Hem is mijn gemoedsrust, omdat Hij bij mij is.
- L Mijn hart is verheugd en mijn binnenste juicht:
ook mijn lichaam mag rusten in hoop.
- A U laat mijn ziel niet over aan het dodenrijk,
uw heilige zal het bederf niet zien.
- L U wijst mij de weg naar het leven; bij U is vreugde, altijd door.
- A Nu vind ik mijn blijdschap in kennis van U,
ik mag U voor eeuwig genieten.

gelovenbelevens.nl > psalmen & gebeden
al mijn verlangen, lied nr 15

* * *

zondag 14 (C)

- 1ste lezing: Jes 66,10-14
psalm 66 zie beneden
2de lezing: Gal 6,14-18
evangelie: Lc 10,1-12.17-20

De oogst is groot, maar arbeiders zijn er weinig.

Oogst, Sodom, Satan, schorpioen een hele opgave om op zondagmorgen in 15 minuten zo'n belangrijke tekst uit het evangelie te verhelderen. "Ach", zei iemand, "als de preek niet zo bijzonder is hebben we tenminste de eucharistie nog". Dit is inderdaad een hele troost. Toch is ook de verkondiging van groot belang; want de geloofskennis is bij veel kerkgangers diep weggezakt. Zeker voor jongeren, en ook voor bezoekers die eens poolshoogte komen nemen, geldt dat zij zonder een goed verhaal afhaken en niet terugkomen. Het evangelie is dermate vernieuwend, dat het altijd genoeg stof voor overweging biedt. Vandaag gaat het over leven en dood (de oogst), over het oordeel dat de wereld zal treffen (Sodom), over de overwinning op het kwaad (Satan) en over de verschrikkingen die overal in de wereld de mensen bedreigen (de schorpioen).

Met de oogst doelt Jezus op die *afgetobte, zoekende menigte*¹, voor wie hij zijn kerk vraagt te bidden: dat God mensen zal roepen in zijn 'oogst' en het evangelie van Jezus, God-met- ons, zal worden verkondigd; dat eenzame mensen hem mogen kennen die hun een nieuwe familie geeft; dat verloren lopende mensen een tehuis mogen vinden in de kerk van Christus; dat radeloze mensen weer hoop mogen krijgen door het geloof in hem, die hun lot heeft gedeeld; dat onzekere en angstige mensen de vaste grond van het geloof onder de voeten mogen krijgen.

De apostelen, die elke sabbath uit de wet en de profeten horen lezen, herkennen dit beeld van mensen als graan op de akkers. Zij horen de zangers in de tempel de psalm van David zingen: *U bekroont het jaar van uw goedheid: De akkers zijn wit om te oogsten. De steppe wordt tot vruchtbaar land, de heuvels dragen juichend vrucht*². De tekst heeft betrekking op de Joodse oogstfeesten van Pasen en Pinksteren, waar het natuurlijk niet over graan gaat, maar over mensen.

Op het joodse Pesach (Pasen) werd een bosje van de eerste gerstooft naar de tempel gebracht, als een *beweegoffer* voor JAHWEH³. Deze eersteling van de nieuwe oogst is een beeld van Christus: *de eersteling van hen die zijn opgestaan uit de dood*⁴. Zeven weken later, op het Wekenfeest, werden broden als beweegoffer gebracht⁵, gebakken uit de eerste tarwe. Samen met manden vol vruchten werden deze in een feestelijke processie naar de tempel gebracht en aangeboden aan JAHWEH⁶. Ook hier gaat het om meer dan alleen dank voor het gewas. Dit feest wijst vooruit naar de pinksterdag in Jeruzalem, als zeven weken na Jezus' verrijzenis met de komst van de heilige Geest de *eerstelingen van de kerk* gehoor geven aan de verkondiging van de verrezen Heer⁷.

Het derde van de drie joodse feesttijden - het Loofhuttenfeest - valt aan het einde van het seizoen, bij de druivenoogst. Dit feest heeft duidelijk een eschatologische betekenis. Het wijst vooruit naar het oordeel, dat bij Jezus' menswording een aanvang heeft genomen, en eindigt op de dag van zijn wederkomst. Gedurende de tussenliggende tijd wordt wereldwijd het nieuwe volk van God gevormd: allen die in dit sterfelijke bestaan al mogen delen in het nieuwe leven van Christus. In de woorden van de Heer van de kerk: *Wie luistert naar mijn woord, en gelooft in hem die mij zond, heeft eeuwig leven; en is aan geen oordeel onderworpen*⁸.

Aan het einde van dit laatste tijdperk van de geschiedenis zal zich voltrekken wat genoemd wordt *het laatste oordeel*. Op zijn verbanningsoord Patmos zag de evangelist Johannes dit in een visioen gebeuren: *Iemand als een mensenzoon stond met een sikkel in zijn hand; en een engel uit de tempel riep: Het uur om te maaien is gekomen; overrijp werd de oogst van de aarde*⁹. Een andere engel riep: *Sla je sikkel erin en oogst de trossen van de wijngaard der aarde, zijn druiven zijn rijp*¹⁰.

Wie dit tot zich door laat dringen, zal gehoor geven aan de oproep van de Heer; en bidden om *arbeiders in de oogst*. Christenen bidden voor familie en vrienden, voor die zoekende menigte die een geestelijk houvast zoekt in een materialistisch ingestelde wereld: dat ze mensen mogen ontmoeten die hen tot Christus brengen. Het moet toch gezegd worden: Niemand kan buiten hem om de hemel binnengaan. In Jezus' eigen woorden: *Niemand komt tot de Vader tenzij door mij*¹¹. Hoe beter de gelovigen dit beseffen, hoe vuriger hun gebed.

De wereld zoals die nu is kan niet altijd zo doorgaan. Onderdrukking en geweld, bandeloosheid, honger en armoede: het lijkt misschien wel of God het niet ziet; maar opdat ieder tot inkeer kan komen weerhoudt Hij het oordeel - tot de bestemde tijd. De stad Sodom, die na het vertrek van de rechtvaardige Lot en de zijnen werd verdelgd¹², staat model voor het wereldwijde oordeel bij Jezus' komst met al zijn engelen bij zich¹³. Allen die hem zien en liefhebben zullen dan worden opgenomen om voor eeuwig bij hem te zijn. Hoe is het toch mogelijk dat hier door christenen zo weinig rekening mee wordt gehouden? Ieder hoeft maar bij zichzelf te rade te gaan om het antwoord te weten: het dagelijkse leven slokt alle aandacht op en doet God vergeten. Jezus waarschuwt hiervoor: het gaat dan met het geloof als met het zaad dat tussen de distels terecht komt en verstikt wordt¹⁴.

*Niemand weet wanneer die dag zal komen, ook de mensenzoon niet, maar de Vader alleen*¹⁵. Laat dus ook niemand denken dat het genoeg is tot de kerk te behoren en af en toe wat af te dragen. *Het gaat erom dat je een nieuwe schepping bent* (2de lezing). Hoe zullen buitenstaanders de weg tot de kerk vinden, als haar leden zich niet van hun omgeving onderscheiden? Christenen zijn geroepen om elk naar eigen bekwaamheid het werk van hun Heer voort te zetten en zijn vrede zichtbaar te maken in een wereld van elk voor zich: de vrede *die God zijn kinderen doet toestromen als een rivier*; opdat mensen van goede wil tot inkeer komen; en God gaan zoeken. Dit is wat de profeet ziet gebeuren (1ste lezing): *De heerlijkheid van de heidenen komt tot u als een overvolle beek*.

Deze beek is nu goeddeels opgedroogd. Nog een klein stroompje nieuwe christenen komt de kerk binnen, als een teken dat de dag van Christus niet ver meer is. Tot die tijd heerst Satan met zijn leger van gevallen engelen in de harten van hen die alleen zichzelf maar kennen. In hun jacht naar eer van anderen, naar bezit en vermaak, hebben zij geen oog voor de schade die zij aanrichten op kleine en grote schaal. Honger en oorlog en wereldwijde verwoesting van de schepping: het zal niet altijd zo doorgaan. De slachtoffers hiervan hoeven er niet aan te twifelen dat de Heer van de schepping hun gebeden hoort. Als zij vasthouden aan hun geloof in een liefdevolle, goede God hoeven zij geen schorpioenen te vrezen. Het kwaad kan wel het lichaam schade toebrengen, maar hun hart niet binnenkomen. Zij worden bewaard tot de dag van het oordeel, zoals de psalm van deze zondag het leert: *Hij baant zijn volk een weg door de zee* (deze chaotische wereld); *ook de rivier* (de dood) *laat hen passeren*.

1) Mt 9,36 2) ps 65,12v 3) Lev 23,10 4) 1Kor 15,20 5) Lev 23,17 6) Deut 26,2 7) hand 2,41
8) Joh 5,24 9) openb 14,15 10) openb 14,18 11) Joh 14,6 13) gen 19,24 14) Mt 24,31
15) Mt 13,22

psalm 66

- L Heel de aarde, juich voor de HEER, bezing de grootheid van zijn naam
 A Breng Hem de eer die Hem toekomt: ontzagwekkend is uw werk!
 L Ook uw vijanden moeten U erkennen om uw grootheid en uw macht.
 A Laat allen U aanbidden; en zingen, tot eer van uw naam.
 L Zie toch hoe Hij handelt op aarde:
 ontzagwekkend is zijn werk voor de mensen.
 A Hij baant voor zijn volk een weg door de zee;
 ook de rivier laat hen passeren.
 L Daarom verheugen wij ons in God;
 zijn almacht doet Hem heersen voor eeuwig.
 A Zijn ogen gaan over de aarde;
 besef dit toch, en tracht niet jezelf te verheffen!
- L Jullie allen die leven in eerbied voor God:
 hoor hoe de HEER mij verhief.
 A Ik had Hem nog niet aangeroepen, of zijn lied kwam mij in de mond.
 L Zou Hij geluisterd hebben, als er onrecht in mij school?
 Mijn God: Hij luistert werkelijk naar mij!
 A Eer aan God, die mijn gebed niet afgewezen heeft;
 Hij heeft mij zijn liefde niet onthouden.

geloovenbelevan.nl > psalmen en gebeden

geef dank aan God (ps 66)

*Geef dank aan God, bezing zijn naam, zijn werk wekt diep ontzag.
 Nabij is Hij, met ons begaan, Hij leidt ons door de nacht.
 Wij juichen, groot is God de Heer, Hij is ons toegewend.
 Hij ziet wie zoekt zijn eigen eer, weet wel dat Hij je kent!*

*Geef dank aan God met luide stem, dat ieder het verstaat:
 er is geen redding buiten Hem, die aan je zijde gaat.
 Hij die de ziel tot aanschijn roept, en nimmer van je wijkt:
 Hij kent je weg, Hij staat niet toe, dat wie Hem dient bezwijkt.*

*De Heer beproeft al wie Hem zoekt, als zilver in het vuur.
 Zij slaan zijn volk, Hij staat het toe, wij vinden rust noch duur.
 Door mensen, in hun overmoed, vervolgd en onderdrukt:
 U troost ons met uw eeuwig goed. Hoe zacht is nu ons juk!*

*Nu rijst mijn lied als wierook op: mijn offer, hem beloofd.
 Ik dank en eer de lieve God met daden van geloof.
 Verheug u, die de Heer vereert: Hij vond geen kwaad bij mij.
 Hij hoorde mij en boog zich neer, mijn God, Hij maakt mij vrij!*

geloovenbelevan.nl > al mijn verlangen, lied nr 45

* * *

zondag 15 (C)

1ste lezing: deut 30,10-14
 psalm 69 zie beneden
 2de lezing: Kol 1,15-20
 evangelie: Lc 10,25-37

Wie is mijn naaste?

Het grote gebod luidt: *Je moet God met hart en ziel en met alle kracht liefhebben; en de naaste als jezelf¹. De mens zonder liefde verkeert in het gebied van de dood².* De schriftgeleerde die Jezus op de proef stelt met de vraag: *Wie is mijn naaste?* wordt met de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan gewezen op zijn eigen zorgelijke toestand. Hij dacht bij naastenliefde aan goede werken. Voor christenen geldt veel meer nog dan dat. Jezus leert hun de totale zelfverloochening, die alle eigenbelang doet vergeten. Hij verheft zijn volgelingen tot een nieuw leven, waarin de zelfzucht met hem is gekruisigd. Met Christus verbonden geven zij zich geheel, met volledig voorbijzien van zichzelf. Het nieuwe leven heeft alleen met hem van doen. Zonder dit geloof blijft de liefde beperkt.

De beantwoording van de vraag: *Wie is mijn naaste?* vraagt meer dan alleen studeerkamer kennis. In de gelijkenis wordt de schriftgeleerde zelf tot onderwerp gemaakt. Een veelgehoorde conclusie hieruit is deze, dat ieder moet omzien naar de naaste; en hiervoor de eigen besognes zo nodig even moet vergeten. Dit is op zichzelf wel waar, maar het is ook een open deur: voor zo'n uitleg is geen predikant nodig, en ook geen Bijbel: het was al bekend. Zeker voor gelovigen is het probleem niet de onbekendheid met de eis van naastenliefde; maar wel dat dit in de praktijk van het dagelijks leven vaak maar half lukt - of helemaal niet. Keer op keer blijkt het hemd toch weer nader te zijn dan de rok; en blijft wat met de mond wordt beleden steken in goede bedoelingen. *Eerst ik, en dan de naaste: deze realiteit is mij te sterk, hoe kom ik hier uit?* vroeg Paulus zich vertwijfeld af; om in één adem met het antwoord te komen: *God zij dank door Jezus, mijn Heer!*³ Dit is het evangelie dat verkondigd wordt in het verhaal van de barmhartige Samaritaan.

Het is ontroerend te zien hoe Jezus - met een onzuivere bedoeling bevraagd - de bijbelgeleerde de weg wijst met een gelijkenis, waarover deze niet gauw uitgedacht zal raken: Die Samaritaan, behorend tot een bevolkingsgroep die niet zuiver in de joodse leer was, wordt hier als voorbeeld gesteld. Zonder een spoor van verwijt wijst Jezus hem de weg van inkeer met een verhaal dat allen die het horen bijblijft en tot nadenken stemt.

De man ligt gewond langs de kant van de weg. Dan nadert een priester, waarschijnlijk op weg naar een plaats van samenkomst. Die zal hem wel helpen. Nee dus, evenmin als een leviet, een helper bij de samenkomsten. Zij hebben hun verplichtingen elders;

en ze kunnen toch niet te laat komen? Daarom doen ze of hem niet zien, die te zwak is om te roepen, of misschien ook wel buiten bewustzijn. Gelukkig is er dan die derde voorbijganger. De priester en zijn assistent zouden op deze Samaritaan waarschijnlijk neerkijken als iemand die de Bijbel niet naleeft en de traditie niet volgens voorschrift onderhoudt. Zijn godsdienst was een mengelmoes van allerlei overlevering. In het evangelie echter wordt hij aan heel de geloofsgemeenschap ten voorbeeld gesteld.

Zouden priesters en dominees, katholieken en protestanten, het leuk vinden als een moslim hun tot voorbeeld werd gesteld? Toch gebeurt hier iets soortgelijks. In de Samaritaan is Jezus te herkennen, en allen die hem toebehoren. De herberg waar het slachtoffer wordt ondergebracht is de kerk van Christus, waar gewonde en wanhopige mensen een toevlucht zoeken; en liefdevol worden opgenomen. Zoals Jezus zijn lichaam heeft gegeven in bewogenheid met een wereld in nood, zo bieden allen die hem toebehoren zich aan, om hun medemensen troost te bieden.

Het is niet weinig, wat die Samaritaan onderneemt. Ook hij is naar een bepaalde bestemming onderweg. Maar met voorbijzien van zijn agenda offert hij niet alleen zijn tijd op, maar geeft hij - zonder enige garantie het terug te krijgen - het geld dat hij bij zich heeft voor het onderhoud van de gewonde, met de belofte het eventuele tekort bij zijn terugkomst te betalen. Vanzelfsprekend gaat de herbergier - de pastor van de kerk - hiermee akkoord, hoopvol uitziende naar de terugkomst van deze liefdevolle reiziger: Christus

De beroofde reiziger tenslotte: wie stelt hij voor? De theoloog die vroeg: *Wie is mijn naaste?* krijgt van Jezus de wedervraag: *Wie van de drie voorbijgangers is de naaste van de beroofde man?* De vraagsteller krijgt de vermaning: Ga dan heen, en doe jij hetzelfde als die Samaritaan heeft gedaan. Als hij in gedachten naar huis gaat, dringt het langzaam tot hem door wat er van hem wordt gevraagd; en komt hij tot de pijnlijke erkenning: Ik, die met mijn geleerdheid en vroomheid zo hoog te paard zat, dat ik Jezus, de nederigheid en zachtmoedigheid zelve, op de proef dacht te stellen: ik wordt hier opgeroepen mijzelf te geven aan de armen en verdrukten in de samenleving, aan mensen die nergens uitkomst zien en door allen worden voorbijgelopen⁴. Hij zal zich verwonderen over Jezus' antwoord, dat getuigt van een Geest, die hem tot dusverre onbekend was. Er wordt van hem gevraagd te handelen zoals hijzelf graag behandeld zou willen worden als hij in nood gezeten was.

Als deze vertegenwoordiger van de godsdienst van goede wil is, en niet alleen bedacht op zijn eigen positie, zal hij beseffen dat hier inderdaad de hoofdsom wordt gegeven van de wet, die hij zo goed dacht te kennen en naar de letter dacht uit te voeren. De wet, die niet alleen vraagt God met hart en ziel, met heel het verstand en uit alle kracht lief te hebben, maar ook de naaste als jezelf. Want wie zal durven volhouden God lief te hebben, als hij of zij zich niet bekommert om diens geliefde schepselen in nood?

Mocht deze theoloog Jezus' woorden ter harte nemen en de goede God gaan dienen in zijn medemensen, en mocht hij zich hier werkelijk uit alle macht voor inzetten, dan zal hij dagelijks in gewetensnood komen; en voor de keuze komen te staan: Wie zet ik voorop, mijzelf of die ander? Dit is het wat Jezus zijn leerlingen voorhoudt: *Wie mijn leerling wil zijn, moet zichzelf verloochenen*⁵. En mocht hij - zoals van gelovige mensen mag worden verwacht - aan het einde van elke dag nagaan of hij hier wel naar heeft gehandeld dan zal hij moeten bekennen zichzelf toch weer voorop te hebben gesteld; want wie kan zich op eigen kracht verheffen boven eerezucht en eigenliefde? De wetgeleerde en al Jezus' leerlingen moeten opnieuw op weg worden gezet, om daarna ook zelf te kunnen handelen in de geest van hun zachtmoedige Redder. Dit is het, waar de kerk van Christus haar leden in woord en sacrament voor wil toerusten.

Hoe gaat dit verhaal verder? Wellicht dat die wetgeleerde zich uiteindelijk, getooid met het nieuwe sieraad van nederigheid, bij Jezus' leerlingen voegt. Zijn doopsel betekent genezing van de wonden die de vijand met zijn gezellen aan hem en aan heel de mensheid heeft toegebracht. In dankbaarheid de weg naar het leven te hebben gevonden, zal hij op deze weg voortgaan, niet op eigen kracht en naar eigen inzicht, maar gesterkt en geleid door de Geest van Christus; en zo in staat gesteld worden te doen zoals die Samaritaan, die zichzelf heeft verloochend om een gewonde medemens te redden. Gelijk die Joodse man, *die uit zijn voorraad oude en nieuwe dingen tevoorschijn brengt*⁶, gaat hij op weg om zijn om zijn geleerdheid in dienst te stellen van de verbreiding van het evangelie van Jezus, God met ons. *Laten engelen en mensen Hem vereren, want God verlost zijn volk en herbouwt hun stad als een eeuwig bezit* (psalm van deze zondag).

1) deut 6,4vv; Lev 19,18; Mt 22,37 2) 1Joh 3,14 3) Rom 7,15 4) Mt 11,29 5) Lc 9,23 6) Mt 13,52

psalm 69

- L Antwoord mij God, in uw grenzeloze liefde;
wees mij tot redding in uw trouw.
- A Al voel ik mij ellendig en leeg:
op U blijf ik vertrouwen.
- L Ik wil zingen voor mijn God;
en Hem mijn dank betuigen.
- A Dat behaagt Hem meer dan alle voorgeschreven offers;
de oprechten verheugen zich als zij dit zien.
- L Vat moed, als je uitziet naar de Heer:
Hij hoort het zuchten van de armen en vergeet de gevangenen niet.
- A Laten engelen en mensen Hem vereren;
want God verlost zijn volk en herbouwt hun stad als een eeuwig bezit.

gelovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

* * *

zondag 16 (C)

1ste lezing: gen 18, 1-10a
 psalm 15 zie beneden
 2de lezing: Kol 1,24-28
 evangelie: Lc 10,38-42

Maria heeft het beste deel gekozen.

In de populaire opvatting staat Martha model voor het werktje en Maria voor de beschouwende levenswijze. "Ik ben meer een Martha", kan iemand verklaren; waarop de gangbare bevestiging volgt: "Maak je geen zorgen, Martha's moeten er ook zijn". Deze uitleg doet geen recht aan het evangelie. Van nature zijn we allemaal Martha's, die gemakkelijker werken dan bidden. De tekst beschrijft niet de tegenstelling tussen twee soorten mensen; maar wil de noodzaak naar voren brengen van gebed en beschouwing. Het evangelie van vandaag benadrukt de volgorde van devotie en dienstbetoon, aanschouwing en actie; of - zoals het gezegde luidt - *ora et labora*, bid en werk.

Jezus houdt het zijn leerlingen voor: *Zonder mij kun je niets doen*¹. Dit wordt duidelijk in het gedrag van Martha, die zich uitslooft het grote gezelschap te bedienen. Ze vergeet hem, om wie het allemaal begonnen is, ze verliest haar vrede en begint zich te ergeren aan haar zuster die zich van de drukte niets aan schijnt te trekken. Wat zou er gebeurd zijn, als Martha hetzelfde had gedaan als Maria; en was gaan zitten om naar Jezus te luisteren? Waarschijnlijk hadden ook de overige aanwezigen - in plaats van Martha's verfrissingen te gebruiken - hun aandacht gericht op hem, door wie Maria alles om zich heen vergat. Hier nodigt Jezus zijn leerlingen voortdurend toe uit; maar evenals Martha zijn christenen te druk met duizend andere dingen; en gaan zij er maar heel moeilijk toe over zich terug te trekken en met hem te spreken: God-met-ons. Waarom kost dit zoveel moeite? Omdat we Hem niet zien.

Kunstenaars hebben God meestal afgebeeld als een oude man met een baard. Daar namen ze dan een model voor; maar of dat model leek op God? Is God dan een man of een vrouw? En kan een geestelijk wezen worden afgebeeld? Als dat niet kan, wie is Hij dan? Mozes, die verlangde Hem te zien, kreeg ten antwoord: *Je zult mijn aangezicht niet kunnen zien; want geen mens kan mij zien en leven*². De afstand is te groot: de enormiteit van de zonde staat tussen de mens en zijn God. Alle grote figuren uit het Oude Testament, de aartsvaders en de profeten: zij moesten het doen met hun geloof in de goedheid van God, die hun een *Redder* had beloofd (Hebreeuws *Jesjoeach*, Grieks *Jezus*). Op hem kunnen de kunstenaars zich uitleven.

Op de plaatjes van vroeger stond Jezus afgebeeld als een iets boven de anderen uitstekende en in het wit geklede figuur, als zwevend, met lange haren en een smal, bleek en ernstig gezicht met een baard. Ook hier weer de vermeende buitenkant; want hoe

zag hij er uit? Wat zag Maria dan? Wat hoorde zij, wat beleefde zij in hem? Hij, voor wie elk dorp een kerkgebouw heeft waar hij wordt aanbeden en vereerd: hij is in Bethanië de woning van de twee zusters en Lazarus binnengegaan. Maria zag de goedheid van de almachtige God in een menselijk persoon, nederig en zachtmoedig. Zij hoorde van haar gast woorden van genade, die haar de rest van haar leven bij zouden blijven; en voelde zich in zijn gezelschap op een wonderlijke manier als in de hemel opgenomen. Wie zou er niet in haar plaats willen zitten om God zelf te zien en te horen spreken?

Heel de Schrift getuigt van dit wonder, waar niemand ooit over uitgedacht kan raken: *de menswording van God*. De eerste lezing vertelt van mysterieuze bezoekers, die Abraham en Sara op hun oude dag de geboorte van een nakomeling aankondigen: van Izaäk, de vader van Jakob, die Israël wordt genoemd: de voorvader van koning David, in wiens nageslacht de koning van de Joden, de *zoon van David* geboren zal worden. Vandaag is hij in Bethanië te gast in het huis van Martha en Maria. Maria zat oog in oog met de vervulling van de belofte aan haar volk. Zij zag de mens geworden God. Hiertoe heeft God zijn volk apart gesteld: om de komst voor te bereiden van hem, die niet alleen de gelovigen van Israël, maar allen ter wereld die verlangen naar een goed en onzelfzuchtig leven te verlossen uit de macht van het kwaad.

Maria is het toonbeeld van de *aanschouwing* (contemplatie). Niet alleen tijdens Jezus' driejarige rondgang door Israël, maar in alle tijden en plaatsen is het mogelijk: niet om hem uiterlijk te zien, maar wel om hem innerlijk te aanschouwen. Dit bedoelt Paulus als hij aan de christenen van Kolosse (1ste lezing) schrijft over *Christus in u*. Wie deze weg van Maria gaat, en iets van zijn aanwezigheid mag beleven, gaat beseffen in alle eenvoud deel te hebben gekregen aan het eeuwige. Deze liefdevolle goedheid kan immers onmogelijk ooit niet-geweest zijn, noch kan er een tijd komen dat zij er niet meer is: er kan begin noch einde aan zijn! Daarom is het terecht Jezus te aanbidden als JAHWEH, hetgeen betekent IK BEN³. Hij doet zich kennen: niet in de eerste plaats door veel studie, maar door allen die hem ijverig zoeken in gebed⁴; en hun leven hierbij laten aansluiten. Ora et labora, bid en werk: eerst Maria, die het beste deel heeft gekozen, en dan Martha.

Niet altijd wordt de aanwezigheid van Christus zo duidelijk ervaren. Veel heiligen hebben lange periodes van geestelijke dorheid gekend, en soms zelfs tegenzin tot het gebed. Toch haakten zij niet af, maar volhardden zij op de ingeslagen weg, in de vaste overtuiging dat God hun moeite kende. *Ik verkeerde in duisternis, met niets dan mijn geloof*⁵, schrijft Johannes van het Kruis. De goede God heeft hem zo zwaar beproefd, opdat zijn toevlucht tot het gebed een voorbeeld zou worden voor allen die God zoeken. Hij verbergt zich soms, om het geloof van zijn kinderen tot volwassenheid te voeren. David zegt: *Het ging mij goed en ik dacht: Wat kan mij gebeuren? God, uw goedheid hield mij vast; maar toen U zich verborg, toen was ik nergens meer!*⁶

In heel het psalmboek wordt duidelijk dat gelovigen niet zonder volhardend gebed tot vertrouwelijke omgang met God kunnen komen⁷. Zelfs als zij zich het vuur uit de sloffen lopen voor goede doelen, maar hierbij niet de rust nemen voor gebed, zullen christenen nooit de overgave van Maria bereiken. Het is misschien niet doenlijk - zoals in de beschouwende kloosterordes gebeurt - het psalmwoord na te leven: *Zeven keer per dag kom ik U danken*⁸. Maar twee keer per dag - 's morgens en aan het einde van de avond - is toch wel het minste. Een boek met psalmen en gebeden kan hierbij heel goede diensten bewijzen⁹.

Gesterkt door het geloof staan Gods kinderen op om aan het werk te gaan, niet langer voor zichzelf, maar in dienst van hem die zich heeft overgegeven om allen die hem liefhebben deel te geven aan Gods eigen wezen. Zij werken niet uit plicht, zoals Martha, zij oordelen niet over wat anderen doen, maar stellen zich onder het oordeel van hun Geliefde, om hem te behagen. In liefde voor alle mensen verdragen zij alles van anderen, om hun de ogen te openen voor het beste deel dat Maria heeft gekozen. Wie zó de levensweg wil gaan, zal in eeuwigheid worden bevestigd (psalm van deze zondag).

1) Joh 15,5 2) ex 33,20 3) ex 3,14 4) Mt 5,3 5) gelovenbeleven.nl > *de ogen van de ziel*, Johannes van het Kruis nr 4
6) ps 30,7v 7) gelovenbeleven.nl > *ik geloof*, deel VI hst 5 8) ps 119,164 9) gelovenbeleven.nl > *psalmen & gebeden*

psalm 15

- L HEER, wie mag er wonen in uw huis,
wie mag er verblijven op uw heilige berg?
- A Zij die voorbeeldig leven en doen wat goed is,
met hart en ziel de waarheid toegedaan;
- L die niet alles zeggen wat hun voor de mond komt,
niet lasteren en de naaste niet neerhalen;
- A die onwaardige mensen uit de weg gaan,
en beminnen wie God willen dienen;
- L die gedane beloftes gestand doen,
al komt het hen nóg zo slecht uit;
- A die niet geven om er beter van te worden,
noch uit eigenbelang een ander schaden.
- L Wie zó de levensweg wil gaan,
zal in eeuwigheid worden bevestigd.

gelovenbeleven.nl > *psalmen & gebeden*

mijn Heer wie mag verkeren (ps 15)

*mijn Heer wie mag verkeren in uw gewijde plaats?
Al wie de weg des Heren met hart en ziel begaat,
ál wie zijn woorden wegen, van U niet wijken wil;
en die geen kwaad zal spreken, maar goed doet en zwijgt stil.*

*Mijn Heer wie mag verkeren op uw gewijde grond?
Al wie zich zal verweren tegen de leugenmond,
op wie je kunt vertrouwen, als op een echte vriend.
Gemeenschap zal hij bouwen, met ieder die U dient.*

*Mijn Heer wie mag verkeren bij U te allen tijd?
Al wie de wet des Heren in woord en daad belijdt.
Wie zo met U zal leven, de waarheid toegedaan,
staat in uw hand geschreven, zal bij U binnengaan.*

gelovenbelevens.nl > al mijn verlangen, lied nr 116

* * *

zondag 17 (C)

1ste lezing: gen 18,20-32
psalm 138 zie beneden
2de lezing: Kol 2,12-14
evangelie: Lc 11, 1-13

Heer, leer ons bidden.

Veel kerkgangers zullen buiten de gebeden tijdens de zondagsviering niet veel meer bidden dan *wees gegroet* of *onze Vader* bij de maaltijden. Het gebed is iets dat geleerd moet worden: niet alleen de woorden, maar ook het handhaven van vaste tijden hiervoor. De psalmen worden nauwelijks nog gebeden. Zelfs in de kerken wordt op zondagmorgen het psalmgebed vaak overgeslagen. De vertrouwelijke omgang met God, die zo kenmerkend is voor de christenen van de eerste eeuwen van de kerk, ontbreekt. Dit wreekt zich dit in ongeïnspireerde vieringen, die door jongere mensen als saai worden beleefd. De vaste gebeden, zoals het onze Vader en de geloofsbelijdenis, worden zó snel gezegd dat de aanwezigen nauwelijks kunnen beseffen wat zij bidden; en dat is toch niet gering. De voorbede heeft vaak een plichtmatig karakter en wordt zonder veel overtuiging voorgedragen. Wie zou, op audiëntie bij de minister, zijn verzoek zo ongeïnteresseerd voor hem afraffelen? Of welke zakenman zou zo onverschillig zijn product aanwijzen?

Zo gaat van de viering weinig uit. Ook de rituelen zijn aan slijtage onderhevig. Als 't altaar, vanwaar de priester het eucharistisch gebed van de gemeenschap opzendt, wordt bewierookt, dan is dit een zinvol ritueel: zoals de wierook opstijgt, zo gaan de gebeden van de gelovigen omhoog naar God. Maar als de celebranten elkaar bewieroken is de betekenis weer zoek en is het ritueel niet meer dan een versiering van de mis, overgeleverd uit vroeger tijden. De wierook maakt zichtbaar waartoe de kerkganger zich moeten zetten: meebidden, in het vaste vertrouwen dat hun gebeden opgaan naar God; en dat Hij werkelijk naar hen luistert. Als de aandacht niet ten volle op Hem is gericht, zou hun gebed Hem dan bereiken?

Als de voorbede meer is dan een aantal algemeenheden, en aansluit bij de actualiteit in de wereld en de eigen gemeenschap; als dus het gevoel van noodzaak heerst, zullen de kerkgangers meebidden; en niet passief toeluisteren. Dit geldt ook voor de misintenties. Als tijdens de uitvaartdienst verklaard wordt: "Moeder is in de hemel", waarom zou er dan voor haar gebeden moeten worden? Als niet duidelijk is hoe heilzaam het gebed voor de overledenen is, zal de gemeenschap hier niet uit overtuiging aan deelnemen; en zullen de intenties God niet bereiken. Als deze verbinding met Hem niet tot stand komt: ja, dan wordt een viering met recht als saai ervaren. Hoe zullen de aanwezigen dan hun roeping verstaan *een geur van Christus*² te zijn?

Dit geldt ook voor het *onze Vader*, dat Jezus zijn volgelingen leerde. De inhoud hiervan is van zoveel gewicht, dat het niet gedachteloos mag worden gezegd. De gelovigen richten zich tot God, die zij *Vader* mogen noemen. Hij wil voor zijn kinderen niet hoog en ver zijn. Hij is zeer nabij. *Als wij elkaar liefhebben, woont God in ons, en is de liefde in ons volmaakt geworden*³, leert de evangelist. Worden de woorden eensgezind en met aandrang opgezonden, dan zal Hij zeker luisteren als de gelovigen bidden: *Uw naam worde geheiligd, uw Rijk kome, uw wil geschiede*.

Het is niet gering wat hier wordt gezegd. In dit eerste deel van het gebed bieden christenen zichzelf aan, om het werk te doen waartoe de kerk van Christus geroepen is. Zij spreken het verlangen uit, dat God in alle leden van de gemeenschap zichtbaar en verstaanbaar wordt gemaakt; dat zijn Rijk door hun spreken en zwijgen, hun doen en laten mag worden verbreid; en dat zij de wil van God niet door zelfzucht en eigenzinnigheid zullen weerstreven, maar als hemelburgers⁴ in zijn dienst zullen leven. Zij vragen een leven te mogen leiden in de onschuld die Jezus zijn volk heeft hergeven, zoals God het bij de aanvang heeft bedoeld. Hoe zouden zij anders zijn wil kunnen verstaan? Wie met deze intentie bidt, zal zeker worden verhoord.

Bindt Jezus vandaag zijn leerlingen niet op 't hart: *Vraag, en je zult gegeven worden*? Veel christenen zullen misschien denken dat dit voor hen niet opgaat. Dat komt omdat zij niet gewend zijn te bidden: *Uw wil geschiede*. Zouden zij in het dagelijks leven in al hun handel en wandel trachten God te behagen, en zijn hulp hierbij inroepen, dan zouden zij bemerken hoe Hij hun hier voortdurend in steunt. Zo groeit het besef van zijn nabijheid; maakt de twijfel over zijn betrokkenheid bij ieders leven plaats voor geloof: Ik ben op weg met Hem, en naar het eeuwige leven bij Hem! Wat zou ik meer nog wensen?

Misschien zal iemand nog denken: "Ik zou wensen dat het mijn kinderen, mijn ouders, mijn partner goed gaat". God hoort dit gebed, als het met aandrang en in geloof wordt opgezonden. Hij spreekt tot de harten, maar Hij kan niemand dwingen. Hij maakt gelovige mensen vertrouwd met hun roeping de mensen de ogen te openen, door Hem in hun levenswijze zichtbaar te maken en voor heel hun omgeving tot een zegen te zijn.

Hij leert hun alles te vergeten; en in het besef van zijn aanwezigheid met volle overgave tot Hem te bidden en Hem te danken, zoals de Schrift leert: *Ik houd van God, Hij hoort mijn stem, mijn smeken; ja, Hij luistert werkelijk naar mij!*⁵

De abdis Teresa van Avila hield haar kloosterzusters voor dat het beter is te zwijgen dan gedachteloos gebeden op te zeggen. Als iemand bij de burgemeester komt met een belangrijk verzoek, maar hier niet volledig achterstaat; als hij zijn woorden gedachteloos voor zich uit prevelt en ondertussen uit 't raam kijkt: zou de burgervader dan luisteren? *Als mijn gedachten afdwalen, als mijn mond de woorden spreekt maar mijn aandacht bij iets anders is, verzwakt mijn gebed en verstaat U mij niet.* Dit zegt Charles de Foucauld. De verzoeking van gedachteloos bidden is ook deze heilige niet vreemd; en hij voegt eraan toe: *Toch verwerpt U mij niet; als ik U ontrouw ben blijft U mij trouw, U blijft naar mij uitzien*⁶.

In het tweede deel van het onze Vader belijden christenen hun natuurlijke onmacht; en bidden zij dat Hij hen door zijn Geest zal toerusten tot de opdracht als zijn kinderen te leven temidden van een wereld van elk voor zich. *Geef ons heden ons dagelijks brood.* Het gaat hier niet alleen om de dagelijkse kost voor het eigen lichaam. De gemeenschap richt zich tot onze Vader, die de wereld niet geschapen heeft om de één honger te laten lijden, terwijl anderen in overdaad leven. Er wordt ook niet alleen gebeden om versterking van het lichaam, maar ook om geestelijk voedsel, teneinde te kunnen volharden in het geloof. De wereld heeft krachtige gelovigen nodig, die op kunnen treden zonder angst voor het oordeel van anderen. Zomin als een vader en een moeder hun kind *stenen voor brood* zullen geven⁷, zal God zijn Geest weigeren aan wie Hem vragen. Zonder Hem blijft het werk van zijn volk vruchteloos⁸.

Vergeef ons onze schuld, zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren. Hoe kunnen gelovigen ooit iets van de hemel op de aarde zichtbaar maken, als zij door zonde zijn besmet? Hoe kan God hen vrij van schuld maken, als zij zelf niet bereid zijn vergeving te schenken aan wie hun daarom vragen? Hetgeen God zijn kinderen heeft kwijtgescholden, staat in geen enkele verhouding tot wat zij anderen moeten vergeven. Jezus vertelt hierover een gelijkenis, waarin een dienaar van de koning op zijn smeekbede 10.000 pond wordt kwijtgescholden. Eenmaal buiten is hij dit snel vergeten; en weigert hij een ander 100 pond kwijt te schelden⁹.

En breng ons niet in beproeving. Wees ons nabij, opdat we ons niet in situaties zullen begeven waar de verzoeking te machtig zou worden. Het is beter de computer weg te doen, dan steeds te bezwijken voor de verleiding pornofilms te bekijken. Wie het bier moeilijk kan laten staan, gaat niet binnen waar dit geschonken wordt. Wie vlug en actief van geest is, en snel geërgerd door trage mensen, zal voortdurend bidden om de Geest van liefde die voor ongeduld behoedt. Wie geneigd is teveel te eten en te snoepen, volhardt in het gebed om matigheid, tot de kwaal onder controle is.

De gelijkenis van de onrechtvaardige rechter versterkt het geloof dat God luistert en het gebed verhoort. Die rechter gaf na herhaald aandringen gehoor aan het verzoek van een vrouw om haar recht te doen. *Zou God dan geen recht doen aan zijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen, en naar wie Hij genadig luistert?*¹¹ Allen die zo met volle aandacht en met het hart bij God het Onze Vader bidden, mogen zich opgenomen weten in de wereldwijde familie van gelovigen: van broers en zusters die zich tot dezelfde Vader richten; en verlangen met Hem te leven. Hij zal hen onderrichten door zijn Geest; en hun op de bestemde tijd zijn aanwezigheid doen beleven. Hij wil hun zijn vreugde schenken, die verheugd doet uitroepen: *Abba, Vader!*¹² Werkelijk, Hij maakt alle dingen nieuw. Uw liefdevolle goedheid is eeuwig; laat het werk van uw handen niet varen (psalm van deze zondag).

1) gelovenbeleven.nl > *gebedenboekje* 2) openb 5,8 2Kor 2,15 3) 1Joh 4,12 4) Fil 3,20 5) ps 116,2
 6) gelovenbeleven.nl > *teksten van heiligen*, Ch de Foucauld, nr 2 6) 2Tim 2,13 7) Lc 11,11
 8) Joh 15,5 9) Mt 18,23 10) Lc 18,2 11) Lc 18,7 12) Gal 4,6

psalm 138

- L God, ik wil U danken met heel mijn hart,
 in de gemeenschap van de heiligen zingen voor U.
- A Ik buig mij neer in uw heilige woning,
 om U te danken voor uw goedheid en uw trouw.
- L U hebt, omwille van uw naam,
 uw belofte heerlijk vervuld.
- A Ik had nog niet geroepen, of U antwoordde mij;
 U hebt mij versterkt met kracht in mijn ziel.
- L Hoog en verheven is de HEER,
 naar kleinen en geringen ziet Hij om.
- A Hij houdt zich ver van hen,
 die zichzelf in de hoogte steken.
- L De HEER zal mij altijd blijven beschermen;
 zijn rechterhand zal mij uitkomst brengen.
- A Uw liefdevolle goedheid is eeuwig;
 laat het werk van uw handen niet varen.

* * *

zondag 18 (C)

1ste lezing: pred 1,2. 2,21-23
 psalm 95 zie beneden
 2de lezing: Kol 3,1-5.9-11
 evangelie: Lc 12, 13-21

Zin op het hemelse, niet op het aardse.

De tweede lezing van deze zondag is een degelijk stuk catechese, dat niet voor niets op het leesrooster staat. In oudere kerken is nog te zien dat er een aparte lezenaar was, van waaruit gelezen werd uit de brieven van de apostelen, die volgen op de vier evangelieën en het boek handelingen. Maar waar die lector ook staat: de inhoud van die brieven is onmisbaar voor een goed verstaan van de allesoverheersende betekenis van menswording en verrijzenis voor het dagelijks leven van christenen, en voor een vitale gemeenschap. De brieven zijn - met enige uitleg - niet te moeilijk voor de kerkgangers, zoals men soms wel zegt. Zouden de mensen van nu soms minder intelligent zijn dan 2000 jaar geleden?

Je bent gestorven en je leven is nu met Christus verborgen in God, schrijft Paulus aan de christenen van Kolosse. Je wordt er jaloers van: zo grondig als in oude tijden volwassen doopleerlingen werden voorbereid op hun opname in de kerk! De tekst lijkt wel moeilijk; maar is ook vanzelfsprekend. Als Jezus, God-met-ons, in liefde voor alle mensen zijn leven gegeven heeft, zou ik daar dan geen baat hebben? Zeker wel, en niet zo weinig ook! Het doopsel betekent immers niet alleen een sterven met hem, maar ook het delen in zijn verrijzenis. De *oude mens*, zoals Paulus het noemt, heeft afgedaan¹; en hij schrijft: *Mijn leven heeft nu alleen nog maar met Christus van doen*². De gelovigen worden opgeroepen voortaan hun hulp van God te verwachten; en - geleid door de Geest van Christus - hun leven te vernieuwen door radicaal een eind te maken aan de begeerte, en aan de hebzucht *die gelijk staat aan afgoderij*³.

Zin op het hemelse, en niet op het aardse. In de eerste eeuwen van de kerk werd er op de goede manier over rijkdom gedacht. Jezus had al verklaard: *Je kunt geen twee heren dienen*⁴. Wie meer verzamelt dan nodig is, zal met het hart zijn bij vergankelijke dingen, en niet bij God. Als *de oude mens, die te gronde gaat door zijn bedrieglijke begeerte*⁵, blijft heersen, is er geen ruimte voor de Geest van God, die christenen God doet kennen. Wie genoeg bijeen hebben gebracht om te gaan rentenieren, zijn misschien rijk in de ogen van de omgeving, maar arm voor God. *Ijdelheid* noemt de prediker het; en *najagen van wind*. Daar zitten ze dan met hun welvaart; en wat doen zij met het gevoel van leegte? Ook voor rijken gaat de tijd snel voorbij; en dan? Steeds weer andere afleiding en vertier, eten en drinken, reizen en allerlei moois, en dan? Bij het ouder worden gaat de tijd steeds sneller, zoals het afwikkelen van een weversspoel. Gelukkig de mens, die zich hierop voorbereid heeft!

De man die vraagt te bemiddelen bij de verdeling van een erfenis⁶, zal misschien het recht aan zijn zijde hebben; maar vindt bij Jezus, die meer is dan een aardse rechter, geen gehoor. In beslag genomen door een conflict over vergankelijk bezit, ontgaat hem de eeuwige goedheid, die in de persoon van Jezus vóór hem staat⁷. Of misschien ervaart hij er wel iets van, maar wordt het zaad verstikt, omdat de vete met zijn broer hem beheerst⁸. Zo vergaat het ook veel mensen in de kerk. Zij denken er niet aan afstand te nemen van velerlei zaken, waar op zich misschien geen kwaad in steekt⁹, maar die wel hun aandacht afleiden van het evangelie, waarin veel dingen andersom zijn dan men in de wereld gewend is. Als hun onrecht overkomt gaan zij de weg van de wereld; en vechten voor hun recht, de Heer vergetend, die zijn kerk leert door de Geest: *Waarom lijdt je niet liever onrecht?*¹⁰.

Gelukkig de mensen met een goede geestelijke basis, die - anders dan de rijke met zijn volle schuren - gehoor geven aan de stem van de Schepper. Hij spreekt tot het geweten: *Mijn leer is begeerlijker dan goud*¹¹. Gezegend zijn zij, die zodoende tijdens dit bestaan de goedheid van God mogen ervaren! Zij laten zich niet verblinden door al het moois in de wereld. Als het einde in zicht komt zien zij met schrik hoe het de rijken aan steun ontbreekt; hoe zij hun hoop uitsluitend op dit leven stellen; en met allerlei therapieën het leven rekken.

Christenen streven niet naar bezit; maar nemen de heiligen als voorbeelden¹², die Jezus' woord ter harte hebben genomen: *Zalig de armen*¹³. De Vlaming Damiaan de Veuster heeft alles achtergelaten om te gaan delen in de ellendige omstandigheden van de melaatsen in hun verbanningsoord op het eilandje Molokai (Hawai), tot hij zelf aan deze ziekte (lepra) stierf¹⁴. In hem ontmoeten gelovige mensen een rijkdom, die al het andere doet verbleken. Bij de dood van de heilige zwerver Jozef Labre realiseerden de mensen zich dat een man van God onder hen had verkeerd; en dromden duizenden Romeinen om de kist heen, waarin hij stond opgebaard in de Santa Maria del Monte. Etty Hillesum, die weigerde de nazi's te haten, werd in Westerbork (het doorgangskamp naar Auschwitz) tot een engel van liefde¹⁵. Johannes van het Kruis, van alles beroofd en door zijn eigen medebroeders vernederd en verworpen, schreef in eenzame opsluiting zijn liederen voor God, die nog steeds gelezen worden¹⁶.

Zij en een menigte anderen hielden Jezus, gekruisigd, voor ogen; en verheugden zich in de komende beloning. *Heer, ik begrijp niet hoe mensen het klaarspelen U arm te zien en zelf rijk te blijven*, schreef Charles de Foucauld, een edelman die have en goed had achtergelaten, om te leven onder de woestijnbevolking van Marokko¹⁷. Want het is beter arm te zijn dan rijk, beter te geven dan te ontvangen. Het gaat hun goed die met hun naasten zijn begaan. Temidden van moeite en zorg hebben zij vrede, want hun hart is bij God, die hun inspanning kent. De rijken echter worden gewaarschuwd:

Je hebt schatten verzameld, terwijl het de laatste dagen zijn! Hoor, het geroep van de armen is doorgedrongen tot de Heer, terwijl jij op aarde gezwelgd hebt¹⁸.

De rijke uit het evangelie heeft de overvloedige oogst van zijn akkers binnengehaald om te gaan rentenieren, zonder zich er rekenschap van te geven dat veel mensen honger lijden. Voor gelovigen is dit ondenkbaar. Zij voelen verantwoordelijkheid voor hun omgeving, of die nu direct op hen af komt, of via krant, radio en televisie. Het geweten blijft spreken, een leven lang. Zij strijden om hierop in te gaan, en afstand te doen van onnodige luxe. Dit is de weg waarlangs Jezus zich doet ontmoeten, zoals de Schrift zegt: *Je liefdadigheid is voortdurend bij God in gedachten¹⁹.*

Wie deze weg gaan, zien verder dan dit leven. Zij houden hun dood in gedachten; en begrijpen dat Jezus niet is gekomen om te bemiddelen bij de verdeling van aardse goederen, maar bij het verkrijgen van een hemels erfdeel. Op de laatste dag zal hij komen als rechter over allen. Dan zal blijken dat de rijken in de wereld arm zijn bij God. Dan zullen zij, die hun Geliefde steeds voor ogen hebben gehad, door Hem hoog worden verheven. In veler ogen waren zij dwazen, omdat zij niet opkwamen voor hun recht. Anderen echter zijn door hen aan het denken gezet; en zullen inzien dat in het evangelie andere maatstaven gelden dan in de wereld worden aangelegd.

In de wereld geldt het gezegde: Al te goed is buurman's gek. Indien de man die nu nog vecht voor zijn recht de weg van Christus gaat, zal zijn omgeving dit misschien dwaas vinden; maar de hebzuchtige broer zal zich verwonderen over zoveel zachtmoedigheid, en zijn geweten zal hem veroordelen. Zo stapelt de rechtvaardige vurige kolen op het hoofd van de onrechtpleger²⁰; en bidt voor hem. Wie zich aan de wereld conformeert, zal eens tot de pijnlijke ontdekking komen een vruchteloos leven te hebben geleid. Door strijd te leveren worden blijvende vijanden gemaakt; maar wie zichzelf vergeet door de weg van Christus te gaan, kan een broeder of zuster winnen.

Christenen zinnen op het hemelse, niet op het aardse. Zij hebben de hebzucht verlaten, de wapens van de wereld afgelegd en de *wapenrusting van God* aangenomen²¹, ingedachtig het woord van de apostel: *Wie zaait op de akker van de zelfzucht zal verderf oogsten; maar wie zaait op de akker van de Geest zal door de Geest eeuwig leven oogsten²².* Hoe het lot zich ook tegen hen keert; en hoe groot ook het verdriet dat hun overkomt: christenen die hun hart niet op de wereld hebben gezet weten zich door Christus gedragen, tot in het eeuwige leven. *Laten wij juichen voor de HEER, de rots van onze redding; en vóór Hem verschijnen, om Hem te danken en te eren!* (psalm van deze zondag)

1) Kol 3,9 2) Rom 6.1vv 3) Kol 3,5 4) Mt 6,24 5) Ef 4,22 6) Lc 12,13 7) Joh 1,12 8) Mt 13,22
9) Mt 19,29 10) 1Kor 6,7 11) ps 19,11 12) 1Tim 4,12 13) Lc 6,20 14-17) gelovenbelevan.nl > de ogen van de ziel
18) Jak 5,2 19) hand 10,31 20) Rom 12,20 21) Ef 6,11 22) Gal 6,8

psalm 95

- L Laten wij juichen voor de HEER, de rots van onze redding;
en vóór Hem verschijnen, om Hem te danken en te eren.
- A Groot is de HEER, onze God en onze Koning:
heel de schepping wordt door Hem gedragen.
- L Laten wij knielen om Hem te aanbidden;
en ons buigen voor God die ons geschapen heeft.
- A Hij is onze God, wij zijn het volk dat Hij voedt,
de schapen van zijn kudde, door zijn vaste hand geleid.
- L Als je vandaag zijn stem verstaat:
wees dan niet halsstarrig, als destijds in de woestijn.
- A Daar stelden zij Mij op de proef, hoewel zij mijn werken zagen.
- L Veertig jaar heb Ik hen verdragen;
maar zij blijven dwalen, zij willen mijn wegen niet kennen.
- A Toen heb Ik gesproken in mijn toorn: zij zullen mijn rust niet binnengaan.

* * *

zondag 19 (C)

- 1ste lezing: wijsheid 18,6-9
psalm 33 zie beneden
2de lezing: Heb 11,1-2.8-19
evangelie: Lc 12,32-48

De mensenzoen komt op een uur dat je het niet verwacht.

In elke katholieke viering wordt de wederkomst van Jezus tenminste drie keer genoemd: in de geloofsbelijdenis: *Hij zal komen om te oordelen de levenden en de doden*; in het tafelgebed: *Wij belijden de dood van de Heer totdat hij komt*; en na het Onze Vader: *Hoopvol wachtend op de komst van Jezus, Messias, onze Heer*. De woorden worden veel te snel - en misschien wel gedachtenloos - gezegd, alsof zij vanzelf hun werk wel doen. In hoeverre zullen deze verontrustende teksten de mensen echt raken? Houden zij in hun dagelijks leven rekening met het einde van de huidige bestaande orde, *als de hemelen dreunend vergaan en de elementen door vuur worden verteerd*?¹ Staan hun oren naar de waarschuwing voor de gevolgen, als christenen hun Heer niet metterdaad liefhebben? Als zij hem niet in 't hart dragen zullen de dagelijkse beslommeringen het geestelijk leven doven.

Steeds opnieuw moeten christenen bij de les worden gebracht, opdat ze gaan leren in een niet aflatende strijd hun bezigheden onder het oordeel te stellen, dat op die laatste dag zal worden uitgesproken. Jezus heeft het zijn leerlingen op het hart gebonden: *Laat je niet afleiden, maar houdt je lampen brandend*.² Wees niet als het zaad dat tussen de distels valt en verstikt wordt³, maar laat de Geest je daden leiden, getuigend van hem naar wie je uitziet.

In de gelijkenis van de tien meisjes waren er maar vijf verstandig. De overige vijf hadden geen olie in hun lampen: de Geest van Christus had in hen geen plaats gevonden. Zou de verhouding nu ook zo liggen? Er heerst in de kerken een onrustbarend stilzwijgen over de op handen zijnde gebeurtenissen bij Jezus' wederkomst voor het oordeel. Het is alsof niemand het aandurft te spreken over - zoals het genoemd wordt - *de laatste dingen*. Het is ook een ondankbare taak. Wie wil dit nog horen?

Houd je lendenen omgord, waarschuwt het evangelie. Wie een afspraak heeft met haar geliefde, hoeft zich niet meer aan te kleden als hij aanbelt; maar zit klaar met de tas bij de hand. Zo moeten gelovigen hun Heer elk ogenblik verwachten. Dat is even gemakkelijk te begrijpen als moeilijk uit te voeren. Het is bekend wat de voorbereiding op het toekomstige leven inhoudt; maar de uitvoering stuit op innerlijk verzet. Bijvoorbeeld: *Geef aalmoezen; en verwerf je zo een schat in de hemel*⁴. Wat je niet strikt nodig hebt, dat koop je niet; en het bespaarde geld geef je weg. God heeft de wereld niet gemaakt opdat de één tekort zou komen, terwijl de ander in overvloed leeft.

Christenen die de daad bij het woord willen voegen, komen echter de *oude mens*⁵ tegen met tal van bezwaren, die allemaal redelijk klinken. Vóór ze beseffen hoezeer zij zichzelf om de tuin leiden, hebben ze toch weer onnodige aankopen gedaan. Door niet weg te schenken wat zij kunnen missen, verzuimen zij een schat in de hemel te verwerven. Zo raakt die schat uit beeld: de goedheid van God en zijn nabijheid, waardoor christenen een voorsmaak krijgen van het eeuwige leven. Zonder geregeld gebed, waarin zijn wil wordt gezocht, glijden zij ongemerkt af naar een leven, waarin zij zich niet meer van hun omgeving onderscheiden; en gaan zij gehoor geven aan een wereld die leert toch vooral goed te zijn voor jezelf. In dit koor voegen zich zelfs bijbelse argumenten, zoals: *Heb je naaste lief als jezelf*⁶. Jezus leert zijn volgelingen echter niet dat zij van zichzelf moeten houden - dat doet iedereen al - maar dat zij anderen moeten liefhebben, en wel net zoveel als zichzelf. Ook zelfhaat komt voort uit eigenliefde, omdat je niet bent zoals je zou willen zijn.

Wie zich niet laat misleiden, maar de lamp heeft gevuld met olie – met de Geest van God - en Jezus daadwerkelijk volgt door zichzelf te vergeten en de eigen begeerte de rug toe te keren, moet hier weliswaar strijd voor leveren; maar doet dit graag, in de wetenschap langs deze weg de Geliefde te mogen ontmoeten. De goede God ziet het, als je zonder dat iemand het merkt uitdeelt van je bezit; en jezelf daarvoor van alles moet ontzeggen. Langs deze weg van zelfverloochening, verlangend met Jezus verenigd te zijn, groeit het besef in *genade* te leven. Van nature zijn zij te zwak om te doen wat gedaan moet worden; maar zijn kinderen ontvangen van de Geest de macht te volbrengen.

Zonder gebed zal dit niet lukken. Wie houdt het vol sober te leven, onrecht geduldig te verduren en kwaad met goed te vergelden? De *oude mens* gaat onder deze levenswijze te zeer gebukt; en verzet zich hevig. Christenen die Jezus liefhebben realiseren

zich echter hoe groot het voorrecht is door hem geroepen te zijn om met hem te leven; en vragen Gods hulp in deze innerlijke tweestrijd tussen de oude mens, die alleen zichzelf maar kent, en de nieuwe mens die met Christus is verzezen. De Geest leert hun zichzelf als met Christus gekruisigd te beschouwen. Het nieuwe leven heeft alleen met Hem van doen, die mogelijk maakt wat de mens van nature te zwaar valt.

De Geest leidt christenen naar de overwinning. Hij opent hun de ogen voor de liefde waarin Jezus het menselijk tekort heeft aangevuld door het offer van zijn leven. Hij doet hun het gevaar zien waarin allen verkeren, die de zelfzucht de vrije loop laten. Zij spelen met hun leven. Christenen erkennen van nature geen haar beter te zijn; en willen niets liever dan hem dank betuigen, die hen heeft verheven uit een leven in zelfzucht, dat voert naar de dood. Het doet hun verdriet dat het zo langzaam gaat; en zij danken hem, die hun de traagheid wil vergeven. Elke morgen opnieuw bieden zij hem hun voornemen aan met deze zonde te breken; en elke avond belijden zij hun fouten; en erkennen met spijt hoe gebrekkig zij hierin zijn geweest, en hoe weinig waakzaam.

Christenen die hebben geproefd van het onvergankelijke leven dat zij in Christus hebben ontvangen, zullen niet ophouden God op geregelde tijden in gebed te zoeken, in het besef dat zij anders al snel van de goede weg zouden afdwalen. Zij zullen zeker niet lichtvaardig de zondagsvieringen verzaken. Vandaag wordt het hun ingeprent: *Wees waakzaam*, opdat de dief niet inbreekt in je huis. Wie is deze dief anders dan de duivel, die dat 'huis' – de ziel - van een schat in de hemel berooft? Met redelijk klinkende argumenten dringt hij de ziel van zijn slachtoffers binnen; en verleidt hij hen de blik op 't aardse te richten: "Daar is toch niets verkeerd aan? Dat heeft God toch geschapen om van te genieten?" Wie hierop ingaan, voegen zich naar de leefwijze van hun omgeving; en verliezen het zicht op de hemel, waar voor Jezus' trouwe volgelingen hun beloning wacht.

Als christenen iets goeds doen, doen zij niet meer dan hun plicht. Als zij zodoende hun Heer ontmoeten, en iets van zijn goedheid en zijn liefde mogen ervaren, dan weten zij maar al te goed dat zij geen loon naar werken krijgen. Zij leven immers niet in eigen kracht, maar in genade, vertrouwend op de Geest van Christus, die in Gods kinderen woont en werkt. Hij geeft hun waarop zij geen recht kunnen doen gelden. Zo spoort Hij hen aan met nog meer vuur en ijver zijn weg te gaan; en het werk te doen waartoe Hij al zijn kinderen roept. Indien zij hierin nalatig zijn, zullen zij zwaarder gestraft worden dan zij die buiten staan, onkundig van het evangelie.

Deze straf houdt in dat zij, als deze wereld hun komt te ontvallen, en zij verstoken zijn van al het vergankelijke goed waaraan zij zich verzadigd hebben, de troost moeten missen van de eeuwige goedheid van God, die zij verwaarloosd hebben. Van deze kwelling kunnen velen op aarde vaak al een voorproefje ervaren, als een aansporing tot inkeer, voor het te laat is. Als dan de dag van het oordeel is aangebroken, als de bazuin⁷

klinkt en Jezus onverwacht met al zijn engelen bij zich verschijnt om de zijnen bij zich op te nemen, zullen zij die hem niet hebben willen volgen de woorden horen: *Ik heb je nooit gekend!* Laten christenen, zolang de tijd van genade waarin wij nu leven nog duurt, zich toeleggen op het gebed; en zich beijveren hun Heer te dienen. *Gezegend is het volk dat JAHWEH als God heeft: zij zijn het erfdeel dat Hij zich verkoos* (psalm van deze zondag).

1) 2Pe 3,10 2) Mt 25,7 3) Mt 13,22 4) Lc 12,33 5) Rom 6,6 6) Mt 19,19 7) 1Tes 4,16

psalm 33

- L De rechtvaardigen juichen voor de HEER;
zij zingen een nieuw lied, die eerlijk in het leven staan.
- A Gezegend is het volk dat JAHWEH als God heeft:
zij zijn het erfdeel dat Hij zich verkoos.
- L Gods ogen zijn op hen die Hem vrezen;
en op zijn liefdevolle goedheid vertrouwen.
- A Hij verlost hun ziel van de dood;
in hongersnood bewaart Hij hun leven.
- L Vol verlangen zien wij uit naar de HEER;
Hij is onze Helper en Beschermmer.
- A Ons hart verheugt zich in Hem;
zijn heilige naam doet ons vertrouwen.
- L Toon ons uw liefdevolle goedheid, o God.
- A Al onze hoop is op U gericht.

gelovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

* * *

zondag 20 (C)

- 1ste lezing: Jer 38,4-10
psalm 40 zie beneden
2de lezing: Heb 12,1-4
evangelie: Lc 12,49-53

Vuur ben ik op aarde komen brengen.

Op de pinksterdag hebben zich tongen van vuur gezet op de hoofden van de leerlingen: het vuur van de Geest die God doet kennen; en die ieders bedoelingen schift. Hij leert zijn kinderen of zij handelen in liefde of uit zelfzuchtige motieven; en geleidt hen stap voor stap om alles los te laten wat hun in de weg staat om hun Schepper, die hen mateloos liefheeft, onverdeeld te kunnen dienen¹. Eten en drinken, kleren, reizen, succes en eer van anderen: al deze dingen kunnen God doen vergeten. Niet dat er iets tegen lekker eten en drinken is: God heeft die dingen gemaakt om van te genieten. Het

is maar voor weinigen weggelegd als asceet te leven; maar altijd ligt het gevaar op de loer dat voorbijgaande dingen teveel aandacht gaan eisen. De Geliefde zou naar de tweede plaats verschuiven; en het vuur zou ongemerkt doven.

De Geest leert het onderscheid te maken. Wie zelfs bij feestelijke gelegenheden weigert wat de tong streelt, laat een geloof zien van smaak niet en raak niet aan, dat buitenstaanders afstoot. Vasten is goed als het in het verborgene gebeurt², in liefde voor God en in het verlangen Hem onverdeeld toe te behoren, zonder gehinderd te worden door verlangen naar allerlei afleiding. In het gebruik van voorbijgaande dingen zal de Geest zijn kinderen onderrichten. Hij scheidt van elkaar merg en been³, gulzigheid en noodzakelijke aanpassing, eigenliefde en liefde voor God, eigendunk en nederigheid. Hoewel er dus op zichzelf geen kwaad in steekt, zullen gelovige mensen zich in hun consumptie beperkingen opleggen, met Jezus in gedachten, op wie de armen hun hoop hebben gevestigd. *Zalig de armen*⁴, heeft hij gezegd; en zouden christenen dan ongestoord eten en drinken, terwijl anderen honger lijden?

Het is daarom beter arm te zijn in de wereld en rijk bij God. Wie Hem daadwerkelijk liefheeft, zal gaandeweg minder voor zichzelf gaan nemen en des te meer weggeven. In een materialistische wereld wordt deze *smalle weg* maar door weinigen gevolgd⁵. Toch is het een opwindende weg, die dichter bij de waarheid brengt, bij de zin van het leven, bij Jezus, die zich zo doet kennen. Hij doet zijn woorden verstaan: *Het leven is méér dan voedsel, het lichaam méér dan kleding*⁶. Gaandeweg zal het vuur van de Geest alle andere verlangens verteren. Dit bedoelt Johannes de Doper als hij zegt: *Hij moet toenemen, ik moet minder worden*⁷. Dit is het vuur dat Jezus op aarde bracht; en *hoe verlangt hij ernaar dat het oplaait in de harten van de gelovigen!*

Jezus moest - zoals hij zegt - *een doopsel ondergaan*; en hoe beklemd voelde hij zich tot het volbracht was! Zijn doop in de Jordaan wijst vooruit naar zijn dood en verrijzenis⁸. De *aanvoerder van het geloof* (tweede lezing) is gedoopt als eerste van zijn kerk. Vele miljoenen zijn hem gevolgd, in hun doopsel met hun Geliefde verbonden. Dit doopsel, legt Paulus uit, is een sterven. De oude, zelfzuchtige mens wordt in het waterbad als het ware met Christus begraven; en de nieuwe mens wordt opgewekt, om met hem te leven en in zijn volheid te delen⁹. Christenen die ernst willen maken met hun geloof kunnen niet buiten dit onderricht uit de brieven van het Nieuwe Testament. Als zij zich bewust worden van hun verbondenheid met elkaar en met Jezus, het hoofd van de kerk, zullen zij vol ijver de dagelijkse strijd aangaan dit nieuwe leven in alles door te laten werken. Met hem voor ogen, die op het kruis de overwinning heeft behaald, schudden zij de belemmering van de zelfzucht van zich af.

Hoe beklemmt het mij, tot het volbracht is. Jezus doelt hier ook op allen die met hem verbonden leven. Bij zijn sterven aan het kruis heeft hij gezegd: *Het is volbracht!*¹⁰ Voor allen die hem toebehoren heeft hij de overwinning behaald op de veelheid van kwaad, die zich zonder ophouden aan christenen opdringt. Tot de dag van zijn wederkomst heeft hij echter nog geen rust, evenmin als Maria en alle heiligen die bij hem zijn en voor ons bidden dat wij in zijn voetspoor zullen gaan. De Heer blijft zijn heiligen in de wereld bijstaan in deze strijd¹¹. Hij luistert naar het roepen van allen die hem om hulp roepen in hun worsteling te blijven volharden; en het vuur van de Geest niet door de zelfzucht van *de oude mens* te laten doven¹².

Jezus, mens met de mensen, wordt aanbeden als *God-met-ons*. De Geest, die Gods kinderen tot vurige mensen maakt, mag genoemd worden *God-in-ons*¹³. Ieder die iets van zijn liefde en goedheid ervaart - en welke christen die ernst maakt met zijn of haar geloof weet niet waar het hier over gaat - mag het weten: het is God zelf die zich innerlijk door zijn kinderen doet kennen. Hij, die genoemd wordt *een verterend vuur*, zoekt in hen te wonen! Mozes heeft het in de woestijn verwonderd aangezien, hoe het vuur in de braamstruik deze ongedeed liet¹⁴. De mens die als een kale struik in de onvruchtbaarheid staat, wordt door God in genade gespaard; en tot leven gewekt door het geloof in Christus. Voor wie Hem echter af blijft wijzen, zal Hij op de dag van het oordeel zijn als een verterend vuur. Van dit laatste getuigt Jesaja, als hij God ziet in een visioen; en het uitschreeuwt: *Ik ben verloren, want ik ben een onrein mens; en ik heb de Heer van het hemelse leger gezien!*¹⁵ Aan de profeet wordt genade betoond, zodat hij niet door het vuur wordt gedood. Dit wijst vooruit naar het *tijdperk van genade*, dat met de komst van Christus een aanvang heeft genomen. Als hun bedoeling zuiver is, mogen christenen onbevreesd voor God verschijnen. Hij kent hun zwakheid, vergeeft hun fouten en leidt hen verder door zijn Geest.

Al duurt het nu al 2000 jaar, dit tijdperk wordt eens afgesloten. Aan het einde van de tijd, als de *oogst*¹⁶ wordt binnengehaald en de gelovigen in de hemel worden opgenomen, zal dit vuur voor hen die achterblijven ondragelijk worden. De voortekenen hiervan bedriegen niet. Het is verschrikkelijk te zien hoe mensen lachen om de goedheid van God, zijn waarschuwingen gedachteloos in de wind slaan en voortgaan op de weg van onrecht, leugens en bedrog, schaamteloos hun eigen verlangens najagend alsof de wereld voor eeuwig hun bezit is. Elk kind, elke arme, elke weerloze die door hen veronachtzaamd wordt is een aanklacht tegen hen. Zij denken dat dit altijd zo door kan gaan, en zien niet het gevaar waarin zij verkeren. Zij willen niet weten dat de dag van het oordeel naderbij komt. Op die dag, als zijn volk wordt opgenomen, zal het werk dat Jezus in de wereld is begonnen, en door allen die hem toebehoren is voortgezet, zijn beëindigd. Dan worden zijn volgelingen beloond, als zij zijn woorden mogen horen: *Kom, gezegenden van mijn Vader, en ontvang het Rijk dat voor jullie gereed is vanaf de grondvesting van de wereld*¹⁷.

Die Dag komt weliswaar onverwacht, maar toch niet zonder voortekenen. Er zullen valse christussen optreden, oorlogen en rampen zullen de wereld treffen; en *door het hand over hand toenemen van de zonde zal de liefde van de meesten verkoelen*¹⁷. In die tijd zullen gelovige mensen, die de kerk van Christus trouw zijn gebleven, meer verwantschap voelen met elkaar dan met familieleden die meegaan met de wereld; en het geloof als iets van gisteren beschouwen. Christenen lijden hieronder; en bidden voortdurend voor hen die zó betrokken zijn op het vergankelijke, dat zij zich afwenden van de goede God, die al het zijnde draagt in zijn hand; en zijn kinderen zijn koninkrijk belooft. *Hij richt hun schreden, en geeft hun zijn lied in de mond: de lofzang tot eer van onze God* (psalm van deze zondag).

1) Lc 16,13 2) Mt 6,16v 3) Hebr 4,7 4) Lc 6,20 5) Mt 7,14 6) Mt 6,25 7) Joh 3,30 8) Lc 3,20
 9) Kol 2,12 10) Joh 19,30 11) Ef 1,1 12) Ef 4,22 13) Mt 1,23 14) ex 2,2v 15) Jes 6,5
 16) Mt 9,38; 13,39 17) Mt 24,12

psalm 40

- L Ik verlangde vurig naar mijn God,
 Hij hoorde mijn hulpgeroep, en boog zich naar mij over.
- A Hij trok mij op uit de modderpoel, uit de diepte vol getier;
 en zette mijn voeten op de rots.
- L Hij richtte mijn schreden, en gaf mij zijn lied in de mond:
 de lofzang tot eer van onze God.
- A Mogen velen het zien en tot inzicht komen,
 de HEER eerbiedigen, en op Hem vertrouwen.
- L Gezegend is de mens,
 die op God zijn vertrouwen stelt.
- A Gezegend zijn zij,
 die niet omgaan met snoevers en leugenaars.
- L Zij die U verwachten vinden vreugde in U;
 zij hebben hun Redder lief, en verkondigen zijn grootheid.
- A Ik ben arm en onaanzienlijk, maar mijn God vergeet mij niet;
 mijn helper en bevrijder, wacht nu niet langer.

gelovenbelevens.nl > psalmen & gebeden

* * *

zondag 21 (C)

1ste lezing: Jes 66,18-21
 psalm 117 zie beneden
 2de lezing: Heb 12,5-7.11-13
 evangelie: Lc 13,22-30

Zijn het er weinigen die gered worden?

Honderden jaren voor Christus ziet de profeet Jesaja (eerste lezing) hen komen: een onafzienbare menigte mensen uit alle volkeren, die Jezus als hun Redder erkennen; en zich stellen onder de hoede van de God van Israël. Jezus heeft het bevestigd: *Zij zullen naar mijn stem luisteren; en het zal worden één kudde, één herder*¹. De eerste christenen waren vrijwel allen Joodse mensen. De rest van het volk, die Jezus niet heeft erkend, heeft zich sedertdien alle eeuwen door vastgeklampt aan de Joodse identiteit, samengebonden door de wet van Mozes met al zijn voorschriften en regels. Het is de tragiek van het Joodse volk, dat zij - als zij tenminste hun godsdienst nog praktiseren - nog steeds uitzien naar de komst van de Messias.

Toch hebben niet alleen Jesaja, maar ook de andere profeten gesproken over deze toestroom uit de heidenen, die nu al 20 eeuwen gaande is. Tezamen vormen zij het volk van God, *geënt op de edele olijf van Israël*². Het zijn er velen; maar Jezus gaat niet in op de vraag hoeveel er behouden worden. Het is al erg genoeg te beseffen dat er mensen zijn die het koninkrijk van God niet zullen binnengaan; want de dag is komende waarop de deur gesloten wordt. Deze deur is Jezus zelf³. Ieder die hem ziet en liefheeft zal door deze deur naar binnen gaan. *Uit alle volken zullen zij komen en zijn heerlijkheid aanschouwen*. In de Hebreeuwse taal betekent heerlijkheid zoveel als *grootheid, of gewicht*; want de goede God geeft zijn kinderen deel aan zijn eigen wezen, zodat zij Hem innerlijk kunnen aanschouwen. Overvloedig is zijn liefdevolle goedheid voor ons, zingt de psalm van vandaag. In de Messias heeft de almachtige God deze belofte vervuld; en zich aan heel de schepping geopenbaard. Jezus heeft zijn goedheid, die begin noch einde heeft, zichtbaar gemaakt. Wie hem volgt vindt eeuwig leven.

Wat is dit toch gemakkelijk gezegd; maar is dit geloof wel in goede aarde geworteld, zodat het naar behoren goede vruchten voort kan brengen? Teresa van Avila vertelt hoe zij als kind de woorden verwonderd bij zichzelf bleef herhalen: eeuwig leven, eeuwig leven en zich afvroeg hoe dit zou zijn. Volwassen gelovigen hebben hier weet van. Naarmate zij zichzelf meer verloochenen, bieden zij meer ruimte aan de Geest; en zullen zij de goedheid van God leren kennen, waar de dood geen einde aan kan maken. Zij dragen de kennis van God in 't hart; en tonen hier en nu, als sterren aan een duistere hemel, al iets van het nieuwe leven in zijn koninkrijk. Hiertoe zijn zij ook geroepen: om in handel en wandel te getuigen van een werkelijkheid, die dit aardse bestaan verre

overstijgt. Gezegend zijn zij die hier deel aan hebben; en - door de Geest van Christus geleid - temidden van een vergankelijke wereld verkeren met Hem die eeuwig is⁴. Zij leven in de genade van God, als wegwijzers naar zijn Rijk.

Gedurende de huidige tijd van genade - de periode tussen komst en wederkomst - worden allen opgeroepen zich te bekeren; want *God wil dat alle mensen behouden worden en tot kennis van de waarheid komen*⁵. Wordt dan niet iedereen behouden, want Gods wil is toch wet? Zeker; en Hij wil dat de mensen in vrijheid tot Hem komen. Wie dat weigert: wie Jezus, God-met-ons, als een bedrieger beschouwt, of zelfs als een handlanger van de duivel⁶, en zo aan de goede God de rug toekeert, veroordeelt hiermee zichzelf. Hij heeft zijn eniggeboren Zoon gegeven; wat kan Hij meer nog doen? Christenen mogen zich wel goed realiseren dat het hun roeping is door hun leven en werken Jezus zichtbaar te maken; en zijn werk in de wereld voort te zetten, opdat velen behouden worden. Zij zullen op z'n minst een begin moeten maken met hun eigen actieve bekering; en zich erop richten uit hun leven weg te doen wat strijdig is met de goedheid van God. Hoe kan Hij zich doen kennen, als zij doorgaan met een zelfzuchtig leven? Zo wordt het kruis tot een holle klank⁷! Zij lopen gevaar in het oordeel de woorden te horen uit het evangelie van vandaag: *Ik weet niet waar je vandaan komt*.

Tijdens dit leven komt er geen einde aan dit proces van inkeer. De heiligen zijn er duidelijk over: hoe meer zij zich toededen op een leven in de Geest van Christus, des te duidelijker zagen zij hun tekorten. Zogenaamde menselijke onvolkomenheden, waar zij voorheen achteloos aan voorbij konden gaan, gingen zij beleven als ontrouw aan hun Heer. Hun spijt hierover klinkt christenen met een oppervlakkig geloof soms overdreven in de oren. Voor hen betekent een christelijk leven niet meer dan fatsoenlijk gedrag, en af en toe wat geven aan de armen. Tevreden met zichzelf, verlenen zij geen toegang aan de Geliefde, die aan de deur staat en klopt⁷. Als zij in de fout gaan, is hun excuus: "Ik ben geen heilige". Toch is het wel hun roeping als heiligen te leven.

Gelovige mensen hebben Jezus lief; en verlangen niets anders dan in zijn gezelschap te verkeren. De menselijke onvolkomenheid staat dit in de weg. Waar zij zichzelf voorop stellen, trekt de Geliefde zich terug. Als hij dan afwezig lijkt, voelen zij zich innerlijk leeg; en lijkt het leven zinloos. Hij blijft hun echter trouw, en spreekt tot de harten. Hij leert hun wat zij los moeten laten. Als zij zich laten gezeggen en hun zelfzucht erkennen; als zij zichzelf vergeten en hun hart ontledigen van alles waar zij alleen zichzelf mee dienen, dan komt hij tot hen en neemt hun harten als woning. Als zij goeddoen is het niet langer mondjesmaat; want hijzelf is het die in hen woont en werkt. Aanvankelijk met vallen en opstaan, maar gaandeweg met vaster geloof, zijn Gods heiligen naar Hem op weg.

Goed geschreven heiligenlevens schilderen hen niet af als volmaakte mensen; maar tonen hun niet aflatende strijd om met Gods hulp als zijn kinderen te leven. Zij raken niet ontmoedigd als zij soms terugvallen in hun oude fouten, maar vertrouwen op zijn vergeving; en zijn dankbaar voor elk stapje dat hen dichter bij Hem brengt. Als zij zich eens laten afleiden door al het moois dat de wereld te bieden heeft, dan staat hij ter correctie misschien toe dat zij struikelen, maar niet dat zij vallen. Zo onderricht Jezus allen die hem liefhebben. Zachtmoedig nodigt hij hen uit los te laten wat hun verhindert de levensweg te gaan. Dit bedoelt de apostel, als hij de gelovigen opwekt: *Hef de slappe handen, strek de wankle knieën en laat je voeten rechte wegen gaan. Het kreupele lid mag niet ontwricht worden, maar moet genezen* (2de lezing). Deze worsteling van de heiligen om hun fouten te overwinnen is een bemoediging voor de gelovigen: Zij hadden dezelfde problemen als wij! Dit geldt ook voor de apostel. *Ik ben nog niet volmaakt*, schrijft Paulus, *maar ik jaag het na*⁸!

Dit vuur werkt aanstekelijk voor andere gelovigen. Christenen die van deze strijd afzien moeten echter vrezen eens de deur gesloten te vinden⁹. Zij hebben in de kerk gezeten en het evangelie vernomen. Misschien zijn zij zelfs vrijwilliger geweest. Toch zullen zij, als hun hart niet bij hem was, eens de woorden horen: *Ga weg bij mij, jullie allen die onrecht bedrijven*. Anderen, die in hun onwetendheid misschien niet eens lid zijn geweest van de kerk, maar die in hun hart naar waarheid en liefde verlangden en met voorbijzien van zichzelf het goede hebben nagestreefd, zullen in het oordeel hem ontmoeten, naar wie zij zonder het te beseffen hebben uitgezien. Jezus waarschuwt zijn leerlingen hiervoor: *Vele laatsten zullen de eersten zijn*¹⁰. *Ga weg bij mij* De tekst wordt door sommigen onbarmhartig genoemd, want God is immers liefde? Wie zo spreekt veroordeelt zichzelf; want God is inderdaad liefde, en wel mateloos.

Gedurende de huidige tijd van genade wordt die liefde aan allen bewezen. Wie verlangen naar een betere wereld en bij zichzelf willen beginnen, worden hierdoor behouden, zelfs al hebben zij het evangelie nooit vernomen. Kerkleden echter, die Jezus' oproep tot bekering¹¹ naast zich neer hebben gelegd met de gedachte dat God liefde is en dus niemand zal veroordelen, moeten zich proberen voor te stellen wat dit zou betekenen: mensen vol zelfzucht en niet van plan hiervan af te wijken zouden het Rijk van God binnengaan. De hemel zou dan de hemel niet meer zijn, maar een voortzetting van de huidige onrechtvaardige en gewelddadige werkelijkheid.

Zullen ouders hun kinderen niet onophoudelijk waarschuwen voor allerlei gevaren? Hebben zij er niet alles voor over hen hiervoor te behoeden? Maar zij kunnen hen niet dwingen. Als die kinderen hun raad in de wind slaan en blijven volharden op de verkeerde weg, dan staan de ouders machteloos en vol verdriet. Niemand kan groter verdriet hebben dan Jezus, als hij de woorden zal moeten uitspreken: *Ga weg bij mij*. Als sommigen hem van liefdeloosheid beschuldigen vergissen zij zich deerlijk! De profeet

wil de mensen de ogen openen voor de dwaasheid van deze houding. *Zegt het leem soms tegen de pottenbakker: Wat doet u?*¹²

Al 2000 jaar strekt Jezus zijn handen uit om mensen van goede wil te redden uit een voorbijgaande wereld, tot de dag dat wereldwijd zijn volk is binnengegaan. Wat zal er bij hun sterven worden van hen die hem verwerpen? Hoe kunnen zij bij hem binnengaan, die hem willens en wetens hebben bespot en genegeerd? Hij, in wie de goedheid van God volkomen aanwezig was, is in zijn liefde voor allen zover gegaan dat hij zijn leven voor hen heeft gegeven. Het evangelie waarschuwt voor *geween en tandengeknars*: voor een toestand van God-verlatenheid zonder de genoegens van deze wereld, waarop zij al hun zinnen hadden gezet. Wie deze waarschuwing niet duidelijk laten horen, zouden er goed aan doen bij de profeet Ezechiël te rade te gaan; en te vernemen hoe zij zodoende schuld op zich laden¹³. Gelukkig zijn allen die openstaan voor de oproep in de psalm van deze zondag: *Alle volken van de aarde, breng dank aan de Heer! Vereer Hem, waar ook ter wereld.*

1) Joh 10,16 2) Rom 11,17 3) Joh 10,7 4) ex 3,14 5) 1Tim 2,4 6) Lc 11,15 7) openb 3,20
8) Fil 3,12 9) Mt 25, 10v 10) Lc 13,30 11) Mt 3,2 12) Jes 45,9 13) Ez 3,18

psalm 117

L Alle volkeren der aarde: breng dank aan de HEER!

A Vereer Hem, wáár ook ter wereld.

L Overvloedig is zijn liefdevolle goedheid voor ons.

A Zijn waarheid is in eeuwigheid dezelfde. Hallelujah!

gelovenbeleven.nl > *psalmen & gebeden*

* * *

zondag 22 (C)

1ste lezing: Sir 3,17-20.28-29

psalm 68 zie beneden

2de lezing: Heb 12,18-19.22-24a

evangelie: Lc 14,1.7-14

*Wie zichzelf verheft, zal vernederd;
en wie zichzelf vernedert zal verheven worden.*

Tijdens een discussie over de wenselijkheid van het latijn in de mis verklaarde een aanwezige: "Het latijn hoort bij de mis, zoals een goed glas wijn bij een diner". Een choquerende bewering: niet vanwege het latijn, dat zijn functie heeft in de wereldkerk, maar door het gebrek aan eerbied voor het heilige van de mis. Zo spraken ook de Farizeeën van Jezus' dagen, voor wie de traditie allerheiligst was. Ál te streng behoudende kerkleden doen weliswaar geen afbreuk aan de leer van de kerk, zoals dit in liberale kring wel gebeurt; maar zij maken niet het onderscheid tussen wat bewaard

moet blijven en wat veranderen mag. Het kan gebeuren dat zij aan de plaatselijke geloofsgemeenschap voorbijgaan, om elders de eucharistie naar hun smaak te vieren. Zij gaan voorbij aan Hem die zij denken te dienen¹.

*Onderzoek alle dingen en behoud het goede*². In zijn ijver buitenstaanders tot het geloof in Christus te brengen, bedoelt de apostel met *het goede* alles wat ertoe bijdraagt mensen tot kennis van de goede God te brengen. De liturgie is hierbij een belangrijk instrument. De Latijnse gezangen hebben hierin een functie, omdat ze overal ter wereld herkend worden. Als het maar geen hoofdzaak wordt. Buitenstaanders moeten ervaren dat de aanwezigen zich tot God richten, door het geloof in Hem verenigd zijn, en hun hulp van Hem verwachten. Hoe volmaakt ook de uitvoering: liturgie die niet wordt gedragen door liefde voor God, is een vruchteloze bezigheid. Als de liefde voor de overgeleverde vormen voorop staat, viert onder de schijn van vroomheid toch de zelfzucht hoogtij. Zo worden zoekende mensen, die geen idee hebben wat de godsdienst inhoudt, op het verkeerde been gezet; en gaan zij de plechtigheid van het ritueel en de gezangen als hoofdzaak en inhoud zien.

Voortdurend dreigt het gevaar dat de aandacht voor de traditie en de naleving van de regels de liefde voor de Heer van de kerk naar de achtergrond doen verdwijnen. Waartoe dit leidt, blijkt uit de verwerping van Jezus door zijn eigen geloofsgemeenschap. De partij van de Farizeeën had hierin een belangrijk aandeel. Als behoeders van de traditie, ervoor wakend dat het kind niet met het badwater wordt weggedaan, hebben zij een nuttige functie. Als de traditie echter tot hoofdzaak wordt sluipt de verstarring binnen; en stagneert de noodzakelijke aanpassing aan een snel veranderende wereld. Jezus waarschuwt hen: *Wee jullie, schriftgeleerden en Farizeeën, huichelaars! Jullie sluiten de hemel af voor de mensen. Zelf ga je er niet binnen, terwijl je hun, die dit wel willen, de toegang verspert*³.

Wordt het volk van God niet genoemd *de bruid van Christus*⁴? Wie zou willen genieten van de latijnse mis, zonder een traan te laten om de dood van de bruidegom, die tijdens de mis wordt herdacht? Wie zou op de gehoorzaamheid aan de regels zo streng willen toezien, dat een afgetobte menigte die buiten ronddwaalt uit het oog wordt verloren? Wie zo denken gaan voorbij aan de hoofdsom van de katholieke geloofsleer, omdat zij niet begaan zijn met hen die buitenstaan; en voor wie Jezus zijn leven heeft gegeven. Hij wil dat zijn huis openstaat voor zoekende en eenzame mensen.

Behoudzucht kan voortkomen uit zorg voor het functioneren van de kerk. De apostel Paulus behoorde aanvankelijk zelf tot de partij van de Farizeeën; en heeft de gelovigen vervolgd⁵. Hij spreekt uit ervaring als hij over zijn vroegere geestverwanten zegt: *Ik moet erkennen dat zij godsdienstige ijver hebben; maar die ijver is zonder inzicht*⁶.

Jezus is met hen begaan. Met ongekeerde zachtmoedigheid is hij in gesprek gebleven met hen die hem voortdurend bekritiseerden, teneinde hun de ogen te openen voor de doodlopende weg waarop zij zich bevonden. In het evangelie van vandaag houdt hij hun die zo hoog te paard zitten de deugd van nederigheid voor met het voorbeeld van een gastmaal. Wellicht zullen enkelen van hen zich bewust gaan worden van die zoekende menigte, totaal onwetend van het eucharistische gastmaal waar zij zich zo voor beijveren. Misschien zullen zij hun eigen voorkeur laten varen; en tot het inzicht komen hoe gelukkig die geestelijk daklozen zouden zijn met de laagste plaats bij deze maaltijd van de kinderen van God: als zij hier die vrede zouden mogen ervaren waar zij zo lang naar hebben uitgezien. Wie evenals de Heer van de kerk liefde opvatten voor hen die buiten staan, zullen hun glas goede wijn laten voor wat het is, hun eigen kortzichtigheid erkennen en beschaamd de minst eervolle plaats opzoeken. Dan zal Jezus zich ook aan hen openbaren; en tot hen zegen: *Mijn vriend, kom dichterbij mij zitten.*

François de Sales⁸, bisschop van Genève en kerkleraar, heeft in al zijn geschriften hoog opgegeven van deze deugd van nederigheid. Hij schrijft: *Het moet maar eens en voorgoed gezegd zijn, dat onze eigen voorkeur bijna altijd onze deugd bederft. Hoe minder wij leven naar onze eigen wensen, des te hoger is de kwaliteit van ons geloofsleven.* Gelukkig de mensen die zo kunnen leven! Zij kennen maar één doel: Jezus toe te laten in hun bestaan; en hem te dienen, nederig en zachtmoedig, die de minste van allen is geworden. Jesaja heeft de Messias uit de verte zien komen, en geprofeteerd: *Hij woont bij mensen met een nederig hart*⁹. Zulke mensen heeft Jezus nodig, om zijn uitnodiging te doen horen aan hen die buitenstaan: *Kom tot mij, als je vermoeid bent en onder een last gebukt gaat; en ik zal je rust en verlichting schenken. Neem mijn juk op je schouders en leer van mij, want ik ben zachtmoedig en nederig van hart; en je zult rust vinden voor je ziel*¹⁰.

Onder de genodigden van de Farizeeër waren er vast wel enkelen die getroffen werden door Jezus' zachtmoedige verschijning, zijn vrede, en zijn ongebruikelijke optreden. Hij onderrichtte hen heel anders dan ze van hun rabbi's gewend waren! In het evangelie is dan ook alles andersom dan mensen van nature denken en willen. Vandaag wordt hun die streven naar een eervolle positie aangeraden de laatste plaats in te nemen. Wie hieraan gehoorzaam zijn, gedragen zich in de ogen van anderen misschien als dwazen, maar dat deert hun niet. Zij hebben immers hun Geliefde voor ogen, die de minste van allen is geworden? Volkomen vrij van eigenbelang, kende hij maar één verlangen: de mensen over de liefde van God te leren; en hun zijn vrede te doen kennen die het verstand te boven gaat. Daarvoor willen gelovigen graag hun eerzucht achter zich laten!

Wie zo de weg van het geloof gaan, zullen het beamen: zij zijn nog geen paar stappen verder, of de eerzucht steekt alweer de kop op. Christenen laten zich daardoor niet

ontmoedigen. Door het geloof in hem, tot wie zij na elk gebed zeggen: *van U is de kracht*, hoeven zij hier niet meer aan toe te geven. Zij houden eraan vast dat de oude mens met Christus gestorven is¹¹. Het leven heeft alleen met hem van doen. Mochten zij toch struikelen, dan is hij getrouw om te vergeven; zodat zij op kunnen staan en verder gaan. Hij zal hen helpen zichzelf te vergeten; en samen met hem de blik te richten op armen, gebrekkigen, eenzamen, vluchtelingen, en heel dat leger van zoekende mensen, die geen vaste grond onder de voeten hebben.

Jezus, u hebt niemand anders in de wereld om uw werk te doen, dan allen die uw woorden ter harte nemen en daarnaar leven. Laten zij die u liefhebben zichzelf niet achten; maar de weg van zelfverloochening gaan, waarlangs u zich doet kennen: onze broeder en onze God. *Dan juichen de rechtvaardigen voor God. Hun blijdschap kent geen grenzen in zijn aanwezigheid* (psalm van deze zondag).

1) gen 2,27 2) 1Tess 5,21 3) Mt 23,13 4) openb 21,2 5) hand 8,1vv 6) Rom 10,2 7) Mt 11,28v
8) gelovenbelevens.nl > *de ogen van de ziel* > François de Sales 9) Jes 57,15 10) Mt 11,28 11) Rom 6,4

psalm 68

- L Als God zich verheft,
dan worden zijn vijanden uiteengejaagd.
- A Zij vluchten voor Hem weg,
die een afkeer van Hem hebben.
- L Zo vergaat het hen die kwaad bedrijven,
als onze God verschijnt.
- A Dan juichen de rechtvaardigen voor God;
hun blijdschap kent geen grenzen in zijn aanwezigheid.
- L Hij is een Vader voor verweesden;
rechtelozen doet Hij recht: God in zijn heilig verblijf.
- A Hij brengt hen thuis, die in eenzaamheid leven;
en gevangenen leidt Hij naar de vrijheid.
- L Overvloedig stroomden uw gaven neer;
U versterkte uw volk toen zij uitgeput waren.
- A De behoeftigen voelen zich geborgen;
U daalt in uw goedheid tot hen neer.

gelovenbelevens.nl > *psalmen & gebeden*

* * *

zondag 23 (C)

1ste lezing: wijsh 9,13-18b
 psalm 90 zie beneden
 2de lezing: Filem 9-17
 evangelie: Lc 14,25-33

*Wie vader en moeder, vrouw en kinderen, broers en zusters,
 ja zelfs het eigen leven niet haat, kan mijn leerling niet zijn.*

Hij, die gekomen is om de wet te vervullen¹: keert hij zich hier tegen de wet, die voorschrijft vader en moeder te eren? Zou Jezus zijn volgelingen oproepen een hekel te hebben aan wie hun zo na aan het hart liggen? Zou hij, die leert om vijanden lief te hebben, oproepen tot haat voor de naasten? Het antwoord is duidelijk: al zijn spreken en handelen is erop gericht de mensen de weg te wijzen tot de liefde van God. Het Nederlandse woord *haten* is hier wat ongelukkig getroffen. Wat er ook geschreven staat: niemand zal zich van de liefde voor zijn of haar kinderen laten afhouden. Gelovigen zullen zeker ook hun ouders eren², in de wetenschap dat zij hun fouten, die zij zonder het te willen op hun kinderen hebben overgebracht, op hun beurt weer van hun ouders hebben overgenomen. Zij danken God, die hen in staat stelt deze keten te doorbreken.

Hoewel er dus nooit sprake kan zijn van haat in de zin van afkeer, kan het wel gebeuren dat christenen voor de keus komen te staan: Jezus of de familie. Dit werd duidelijk, toen bij het eerste begin van de kerk in Jeruzalem velen zich lieten dopen; en anderen zich juist fel tegen het nieuwe geloof keerden en christenen zelfs vervolgden³. Deze scheiding kan dwars door de gezinnen lopen. Alle eeuwen door zijn mensen die zich tot Christus bekeerden onterfd en door hun verwanten verstoten. Hebben zij daarom hun familie gehaat? Nee, zij hebben het onrecht niet geacht en hun familie liefgehad, zonder hun geloof ontrouw te worden. Zij hebben hun liefde voor Jezus boven alles gesteld; en de hardheid van de scheiding geduldig gedragen, daarin gesteund door hun medegelovigen. Zij mochten de waarheid van zijn woorden ervaren: *Mijn ouders en mijn broers en zusters zijn zij die Gods woord horen en het doen*⁴.

Ook Jezus heeft zijn ouders geëerd en liefgehad. Aan het kruis genageld heeft hij zijn moeder toevertrouwd aan zijn leerling Johannes⁵. Hij roept niet op tot haat, maar tot liefde. Wat hij echter wel doet is zijn volgelingen waarschuwen dat hun geloof zal worden beproefd. Voor zeer velen, die in tijden van vervolging hun roeping trouw zijn gebleven, heeft hun liefde voor Christus hun dood betekend. Zij hebben zelfs hun eigen leven 'gehaat', dat wil zeggen niet geacht; en zij hebben niet geprobeerd zichzelf te redden door hem te verloochenen, zoals hun vervolgers eisten. God zelf gaf hun de kracht te volharden. De laatste woorden van de martelaren zijn vaak treffende getuigenissen van hun geloof in de verrezen Heer, van hoop op nieuw leven en van liefde

voor hem en zelfs voor hun vervolgers. Zo hebben zij velen de ogen geopend voor de waarheid van het evangelie.

In Nederland hoeven christenen op dit moment geen vervolging te vrezen. Wel kunnen zij eenzaam zijn, als zij het geloof niet met gezin en familie kunnen delen. In hoeverre moeten zij zich aanpassen? Dat vraagt wijsheid. *Van nature zijn onze gedachten onzeker en onze redeneringen vol twijfel* (eerste lezing). De Geest van God geeft echter wijsheid *aan wie Hem in vertrouwen vragen, zonder te twijfelen*⁶. Gelukkig zijn zij die in dit gebed volharden. Zij zullen ervaren dat de goede God hun leert als gelovigen te leven, temidden van een wereld die Hem de rug toekeert.

Het kan niet anders of het geloof van bewust levende christenen, dat kostbaarder is dan alle aardse rijkdom, wordt steeds opnieuw op de proef gesteld. *De mens gaat voorbij als slaap in de morgen. Leer ons zó onze dagen te benutten, dat ons hart in dit leven wijsheid vergaart*. Zo bidt Mozes in het psalmgebed van deze zondag. Waarom worden deze prachtige gebeden, die voorgeschreven staan voor de dienst van het woord, zo vaak overgeslagen? Mozes, David de profeten, de apostelen en alle heiligen: zij zijn in verlangen naar God de weg van zelfverloochening gegaan, die Jezus zijn volgelingen voorhoudt; en die hijzelf ten einde toe heeft afgelegd.

"Vader, laat mij dichter bij U leven, om U te mogen kennen en die liefde en goedheid in mijn leven binnen te laten, die de leerlingen in Jezus zagen; en waar zij alles voor hebben opgegeven om daar deel aan te mogen hebben. Help mij U niet alleen met de mond en de zondagse kerkgang te dienen, maar heel de week door, tot in de kleinste dingen. Leer mij wat ik los moet laten. Ongeduld, gulzigheid, eerzucht, wellust, lichtgeraaktheid, moedeloosheid, liefde voor mooie dingen, voor reizen, lekker eten, films, muziek en vermaak en alle andere dingen die Jezus in de weg staan om mijn hart te bewonen⁷: laat dit alles mij niet van U afleiden. En geef mij volharding, om niet de moed op te geven als het niet schijnt te lukken; maar te geloven in U die mij kent, die mij liefhebt, die mij beproeft maar nooit loslaat". Zo hebben alle eeuwen door christenen gebeden, die ernst maken met hun geloof.

Jezus waarschuwt zijn leerlingen: Wie mij wil volgen, dient te beseffen wat dat betekent. Je zou anders lijken op iemand die een huis begint te bouwen, maar het niet af kan maken omdat hij niet tevoren de kosten berekend heeft. Het is nodig te weten dat de duivel alles in het werk zal stellen om mensen van goede wil te verhinderen Jezus te volgen: hij zou daarmee zijn macht zien afbrokkelen. Een hart dat God onverdeeld is toegewijd en waarin de Geest van Christus zijn intrek heeft genomen, hoeft zijn streken echter niet te vrezen. Gelovige mensen vertrouwen niet op eigen kracht, maar op Christus die in hen woont. Hun teken van overwinning is het kruis, waarop de duivel is verslagen.

*Geen koning wordt behouden door een machtig leger, ook de sterkste der mensen kan zichzelf niet bevrijden. Vergeefs zijn hun wapens voor hun behoud, hun grote macht kan hen niet redden*⁸. Zo zingt David in de psalmen. Alle christenen beamen dit, elke keer als zij na het Onze Vader belijden: *Van U is de kracht*. Zij overwinnen door alles los te laten waarmee zij hun Geliefde niet kunnen behagen; en zoeken zijn aanwezigheid, ook als dit betekent dat zij een kruis te dragen krijgen⁹. Wie zich eenmaal op deze weg bevinden, worden keer op keer bevestigd in de beleving dat de vijand geen macht over hen heeft.

Het kruis is de schrik van de duivel. Als de beproeving te machtig dreigt te worden, maak dan het teken van het kruis, ook al moet dit onder de mensen niet zichtbaar, en dus in gedachten gebeuren. Op dit teken vlucht de tegenstander weg. Zijn enige doel is mensen van het goede pad af te brengen. Het is niet God, die beproeft. Hij staat het toe, zoals duidelijk wordt uit het eerste hoofdstuk van het boek Job. Hier wordt bevestigd wat Paulus schrijft aan de kerk van Korinte: *Nooit zal Hij toestaan dat je boven je vermogen op de proef wordt gesteld*¹⁰. Ten slotte zal de tegenstander het nutteloze van zijn inspanning inzien; en omdat elke doorstane beproeving de gelovigen zodoende dichter bij God brengt, zal hij hen verder met rust laten. Toch blijft waakzaamheid geboden: waar de beproeving ontbreekt wordt de gelovige laks.

Gezegend zijn zij, die de weg van het kruis gaan. *Zij blijven groen en fris, in de ouderdom dragen zij nog vrucht*¹¹. Zij zijn het, van wie David zingt: *In dorre streken doen zij bronnen vloeien; en daalt uw zegen als een voorjaarsregen neer*¹⁵. Voor de wereld is die weg een dwaasheid¹³. De mensen stellen juist alles in het werk, om de moeite en de last die zij met zich dragen af te schudden. Als ze op zoek gaan, vinden zij een overvloed aan boekjes, die allemaal een oplossing pretenderen. Positief denken, flink voor jezelf opkomen, de stilte in jezelf zoeken, yoga, schreeuwgroepen, tal van sektes en nog heel veel meer: een hele industrie springt erop in dat de mensen de kerk kwijt zijn. En als ze al eens naar de kerk komen, horen ze dan ook het evangelie van menswording en verrijzenis, en nieuw leven door het geloof?

Het aanbod op de markt van de spiritualiteit lijkt op afvaldiëten: even lijkt het te helpen; maar al gauw zijn de deelnemers weer terug bij af. Een heel circuit van trainingen en cursussen geeft zoekers even verlichting; maar een blijvende oplossing vinden zij hier niet. De antwoorden komen kort samengevat allemaal hierop neer: Je zult het zelf moeten doen. Hoe anders is het evangelie, dat hen tot de belijdenis brengt: *Mijn God, van U is de kracht*. Ook de behandeling van psychologen en psychiaters is erop gericht de oplossing van de problemen te leggen bij de hulpzoekende zelf. Therapeuten kunnen wat orde in een leven brengen, waardoor de moeilijkheden beter beheersbaar worden. Daarnaast hebben zij toegang tot een arsenaal aan pillen, die de kwaal

niet wegnemen maar afdempen. Het leven kan dan doorgaan, en van genezing wordt verder afgezien. Het is een miljardenbedrijf geworden, dat de machteloosheid zichtbaar maakt bij de bestrijding van zulke fundamentele menselijke kwalen als eenzaamheid, moedeloosheid, spanning, agressie en angst. Ondanks alle inspanning en onderzoek neemt het aantal psychische klachten nog steeds toe.

Toen Jezus deze afgetobte mensen bij zich zag komen, werd hij met ontferming bewogen. Over hun hoofden heen zag hij een onafzienbare menigte, overal ter wereld en in alle tijden, *als schapen zonder herder*¹⁴; en hij droeg zijn leerlingen op te bidden om *arbeiders in de oogst*¹⁵, die hulp kunnen bieden en de weg wijzen naar het vrederijk van God. Die arbeiders brengen de boodschap van het kruis, waaraan de Redder van de wereld heeft gehangen. Zij verkondigen het evangelie van Jezus, die genezing brengt aan allen die tot hem komen. Hij leert zijn volgelingen anders dan de wereld doet. Gelukkig de mensen die zijn boodschap verstaan: *Kom bij mij, als je uitgeput bent en onder een last gebukt gaat. Neem mijn juk op je schouders en leer van mij, want ik ben zachtmoedig en nederig van hart; en je zult rust vinden voor je ziel. Want mijn juk is zacht en mijn last is licht.*¹⁶

1) Mt 5,17 2) ex 20,12 3) hand 4,1vv 4) Lc 8,21 5) Joh 19,26v 6) Jak 1,6 7) Gal 2,20
8) gelovenbelevens.nl > psalmen & gebeden > psalm 33 9) Mt 16,24 10) 1Kor 10,13 11) ps 92,15
12) ps 84,7 13) 1Kor 1,18 14) Mt 9,36 15) Lc 10,2 16) Mt 11,28v

psalm 90

- L U doet de mens tot aarde wederkeren:
keer weder mensenkind, tot het stof waaruit je gemaakt bent.
- A Voor U zijn duizend jaren als één dag:
als gisteren, vandaag alweer voorbij, zo vluchtig is dit leven.
- L De mens gaat voorbij als slaap in de morgen,
als het groen dat snel omhoog schiet.
- A In de ochtend staat het te bloeien,
's avonds verwelkt het en verdort.
- L Leer ons zó onze dagen te benutten,
dat ons hart in dit leven wijsheid vergaart.
- A Keer weder HEER: hoe lang nog?
Ontferm U over uw kinderen.
- L Doe ons in de ochtend uw liefde ervaren,
opdat wij ons leven in vreugde volbrengen.
- A Vergoed ons naar de dagen van moeite en verdriet,
naar de jaren van onheil die wij beleefden.
- L Laat uw weldadige vrede ons vervullen;
en bevestig het werk van onze handen.
- A Het werk van onze handen, HEER,
mag het met U zijn verricht.

gelovenbelevens.nl > psalmen & gebeden

Laat elk geslacht (ps 90)

Laat elk geslacht opnieuw ervaren: God wil voor ons een toevlucht zijn.

Eer Hij de wereld had geschapen: Hij is mijn God in eeuwigheid.

Heer, die de mens doet wederkeren tot stof waaruit zij zijn gemaakt,

laat toch uw kinderen van U leren! Kort is de tijd voor ons op aard'.

U, onze God, ziet duizend jaren niet anders dan één enkele dag.

Wie kan zijn huis, zijn plaats bewaren, dat hij daar altijd blijven mag?

Vluchtig is ieder mensenleven: zij bloeien, dan verwelken zij;

vluchtig de dagen, hen gegeven ochtend en avond, en voorbij.

Heer, wat wij doen staat U voor ogen, niets, dat voor U verborgen blijft.

Weldra is ons bestaan vervlogen: voorspoed en zorg, zij zijn voorbij.

Wie is de mens die kan geraken tot kennis van uw eeuwigheid?

Laat ons de dagen toch bewaken, U alleen dienen t' allen tijd.

HEER hoelang doet U ons nog wachten? Doe ons uw trouw, uw goedheid zien.

Eens zal uw volk weer juichen, lachen: voorgoed voorbij is het verdriet.

Geef ons verstand, dat wij bemerken alom op aarde uw majesteit.

Laat ons voor U alleen nog werken, wachtend op U, uw eeuwigheid.

gelovenbelevn.nl > al mijn verlangen

* * *

zondag 24 (C)

1ste lezing: ex 32,7-14

psalm 51 zie beneden

2de lezing: 1Tim 1,12-17

evangelie: Lc 15, 1-10 Jezus eet met zondaars.

11-32 de verloren zoon

1 – 10 *Die man ontvangt zondaars en eet met hen!*

Het evangelie getuigt van de zachtmoedigheid waarmee Jezus zijn tegenstanders tegemoet treedt. De behoudende partij houdt hem achterdochtig in de gaten. Hij tracht hun de ogen ervoor te openen hoe verkeerd hun houding is; en hoezeer zij God, die zij denken te dienen, hiermee grieven. In hun zelfgenoegzaamheid proberen zij maar steeds om hem, de waarheid en mensenliefde in persoon, als een charlatan te ontmaskeren, omdat hij zich niet precies aan de regels houdt, zoals zij denken dat het hoort. Daaronder schuilt echter bij sommigen de vrees voor aantasting van hun positie, nu Jezus de mensen zo geheel anders leert dan zij gewend zijn. Zouden Jezus' belagers zich inderdaad verheugen als één van de 'zondaars en tollenaars' (collaborateurs) tot inkeer zou komen, en zijn of haar leven zou beteren? Het is te hopen. Maar als zijn critici onbekeerlijk zijn en zij zich verheven voelen boven al die zondaars, dan zullen zij die laatsten zien binnengaan in het koninkrijk van God, waarvan zij zichzelf hebben buitengesloten. *Als we denken dat we geen zonde hebben, dan bedriegen wij onszelf; en is er geen waarheid in ons*¹.

In de gelijkenis van het afgedwaalde schaap wijst Jezus zijn critici op hun roeping het verlorene te zoeken; en niet alleen aandacht te hebben voor de traditie - en zeker niet voor hun eigen positie. Hij probeert hun tot het inzicht te brengen dat hun religie het werk is van God, in wiens dienst zij staan; met als doel mensen te bevrijden uit de macht van het kwaad, waarin allen verstrikt zijn². Zij moeten weten dat de engelen in de hemel juichen, iedere keer dat iemand de zelfzucht verlaat, de zonde belijdt en door God gerechtvaardigd wordt³.

Al twintig eeuwen lang is dit proces van bekering wereldwijd gaande. Hoeveel missionarissen en zendelingen hebben niet hun leven geofferd om *de rijkdom uit de volkeren*⁴ bijeen te brengen; en hun te doen delen in de vreugde van het volk van God? Van alle kanten kwamen zij aan: mensen van goede wil, vol van blijdschap omdat zij tot kennis van hun Schepper waren gekomen; en de toegang tot zijn eeuwige Rijk geopend zagen. Zou de kerk dan met deze rijkdom niet zeer zorgvuldig omgaan, en alles in het werk stellen het verlorene terug te brengen en bijeen te houden? De blijdschap van de vrouw die het verloren geldstuk vindt, wordt in het evangelie als richtlijn gegeven voor allen die in de kerk verantwoordelijkheid dragen.

De kerk is als een vrouw die haar bezit zorgvuldig beheert. Het gaat hier niet om gebouwen en kostbaarheden; en evenmin om de traditie, die eens afgedaan zal hebben, noch om de Schrift, die een tijdelijke functie heeft, of om de liturgie, die slechts een voorafbeelding is van het hemelse. Het gaat om de schepsels die God aan haar heeft toevertrouwd; om de mens, het schoonste van de schepping, naar zijn gelijkenis gemaakt⁵. Zouden gelovigen zich niet bovenmate verheugen als één van hen teruggevonden wordt? Christenen ontvangen in de communie Jezus, het levende Woord van God⁶. In Christus krijgen zij deel aan zijn onuitputtelijke rijkdom: zijn vrede en zijn liefdevolle goedheid. Zouden zij er niet alles voor over hebben anderen hierin te doen delen, hoezeer die anderen zich ook misdragen hebben? Als zij echter Jezus' opdracht gaan verwaarlozen, niet bidden voor hen die buiten staan; en zelfs hen veroordelen voor wie hij zijn leven gegeven heeft, dan moeten zij zelf het oordeel vrezende, naar het woord van de Heer: *Oordeel niet, en je zult niet geoordeeld worden*⁷.

Als aan het einde van de tijd de liefde verkoelt⁸; als Jezus' waarschuwing uitkomt: *Zal de mensenzoon bij zijn komst geloof op aarde vinden*⁹; als Jezus niet meer wordt beleefd als God-met-ons¹⁰; als Schrift, traditie en liturgie het geheimenis van Christus in ons gaan verdringen, als vrijzinnigheid en conservatisme het kerkelijk leven bepalen, dan is de situatie te vergelijken met de kerk van Jezus' dagen, toen zowel de liberale Sadduceeën als de behoudende Farizeeën hem vervolgden; en geen oog hadden voor de goedheid van God in hun midden.

11 – 32 *Vader, ik heb gezondigd.*

In de gelijkenis van de twee zonen heeft de jongste het geloof overboord gezet; en geleefd alsof zijn materiële rijkdom en geestelijke draagkracht onuitputtelijk waren. God de Vader, voor wie de vrijheid van de mens onaantastbaar is, heeft hem laten gaan, zoals ouders hun kinderen moeten laten gaan. Ze houden vaak hun hart vast; maar er is geen andere weg. God in zijn liefde zoekt zijn mensen van zijn Geest te vervullen. Met een al te menselijk woord noemt Hij zich een *na-ijverig God*¹¹, die de wederliefde van zijn kinderen zoekt; en niet kan verdragen dat zij hun hart aan anderen geven. Maar Hij kan zijn kinderen niet dwingen. Als zij de liefde voor de wereld achterna gaan en hun Vader in de hemel vergeten; als zij zelfs de openbaring van zijn liefde en goedheid in Jezus de rug toekeren: wat kan Hij dan nog doen?

Hoe vaak bezondigen christenen zich hier niet aan; en bedroeven zij hun Schepper! Kan God dan verdriet hebben? Maar hebben we Jezus, God-met-ons, niet zien wenen om de bewoners van Jeruzalem, die om zijn dood zouden roepen? De goede God wil zijn eigen wezen delen met zijn kinderen; maar zij verwijderen zich van Hem. Zij hebben Hem slechts mondjesmaat lief; en zijn daardoor zonder weerstand als de wereld zuigt en trekt. In deze tweestrijd staat Hij allen bij die Hem aanroepen om hulp. Als zij hun eigenzinnige weg gaan, bestraft Hij hen zoals als ouders hun kinderen bestraffen, om hen op het rechte spoor te houden. *De Heer tuchtigt hen die Hij liefheeft*¹². Dit wordt in de gelijkenis duidelijk gemaakt. Pas als zijn omstandigheden slechter worden, tot hij geen uitkomst meer ziet, gaat een mens bij zichzelf te rade; en komt hij er achter dat hij op drijfzand heeft gebouwd.

Als hij niet meer weet waar hij het zoeken moet, heeft de ontrouwe zoon het geluk zich de goede vader te herinneren; en ziet hij in hoezeer hij tegen hem gezondigd heeft. Van deze gemoedstoestand spreekt het psalmgebed van deze zondag: *Een radeloos hart en een geest die geen uitkomst ziet: o God, die offers wijst U niet af*. De engelen in de hemel juichten, toen 'de verloren zoon' opstond om naar huis terug te keren. Zo zouden ook de mensen in de kerk moeten juichen, elke keer als iemand zich van zijn of haar dwaalwegen bekeert, om in de rijkdom van de kerk te gaan delen: de liefde die de Vader voor alle mensen koestert.

Aan christenen die niet in deze vreugde kunnen delen, houdt Jezus de oudste zoon voor als voorbeeld van een oppervlakkig geloof. Hoe groot hun ijver voor de traditie ook is, of hoezeer zij zich ook inzetten in het vrijwilligerswerk: als zij niet delen in de liefde van de Vader, die onafgebroken staat uit te zien naar hen die verloren lopen, onwetend van de goedheid van God en het evangelie van menswording en verrijzenis, dan ontbreekt het hun toch aan het hoogste goed; en hebben zij geen deel aan de liefde, die het kenmerk is van een levende geloofsgemeenschap. Zie de zachtmoedigheid waarmee de Vader hen op andere gedachten tracht te brengen: *Kind, jij bent altijd*

bij mij; en wat van mij is, is ook van jou! Mogen ons de ogen opengaan voor de liefde van God; en mag Hij onze enige vreugde zijn. *Open mijn mond, om U naar behoren te danken en te eren!* (psalm van deze zondag)

1) 1Joh 1,8 2) Rom 3,10 3) Rom 4,8 4) Jes 60,5 5) gen 1,27 6) Joh 1,14 7) Lc 6,37 8) Mt 24,12
9) Lc 18,8 10) Mt 1,23 11) ex 20,5 12) Hebr 12,6

psalm 51

- L God van liefde, buig U neer;
in uw tedere ontferming: neem mijn overtreding weg.
- A Was mij schoon,
maak mij helemaal vrij van gebreken.
- L Schep in mij een zuiver hart, o God;
en vernieuw mij door een standvastige geest.
- A Laat mij niet ver van U leven,
neem uw heilige Geest niet van mij weg.
- L Mijn God en mijn redder, behoed mij voor zonde tot de dood;
dan zal ik luide uw rechtvaardigheid bezingen.
- A Open mijn mond,
om U naar behoren te danken en te eren.
- L U vraagt geen blinde gehoorzaamheid,
in louter plichtsbetrachting hebt U geen welgevallen.
- A Een radeloos hart, en een geest die geen uitkomst ziet:
o God, die offers wijst U niet af.

gelovenbeleven.nl > *psalmen & gebeden*

* * *

zondag 25 (C)

1ste lezing: Amos 8,4-7

psalm 113 zie beneden

2de lezing: 1Tim 2,1-8

evangelie: Lc 16, 1-9 de onrechtvaardige Mammon
10-13 betrouwbaar in het kleine

Maak je vrienden met behulp van de onrechtvaardige Mammon.

De huidige wereld, waar het onrecht gedijt en het recht vaak niet zijn loop heeft, waar rijken ten koste van de armen bezit ophopen, en waar ook onder de armen het recht van de sterkste geldt: in deze wereld waar *de onrechtvaardige Mammon* heerst, zijn Gods kinderen geroepen zijn bezit te beheren. Heel de aarde behoort Hem immers toe; en de bewoners mogen hier gedurende hun korte bestaan de vruchten van genieten. Toch gaat het hier niet om de vruchten van de aarde, maar om vriendelijkheid, trouw, nederigheid, zachtmoedigheid en vrede, en alles wat goed is in Gods ogen: de vruchten van de Geest, die in mensen zichtbaar worden, als zij leven naar zijn wil.

Wie bij zichzelf te rade gaat, zal moeten toegeven daar helaas vaak ver van verwijderd te zijn; en meer te lijken op de onrechtvaardige rentmeester, die zijn roeping niet verstaat en leeft voor zichzelf, geheel in de trend van de moderne westerse samenleving. Christenen die zich hechten aan het aardse, het voorbijgaande teveel aandacht geven en het eeuwige niet in gedachten dragen: hoe kunnen zij openstaan voor de Geest van de goede God? Hoe kan Hij hun in dit vergankelijke bestaan zijn eeuwige goedheid openbaren, als hun hart niet bij Hem is? Waarin verschillen zij dan nog van buitenkerkelijken? Het enige wat zij doen is stof bieden voor de bewering dat het niet uitmaakt of je in God gelooft of niet; "want", zo is de redenering, "als je maar fatsoenlijk leeft".

Mensen die in welvaart leven ten koste van arbeiders in lage-lonen landen; die met verkeerde ogen kijken naar 't andere geslacht; die zich anders voordoen dan ze zijn; die altijd met een oordeel over anderen klaarstaan: zij mogen naar het uiterlijk en naar de letter van de wet dan wel fatsoenlijk leven, maar God ziet het hart aan, of het openstaat voor zijn Geest. De wereld streeft naar bezit; maar Jezus houdt hun voor: *Zalig de armen*¹. De mensen denken dat ze netjes leven als ze geen overspel plegen; maar hij zegt: *Wie met begerige ogen naar een vrouw kijkt, heeft al overspel met haar gepleegd*². De mensen achten zich beter dan anderen; maar hij waarschuwt: *Oordeel niet, opdat je niet geoordeeld wordt*³.

Als christenen dan worden berispt, en hun opdracht kwijt dreigen te raken, wat dan? Jezus houdt zijn kerk vandaag het voorbeeld voor van de rentmeester, die zich vrienden maakt door de pachters 20 of zelfs 50% van de schuld aan de landeigenaar kwijt te schelden. Meteen rijst de vraag, hoe deze laatste zijn dienaar kan prijzen, door wie hij benadeeld wordt? Roept het evangelie hier op tot oneerlijkheid? Verre van dat. De schuld aan de Heer van hemel en aarde betreft geen tarwe of olie, maar leugen en bedrog, kwaadsprekerij, overspel, en al die andere zonden die de mens schuldig maken. Wie de burens belastert, beledigt hun Schepper.

Door het kwaad dat mensen elkaar aandoen zondigen zij tegen hun Schepper en staan zij bij Hem in de schuld; want wat wordt de mens anders gevraagd dan Hem lief te hebben, en de naaste als zichzelf? De rentmeester vergeeft de pachters niet een schuld van tarwe en olie. Hij maakt zich vrienden door zijn omgeving het kwaad niet toe te rekenen, hun alles te vergeven wat zij hem hebben aangedaan, en goed te doen aan wie hem hebben tegengewerkt, beledigd en bedrogen. Alles vergeven kan hij niet; want indien zij geen berouw tonen, kan de Schepper hun niet vergeven. Alleen Hij kan de schuld volledig uitwissen.

Door hun ondanks hun wandaden welgezind te zijn, handelt de rentmeester in de Geest van Christus; en maakt zich vrienden door hun het kwaad niet toe te rekenen. Als zij hem dan opnemen, en vernemen van zijn schuld zal hij mensen tot inzicht brengen van hun toestand; en navolging krijgen. Daarom wordt hij door God geprezen.

1) Lc 6,20 2) Mt 5,28 3) Mt 7,1

Wie betrouwbaar is in het kleinste, is ook betrouwbaar in het grote.

In kleine dingen stelt God zijn kinderen op de proef. Zij zullen direct het onrecht beamen, dat gelegen is in de armoede van velen. Bij het horen van Jezus' woorden: *Wee jullie rijken, je hebt je vertroosting al ontvangen*⁹, stellen zij zichzelf gerust: Ik ben niet rijk. Hier begint de onbetrouwbaarheid; want is dit laatste wel waar? Ik leef in een comfortabele woning; maar hoeveel mensen zijn er niet dakloos, of leven in stedelijke sloppenwijken in hutten en krotten? Mijn huis is goed verwarmd en ik heb meer dan genoeg te eten; maar hoevelen zitten er niet in de kou of lijden honger? De armen hebben geen geld voor schoenen en gaan schamel gekleed; maar ik heb vijf paar schoenen in de kast staan en twee warme jassen in de kast hangen.

Ben ik betrouwbaar in het kleine? Zegt Johannes niet: *Laat wie dubbele kleding heeft delen met wie niets heeft; en wie voedsel heeft: laat hij hetzelfde doen?*¹⁰ Dat delen is gemakkelijk genoeg, daar zijn tal van gironummers voor. Had ik daarop niet het geld voor die nieuwe jas moeten storten? Ben ik trouw, als ik bang ben tegen een meerderheid in te zeggen wat er gezegd moet worden? Versta ik mijn roeping als ik meer eet dan nodig is, als ik mensen voortrek die ik aardig vindt, als ik namens mijzelf spreek zonder te weten: Zo spreekt de Heer? Ben ik trouw als ik uit gemakzucht of trots langzaam ben om te gehoorzamen, als ik naar andere vrouwen kijk¹¹, als ik toegeef aan moedeloosheid, als ik niet lief kan hebben wie mij kwetst¹²?

Armoede, kuisheid (wat is dit woord in onbruik geraakt, en wat ga ik gemakkelijk mee met de stroom van de tijd), sterkte, matigheid, rechtvaardigheid, wijsheid: hoe vaak zondig ik niet tegen al die mooie deugden. En al oordeelt de buitenwereld anders en noemt men mij deugdzaam: het is beter naar de stem van het geweten te luisteren; en God te vragen om gehoorzaamheid. Dat kost tijd en gebed. De armoede zoals beoefend door Franciscus zullen de meeste christenen misschien niet bereiken: het is een genade. Maar de goede God kent hun verlangen. Zolang de *tijd van genade*¹³ tussen komst en wederkomst nog duurt, helpt Hij hen voort die tot Hem roepen, en hun zwakheid bekennen.

Zou een werkgever mensen in dienst nemen die niet helemaal eerlijk zijn? Maar als zij hun vergrijpen opbiechten, zal hij het willen proberen. Als hun betrouwbaarheid blijkt, zal hij meer aan hen toevertrouwen. Zo bidden gelovige mensen dat God hen - onvolmaakt als zij zijn - toch waardig zal keuren voor Hem te werken. Hij stelt zijn kinderen in staat te volbrengen waartoe hun van nature de kracht ontbreekt: eigenliefde en gehechtheid aan de vergankelijke wereld voor gezien te houden, en Hem alleen lief te hebben.

Die liefde zal zich ook uiten in eerbied voor Gods schepping, die aan de mensen in beheer is gegeven; en door een losgeslagen mensheid wordt uitgemergeld en verwoest. Het is moeilijk niet met die stroom mee te gaan; niet elke dag een stuk vlees te eten, niet in de auto te stappen of in het vliegtuig, tenzij het echt nodig is, en wie bepaalt dat? God spreekt tot zijn kinderen in hun geweten. Als christenen zich realiseren hoe vervuilend en energieverblindend winning, transport en raffinage van olie zijn, hoeveel energie de fabricage, het gebruik en de ontmanteling van auto's en vliegtuigen vraagt, en het onderhoud van auto's en wegen; hoe ernstig het milieu hierdoor wordt aangetast, en juist de armen hieronder te lijden hebben: dan zullen zij misschien naar de stem van het geweten gaan luisteren, die hun leert niet met de stroom mee te gaan, maar God lief te hebben, te bidden en voor Hem te werken. *HEER, Hoe zouden wij uw wil verstaan, zonder uw Wijsheid, uw Geest van omhoog? Zij maakt de wegen recht van wie de aarde bewonen. Zij leert de mensen wat goed is in uw ogen; door uw Wijsheid worden zij gered.*¹⁴

De armen die in hun nood tot Hem roepen: zij mogen zich getroost weten. De goede God ziet alle onrecht in de wereld. Hij zal hun spoedig recht verschaffen. *De armen richt Hij op uit hun vernedering, en behoeftigen uit hun ellende. Hij geeft hun een plaats bij de edelen, bij de aanzienlijken van zijn volk. (psalm van deze zondag)*

9) Lc 6,24 10) Lc 3,11 11) Mt 5,27 12) Mt 5,44 13) Lc 4,19 14) wijsh 9,17v

psalm 113

- L Hallelujah, eer aan God!
Laat ieder die Hem liefheeft zijn naam vereren.
- A Laat zijn naam geprezen zijn,
van nu af aan, en tot in eeuwigheid.
- L Van de opgang van de zon tot waar hij ondergaat,
moet Hij zijn geëerd en aanbeden.
- A Hoog boven alle volken is de HEER;
zijn grootheid is ver boven engelen verheven.
- L Wie is gelijk aan onze God, die hoog verheven woont;
die zeer laag neerziet, naar de hemel en naar de aarde?
- A De armen richt Hij op uit hun vernedering,
en behoeftigen uit hun ellende.
- L Hij geeft hun een plaats bij de edelen,
bij de aanzienlijken van zijn volk.
- A De onvruchtbare maakt Hij tot gelukkige moeder;
Hij doet haar in blijdschap wonen.

* * *

zondag 26 (C)

1ste lezing: Amos 6,1a.4-7
 psalm 146 zie beneden
 2de lezing: 1Tim 6,11-16
 evangelie: Lc 16,19-31

Hij verlangde zijn honger te stillen met wat bij de rijkard van zijn tafel viel.

De eerste vraag bij de nood in de wereld is vaak: Waarom staat God het toe? In de Bijbel wordt deze vraag beantwoord in het verhaal van Kaïn en Abel^{1,2}. De liefdevolle God, die de mensen tot vrije wezens heeft gemaakt, kan hen niet dwingen. Hij ziet wat er gebeurt; en het kwaad in de wereld verdriet Hem. Het is duidelijk dat dit een toestand is die niet eeuwig zo kan blijven. Het scheppingsproces is nog gaande. Elke keer als een mens zich tot God bekeert en een nieuw leven begint, juichen de engelen in de hemel³. Elke keer als zo een schepsel verlost wordt uit de slavernij van de vergankelijkheid en delen mag *in de heerlijke vrijheid van Gods kinderen*⁴, komt het einde van de tijd iets dichterbij. De heiligen - allen die God liefhebben en zijn wil zoeken - zij zijn *als sterren aan de hemel*⁵: het nageslacht dat God in het begin aan Abraham heeft beloofd⁶. *Maar zij, die hun wijn drinken, en zich niet bekommeren om de neergang van Gods volk: zij moeten het oordeel vrezten* (1ste lezing).

God spreekt tot de mensen in hun geweten. Hij spreekt door de Schrift, bij monde van zijn profeten, en door allen die Hem daadwerkelijk dienen. Als de rijken daar echter doof en blind voor blijven en zich niets aantrekken van de ellende voor hun deur, dan moet de rechtvaardigheid wachten tot het oordeel. In het evangelie wordt hier een aanschouwelijk beeld van gegeven. Na zijn dood slaat de rijke man, gekweld door vlammen, de ogen op; en ziet Lazarus in gezelschap van Abraham, de vader van alle gelovigen⁷. Dit beeld moet niet letterlijk worden opgevat. In de geestelijke toestand na de dood zijn er geen vlammen van brandende materie. Niet het lichaam van vlees en bloed zoals wij dat nu kennen heeft te lijden; maar de persoon, de innerlijke mens, ervaart de verschrikking van een leven zonder God.

Wie gedurende de huidige tijd van genade niet heeft willen luisteren naar de stem van het geweten; wie alleen voor eigen plezier heeft geleefd en de ogen heeft gesloten voor de nood van medeschepselen; wie zo aan de Schepper de rug heeft toegekeerd: die veroordeelt zichzelf hiermee tot een leven zonder Hem. Als dan de troost en afleiding, die deze vergankelijke wereld biedt, er niet meer zijn: wat rest er dan nog dan leegte, en wrok om deze toestand, die het gevolg is van eigen onbekeerlijkheid? Dit zijn de 'vlammen' waardoor de rijke in het evangelie wordt gekweld.

Waarom wordt hier zo weinig over gesproken? Is het uit angst de mensen bang te maken met een toornende God? Wat in de Schrift wordt genoemd *de toorn van God*,

houdt in dat zij die dit treft buiten zijn genade zijn komen te staan⁸. Ook zij die Hem verwerpen, worden gedurende de tijd die aan het oordeel voorafgaat, door Hem in genade gedragen. Dit huidige *jaar van genade*⁹ zal tot een einde komen als Jezus komt voor het oordeel, om allen die hem toebehoren tot zich te nemen. Als dan de materiële wereld vergaat¹⁰, zullen zij die de goede God de rug hebben toegekeerd, ervaren wat het betekent als Hij zich van hen terugtrekt, en de afleiding van de vergankelijke wereld hun is ontvallen. Deze kwelling van de ziel, het innerlijk van de mens, wordt dus niet door de goede God gezonden als een vergelding, maar door de mensen over zichzelf afgeroepen. Als zij deze *aardse tent*¹¹ verliezen, moeten zij voortleven in een geestelijk lichaam¹² zonder enige vertroosting.

De rijke uit het evangelie is er zich na zijn dood schrijnend van bewust dat Lazarus, om wie hij zich tijdens zijn aardse bestaan niet heeft bekommerd, er oneindig veel beter aan toe is dan hij. Wie dit oordeel afdoet als een achterhaald standpunt, schuift een wezenlijk punt van geloof terzijde, namelijk dat de huidige tijd, waarin God het onrecht niet direct bestraft, en iedereen de kans krijgt tot inkeer te komen, niet eeuwig zal blijven voortduren. Het zou een schrikbeeld zijn als dat wel zo was. Maar nu komt *de laatste dag* naderbij. Petrus heeft voorspeld waaraan dit gezien kan worden: *In de laatste dagen zullen er spotters komen, mensen die leven volgens hun eigen begeerte; en die honend vragen: Waar blijft nu die wederkomst waarvan Hij heeft gesproken?*¹³ Paulus voegt hieraan toe: *De mensen zullen de gezonde leer niet meer verdragen; maar zich een menigte leraren verschaffen naar hun eigen smaak, die hun naar de mond praten*¹⁴.

Is het oordeel niet onbarmhartig? vragen mensen zich af¹⁵. Maar wie zou Hem van onbarmhartigheid durven betichten, die in liefde zijn eigen Zoon tot op het kruis aan de wereld heeft gegeven¹⁶, teneinde de mensen de ogen te openen voor zijn goedheid? Als zij desondanks blijven volharden in hun levenswijze, wat kan Hij dan nog doen? Hun vergeven, als zij denken geen vergeving nodig te hebben? Wie tijdens dit leven het hart niet op God richten, zullen dit ook in de dood niet doen. Hoe kunnen zij dan de hemel binnengaan? De hemel zou de hemel niet meer zijn, maar een voortzetting van deze onrechtvaardige wereld.

Mensen die nooit van het evangelie hebben gehoord: worden zij dan veroordeeld vanwege hun onwetendheid? Dat zou toch onrechtvaardig zijn? Inderdaad is God rechtvaardig. In het laatste oordeel, als ieder die leeft of ooit geleefd heeft in Jezus de liefde en goedheid van God voor ogen krijgt, zullen zij die hem liefhebben behouden worden. Ook al hebben zij in onwetendheid geleefd: dit geloof zal hun als goedheid worden toegerekend. Zo eenvoudig is het evangelie.

Beter dan te vluchten in ontkenning als bangmakerij, onrechtvaardigheid of onbarmhartigheid, moet de gelijkenis van de arme Lazarus serieus genomen worden, als een ernstige waarschuwing niet mee te gaan met de cultuur van zoveel mogelijk genieten en consumeren: een manier van leven die mensen leeg en onverzadigd achterlaat, met als enige gedachte nog meer van hetzelfde. Wie zo leeft is niet beter dan een drugsverslaafde, die de problemen voor zich uit schuift en nooit tot een oplossing brengt.

Lazarus ligt in Nederland niet op de stoep voor het huis; maar de TV brengt hem wel de huiskamers binnen. Gelukkig de mensen die zich hier ongemakkelijk bij voelen en daarnaar handelen, in het besef dat de goede God de aarde aan allen gelijkelijk in gebruik heeft gegeven. Gelovige mensen weten zich *passanten, vreemdelingen en bijwoners*¹⁷ in een voorbijgaande wereld; en begaan niet de vergissing zich hier eigenaars en bezitters van te wanen. Zij verliezen zich niet in alsmaar meer afleiding, maar gedenken de armen, die niet minder dan zij recht hebben op wat de aarde voortbrengt. Door van materiële overdaad af te zien, gaat voor hen een geestelijke wereld open, waar liefde en trouw en bereidwilligheid heersen, naar het woord van Paulus: *Het streven van de zelfzucht loopt uit op de dood, het streven van de Geest op leven en vrede*¹⁸.

Als de liefde wordt gewekt, gaan christenen hun medemensen zien door de ogen van Jezus, die hen bij zich wil hebben. Temidden van een wereld van schaamteloze rijkdom en verkwisting zal zijn Geest hen vormen tot wegwijzers naar het eeuwige leven. Hun vaderland is in de hemel¹⁹; en *uit de hemel verwachten zij hun verlosser, de Heer Jezus Christus*²⁰. Gelovige mensen beseffen dat de tijd kort is; en stellen zich onvoorwaardelijk in dienst van hun Heer. *Hij behoedt de vreemdeling en waakt over weduwen en wezen; maar de weg van zondaars verstoort Hij* (psalm van deze zondag).

1) gelovenbeleven.nl > ik geloof, deel I hst 1 §2 2) gen 4 3) Lc 15,10 4) Rom 8,21 5) Fil 2,15
6) gen 15,5 7) Rom 4,17 8) Mt 5,45 9) Lc 4,19 10) 2Pe 3,10vv 11) 2Kor 5,4 12) Mt 24,42
13) 2Pe 3,3 14) 2Tim 4,3 15) gelovenbeleven.nl > ik geloof, deel III, hst7, §2 16) Joh 3,16
17) 1Pe 2,11 18) Rom 8,6 19) Heb 11,16 20) Fil 3,20

psalm 146

- L Gezegend die God als helper hebben; en hun heil verwachten van Hem;
A van Hem, die hemel en aarde geschapen heeft,
de zee en ál wat daarin leeft: zijn waarheid is eeuwig.
- L De HEER doet recht aan onderdrukten,
en verzadigt hen die hongerden met brood;
Hij stelt de gevangenen in vrijheid.
- A Hij geeft blinden het gezicht en richt gebogenen weer op;
Hij heeft de rechtvaardigen lief.
- L De HEER behoedt de vreemdeling en waakt over weduwen en wezen;
maar de weg van zondaars verstoort Hij.
- A De HEER regeert in eeuwigheid;
uw God, o Sion, is dezelfde van geslacht op geslacht. Hallelujah!

* * *

zondag 27 (C)

1ste lezing: Hab 1,2-3. 2,2-4

psalm 95 zie beneden

2de lezing: 2Tim 1,6-8.13-14

evangelie: Lc 17, 5-6 het mosterdzaadje
7-10 onnutte knechten

5–6 Heer, geef ons meer geloof

Wat is dat eigenlijk: *geloof*? In het gewone spraakgebruik betekent het zoiets als denken, menen. Hoe koud is het? Antwoord: Ik geloof (ik meen) dat het vijf graden vriest. Of: Wat gebeurt er na de dood? Ik geloof in reïncarnatie. Je weet het niet zeker, maar je denkt dat het zo wel zal zijn, en gaat dit denkbeeld zelfs uitdragen. In bijbels geloof is die zekerheid er wel, zoals geschreven staat: *Het geloof overtuigt ons van de werkelijkheid van onzichtbare dingen*¹. Wie eenmaal die weg van het geloof begaat, verwerft gaandeweg meer zekerheid. Het geloof wordt tot vaste grond onder de voeten en een werkzame basis voor een leven met God.

Wat dat geloof inhoudt wordt duidelijk bij lezing van de evangelieën, waar ettelijke mensen door Jezus als gelovigen ten voorbeeld worden gesteld. Op een rij gezet (hier genomen uit het Lucas-evangelie) vormen ze een wonderlijk gezelschap: vissers², een Romeinse officier³, een collaborateur⁴, een prostituée⁵, een melaatse vreemdeling⁶, een blinde bedelaar⁷, een oplichter⁸, een rover⁹, een Romeinse soldaat¹⁰. Het is echt wel een *eye opener*, deze lijst; en waard door de kerkgangers in gedachten te worden gehouden. Dit zal hen behoeden voor de zelfgenoegzaamheid, die altijd op de loer ligt. God ziet het hart aan. Hij ziet het geloof van hen, die oprecht verlangen naar een goed en eerlijk leven. Het waren lang niet allemaal geregelde kerkgangers, deze gelovigen. Verschillenden van hen waren bepaald niet van onbesproken gedrag. Ook waren er vreemdelingen bij, die geheel buiten de geloofsgemeenschap stonden. Toch tonen deze mensen stuk voor stuk het geloof dat God van zijn kinderen vraagt. Zij wisten niet dat Jezus de beloofde Messias was; en zeker hadden zij er in het geheel geen weet van dat deze eenvoudige man, die zichzelf onveranderlijk *de mensenzoon* noemde, tevens genoemd mocht worden *Immanuël*, hetgeen betekent: *God met ons*¹¹. Wat zij gemeen hadden, was de erkenning dat er geen kwaad in hem was; dat zij hem liefhadden en hem vertrouwden. Sommigen lieten alles in de steek om Jezus te volgen, waaronder een groot aantal vrouwen die met hem mee trokken. Zonder het te beseffen volgden zij hem, in wie God zich ten volle aan de wereld heeft geopenbaard. De liefde voor God stond hun in 't hart gegrift.

De tragiek is, dat menig lid van de joodse gemeenschap dit geloof niet deelde en hem verwierp. Door de meerderheid van de godsdienstige leiding werd hij aangemerkt als

een bedrieger en een godslasteraar. Zij gingen zelfs zover hem een dienaar van de duivel te noemen¹². Deze naar het uiterlijk vrome mensen stonden lijnrecht tegenover de God die zij verkondigden. Zij vormen een voorbeeld voor de kerk: hoe het niet mag gaan. Het evangelie werkt zo als een voortdurende correctie op het reilen en zeilen van de eigen geloofsgemeenschap. Tegelijkertijd moet duidelijk zijn, dat de bal de tweede keer op dezelfde wijze van de helling rolt. Het evangelieverhaal kan worden gezien als een voorspelling van de toekomst van de kerk, waarvan Jezus zegt: *Als de mensenzoon komt, zal hij dan het geloof vinden op aarde?*¹³

Bij bovengenoemde gelovigen hoort ook één van de twee misdadigers die met Jezus gekruisigd werden. De ene bespote Jezus: *Help nu jezelf eens en ook ons, als je de Messias bent!*¹⁴ De ander wees hem terecht: *Wij worden terecht gestraft, maar er is niets verkeerd in hem.* En tot Jezus: *Denk aan mij, als u in uw koninkrijk komt.* Het antwoord op deze vraag, die we gerust een gebed mogen noemen, is voor alle mensen van goede wil vertrouwenwekkend, hoopgevend en verheffend: *Heden zul je bij mij zijn in het paradijs.* Even later stierf Jezus, met de woorden: *Vader, in uw handen beveel ik mijn geest.* Toen de Romeinse hoofdman, die de wacht hield bij de plaats van executie, zag hoe Jezus stierf, was hij diep geraakt: *Werkelijk, deze mens was rechtvaardig.*

Ook van de overige voorbeelden loont het de moeite deze getuigenissen na te lezen. Zij leiden tot de kennis van wat werkelijk ondogmatisch geloof eigenlijk inhoudt: n.l. Jezus zien, hem liefhebben, op hem vertrouwen en zijn woorden voor waar aannemen. Belijden gelovige Joden de goedheid van God, dan belijden christenen in aansluiting hierop dat God zich in Jezus heeft geopenbaard; en zijn liefdevolle goedheid, die eeuwig is, in hem heeft zichtbaar gemaakt. Allen die dit beamen, staan aan het begin van nieuw en eeuwig leven.

Als de apostelen Jezus vragen: *Geef ons meer geloof*, dan bedoelen zij dus niet het geloof zelf zoals dat hierboven is beschreven; want dat bezaten zij al, anders hadden zij niet alles achter gelaten om hem te volgen. Als vele anderen, die hem alleen vanwege de wonderen gevolgd waren, hem verlaten omdat zijn onderricht voor hen onverteerbaar is, en als Jezus hun dan vraagt of zij ook willen vertrekken, spreekt Petrus namens alle leerlingen het geloof uit: *U hebt woorden van eeuwig leven; tot wie zouden wij anders gaan?*¹⁵ De apostelen vragen dus niet om het geloof zelf; maar om het *vertrouwen* dat hij hen in de dagelijkse moeilijkheden daadwerkelijk zal leiden en sterken. Hij had hun immers zojuist gewaarschuwd voor de beproevingen die hun te wachten stonden.

Jezus' leerlingen voelden aan dat het geloof in woorden en daden vertaald moet worden, om zo heel het leven te vernieuwen. Paulus, die in zijn brieven het evangelie grondig toelicht, gaat hier uitvoerig op in. Het doopsel, leert hij, is Gods bevestiging van de eenwording met Christus en van de vernieuwing van het bestaan¹⁶. Al het goede dat

hieruit voortkomt wordt uitsluitend bereikt door het geloof in Jezus, mens met de mensen en God met ons. De apostel vat dit kernachtig samen: *Met Christus ben ik gekruisigd. Ikzelf leef niet meer, Christus is het die in mij woont. Voor zover ik nu leef in dit lichaam, leef ik door het geloof in de zoon van God, die mij heeft liefgehad en zichzelf voor mij heeft overgeleverd*¹⁷.

Beproevingen leiden door volharding tot versterking van dit geloof. *Uit geloof tot geloof*, schrijft de apostel aan de kerk van Rome¹⁸. Wie zich tot dit geloof beperkt - al is het zo klein als een mosterdzaadje - en zich hier niet buiten begeeft, hoeft geen zorg te hebben dat het ontoereikend is. Wie hieraan vasthoudt en hierin leeft, is niet minder goed af dan iemand met een geloof als een bruine boon of een kastanje. De moeilijkheid ligt niet in een te klein geloof, maar in de omringende wereld, die met al haar afleiding zuigt en trekt en de aandacht vraagt. Wie hieraan toegeven en met de stroom meegaan, belijden het geloof misschien wel met de mond, maar worden in de dagelijkse dingen niet door de Geest van Christus geleid. Zij laten het geloof verweesd liggen en begeven zich op een doodlopende weg.

Gelovige mensen - ook al is hun geloof niet groter dan een mosterdzaadje - zullen bij wijze van spreken vanuit dit geloof tot de moerbeiboom kunnen zeggen: *Word ontworteld en in zee geplant*. Niemand zal zo dwaas zijn dit letterlijk op te vatten: wat doet een moerbeiboom in zee? Met die zee wordt in de Bijbel bedoeld de huidige chaotische wereld. Zo leert de psalm: *Als God niet met ons was geweest toen de mensen zich tegen ons keerden, dan hadden zij ons levend verslonden. Zij hadden als de wateren ons weggevaagd, in hun woede had die vloed onze ziel verzwoegen*¹⁹. En op een andere plaats: *Boven het rumoer van de wateren is de Heer geweldig in de hoge*²⁰; en: *U heerst over de overmoed van de zee*²¹. En de profeet zegt: *De goddelozen zijn als de zee, zo opgezweept dat zij niet tot rust kan komen*²². Dit is de zee waar de ontwortelde boom een plaats heeft; maar in een gelovig leven hoort hij niet thuis.

Normaal gesproken is het onmogelijk welke volgroeide boom dan ook ontwortelen. Hij moet worden omgezaagd en de stronk moet worden uitgegraven, waarbij de wortels worden afgekapt en in de grond blijven zitten; en veelal later weer uitlopen. Zo is het ook met de ondeugden van de oude mens: je kunt ze met alle macht bestrijden, maar ze laten zich niet op eigen kracht ontwortelen. Daar is hulp bij nodig, genade. Wellust, gulzigheid, ongeduld en al die andere ondeugden zijn in de huidige wereld normaal; maar christenen beseffen dat zij in het koninkrijk van God geen plaats kunnen hebben. Wie op Hem vertrouwt, mag er vast op rekenen dat Hij het gebed verhoort. Indien de ondeugd toch niet direct wordt overwonnen, heeft dit zijn oorzaak hierin, dat het gebed niet onverdeeld is; en de bidder zijn of haar wil niet volledig aan God geeft.

Door volhardend gebed zal dit duidelijk worden. Wie met een bepaalde ondeugd worstelt, moet niet opgeven vóór de overwinning is behaald. Wie met een bepaalde ondeugd worstelt, moet niet opgeven vóór deze is overwonnen en 'in zee geplant'.

Gelukkig de mensen die hun geloof boven alles stellen; en de goedheid van God in hun hart koesteren en overdenken. Hij is, zoals de Bijbel het menselijk uitdrukt, *een na-ijverig God*²³, die de liefde voor Hem niet wil delen met liefde voor de wereld. Jezus vergelijkt hen met een koopman die een parel van grote waarde vond; en alles verkocht wat hij bezat om die parel te kopen²⁴. Wie zo alles loslaten om de liefde voor Jezus de eerste plaats te geven, zullen mogen beleven hoe de Geliefde het bestaan van dag tot dag vernieuwt. En de twijfel dan, die overal om zich heen grijpt? Jezus is hier heel kort over. Als Thomas, die eerst niet wilde aannemen dat Jezus was verrezen, bij zijn verschijning neervalt en uitroept: *mijn Heer en mijn God*, antwoordt hij: *Wees niet ongelovig maar gelovig*²⁵. Want, zo schrijft Jakobus later: *Wie twijfelt en innerlijk verdeeld is, moet niet menen iets van de Heer te verkrijgen*²⁶.

7 - 10 *Wij hebben niet meer dan onze plicht gedaan*

Het welslagen van een moeilijke opdracht stemt tevreden. De spanning valt weg, en je wilt het vieren. In het gelovige leven gebeurt dat vieren niet door jezelf te prijzen, maar door God te danken: je hebt het immers niet op eigen kracht gedaan? Het is goed dat steeds in gedachten te houden, opdat de zelfgenoegzaamheid geen vaste voet in het geestelijk leven krijgt. Niet voor niets leggen de kerkleraren²⁷ zo sterk de nadruk op de nederigheid. Nederigheid alweer zo'n begrip dat in het gewone leven niet wordt bewonderd: je bereikt er immers niks mee? Gelovige mensen weten wel beter. In de jacht naar geld en succes kom je er misschien niet ver mee, maar voor een gezond geloofsleven is het essentieel.

Wie het hart volledig bij de Geliefde heeft, zal maar al te goed beseffen zonder hem niets te kunnen doen; en zal zich niet bij elke goede daad op de borst slaan en verwachten met dank te worden overladen. Soms zal God zijn kinderen zelfs op de proef stellen, als het tegendeel gebeurt; en zij zijn aanwezigheid niet ervaren. Grote heiligen zijn hierin de kerk tot een voorbeeld gesteld. Mensen als François de Sales, Teresa van Lisieux en moeder Teresa leggen hier getuigenis van af²⁷. In een God-gewijd leven waren zij toch soms schijnbaar van zijn aanwezigheid verstoken; en leek de hemel - zoals één van hen het uitdrukte - *van koper te zijn*. Hun volharding deed hun inzien dat het voldoende is te geloven, ook al onthoudt de goede God hun voor een bepaalde tijd de ervaring. Zij zullen zich zelfs verheugen in de beproeving, wetend dat hun geloof bij volharding wordt versterkt. Zo zijn zij voorgangers in het geloof geworden,

die christenen op het goede spoor houden, opdat zij niet afdwalen naar de sektes, waar de beleving tot hoofdzaak van hun bijeenkomsten is geworden. Gelovige mensen houden zich hier ver van.

Christenen vinden vreugde in alle goeds dat zij doen; en doen hun best dit te verbergen. Zij zoeken geen eer van mensen maar van God; en beseffen maar al te goed dat zij niet meer dan hun plicht doen, waarvoor Hij hun rijk zal belonen. Wie dus iets goeds tot stand heeft gebracht zal niet beginnen zichzelf te verwennen, maar liever Hem danken die dit mogelijk maakt: *Ik ben maar een onnutte knecht, ik heb niet meer dan mijn plicht gedaan.* Door deze houding worden gelovigen tegen hoogmoed beschermd; en versterken zij de band met hun Geliefde. Als zij hem zo - in de woorden van de gelijkenis - door hun dankzegging hebben 'bediend', dan zullen zij ook zelf mogen eten en drinken van de maaltijd, waarin hij zichzelf aan hen geeft. Hij beloont de inspanning van zijn dienaars met een onvergelijkbaar veel grotere weldaad. Midden in deze vergankelijke wereld doet Hij hun eeuwig leven kenen. *Hij is onze God, wij zijn het volk dat Hij voedt, de schapen van zijn kudde, door zijn vaste hand geleid* (psalm van deze zondag).

1) Heb 11,1 2) Lc 5,1-11 3) Lc 7,1-10 4) Lc 5,27 5) Lc 7,36-42 6) Lc 17,11-19 7) Lc 18,35-42
8) Lc 19,1-8 9) Lc 23,43 10) Lc 23,47 11) Mt 1,23 12) Mt 12,24 13) Lc 18,8 14) Lc 23,39
15) Joh 6,68 16) Rom 6,3vv 17) Gal 2,20 18) Rom 1,17 19) ps 124 20) ps 93,4 21) ps 89,10
22) Jes 57,20 23) deut 5,8 24) Mt 13,46 25) Joh 20,27 26) Jak 1,7 27) gelovenbelevens.nl >
de ogen van de ziel

psalm 95

- L Laten wij juichen voor de HEER, de rots van onze redding;
en vóór Hem verschijnen, om Hem te danken en te eren.
- A Groot is de HEER, onze God en onze Koning;
heel de schepping wordt door Hem gedragen.
- L Laten wij knielen om Hem te aanbidden;
en ons buigen voor God die ons geschapen heeft.
- A Hij is onze God, wij zijn het volk dat Hij voedt,
de schapen van zijn kudde, door zijn vaste hand geleid.
- L Als je vandaag zijn stem verstaat:
wees dan niet halsstarrig, als destijds in de woestijn.
- A Daar stelden zij Mij op de proef,
hoewel zij mijn werken zagen.
- L Veertig jaar heb Ik hen verdragen;
maar zij blijven dwalen, zij willen mijn wegen niet kennen.
- A Toen heb Ik gesproken in mijn toorn*: *buiten Gods genade
zij zullen in mijn rust niet binnengaan.

* * *

zondag 28 (C)

1ste lezing: 2kon 5,14-17
 psalm 98 zie beneden
 2de lezing: 2Tim 2,8-13
 evangelie: Lc 17,11-19

Je geloof heeft je gered.

Samaritanen Onder koning Rehabeam¹, de zoon van Salomo, is Israël uiteengevallen in het noordelijke tienstammenrijk Israël met Samaria als hoofdstad (vandaar de naam Samaritanen), en Juda in het zuiden met Jeruzalem, waar de tempel stond. Het Noordrijk is later door de Assyriërs ingenomen, die het grootste gedeelte van de bevolking in ballingschap hebben gevoerd, vanwaar zij nooit meer zijn teruggekeerd². Een rest van de bevolking, samen met vreemdelingen uit alle delen van het Assyrische rijk, kende naast allerlei afgoden ook nog wel JAHWEH als God; maar hun godsdienst werd door de Joden geminacht. Er woonden in het Noorden echter ook nog steeds mensen die jaarlijks naar de tempel in Jeruzalem trokken om het Joodse Paasfeest te vieren.

melaatsen Melaatsheid (lepra) vreet de aangetaste lichaamsdelen weg. Vanwege het besmettingsgevaar werden en worden melaatsen uit de samenleving verbannen. Door het werk van mensen als Peerke Donders en Damiaan de Veuster³ heeft de verschrikking van zo'n kolonie bekendheid gekregen. De laatste heeft zijn leven gegeven op het eilandje Molokai, waar de melaatsen van Hawaï werden afgezonderd, om verder zichzelf maar te redden. Damiaan trof een verwilderd dorp aan, waar hij geen hut kon binnengaan zonder misselijk te worden. Na jaren van geduldig pastoraal werk begon hij op een zondagmorgen in het gezamenlijk gebouwde kerkje zijn preek met de woorden: *Wij melaatsen*. De kerkgangers, die hem op handen droegen, waren diep ontroerd: hun pastor was nu één van hen. Hij zou niet lang hierna aan de ziekte sterven.

Je geloof heeft je gered.

De tien melaatsen uit het evangelie bleven op een afstand van Jezus en zijn volgelingen staan. Contact met gezonde mensen was hun verboden. Als zij dachten vrij van de ziekte te zijn, moest deze eerst door de priester laten vaststellen, alvorens zich bij zijn familie te voegen⁴. De bevestiging van het ongehoorde wonder van hun genezing toonde Jezus' macht over de schepping. Het ging hem echter om méér dan een lichamelijke kwaal, hoe ernstig deze ook was. De verdrijving hiervan verwijst naar zijn macht het innerlijk van de mens te reinigen van de besmetting met het kwaad, dat de ziel verderft. Daartoe heeft God hem gezonden. Wie moeite heeft met de wonderen⁵; en de realiteit hiervan betwist en met allerlei verklaringen probeert te weerleggen, moet bedenken dat deze tekenen betrekking hebben op de vraag: Wie is Jezus? Is hij alleen mens met de mensen (de *mensenzoon*, zoals hij zich onveranderlijk noemt),

of is hij tevens méér dan dat; en mag hij worden aanbeden als God-met-ons?⁶ Het antwoord is duidelijk: als hij niet méér is dan de eerste onder zijn gelijken, kan hij onmogelijk mensen tot God verheffen, zoals het evangelie leert. Zou Jezus niet meer zijn dan een voorbeeld ter navolging, dan waren christenen de ongelukkigste van alle mensen. Van hen wordt immers gevraagd wat niemand op eigen kracht kan volbrengen: zichzelf te verloochenen en als nieuwe mensen een onzelfzuchtig leven te leiden. Maar nu opent Jezus zijn leerlingen door talrijke wonderen de ogen voor zijn macht mensen van goede wil uit dit bestaan ten dode te verheffen.

Tien melaatsen worden genezen en één keert er terug. Hier wordt duidelijk hoezeer de mensen zichzelf voorop kunnen stellen. De overigen zijn hun ziekte nog niet kwijt, of hun gedachten gaan naar terugkeer in het vroegere leven. Het is menselijk gedrag: alles draait om de eigen persoon. Dat de Samaritaan als enige wel terugkeert, heeft alles te maken met geloof. De tien hadden gehoord dat er een genezer rondtrok. Ze waren naar hem toe gegaan en hadden geroepen om genezing. Negen van hen werden zo volledig beheerst door het verlangen naar verlossing van hun afschuwelijke kwaal, dat ze geen oog hadden voor hem die zij te hulp riepen. Er was geen sprake van een echte ontmoeting.

Daar kwam bij, dat hun hoop niet direct werd verwezenlijkt. Zij gingen heen in gehoorzaamheid aan Jezus' opdracht zich aan de priester te tonen. Toen ze inderdaad genezen werden verklaard en konden gaan waar zij wilden, verloren zij hun belangstelling voor hem die dit had bewerkt; maar die verder een volkomen onbekende voor hen was gebleven. Thuisgekomen zullen ze aan ieder die het maar horen wil het gebeurde keer op keer vertellen. Het gaat daarbij steeds alleen maar om hun eigen ziekte. De persoon van Jezus blijft vaag; en de veel ernstiger ziekte van de ziel blijft bestaan: de zelfzucht die mensen van God vervreemdt; en de hemel voor hen gesloten houdt.

De tiende melaatse mag als enige de woorden horen: *Je geloof heeft je gered*. Wat is dit geloof? Worden de overige negen niet gered? Wat het geloof behelst is de vorige week (zondag 27C) besproken. Deze Samaritaan is als enige onder de indruk geweest van de persoon Jezus. Zijn genezing is een bevestiging van zijn beleving van die ontmoeting, en het bewijs van het bijzondere hiervan. Nog vóór hij zich aan de priester heeft getoond, zoals de wet van Mozes voorschrijft, holt hij terug om in dankbaarheid en eerbied neer te vallen voor hem, naar wie de wet en de profeten vooruitwijzen: Jezus, *de hogepriester die over het huis van God is aangesteld*⁷. Je ziet hier gebeuren wat alle mensen doormaken, die midden in de misère van hun leven door Jezus worden geraakt, voor hem knielen en hun dankbaarheid betonen aan hem, die in liefde voor allen zichzelf heeft gegeven tot in de dood, de dood aan een kruis.

De melaatsen die van hun lichamelijke kwaal waren verlost, zullen later toch eens moeten sterven; maar zij die Jezus tot hun Geliefde maken en als vernieuwde mensen hun leven in dankbaarheid aan hem vervolgen: zij zijn tijdens dit vergankelijke bestaan al overgegaan van de dood naar het leven⁸. Immers de liefdevolle goedheid van God, die de harten vervult van zijn gelovigen, kan door de dood niet worden uitgewist. Jezus heeft hun ziel tot leven gewekt. Hun geloof heeft hen gered. Het lot van de negen overigen is echter ongewis. Voor hen en voor heel die onafzienbare menigte die buiten staat bidt de kerk: Heer, ontferm U over hen! *Hij zal komen om op aarde recht te spreken; dan oordeelt Hij de wereld rechtvaardig* (psalm van deze zondag).

1) 1kon 12 2) 2kon 17,20vv 3) gelovenbelevens.nl > *de ogen vd ziel* 4) Lev 14 3) gelovenbelevens.nl > *ik geloof*, deel II hst 7 4) Mt 1,23 5) Heb 10,21 6) 1Joh 3,14

psalm 98

- L Zing een nieuwe melodie voor God, die grote wonderen verricht;
en redding brengt door zijn machtige arm.
- A Hij heeft zijn redding geopenbaard,
en voor ogen van de volken zijn rechtvaardigheid getoond.
- L Hij gedacht zijn liefdevolle goedheid,
en zijn trouw aan het volk dat Hem toebehoort.
- A Tot de einden der aarde zullen zij aanschouwen de redding van onze God.
- L Zing vol vreugde voor de HEER, alle landen;
en blaas de trompet voor je God en koning.
- A De zee laat zich horen en wat daarin leeft, de wereld is vervuld van gejuich.
- L Rivieren, klap in de handen, en bergen: jubel tezamen:
verheug je in de HEER, want Hij zal komen!
- A Hij komt om op aarde recht te spreken, hij oordeelt de wereld rechtvaardig.

zing voor de Heer (ps 98)

Zing voor de Heer, laat heel je leven voor Hem een lied, een lofzang zijn!

Hij wil zijn volk zijn vrede geven: vrede, temidden van de pijn.

*Zing van het wonder, heel de aarde, hoe God zijn goedheid heeft betoond;
hoe Hij zijn redding openbaarde: Jezus heeft onder ons gewoond.*

*God is getrouw, Hij zal bewaren wie in gebed zijn toevlucht zoekt
bij Hem, die over heel de aarde allen in liefde tot zich roept.*

*Zing voor de Heer, wees vol van vreugde, juich voor Hem bij harp en fluit.
Juich voor je koning, Hij verheugde Israël, Hij trok steeds vóór hen uit.*

*Aarde, en ál wie haar bewonen, ál wat bewoont de diepe zee:
hoop op je God, want Hij zal komen; hoor onze koning, hoe Hij spreekt;
hoor hoe Hij oordeelt, en rechtvaardig de volkeren der aarde richt.*

Eer Hem, bezing Hem, heel de aarde, God wendt tot jou zijn aangezicht.

* * *

zondag 29 (C)

1 ^{ste} lezing:	ex 17,8-13
psalm 121	zie beneden
2 ^{de} lezing:	2Tim 3,14-4,2
evangelie:	Lc 18,1-8

Hij zal hun spoedig recht verschaffen.

Zoals wierook omhoog gaat, zo stijgt het gebed van de gelovigen op tot God¹. De wijze uit het Oosten, die als zijn geschenk aan de pasgeboren koning van de Joden wierook aanbiedt, bedoelt hiermee zijn gebed; zoals de psalmdichter bidt: *Laat mijn gebed als wierook zijn, als ik mij tot U richt bij het avondoffer*². In de kerk is deze symboliek soms ver te zoeken; en lijkt het er op of mensen elkaar bewieroken. Het ritueel mag dan wel plechtig zijn, maar schiet voorbij aan het doel de aanwezigen ervan te doordringen, dat hun gezamenlijke gebed werkelijk opgaat naar een liefdevolle, luisterende God. Hij kent hun intentie al, nog vóór zij Hem zoeken in gebed. Als het goed is, komen zij niet alleen om Hem dingen te vragen; maar beginnen zij met Hem te danken voor zijn goedheid en liefde, waar Hij hun deel aan wil geven.

Bidden is zoveel méér dan iets aan God vragen. In zekere zin is het gebed een geschenk, een offer aan God. Niet dat Hij iets nodig zou hebben, maar Hij beloont de volharding en de discipline die het gebed vragen³; want vaak komt er op het uur van gebed juist iets tussen; of een werkje dat bijna klaar is wil worden afgerond. Gelovige mensen zullen God niet alleen op zondagmorgen in de kerk zoeken, maar ook door de week, in afzondering, teneinde Hem heel de week door beter te kunnen dienen. Zonder vaste regelmaat zal het bij goede voornemens blijven. De monniken van beschouwende ordes, die niet buiten de poort komen, kennen hun zeven gebedstijden⁴. Voor werkende mensen is dit niet mogelijk; maar drie keer per dag moet haalbaar zijn⁵.

Het verdwijnen van een gebedscultuur thuis heeft de kerken verzwakt. Buiten de zondagsvieringen gebeurt er in de huizen van de meeste christenen niet veel meer dan het bidden van het onze Vader of wees gegroet bij het eten. In parochies waar dagelijks het ochtend- en avondgebed wordt gebeden, nemen slechts enkele parochianen hieraan deel. Dit gebrek aan belangstelling onderstreept de vraag van Jezus in het evangelie van vandaag: *Als de mensenzoon komt, zal hij dan geloof vinden op aarde?*

Geloof kan niet groeien en tot vaste grond onder de voeten worden, dan door volhardend gebed. Het begint met de overtuiging dat God werkelijk luistert. *Hij scheidt behagen in het gebed*⁶, zegt Salomo; en David roept verrukt uit: *Ik houdt van God, Hij hoort mijn stem, mijn spreken; ja, Hij luistert werkelijk naar mij!*⁷ Die beleving is de vrucht van de volharding, waardoor het geloof volwassen wordt. Ondanks alle tegenslag groeit het vertrouwen dat God wel degelijk hoort wat zijn kinderen bidden; en dat

Hij niets liever wil dan hen bij de hand nemen en leiden. Christenen hebben hiervan het levende bewijs in Jezus, mens met de mensen en God met ons. *Zonder mij kun je niets doen*⁸, zegt hij; en: *Als je iets vraagt in mijn naam, ik zal het doen*.⁹ Wie dit laatste betwijfelt, *moet niet denken iets van God te kunnen ontvangen*¹⁰.

Het lijkt soms wel of de twijfel tot deugd wordt verheven. Als reactie op teveel schijnzekerheden in het verleden is dit is wel begrijpelijk; maar die onechtheid van vroeger mag toch geen excuus zijn om Gods luisterend oor te betwijfelen. Zo zou de ene kwaal de andere oproepen. De Schrift biedt een verfrissende oplossing. Tot Thomas, die eerst wilde zien en dan pas geloven, zei Jezus eenvoudigweg: *Wees niet ongelovig maar gelovig*¹¹. En in de gelijkenis van het mosterdzaadje leert hij zijn volgelingen dat hun geloof - hoe klein ook - voldoende is, zolang zij zich hier niet buiten begeven¹². Zo groeit het geloof door te geloven¹³; en God standvastig te zoeken in gebed. *Je Vader in de hemel ziet het*, zo steekt Jezus zijn volgelingen een hart onder de riem; en: *Hij zal je belonen*¹⁴. Die beloning bestaat niet altijd uit directe verhoring van het gebed; maar wel hierin, dat Hij zich doet kennen als een nabije God, die alle mensen liefheeft en daarnaar handelt, ook al is dit niet meteen duidelijk.

Verhoort God het gebed dan niet, zoals de onrechtvaardige rechter het wel doet op het aandringen van een vrouw? Het heeft er wel eens de schijn van. Daarom is volharding noodzakelijk. Je bidt om genezing, maar die blijft uit. Je vraagt tevergeefs om succes in het werk, om mooi weer in de vakantie, om vrede in huis. Waarom geeft Hij dan niet waar je om vraagt? Deze vraag getuigt niet van geloof, dat leert: "Hij houdt van mij, Hij luistert altijd". Als de gebedsverhoring niet volgens de verwachting is, komt dat door eenzijdig gebed, niet in geloof, en niet op de wijze zoals Jezus het leert.

Als de leerlingen vragen: *Heer, leer ons bidden*¹⁵, geeft Jezus hun het onze Vader. *Onze Vader die in de hemel is*: de aanhef alleen al geeft het geloof aan waarmee gebeden wordt; want zou de hemelse Vader niet veel meer nog dan aardse vaders en moeders *aan zijn kinderen het goede geven waar zij om vragen*?¹⁶ De eerste drie beden van het onze Vader hebben dezelfde intentie: *uw naam worde geheiligd* (door mij), *uw Rijk kome* (door mijn toewijding), *uw wil geschiede* (in mijn leven). De gelovige begint het gebed dus niet met vragen, maar met zichzelf aan God aan te bieden; en mag er zodoende zeker van zijn gehoor te vinden. Paulus, in zijn onmisbare uitwerking van het evangelie, zegt het zo: *Wijd jezelf aan Hem toe als een levende en heilige offergave, die Hij kan aanvaarden*¹⁷.

De bede: *Uw wil geschiede, zoals in de hemel, zo ook op de aarde*, verwondert christenen: Zouden zij als engelen kunnen leven in deze wereld? Maar zou Hij 't onmogelijke van hen vragen? Als zij zich aanbieden als hemelse mensen te leven, mogen er zeker van zijn dat Hij hun in vertrouwen op Hem de macht zal schenken het menselijkerwijs onmogelijke te volbrengen. Gelovigen die tot hun verdriet keer op keer toch weer de

goede God vergeten en zichzelf vooropstellen, kunnen evenzo vaak om vergeving vragen voor dit ongeloof; en erkennen dat de zelfzucht hun in de weg heeft gezeten. Zo worden Gods kinderen door de Geest onderricht hoe zij kunnen opstaan met Christus, die aan het kruis voor allen die hem toebehoren de zelfzucht heeft overwonnen. Hij spoort hen aan de *oude mens*¹⁸ als met hem gekruisigd te beschouwen.

In het eerste gedeelte van het onze Vader bieden gelovigen zichzelf aan; en in de daaropvolgende drie beden wordt om iets gevraagd; maar wel weer met dezelfde intentie om God te dienen: *geef ons* (voedsel voor gelovig leven), *vergeef ons* (zoals ook wij vergeven) *en breng ons* (dat we niet toegeven aan wat niet deugt). Elk oprecht gebed, dat in deze geest gebeden wordt, reikt dus verder dan de direct zichtbare verhooring; en zeker dan het directe eigenbelang.

De Joodse religieuzes Edith en Rosa Stein¹⁹, door de nazi's weggevoerd uit hun Limburgse Karmelitesklooster, zijn beiden in Auschwitz vermoord. Werd het gebed van de achterblijvende zusters voor hen dan niet verhoord? Zeker wel! Edith en Rosa zijn weliswaar niet teruggekeerd in Echt; maar werden op hun lijdensweg wel gedragen door de gebeden van het thuisfront. Op weg naar de dood wisten zij zich veilig in Gods handen. Door hun godsvertrouwen en innerlijke rust voor hun medeslachtoffers tot grote steun geweest. Edith is zelfs heilig verklaard en tot patrones van Europa benoemd, als aansporing voor christenen haar na te volgen op haar weg naar God toe.

Hier wordt duidelijk dat mensen niet geïsoleerd leven; maar deel uitmaken van een groter geheel, dat niemand kan overzien dan God alleen. Ook de schuldigen in het nazi-drama zijn Gods schepselen; en Hij spreekt tot hun geweten. Als zij zich hier echter voor afsluiten en hun eigen misdadige weg gaan, kan Hij hun vrijheid niet aantasten. Zoals Hij Jezus' executie heeft toegelaten, zo kunnen ook nu mensen schijnbaar ongestoord hun gang gaan - tot de bestemde tijd, als ieder rechtvaardig zal worden geoordeeld. Christenen die Hem geregeld zoeken in gebed - dat gaat heel goed in stilte, zonder woorden, met het hart bij Christus - zullen zich zeker op de gepaste tijd bewust worden van de aanwezigheid van hun Geliefde, en beseffen: Werkelijk, zijn goedheid heeft begin noch einde! De twijfel verdwijnt in de zekerheid dat hij voor de wereld ten beste werkt.

Deze vastheid van geloof moet bevochten worden. Van nature zeggen mensen niet: *Uw wil geschiede*; maar: "Laat komen wat mij goed uitkomt". De strijd die wordt gevraagd tekent de levens van de heiligen, die allen in één ding overeenstemmen: zij voelen zich vaak gedurende lange tijd innerlijk leeg en verlaten, alsof God hen niet kent. Hun houvast is het geloof in Hem, wiens aanwezigheid zij niet ervaren. Zo maakt Hij hen langs de weg van beproeving tot voorbeelden voor een zoekende menigte. Edith Stein kreeg op een dag de autobiografie van Teresa van Avila in handen, die zij in één ruk uitlas. Zij was zó gegrepen door het leven van deze Spaanse Karmelites, dat zij

tot het geloof in Christus kwam; en resoluut dezelfde weg als haar leermeesteres is gegaan. Van de oude Hannah wordt in het evangelie verteld dat zij voortdurend in de tempel was om te bidden²⁰; en God toonde haar de Redder van de wereld.

Jezus zelf bracht nachtenlang door in gebed²¹. Vóór zijn gevangename heeft hij in doodsangst gebeden: *Laat deze beker aan mij voorbijgaan; maar niet mijn wil, maar uw wil geschiede*²². Is dit gebed niet verhoord omdat hij is gekruisigd? Het was de wil van God dat door het offer van één zeer velen de weg tot Hem zouden vinden²³. Laat dus niemand toegeven aan de bekoring om te denken: "Ik word niet verhoord"; maar liever volharden in het geloof in een liefdevolle God, die een oprecht gebed nooit zal afwijzen. *Ik sla mijn ogen naar omhoog: komt daar mijn hulp vandaan? Mijn Helper, die zich nederboog, zal aan mijn zijde gaan* (psalm van deze zondag).

1) openb 5,8; 8,3 2) ps 141,2 3) Rom 15,4v 4) ps 119,164 5) gelovenbelevens.nl > ik geloof deel VI.4
6) spr 15,8 7) psalm 116 8) Joh 15,5v; 15,17 9) Joh 14,13 10) Jak 1,6v 11) Joh 20,27
12) Lc 13,18v 13) Rom 1,17 14) Mt 6,6 15) Lc 11,1 16) Lc 11,13 17) Rom 12,1 18) Ef 4,22
19) gelovenbelevens.nl > de ogen van de ziel 20) Lc 2,37 21) Lc 6,12 22) Lc 22,42 23) Heb 9,14

psalm 121

- L Ik sla mijn ogen op en zie de bergen aan:
komt daar mijn hulp vandaan?
- A Mijn hulp is van mijn God,
die de hemel en de aarde gemaakt heeft.
- L Hij houdt je vast, zodat je voet niet wankelt;
Hij behoedt je, Hij zal heus niet slapen.
- A Hij die zijn volk behoedt:
Hij rust niet en Hij valt niet in slaap.
- L De HEER is je Behoeder,
als een schaduw is Hij steeds aan je zijde.
- A De zon zal je niet schaden overdag,
noch de maan als de nacht is gevallen.
- L De HEER zal je voor alle kwaad behoeden.
- A Hij is het die je ziel in leven houdt.
- L De HEER zal je behoeden, als je uitgaat, als je thuiskomt,
vandaag en alle dagen, en tot in eeuwigheid. Amen.

gelovenbelevens.nl > psalmen & gebeden

Ik sla mijn ogen naar omhoog (psalm 121)

*Ik sla mijn ogen naar omhoog: waar komt mijn hulp vandaan?
Mijn Helper, die zich nederboog, zal aan mijn zijde gaan.*

*Hij staat niet toe, dat wie Hem roept, in zonde ondergaat.
Hij rust niet en Hij wordt niet moe te redden van het kwaad.*

*Je zult niet boven je vermogen in verleiding staan.
De Heer zal je verhogen en bij Hem doen binnengaan.*

*Over zijn volk houdt Hij de wacht, weet wel dat Hij je leidt.
Mijn God bewaart mij dag en nacht, en tot in eeuwigheid.*

gelovenbeleven.nl > al mijn verlangen

* * *

zondag 30 (C)

1ste lezing: Sir 35,12-18
psalm 34 zie beneden
2de lezing: 2Tim 4,6-8.16-18
evangelie: Lc 18,9-14

*Wie zichzelf verheft zal vernederd,
en wie zichzelf vernedert zal verheven worden.*

Aan het einde van de vorige eeuw heerste er ontsteltenis over de nieuwe ziekte aids, die onder homoseksuelen veel slachtoffers maakte. In de kerk kon je het in die dagen openlijk horen: Het is hun eigen schuld! Strikt genomen is dit juist: zonder hun seksuele activiteit hadden zij die ziekte niet opgelopen. Maar de veroordeling door christenen wordt in het evangelie afgewezen. Wie een ander veroordeelt geeft hiermee te kennen zelf van smetten vrij te zijn, hetgeen duidelijk niet waar is.

Wie zou durven beweren in de seksuele omgang volkomen zuiver te zijn? Ieder oprecht mens zal moeten toegeven niet vrij te zijn van het verlangen naar eigen bevrediging. "Je moet aan je trekken komen", zegt men. Deze zelfzuchtige houding is niet naar de bedoeling van de Schepper. Waar dus de zuiverheid binnen het huwelijk vaak ver te zoeken is, wordt kritiek op andere vormen van seksualiteit ongepast en hypocriet. Wie leeft er naar de bedoeling van de Schepper? Hij brengt man en vrouw in het huwelijk samen om van elkaar te houden. Dat betekent dat gehuwde christenen niet hun eigen lusten uitleven, maar in liefde voor elkaar zichzelf juist vergeten. Zo worden die twee tot *één vlees*¹. Het lichamelijke, dat voorbijgaat, is een afbeelding van de geestelijke liefde, die eeuwig is.

In een goed huwelijk wordt de verhouding zichtbaar tussen Christus en zijn kerk². Als

beiden van de Geest van Christus zijn vervuld, met de wederzijdse liefde als enige drijfveer in hun verhouding, zal de lichamelijke vereniging hun geestelijke eenheid bevestigen. Kinderen die uit deze verbintenis worden geboren hebben een ongeëvenaarde start in het leven. Zeer veel heiligen wijzen hun ouders aan als het begin van een leven met God. Voor vriend en vijand zijn zij tot een zegen geworden. Dit is de bedoeling van de zending van de mens, zoals vastgelegd in het verbond van God met Noach: *Ga heen en vermenigvuldig u*. Deze woorden betekenen een bijzondere zegen op de kinderen van twee Godgewijde ouders .

Voor christenen - mannen zowel als vrouwen - die Gods liefde hebben ervaren, is Jezus de bruidegom³, die hen verheft uit hun vernederde staat van zelfzucht en eigenliefde, waar alle ondeugd uit voortkomt, om hen als nieuwgeboren mensen⁵ met hem te doen leven als burgers van zijn Rijk⁶. Evenmin als hij zullen zij een ander veroordelen⁷. Zij weten immers maar al te goed dat zij voor het oog van de wereld dan wel als fatsoenlijke mensen mogen doorgaan, maar dat God die in het verborgene ziet hun fouten en tekorten kent, die zij niet dan door het geloof in Hem te boven kunnen komen.

Christenen moeten ervoor waken om - zoals de Farizeeër in het evangelie - zichzelf beter te achten dan een ander. Jezus is zowel voor Farizeeën als voor tollenaars (collaborateurs met de bezetter) gekomen; maar de laatsten staan er beter voor dan zij die zichzelf zo voortreffelijk achten. De belastinginner, die uit winstbejag met de Romeinse bezetter samenwerkt, weet in zijn hart wel dat het niet deugt wat hij doet. Zo staat hij dichter bij bekering dan mensen die denken dit niet nodig te hebben. Farizeeërs houden zich netjes aan de regels; en denken dat God hen hier zeker voor zal belonen. Nee dus; want hun zelfgenoegzaamheid maakt hen blind voor het kwalijke van hun houding, waarmee zij het geloof in diskrediet brengen.

Behoudende mensen kunnen zo vast zitten in hun denken, dat zij weigeren de bakens te verzetten, waar dat nodig is om geloofwaardig in de wereld te staan. Moet de kerk zich dan kritiekloos aanpassen aan b.v. een veranderende moraal? Nee, onbedachtzame vernieuwing is even ongewenst als het streven alles bij het oude te houden. Lang niet alle verandering is immers ten goede. Wat in de wereld gangbaar is, kan door christenen die zich door de Geest laten leiden vaak niet worden nagevolgd. Als Hij de harten bereid vindt de persoonlijke voorkeur te laten varen, zal de goede God hun wijsheid geven om het onderscheid te maken. Indien daarbij de geldende voorschriften van de kerk worden toegelicht op een manier die voor denkende mensen aanvaardbaar is, wordt aan de eis van de tijd voldaan; want in de huidige samenleving worden decreten van bovenaf niet meer kritiekloos geaccepteerd. Waar deze openheid ontbreekt komt de kerk in een verkeerd daglicht te staan, hetgeen haar boodschap verduistert.

In Jezus' dagen overheerste de conservatieve stroming zo sterk, dat de aanhangers van deze partij de macht hadden uit liefde voor hun godsdienst het voorwerp van de godsdienst, de mens geworden God, aan de Romeinen over te leveren. Toen het erom ging Jezus veroordeeld te krijgen, werd de samenwerking met de bezetter, die zij in de tollenaar veroordeelden, door hen niet geschuwd. Deze uiterlijk vrome mensen achtten zich verheven boven de Zoon van God, die zich inliet met collaborateurs, publieke vrouwen en ander 'gespuis'. Hij beantwoordt hun harteloosheid met liefde; en waarschuwt hen: Jullie leven wel de regels na, maar verwaarlozen waar het om gaat: *rechtvaardigheid, liefde en trouw*⁸. En hij waarschuwt hen: *Tollenaars en hoeren zullen eerder het Rijk van God binnengaan dan jullie*⁹!

Mensen met een verre van vlekkeloos leven die tot inkeer komen, worden echter vaak tot voorbeeldige gelovigen met een diep berouw over hun verleden. *God ziet hun verbroken geest; in hun ellende is Hij hun nabij* (psalm van deze zondag). Zij danken God, die hen heeft opgericht; en hun leert met zijn hulp het oude achter zich te laten, hun leven te beteren en verlangend uit te zien naar Jezus' komst (2de lezing). Hoe meer zij vorderen op de weg van geloof, des te duidelijker zien zij hun tekortkomingen. Wie hier blind voor zijn en zichzelf als goede mensen beschouwen, staan ver af van de heiligen; en blijven, hoe godsdienstig zij zich ook voordoen, ver van God verwijderd. Zij verheffen zichzelf; en zullen uiteindelijk vernederd worden. Allen echter die tot inkeer komen, beginnen aan een nieuw leven met God, dat geen einde kent.

1) Mt 19,5 2) Ef 5,29 3) gen 9,1 4)Lc 5,34v 5) Joh 1,12v 6) Fil 3,20 7) Lc 6,37 8) Mt 23,23

9) Mt 21,31

psalm 34

- L Mijn God wil ik eren in ál wat ik doe;
zijn lied is mij steeds in de mond.
- A Ik zing mijn lied voor de HEER;
de zachtmoedigen zien het, en verheugen zich met mij.
- L God ziet het wie rechtvaardig in het leven staan;
zijn oren staan open voor hun hulpgeroep.
- A Hij is ver van hen die kwaad doen;
Hij wist hun gedachtenis uit van de aarde.
- L De rechtvaardigen roepen tot hun God;
Hij luistert en Hij redt hen in benauwdheid.
- A In hun diepste ellende is Hij hen nabij;
Hij ziet hun verbroken geest.
- L Zij komen in velerlei verdrukking;
maar steeds opnieuw redt hen de HEER.
- A De rechtvaardige zal ongeschonden blijven;
geen been zal worden gebroken.

* * *

zondag 31 (C)

1ste lezing: Wijsh 11,23-12,2
 psalm 145 zie beneden
 2de lezing: 2Tes 1,11-2,2
 evangelie: Lc 19,1-10

Vandaag moet ik in je huis te gast zijn.

Jezus noemt zich zichzelf onveranderlijk de *mensenzoon*: mens met de mensen; en niet, zoals in Matteüs staat aangegeven¹: *Immanuël*, hetgeen betekent *God-met-ons*. Dit laatste: daar komen de apostelen maar heel geleidelijk achter. Dit geeft al aan hoe radicaal vernieuwend het evangelie is. Het nooit geheel te bevatten wonder van de menswording van God is het begin van alle rechtgeaarde christelijke theologie; maar het blijft een leerstelling. Het is nog geen geloof. Het enige, echte en ondogmatische geloof is dit: Jezus zien, erkennen dat er in het geheel geen kwaad in hem is, hem liefhebben en volgen. Zijn leerlingen volgen hem niet omdat zij een dogma onderschrijven, maar omdat zij zijn goedheid zien, en graag willen zijn waar hij is. Daarom noemt hij zich *de mensenzoon*.

De tollenaar Zachæus, een collaborateur met de Romeinse bezetter, wordt vandaag als voorbeeld gesteld van zo'n oprechte gelovige. Voor tallozen die wel weten dat hun leven niet bepaald vlekkeloos is, en in hun hart graag anders willen, is dit voorbeeld een hart onder de riem. Voor christenen die zichzelf beter dan anderen achten is het evangelie een waarschuwing: Kom tot inkeer zolang het nog mogelijk is, want de dag nadert dat het hier te laat voor is. Opgetogen over de wending in zijn leven geeft de tollenaar de helft van zijn bezit aan de armen. Wie Jezus wil volgen, zal niet alleen bereid zijn een tiende - zoals de wet voorschrijft - maar alles wat hij of zij bezit aan hem toe te wijden.

Als deze tollenaar later in de kerk van Christus is opgenomen, zal hij er langzamerhand achter komen: die helft van zijn bezit is niet meer dan een begin. Naarmate zijn verlangen groeit de Geest van Christus te ontvangen, zal Hij hem leren wat hij los moet laten. Het gaat daarbij niet alleen om geld en goed, maar ook om eerzucht, lichtgeraaktheid, gulzigheid en zo meer: dingen waar geen plaats voor is in het koninkrijk van God. Dit levenslange proces van bekering wordt door de één met meer ijver doorlopen dan door de ander. Een goed geschreven heiligenleven laat de strijd zien die dit kost; en de beloning die God zijn kinderen schenkt, als zij zijn eeuwige goedheid gedurende dit kortstondige leven al gaan ervaren.

Jezus en zijn volgelingen passeren Jericho, de woonplaats van Zachæus. Drie jaar lang is hij door heel Israël rondgetrokken om de boodschap te verkondigen van het komende Rijk van God². Aan het einde van deze rondgang is hij nu op weg naar de hoofdstad, wetend dat hier de dood hem wacht. Hij heeft zichzelf niet willen redden door

naar het buitenland uit te wijken. In het volle besef van Gods plan met de wereld richt hij vastberaden 't gezicht naar Jeruzalem³, wetend dat *de graankorrel, als hij sterft, veel vrucht voort zal brengen*⁴. De graankorrel is Jezus zelf, de akker is de wereld, en met de vruchten van de akker wordt bedoeld de mensen die tot geloof komen, waar de apostelen later zijn werk zullen voortzetten. De mensen die lopen te mopperen omdat Jezus met de tollenaar omgaat, hebben te weinig hart voor wie in die wereld verloren lopen. Jezus probeert hun op andere gedachten te brengen: *Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te redden, maar zondaars*⁵.

Vandaag wordt de collaborateur Zachæus, hetgeen betekent *onschuldig*, aan de kerk van Christus toegevoegd. Zijn naam geeft aan wat het evangelie inhoudt: deze man wordt hersteld in zijn oorspronkelijke onschuld, zoals de Schepper hem vanaf het begin heeft bedoeld. Hij en de talloze anderen die zich bij Jezus aansluiten vormen niet bepaald het gezelschap dat vrome joden voor ogen stond. Zij dachten veeleer aan mensen die leefden in strikte gehoorzaamheid aan de wet van Mozes, met al zijn voorschriften en geboden. Bekend zijn de spijswetten, waarin *kosjer* eten wordt voorgeschreven; en b.v. varkensvlees verboden is. Deze regels hadden tot doel de omgang met andere volkeren te bemoeilijken. God had Israël immers apart gezet om in hun midden zijn Redder te doen verschijnen, niet alleen van het uitverkoren volk maar van geheel de wereld. Met zijn komst hadden de spijswetten en allerlei andere voorschriften hun betekenis verloren.

Evenmin als veel christenen hun roeping verstaan voor een zoekende menigte buiten de kerk, begreep de Joodse geloofsgemeenschap niet dat de uitverkiezing van Israël heel de mensheid ten goede zou komen; en dat de wet van Mozes slechts diende als voorbereiding op een volmaaktere wet: het gebod van de liefde⁶, die met de komst van de Messias in de harten van de gelovigen gevestigd werd. Niet het voedsel dat door de mond naar binnen gaat zal de mens verontreinigt; maar: *Uit 't hart van de mensen komen boze gedachten, hebzucht, kwaadaardigheid en trots. Dat zijn dingen die uit het innerlijk komen en de mens bezoedelen*⁷.

Het Farizeese Jodendom houdt tot de dag van vandaag aan de spijswetten vast; en behandelt de voorschriften in hun heilige boeken als hoofdzaak van de religie. Gehoorzaamheid aan de wet wordt gezien als het volbrengen van de wil van God. Deze kritiekloze naleving werkt fundamentalisme in de hand. Het geloof dat God meer is dan een onbereikbare Wetgever; dat Hij niet alleen hoog en verheven is, maar *zijn woning zoekt in elk eenvoudig en vriendelijk mensenhart*⁸, vindt in deze kringen geen gehoor. De mystiek (de persoonlijke aanschouwing van God) is hier geheel buiten de orde. Deze verborgen omgang van christenen met hun God en Vader is altijd onderbelicht gebleven.

Maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan, zoals blijkt uit de levens van de heiligen. Zij beoefenden trouw de gehoorzaamheid; maar hun verlangen ging uit naar de kennis van God. Als zij weggeven wat zij niet strikt nodig hebben, zullen zij dit niet aan de grote klok te hangen; want zij handelen uit liefde, omdat zij begaan zijn met mensen in nood. Zulke mensen zullen niet gauw tot fundamentalisme vervallen. Zij zullen anderen niet veroordelen, maar zich eerder verheugen als iemand zijn of haar leven betert. Als zijn trouwe volgelingen beloont Jezus hun door hun innerlijk zijn goedheid en liefde te tonen, die eens voor eeuwig hun deel zal zijn.

Dit is het bedroevende van te behoudende en ook van vrijzinnige christenen: dat zij het voorwerp van de godsdienst niet van persoon tot Persoon kennen. God heeft Jezus in de wereld gezonden om zich aan de mensen te openbaren; maar de aandacht voor hem wordt verdrongen door de liefde voor ritueel en traditie, die toch naar Hem moeten verwijzen; of door de zelfgenoegzaamheid van hen die op eigen kracht de wereld willen verbeteren. Indien Jezus nu in ons midden zou leven, zou hij net als 2000 jaar geleden door velen in de kerk niet worden herkend. Beheerst door hun eigen belangen, voorkeur en ideeën, zouden zij hem opnieuw verwerpen; en zo de God die zij dachten te dienen uit hun leven bannen.

Dat kerkleden hechten aan dingen uit het verleden is menselijk genoeg. Dat zij bijvoorbeeld een latijnse mis prefereren boven modernisering is begrijpelijk: zij vinden het mooier. Als deze uiterlijke dingen echter tot hoofdzaken worden verheven, en aanleiding worden tot wrevel en verzet: dan wordt de kerk van Christus veel schade toegebracht. *Zie toch hoe goed het is, als broeders en zusters samen te zijn*⁹, roept de psalmist uit. Die broeders en zusters denken heus niet allemaal hetzelfde. Zij hebben elk hun eigen voorkeur; maar zijn wel bereid deze op te geven, als de zaak waarvoor zij staan hiermee gediend is. Die zaak is de zaak van Christus: van Immanuël, dat is God met ons, die zichzelf ten einde toe heeft weggecijferd om mensen als Zachæüs tot God terug te voeren. Als b.v. een kerk te groot is, en een intiemere ruimte beter aan het doel zou beantwoorden om een tehuis te bieden aan verloren lopende mensen, zoekende naar gemeenschap, dan zullen gelovigen hun pijn om wat zij kwijt raken overwinnen, met Jezus' woorden in gedachten: *Wie geen afstand doet van al wat hij heeft, kan mijn leerling niet zijn*¹⁰.

Deze zelfverloochening is velen vreemd. Onophoudelijk blijft Jezus met hen in gesprek, om hun de ogen te openen voor het gevaar waarin hun zelfgenoegzaamheid hen brengt. Indien zij geen voorbeeld nemen aan Zachæüs, en zich niet bekeren, zullen zij in het oordeel de woorden horen: *Ik heb jullie nooit gekend*¹¹. Als zij luisteren en tot inkeer komen, zal de goede God hun vergeving schenken; en hun het nieuwe leven doen kennen, dat geen einde heeft. Zij mogen dezelfde prachtige woorden vernemen, die Zachæüs als muziek in de oren klinken: *Vandaag moet ik in je huis te gast zijn*.

1) Mt 1,23 2) Mt 4,23 3) Lc 9,51 4) Joh 12,24 5) Mt 9,13 6) Mt 22,34vv 7) Mt 15,18
8) Joh 14,23 9) ps 133 10) Lc 14,33 11) Mt 25,12

psalm 145

- L Mijn God en mijn koning, uw naam wil ik heiligen,
in tijd en eeuwigheid U vereren.
- A Elke dag die U mij geeft zal ik U danken;
uw naam zal ik voor altijd bezingen.
- L Genadig is de HEER, vol van mededogen,
één en al goedheid en vergevingsgezind.
- A God is goed voor ál wat leeft;
uit alles spreekt zijn ontferming.
- L Uw goedheid blijkt uit uw handelen,
al uw heiligen* brengen U hulde.
- A Zij verkondigen de wereld de macht van uw werken
en de heerlijkheid van uw Rijk.
- L God is rechtvaardig in wat Hij doet;
Hij handelt in goedheid en liefde.
- A Hij is allen nabij, die roepen tot Hem;
die Hem aanroepen in vertrouwen.
- L Hij luistert naar hen en vervult hun verlangen;
Hij redt hen, die in eerbied voor Hem leven.
- A Over allen die Hem liefhebben waakt de HEER;
maar wie zonder Hem leven gaan te gronde.

geloovenbelevens.nl > psalmen & gebeden

* * *

zondag 32 (C)

1ste lezing: 2 Makk 7,1-2.9-14
 psalm 17 zie beneden
 2de lezing: 2Tes 2,16-3,5
 evangelie: Lc 20,27-38

U dwaalt wel heel erg.

Evenals de kerk conservatieve en liberale leden heeft, kende ook de Joodse geloofsgemeenschap Farizeeën en Sadduceeën, die min of meer langs elkaar heen leefden. De eersten bewaakten angstvallig de leer en de traditie; en eisten strikte gehoorzaamheid. Voortdurend leverden zij kritiek op Jezus' optreden: "Hij is God toch niet, dat hij zonden vergeeft!¹ Hij doet wat op de sabbath niet mag!² Hij gaat met zondaars om!³" De partij van de Sadduceeën daarentegen streed voor modernisering en aanpassing aan de cultuur die de Romeinse overheersing meebracht. Tot ergernis van de Farizeeën week hun uitleg van de Schrift af van de traditie. Zo wezen zij het bestaan van engelen af; en gaven hun eigen verklaring van teksten over de verrijzenis, zoals b.v. het psalmwoord: *U wekt mij tot leven, verzezen uit de diepte der aarde*⁴. Dood is dood, zo leerden zij. Zij waren de eersten om de apostelen vast te laten zetten vanwege hun verkondiging van de opstanding van Jezus⁵.

Johannes de Doper, de laatste profeet van het oude verbond⁶, die in Jezus de vervulling van de wet verkondigde: de Messias waar alle profeten naar hadden uitgezien, bestempelde beide partijen als *adderengebroed*⁷. Wie de onderlinge tegenstellingen in de kerk volgt, kan zijn ergernis heel goed begrijpen. Het gebrek aan eenheid verzwakt de geloofsgemeenschap en ondergraaft de geloofwaardigheid van de boodschap van de kerk: het ontzagwekkende wonder van de menswording van God in Jezus, van zijn verrijzenis en de vernieuwing van de levens van hen die hem daadwerkelijk toebehoren. Alles wat de verkondiging van dit evangelie in de weg staat is uit den boze. Zullen eenzame en zoekende mensen zich aangetrokken voelen tot een gemeenschap, waar de leden zich niet eensgezind verheugen in dit evangelie?

De Sadduceeën, die zich tot dusverre afzijdig hebben gehouden, komen vandaag bij Jezus met hun malle verzinsel van de zeven broers, waarmee zij het geloof in de verrijzenis denken te weerleggen. Jezus' reactie getuigt van de zachtmoedigheid waarmee hij zijn tegenstanders tegemoet komt. Zijn antwoord heft een ál te aardse voorstelling van het eeuwige leven op: In de hemel is er geen sprake meer van mannen en vrouwen, maar zijn de kinderen van God als engelen voor Hem. *Vlees en bloed kunnen niet delen in het koninkrijk van God*, schrijft Paulus aan de kerk van Korinte; en hij besluit zijn uiteenzetting over de verrijzenis met de opwekkende woorden: *Allen zullen van gedaante veranderen; want een natuurlijk lichaam sterft, en een geestelijk lichaam verrijst. De dood is verslonden, de zege is behaald!*⁸

Jezus maakt de Sadduceeën niet alleen duidelijk hoezeer zij dwalen, maar geeft hun ook een tekst ter overdenking mee. Misschien zullen zij zich door de eenvoud en de logica hiervan laten overtuigen. Geen van hun theologen heeft beseft dat er in het verhaal over Mozes bij de brandende braamstruik sprake is van eeuwig leven. Op het ogenblik dat JAHWEH zich aan Mozes bekend maakt als *de God van Abraham, Isaäk en Jakob*, zijn deze aartsvaders immers al 500 jaar dood! Maar Hij is toch *een God van levenden en niet van doden??* Evenals Abraham, zijn zoon Jakob en zijn kleinzoon Izaäk, zullen allen die God bij hun leven hebben gediend na hun dood bij Hem mogen binnengegaan, verlost van dit moeitevolle bestaan, om eeuwig te verkeren voor het aangezicht van de liefdevolle, goede God. Dit is het visioen van gelovige mensen.

Vanaf de vroege kerk is de mening gehoord dat er geen verrijzenis uit de doden is. Paulus' vraagt aan de kerk van Korinte: *Hoe kunnen sommigen onder u beweren dat er geen opstanding uit de doden bestaat? Dan is onze prediking zonder inhoud en uw geloof zonder grond!* En: *Als wij alleen voor dit leven onze hoop op Christus hebben gevestigd, dan zijn wij de beklagenswaardigste van alle mensen*⁹. Want stel dat de doden inderdaad niet op zouden staan: wie zou dan nog verlossing zoeken in de kerk? En wat was dan de verkondiging van de apostelen geweest? "Er heeft een heel goed mens geleefd, genaamd Jezus?" Als er meer niet was, zou hij snel weer zijn vergeten. Of zou hun boodschap misschien zijn: "Je moet iets voor een ander over hebben?" Ach, dat weet iedereen altijd al, maar de zelfzucht heeft de mens onmachtig gemaakt, zoals het spreekwoord zegt: *Het hemd is nader dan de rok*: eerst ik, dan jij.

De verkondiging van het veelgehoorde *samen delen* als inhoud van het evangelie is krachteloos zonder het geloof in de verrijzenis. Niet alleen is Christus verrezen uit de dood, maar allen die hem liefhebben en volgen geeft hij door zijn Geest aan zijn verrijzenis deel. In de doop met hem verbonden en tot nieuw leven opgestaan, delen zij in de roeping van alle christenen dit zichtbaar te maken. De Geest van Christus zal hun leren te strijden tegen het onrecht van de ongelijke verdeling van de goederen van deze wereld, waardoor velen in armoede moeten leven, en anderen zich aan grenzeloze verspilling te buiten gaan. Zonder het geloof in Jezus, die de harten van zijn volgelingen beweegt, raken de strijders verbitterd; en gaan zij zichzelf beter achten dan anderen. Zo wijken zij af van het evangelie van hem, nederig en zachtmoedig, die ten einde toe gepoogd heeft zijn tegenstanders op andere gedachten te brengen.

Wie zou er naar de apostelen geluisterd hebben zonder de boodschap van menswording en verrijzenis? Wie zou zich bij hen aangesloten hebben, als zij niet als dienaren in de wereld hadden gestaan? Zij zouden geruisloos in de geschiedenis zijn verdwenen; en er zou helemaal geen kerk zijn gekomen. De hedendaagse Sadduceeën die in dienst van de kerk staan, danken hun brood winning aan de verkondiging die zij bestrijden. Gods kinderen verheugen zich in de hoop op eeuwig leven bij Hem, die zij temidden van de misère van deze wereld mogen liefhebben en dienen.

Vanaf het begin hebben dwaalleraren het werk van de kerk bemoeilijkt. De strijd hiertegen werd gevoerd door de 'kerkvaders'¹⁰. Zij verloren zich niet in beleidskwesities, maar vochten voor het fundament van het geloof: Jezus, mens met de mensen en God-met-ons, die na zijn verrijzenis aan allen die hem toebehoren zijn Geest schenkt, God-in-ons. Door hun inspanning kreeg de opvatting van de zogeheten *vrijzinnigen* in de kerk geen vaste voet aan de grond; en is de leer van de kerk, waar nu aan alle kanten aan wordt geknaagd, duidelijk geformuleerd en op verschillende grote kerkvergaderingen vastgelegd¹¹. Een leger van apostelen heeft sedertdien wereldwijd het evangelie verspreid: De Heer is werkelijk opgestaan! Wie met hem verenigd wordt in de doop, mag hier en nu al delen in het nieuwe leven¹²; en bij zijn wederkomst zijn koninkrijk binnengaan. *Laat mij in oprechtheid leven en opzien naar U, mijn God. Verzadig mij bij het ontwaken, omdat ik uw aangezicht aanschouw* (psalm van deze zondag).

1) Lc 5,21 2) Lc 6,2 3) Lc 19,7 4) ps 71,20 5) hand 4,1 6) Lc 7,26 7) Mt 3,7 8) 1Kor 15,50
 9) 1Kor 15,12 10) gelovenbelevens.nl > *de ogen van de ziel* 11) gelovenbelevens.nl > *ik geloof*, deel IV.3
 12) Rom 6,12

psalm 17

- L Luister naar mij, God,
als ik U aanroep in waarheid.
- A Hoor mijn smeekgebed,
er is geen bedrog in mijn mond.
- L Mijn voeten gaan het rechte spoor;
ik wankel niet als ik voortga.
- A Ik roep U aan, mijn God,
U zult mij antwoord geven.
- L Buig U tot mij neer;
en hoor wat ik wil zeggen.
- A Bewaar mij, onder uw vleugels geborgen:
uw oogappel, uw eigen kind.
- L Laat mij in oprechtheid leven;
en opzien naar U, mijn God.
- A Verzadig mij bij het ontwaken,
omdat ik uw aangezicht aanschouw.

gelovenbelevens.nl > *psalmen & gebeden*

* * *

zondag 33 (C)

1ste lezing: Mal 3,19-20a
 psalm 98 zie beneden
 2de lezing: 2Tes 3,7-12
 evangelie: Lc 21,5-19

Wanneer zal dat gebeuren?

Aan het einde van het kerkelijk jaar en in het begin van de advent spreken de lezingen over het komende oordeel¹, *dat zal komen als een brandende oven* (1^e lezing). De profeten in het Oude Testament spreken zich heel duidelijk uit over het tijdperk dat voorafgaat aan de laatste 'dag'. Jesaja profeteert over *een jaar van genade*². Petrus citeert op de dag van Pinksteren de profeet Joël³, bij wie het laatste tijdperk aanvangt met de komst van de Geest van Christus en eindigt op de wijze die Maleachi voorzegt met de wederkomst van de Messias voor het oordeel. *Op het einde van de tijd is Christus verschenen*⁴, zal Petrus later schrijven. Deze laatste periode van de wereldgeschiedenis, de huidige tijd van de kerk en van de genade van Jezus Christus, wordt in het boek openbaring (apokalyps) genoemd *het duizendjarig vrederijk*⁵, waarin zijn vrede de harten vervult van allen die hem toebehoren. De duivel is zijn macht over hen verloren. Zij zijn de voorboden van het hemelse rijk, dat door de kerk van Christus in de wereld wordt vertegenwoordigd. Gedurende deze tijd die aan het definitieve oordeel voorafgaat, worden allen geroepen zich te bekeren.

Op de dag van het oordeel *zullen zij de mensenzoon zien komen op een wolk, met grote macht en heerlijkheid*⁶, zo besluit Jezus zijn onderricht aan de leerlingen, als zij hem vragen naar de tijd van het einde. Het is duidelijk dat hij geen tijdstip kan geven. De vele valse profeten, die in de loop van de geschiedenis verwarring hebben gezaaid door een bepaald jaar te voorspellen, zijn na het verstrijken van de datum snel vergeten. Zelfs Jezus weet niet van die dag, *maar de Vader alleen*⁷. Daarom waarschuwt hij zijn leerlingen: *Laat die dag niet onverhoeds over je komen; want hij zal komen, waar ook ter wereld*⁸; en op een andere plaats: *De komst van de mensenzoon zal zijn als een bliksem, die flitst van het ene einde van de hemel tot het andere*⁹.

Als Jezus spreekt over het komende einde gaat het niet alleen over de verwoesting van de tempel en de ondergang van Jeruzalem in het jaar 70, waarna het Joodse volk zich over heel de bewoonde wereld heeft verspreid. Hij waarschuwt zijn kerk dat bij zijn komst voor het oordeel een einde zal komen aan de huidige wereld. Waarom wordt dit zo weinig serieus genomen? Tijdens elke zondagsviering wordt in de gebeden minstens drie keer van de wederkomst melding gemaakt. In de geloofsbelijdenis: *vanwaar hij komen zal om te oordelen de levenden en de doden*; in het tafelgebed: *Zo staan wij vol verwachting open voor zijn wederkomst*; opnieuw in het tafelgebed: *Wij belijden tot gij wederkeert dat gij verzezen zijt*¹⁰; en na het Onze Vader: *hoopvol wachtend op*

de komst van Jezus, Messias, onze Heer. Zo is de mens: keer op keer worden de woorden herhaald, zonder dat de omvang hiervan doordringt.

Wie bij zichzelf te rade gaat, zal moeten toegeven hoe onwezenlijk die wederkomst en het oordeel zijn, en hoe weinig in gedachten. Reden temeer hier aandacht voor te blijven vragen. Het evangelie is niet mis te verstaan, en niet voor een andere uitleg vatbaar: op een dag die niemand kent zal het einde plotseling komen. Het verstand onderschrijft dit; want wat zou het alternatief moeten zijn? Een wereld die altijd zo doorgaat als nu, met oorlogen en rampen, moord en doodslag, wellust en overspel, hebzucht en begeerte, afgunst, ijdelheid en laster, leugen en bedrog, hardheid, wreedheid en godslastering? Of een geleidelijke evolutie naar een paradijselijke wereld? Niemand die aan dit 'vooruitgangsgeloof' nog betekenis hecht. De werkelijkheid spreekt dan ook wel een andere taal! Jezus voorzegt dat in de tijd die aan zijn komst voorafgaat *de liefde van de meesten zal verkillen*¹². De individualistisch ingestelde wereld ontwikkelt zich meer en meer tot een plaats van elk-voor-zich, waar hebzucht en eigenbelang worden gerechtvaardigd, waar eenzaamheid een ongekend probleem is geworden en waar het geweld wereldwijd toeneemt.

Het zal erop uitlopen dat mensen van goede wil die niet met de stroom meegaan nog meer te lijden krijgen. Uiteindelijk zullen de gelovigen door allen worden gehaat. De geest van de *Antichrist*¹³, de misleider die God loochent en Jezus neerhaalt¹⁴, zal de laatste dagen bepalen. Wie wil dit horen? De profeet Jeremia klaagt over de geloofsgemeenschap van zijn dagen: *Wie moet ik waarschuwen? Ze willen niet luisteren. Het woord van de HEER is voor hen een verwijt, dat ze liever niet willen horen*¹⁵.

Christenen hebben alle eeuwen door vervolging gekend. Jezus steekt zijn volgelingen vandaag een hart onder de riem: als zij in de verdrukking komen, zal God zelf hun de woorden in de mond geven, *die geen van hun tegenstanders zal kunnen weerstaan of weerspreken*. Daarvan leggen in het begin van de kerk de apostelen, Paulus en Stefanus getuigenis af. Lucas doet er verslag van hoe Petrus en Johannes door de Sadduceeën (de liberale partij die de verrijzenis ontkent¹⁶) voor verhoor in hechtenis genomen zijn¹⁷, omdat zij het volk onderricht gaven over de opstanding van Jezus uit de dood; en hoe de Joodse overheid versteld stond over de vrijmoedigheid waarmee deze apostelen, die toch eenvoudige en ongeletterde vissers waren, hun van repliek dienden¹⁸.

Gedurende de eerste eeuwen van de kerk waren in het Romeinse rijk christenvervolgingen aan de orde van de dag. De procesverslagen zijn veelal bewaard gebleven, zoals b.v. het verslag van het verhoor van de filosoof Justinus, die in de tweede eeuw de marteldood vond¹⁹. Gedurende de laatste wereldoorlog durfden de Nazi's wel de Joden uit te roeien; maar zij waagden het niet de kerk als geheel aan te pakken, die toen nog door het grootste deel van de bevolking werd gesteund. Wel zijn een groot

aantal voorgangers geïnterneerd in concentratiekampen. De overlevenden hiervan hebben een huiveringwekkend verslag gedaan van de wreedheid en van de haat tegen het geloof. Hier heeft de Antichrist duidelijk zijn gezicht laten zien.

Hoewel christenen op veel plaatsen worden bespot en vervolgd, leert het evangelie van vandaag toch dat *geen haar op hun hoofd zal worden gekrenkt*. Het is duidelijk dat Jezus hier niet spreekt over het aardse lichaam, dat hoe dan ook eens zal vergaan; maar dat hij doelt op het onvergankelijke lichaam, waarin zij eens voor God zullen mogen verschijnen. *Een natuurlijk lichaam wordt gezaaid, een geestelijk lichaam verrijst*²⁰. Dit is de hoop die christenen verbindt, terwijl zij uitzien naar die grote dag, als Jezus in één moment en voor heel de wereld zichtbaar zal verschijnen voor het oordeel over allen die dan in leven zijn of ooit geleefd hebben. In de periode die hieraan voorafgaat - de tijd van de kerk - mogen de gelovigen in zijn innerlijke vrede delen: nu nog temidden van een verdorven wereld, maar eens in zijn eeuwige Rijk. *Hij heeft zijn redding geopenbaard, en voor ogen van de volken zijn rechtvaardigheid getoond* (psalm van deze zondag).

1) gelovenbeleven.nl , *ik geloof*, deel III, hs 7 2) Jes 61,2 3) hand 1,16vv; Joël 2,28vv 4) 1Pe 1,20
5) openb 20 6) Lc 21,27 7) Mt 24,36 8) Lc 21,34v 9) Lc 17,24 10) euch. gebed IIIb
11) Joh 5,22vv 12) Mt 24,12 13) 1Joh 4,3 14) 1Joh 2,22 15) Jer 6,10 16) Mt 22,23
17) hand 4,1vv 18) hand 4,13 19) gelovenbeleven.nl > *de ogen van de ziel* 20) 1Kor 15,44

psalm 98

- L Zing een nieuwe melodie voor God,
die grote wonderen verricht;
en redding brengt door zijn machtige arm.
- A Hij heeft zijn redding geopenbaard,
en voor ogen van de volken zijn rechtvaardigheid getoond.
- L Hij gedacht zijn liefdevolle goedheid,
en zijn trouw aan het volk dat Hem toebehoort.
- A Tot de einden der aarde
zullen zij aanschouwen de redding van onze God.
- L Zing vol vreugde voor de HEER, alle landen;
en blaas de trompet voor je God en koning.
- A De zee laat zich horen, en al wat daar leeft;
de wereld is vervuld van gejuich.
- L Rivieren, klap in de handen, en bergen: jubel tezamen:
verheug je in de HEER, want Hij zal komen!
- A Hij zal komen om op aarde recht te spreken;
dan oordeelt Hij de wereld rechtvaardig.

al mijn verlangen, , lied nr 160

* * *

Christus koning (C)

1ste lezing: 2Sam 5,1-3
 psalm 122 zie beneden
 2de lezing: Kol 1,12-20
 evangelie: Lc 23,35-43

Vandaag nog zul je bij mij zijn in het paradijs.

Je schuld, die van God verwijderd houdt, is vergeven; en de hemel staat open voor jou. Hier wordt recht gesproken op een wijze, die het verstand en het gevoel volkomen bevredigt. De schuldbekentenis van de misdadiger aan het kruis wordt aanvaard op grond van het geloof in Jezus. Niet op dogmatische wijze gelooft hij. Over de Zoon van God heeft hij nooit gehoord, maar hij ziet de mens die naast hem aan het kruis hangt, onschuldig, vol van goedheid en waarheid; en hij gelooft in zijn eeuwige Rijk. Dit is het geloof dat God in mensen zoekt. Op dit geloof ontvangen zij vergeving, en uitzicht op een leven met hem. De tweede misdadiger bespot Jezus, en sterft in zijn schuld. Zelfs hun slachtoffers zullen dit evangelie rechtvaardig achten.

De eerste misdadiger ontvangt de straf voor zijn daden; maar God, die de harten kent, ziet 't goede in hem en neemt zijn schuldbekentenis aan. Dit is een hart onder de riem voor allen die gebukt gaan onder schuldgevoelens; en betwijfelen of er voor hen nog wel vergeving mogelijk is. De goede God trekt geen streep: jullie wel en jullie niet. Zijn genade strekt zich uit over allen die Hem oprecht zoeken; en van zijn vergeving wordt niemand uitgesloten, die met een hart vol berouw tot Hem komt. Het sacrament van boete en verzoening (de biecht) is van Godswege de bevestiging hiervan. Het is een ramp dat dit in onbruik is geraakt. Schuldgevoel is één van de ernstigste bedreigingen van de geestelijke gezondheid.

Zou God volmaaktheid eisen, dan zou niemand bij Hem terug kunnen keren. Maar nu wordt de onschuld van de mensen hersteld als zij Jezus zien, in wie de goedheid van God ten volle zichtbaar is; en als zij hem liefhebben en volgen. Zo hebben de apostelen alles achtergelaten om hem te volgen; en hebben zich tijdens zijn rondgang door Israël vele anderen bij hun gezelschap aangesloten. Daar waren velen onder die in de ogen van de wereld niet deugden, zoals Maria Magdalena en de tollenaar Levi¹. Jezus wees hen niet terug; maar hij zag hun geloof en sprak zijn verlossend woord, waarop zij hem volgden en een nieuw leven begonnen. vandaag wordt het geloof van de misdadiger aan het kruis aan de wereld ten voorbeeld gesteld. Hij zag Jezus en geloofde. Hij heeft niet de tijd gehad de vruchten van zijn bekering in de wereld zichtbaar te maken; maar zijn geloof werd zijn behoud.

Vandaag nog zul je bij mij zijn in het paradijs. Zó verstrekkend is dit woord, dat de voorbijgaande wereld met al zijn aantrekkelijkheden hierbij in het niet verzinkt. Eeuwig leven, eeuwig leven Teresa van Avila kon het als kind

steeds opnieuw verwonderd bij zichzelf herhalen; want wie kan het bevatten: eeuwig leven bij God? Delen in zijn liefde, verlost van de last van dit bestaan, vervuld van zijn vrede die het verstand te boven gaat waar zouden mensen die verlangen naar een betere wereld anders hun hart aan willen geven dan aan hem die dit heeft bewerkt, aan Jezus, *het beeld van de onzichtbare God*²? David heeft hem uit de verte zien komen: Jezus, *de zoon van David*³; en raakte zo van vreugde vervuld dat hij zei: *Midden in de nacht sta ik op om U te danken!*⁴ Hij had er alles voor over gehad hem te mogen kennen, die nu aan de kerk is geopenbaard. Hiertoe is David tot koning van Israël gezalfd en heeft hij de Geest ontvangen, om te getuigen van hem, die in zijn nageslacht zal worden geboren: Jezus, wiens koninkrijk niet van hier is⁵. Gelovige mensen verlangen verenigd te zijn met hem, die hen bevrijdt uit de slavernij van de begeerte; en hun deel geeft aan zijn leven bij God. Elk ogenblik zonder hem is verloren tijd.

Wie is Jezus, dat hij zonde kan vergeven en beslissen kan wie in de hemel komt? God had een engel met een flitsend zwaard de opdracht gegeven Adam en Eva, en allen die tot dezelfde zonde vervallen waren als zij, de toegang tot het paradijs te versperren⁶. Kan hij dan de engelen bevelen dit zwaard neer te leggen? De misdadiger aan het kruis heeft zich zozeer misdragen, dat hij naar de wet zijn gerechte straf ontvangt. Jezus spreekt echter in de geest van de wet, als hij vergeving schenkt. Hij spreekt niet namens zichzelf; want aan hem heeft deze man niets misdaan, of toch wel? Ja, toch wel. Met elk kwaad woord, met elke verwerpelijke daad schaden mensen niet alleen hun slachtoffers, maar beledigen zij ook hun Schepper.

Door het streven van een *vijand* (Hebreeuws: *Satan*), de gevallen engel die aan God gelijk dacht te kunnen zijn⁷, hebben Adam en Eva hun oorspronkelijke onschuld verloren. Zo heeft het kwaad vaste voet gekregen: niet alleen bij hen, maar ook bij hun nageslacht, dat van jongs af aan hiermee is opgegroeid⁸. Adam en Eva en allen die na hen zondigen, beledigen ook Jezus, God-met-ons⁹. Johannes de Doper heeft hem aangewezen als Zoon van God¹⁰; en hij verklaarde: *Hij die na mij komt, hij is vóór mij*¹¹. HIJ IS, want Jezus is één met God, en dezelfde als JAHWEH, hetgeen betekent: IK BEN¹².

In de 2de lezing bezingt Paulus de persoon van Christus, *het beeld van de onzichtbare God*¹³, *eerstgeborene van heel de schepping*¹³, *in wie alles is geschapen, in de hemel en op aarde*¹⁴, *wat zichtbaar en onzichtbaar is. Het heelal is geschapen door hem en voor hem*¹⁵: *Hij bestaat vóór alles; en alles bestaat in hem. Hij is het hoofd van het lichaam, de kerk*¹⁶; *de oorsprong en de eerstverrezenen uit de dood*¹⁷, *om in alles de eerste te zijn, hij alleen. In hem heeft God in heel zijn volheid willen wonen, om door hem het heelal met zich te verzoenen. Door hem sticht Hij vrede, door het bloed, aan het kruis vergoten; om alles in de hemel en op aarde te verzoenen, door hem alleen.*

Jezus is gekomen in liefde voor een mensheid in de houdgreep van de zelfzucht¹⁸. Samen met de misdadiger aan het kruis mogen allen die verlangend uitzien naar een betere wereld - het kan niet vaak genoeg herhaald worden - het woord van verlossing horen: *Heden zul je bij mij zijn in het paradijs*. Maria, aan de voet van het kruis, hoort het met vreugde aan. Zijn woorden tot de misdadiger zijn voor haar balsem op de wonde, als zij beseft dat haar zoon, de *nieuwe Adam*¹⁹, na zijn marteldood als *de eerstgeborene van een nieuwe schepping*²⁰ het paradijs zal binnengaan.

Zo zijn op Golgotha, de plaats van executie, drie groepen mensen te onderscheiden. Ten eerste Maria en Jezus' volgelingen, en de misdadiger die van hem vergeving ontvangt. Verder de Joodse overheidspersonen met hun aanhang, die lachend toekijken en de spot met hem drijven. Als zij niet tot inkeer komen is er geen hoop voor hen. Tenslotte zijn er de talrijke toeschouwers, naar Golgotha gekomen om van de publieke executie getuige te zijn. Zij hebben Jezus' gebed gehoord: *Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen*²¹. Zij hebben gezien hoe hij stierf; en zijn leven in handen van zijn Vader gaf: *Vader, in uw handen beveel ik mijn geest!*²².

Zij vormen de massa waartoe de apostelen zich zullen wenden om het evangelie te verkondigen van Jezus, God-met-ons, die de minste van allen is geworden, die als een misdadiger is terechtgesteld en door God ten leven is gewekt. Veel van die toeschouwers zullen onder indruk zijn geweest van zijn sterven, zoals ook de Romeinse hoofdman, die sprak: *Deze mens was werkelijk een rechtvaardige!*²³ Ook hij zal mogen delen in de belofte van eeuwig leven, omdat hij heeft geloofd in de vredevorst, in Jezus, de Koning van de Joden²⁴ en van heel de schepping. *Bid om vrede voor de stad van God, om welzijn voor allen die haar liefhebben* (psalm van deze zondag).

1) Lc 5,27 2) Kol 1,15 3) Mt 21,9 4) ps 119,62 5) Joh 18,36 6) gen 3,24 7) gen 3,5
 8) gelovenbeleven.nl > ik geloof, l.1.1 9) Mt 1,23 10) Joh 1,34 11) Joh 1,15 12) ex 3,14 13) Joh 14,9
 14) Joh 1,3 15) Heb 1,2 16) Ef 1,21 17) Heb 1,6 18) Rom 6,6 19) Rom 5,14 20) Kol 1,15 21) Lc 23,34
 22) Lc 23,46 23) Lc 23,47 24) Jes 9,5

psalm 122

- L *Ik was verheugd, toen zij mij zeiden:
 Laten wij gaan naar het Huis van de HEER.*
- A Onze voeten staan in uw poorten, Jeruzalem.
 Stad van God, U bent gebouwd tot een volkomen eenheid.
- L Het volk van God trekt hierheen op,
 zoals het hun is voorgeschreven;
 om Hem hun dank te betuigen.
- A Hier staan de rechterstoelen klaar,
 de zetels van het huis van David.
- L Bid om vrede voor de stad van God,
 om welzijn voor allen die haar liefhebben.

- A Mag er vrede zijn binnen uw muren
en rust in uw verblijven.
- L Omwille van mijn broeders en mijn zusters
bid ik om vrede voor de stad van God.
- A Uit liefde voor het huis van God
wil ik het goede voor u zoeken.

gelovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

ik was verheugd (ps 122)

Ik was verheugd toen zij mij zeiden: er is een nieuw gebod!

Ik was verheugd toen zij mij leidden tot in het Huis van God.

refrein *Het volk van God is onderweg, van alle zijden komen zij aan.*

Stad uit de hemel, zij daalt neder, Jeruzalem.

*Eénzelfde Geest heeft hen verenigd, Geest die hen zingen doet,
door Gods genade doet vereren Hem, die maakt alles goed.*

*Nu staan mijn voeten in uw poorten, U die naar vrede heet.
En ik verheug mij in uw woorden: uw wet die liefde leert.*

*Om al mijn zusters en mijn broeders: vrede zij in uw poort!
Ja, mag de liefde hen behoeden, die horen naar uw woord.*

Aan U het oordeel voorbehouden, in U gerechtigheid.

Al wie U vindt die wordt behouden en leeft in eeuwigheid.

gelovenbeleven.nl > al mijn verlangen, lied nr 87

* * *

einde van jaar C

BIJZONDERE VIERINGEN

januari	eenheid van de christenen
2 februari	opdracht in de tempel (Maria lichtmis)
24 juni	sint Jan de Doper (geboorte)
29 juni	Petrus en Paulus
15 augustus	Maria ten hemel opneming
september	vredesweek (I +II)
14 september	kruisverheffing
1 november	Allerheiligen
2 november	Allerzielen
7 november	sint Willibrord
9 november	kerkwijding

eenheid van de christenen

gebedsdienst: gelovenbeleven > ochtend- en avondgebed blz 1-5
gelovenbeleven > leerboek voor christenen > dl IV hs 6; dl V hs 3

1 ^{ste} lezing:	Ez 37,15-22.26-28; of Jer 50,4-5
psalm 122	zie beneden; of psalm 79; of psalm 133
2 ^{de} lezing:	Rom 15,1-6; of Ef 4,1-6
evangelie:	Joh 17,20-26

... opdat de wereld zal geloven dat U mij gezonden hebt.

God is mens geworden. Deze adembenemende gebeurtenis heeft alles te maken met de eenheid waar Jezus om bidt. De menswording is de basis van het geloof van de kerk van Christus, waar al het andere bij in het niet valt. Wie het hierover eens zijn; en geloven dat Jezus niet hoog en ver is, maar de harten van zijn leerlingen bewoont¹, kunnen niet anders dan aanstoot nemen aan de heersende verdeeldheid². Hoe kun je kerk van Christus zijn en langs elkaar heen leven? Is Christus soms verdeeld? Waar hij afwezig is zijn de mensen tot de ergste dingen in staat. Indien er bij de strijdende partijen niet meer dan een geloof als een mosterdzaadje over is, moet dit voldoende zijn om samen de punten boven water te krijgen, waarin eigenbelang en machtsuitoefening een rol spelen: zaken waar gelovige mensen een afkeer van hebben. De Geest van Christus staat aan de deur en Hij klopt³, om toegelaten te worden en dit aan de schuldigen te leren. Als zij naar Hem willen luisteren, het hoofd buigen en de onderlinge liefde hervinden, zal Hij hen tot hernieuwde gemeenschap brengen. Zo komen zij sterker dan voorheen uit de strijd tevoorschijn; en zullen zij beter hun roeping waar kunnen maken in de wereld iets tegenwoordig te stellen van de Heer van de kerk, naar wie christenen zich noemen.

Die roeping is niet gering. Door het jodendom voorbereid, door de profeten voorzeggd, is met de geboorte van Jezus en het begin van de nieuwe jaartelling het laatste tijdperk van de geschiedenis aangebroken, dat ten einde zal komen met zijn wederkomst voor het oordeel over allen die ooit geleefd hebben. Gedurende deze periode wordt

wereldwijd het evangelie verkondigd van de menswording en verrijzenis van Christus, en de deelname hieraan door allen die hem toebehoren. Wie kan 't ooit bevatten? De almachtige, eeuwige en alomtegenwoordige God, de Schepper van al 't zijnde: Hij heeft als een mens in deze wereld geleefd, niet om zijn ontzagwekkende grootheid en almacht te openbaren - die kon immers vanaf het begin van de wereld door het verstand in de schepping worden aanschouwd - maar om aan de wereld zijn goedheid te openbaren. *Breng dank aan God, want Hij is goed; zijn liefdevolle goedheid is eeuwig*⁵, zingt het Joodse volk al sinds oude tijden.

Uit alle boeken van het Oude Testament spreekt het verlangen Hem te mogen zien en met Hem te leven. Dit verlangen wordt in Jezus vervuld. Zonder een spoor van alles wat een mensenleven ontsiert, is de goede God in hem aanwezig om mensen van goede wil tot zich te trekken. De gelovigen van het eerste uur wisten nog niet van God-met-ons. Zij volgden Jezus om de mens die hij was; en in wie zij belichaamd zagen waar hun hart naar uitging. Dit is het enige echte ondogmatische geloof, dat christenen uit alle kerken verbindt. Gelukkig zijn zij die deel aan hem hebben, door de Geest die hij zijn leerlingen schenkt. Zij vormen tezamen de kerk van Christus, zij leven in de hoop hem voor eeuwig te mogen genieten; en zij vieren de gemeenschap in zijn innerlijke goedheid, die eeuwig is⁶.

Jezus heeft dit evangelie aan zijn kerk in beheer gegeven. Aan de apostelen en hen die na hen kwamen heeft hij de verkondiging toevertrouwd. De voorgangers van de plaatselijke gemeenschap hebben als taak de geloofsopbouw te bevorderen, bestuurders dragen zorg voor de dagelijkse gang van zaken, zangers luisteren de liturgie op, anderen hebben zorg voor de armen, geven godsdienstles aan kinderen, maken de kerk schoon of onderhouden het gebouw⁷. En allen delen in de opdracht van hun Heer om door hun onderlinge liefde de Geest van Christus zichtbaar te maken, als een krachtig getuigenis aan de omringende wereld. In het begin van de kerk was deze eenheid onder de gelovigen goed zichtbaar. Zij legden zich ernstig toe op het onderricht van de apostelen, de gemeenschappelijke vieringen en het gebed. Zij zorgden ervoor dat er geen minder bedeelden waren die tekort kwamen; *en stonden bij heel het volk in de gunst*⁸. Een gemeenschap als deze is als een magneet voor dat leger van zoekende en eenzame mensen, die nergens rust kunnen vinden.

Vóór zijn afscheid heeft Jezus voor zijn leerlingen gebeden: dat zij één zullen zijn, *opdat de wereld zal geloven*. Maar wat gebeurde er? De wereld sloop de kerk binnen. *Wie onder jullie de eerste wil zijn, moet aller dienaar worden*, leert het evangelie⁹. Wie de geschiedenis van het pausdom naleest, stuit op krasse voorbeelden van het tegendeel. Niet alleen pausen gedroegen zich als heersers die onderdanigheid eisten; maar ook kardinalen en bisschoppen misbruikten hun positie. Ten tijde van de Reformatie was

het heel gewoon dat kardinalen niet in hun aartsbisdom woonden, maar in Rome, waar zij in weelde leefden. Toen in de zestiende eeuw een tijd van emancipatie aanbrak; en algemeen het verlangen ontstond naar verlichting van het juk van de kerkelijke overheid, heeft het Vaticaan hier niet aan toe willen geven, met als gevolg een kerkscheuring die tot de dag van vandaag door rechtgeaarde gelovigen als een ramp wordt ervaren. Gelukkig is de wederzijdse verkettering nu verleden tijd; en erkennen de katholieke en protestantse kerken elkaars doop. Van echte toenadering is echter nog geen sprake.

Wat scheidt katholieken en protestanten dan nog? In de eerste plaats de kracht van de traditie. Waar je aan gewend bent, dat wil je vasthouden. Dan is er het gebrek aan gemeenschap en vitaliteit. De mensen zien niet hoe aanstootgevend en anti-evangelisch de verdeeldheid is. Het gevoel van geroepen te zijn tot het werk van Christus in de wereld leeft niet sterk. Jezus waarschuwt hiervoor: *Als de mensenzoon komt, zal hij dan het geloof vinden op aarde?*¹⁰ De mensen komen naar de kerk uit gewoonte, of om aan hun eigen religieuze behoefte te voldoen; en voelen geen verantwoordelijkheid - waar zij ook nauwelijks op gewezen worden - voor hen die buiten staan. Door het gebrek aan onderlinge verbondenheid zitten de kerkgangers verspreid over de vaak veel te grote kerkruintes.

Zoekers kunnen zich behoorlijk eenzaam voelen in zo'n kerk. *Aan het eind zal de liefde bij velen bekoelen*, zo voorspelt Jezus verdrietig¹¹. In het oude Israël was het niet anders. Wie een beetje in de Bijbel thuis is, wordt getroffen door de voortdurende oproep van de profeten tot ijver voor JAHWEH; maar de mensen wilden niet luisteren. In tijden van nood kwamen zij tot inkeer; maar als het weer beter ging vergaten zij Hem al gauw weer. Ook dit oude godsvolk is in twee stukken gebroken, die elkaar soms heftig bestreden hebben¹².

Toch leeft er aan de basis wel het gevoel dat het anders kan. In een verouderde stadswijk kwamen zich na de bouw van een grote moskee steeds meer mensen van Turkse afkomst vestigen; en liep het aantal kerkgangers terug. Twee van de drie protestantse kerken waren al gesloten, toen de besturen van de overgebleven protestantse gemeente en de katholieke parochie de koppen bij elkaar staken: Zullen nu uiteindelijk alle kerken in dit gebied hun deuren moeten sluiten? Moeten we niet liever proberen elkaar te vinden? Er is toen een avond belegd, waar de aanwezigen werden uitgenodigd te vertellen wat het geloof in moeilijke en beslissende momenten voor hen betekende. Er kwamen vele en soms aangrijpende verhalen los, die weer allerlei reacties opriepen. Tijdens de nabespreking rees de vraag, waarin de geloofsbeleving van protestanten en katholieken eigenlijk verschilde? De aanwezigen kwamen unaniem tot de slotsom, dat de vieringen in beide kerken weliswaar verschillend zijn, maar - als het er echt op aankomt - dat er geen wezenlijk onderscheid is.

Als vervolg hierop kwam de vraag naar voren: "Hoe gaan we hiermee verder?" Er zijn toen een vervolgvond afgesproken, en een aantal gemeenschappelijke vieringen. Deze sloegen zó goed aan, dat bij de kerkgangers van beide denominaties de hoopvolle verwachting ontstond dat het misschien mogelijk was op den duur niet alleen één gebouw te delen, maar ook de zondagen tezamen te vieren...? Tijdens deze diensten werd een ongekend élan ervaren. Helaas bleek al spoedig dat de tijd (nog?) niet rijp was voor verdere eenwording. De kerkelijke overheid kon hier geen medewerking aan verlenen.

De moeilijkheid ligt in het verschil in opvatting over de eucharistie (het avondmaal). Indien een bisschop zou zeggen: "Vieren jullie maar rustig samen", dan zou - alsof 't er niet toe doet - aan dit verschil voorbij worden gegaan. Volgens de protestantse leer wordt bij het avondmaal de laatste maaltijd van Jezus met zijn leerlingen herdacht, als een afscheid, en tevens een tot weerziens in het koninkrijk van God. Bij de eucharistie wordt deze maaltijd opnieuw beleefd, met de priester als Christus bij het altaar en de kerkgangers als zijn leerlingen. Als dan het brood wordt opgeheven met de woorden *Dit is mijn lichaam*, en vervolgens ook de wijn: *Mijn bloed van het verbond*; en als na het gebed de mensen worden uitgenodigd tot de communie, dan komen gelovige katholieken in kinderlijke eenvoud naar voren om ook werkelijk het lichaam en bloed van Christus te ontvangen. Zij vragen zich niet af hoe dit fysisch mogelijk is, maar verheugen zich in het wonder dat hij zich aan hen geeft; en worden in hun geloof gesterkt. Voor deze geloofsopbouw zijn de eucharistie en de overige sacramenten ook bedoeld.

Dit leerstellige verschil in opvatting van avondmaal en eucharistie kan echter niet zonder meer gelijk gesteld worden aan de beleving van de individuele kerkgangers. Katholieken kunnen gedachteloos naar voren komen, terwijl protestantse gelovigen gewetensvol aan deze maaltijd deelnemen, in het besef dat het om iets heiligs gaat. Dit wordt b.v. duidelijk bij uitvaarten, of in kloosters waar ook protestantse gasten deelnemen aan de eucharistie. Tijdens een eucharistieviering in een abdij werden de aanwezigen uitgenodigd met de woorden: "Wie gedoopt is en zich met ons in geloof verbonden voelt, is van harte uitgenodigd het lichaam van de Heer te ontvangen". Zo wordt recht gedaan aan de leer van de kerk over de eucharistie, zonder het gevoel van verbondenheid te doorbreken, dat b.v. bij uitvaarten met een gemengd publiek heel sterk kan zijn.

Bij dergelijke uitvaarmissen gaan katholieken te communie, die soms de kerk in geen jaren van binnen hebben gezien, terwijl protestantse aanwezigen aarzelen. Velen van hen nemen dan deel, terwijl anderen blijven zitten. Je vraagt je daarbij af, aan wie met meer recht de communie ontzegd had kunnen worden: aan katholieken die alleen bij huwelijken en begrafenissen naar de kerk komen, of aan protestantse mensen die

gewetensvol naar voren komen om het lichaam van Christus te ontvangen? Pastoraal gezien lijkt het niet verantwoord deze geloofsbeleving teniet te doen door ál te streng aan de regelgeving vast te houden; en gaat men gezamenlijk te communie. Zou deze praktijk uitgebreid mogen worden naar eucumenische vieringen?

Zolang de katholieke leer over de eucharistie maar helder en eenvoudig wordt verwoord, doet zich hier een gewichtige mogelijkheid tot toenadering voor. Woorden als *consecratie* en *transsubstantiatie* kunnen daarbij achterwege blijven. De nadruk hierop is een uitvloeisel van twistgesprekken tussen theologen uit de tijd van de reformatie, honderden jaren geleden; en staan een kinderlijke geloofsbeleving van de communie in de weg. De woorden tijdens het eucharistisch gebed - en ook in de avondmaalsformulieren - *dit is mijn lichaam, dit is mijn bloed van het verbond* laten aan duidelijkheid niets te wensen over. Bij het horen van deze woorden spelen er geen theologische gedachten door 't hoofd; maar gaan de gelovigen te communie in verlangen naar hem, die ze heeft uitgesproken; en in eerbied, omdat hij zichzelf aan hen geeft.

Een andere vorm van verdeeldheid, minstens even ernstig van aard, loopt dwars door de verschillende kerken heen. Het is de tegenstelling tussen enerzijds het conservatisme, dat de traditie belangrijker vindt dan het geloof, en anderzijds de vrijzinnigheid, die alle verandering toestaat en daarbij de basis van het geloof heeft verlaten. In de evangelieën worden deze partijen, die Jezus voortdurend hebben tegengewerkt, aangeduid als de Farizeeën en de Sadduceeën. Hoewel zij numeriek verre in de minderheid zijn, drukken zij toch onevenredig sterk hun stempel op het reilen en zeilen van de kerk.

Eenvoudige gelovigen uit verschillende kerken, bij wie het verlangen naar toenadering leeft, zouden niet in de eerste plaats moeten spreken over het avondmaal of de eucharistie, maar als onderwerp van gesprek moeten kiezen voor de apostolische geloofsbelijdenis (de 12 artikelen van het geloof). Indien zij elkaar vinden in het geloof in een goede God, die zich in Jezus, God-met-ons aan de wereld heeft geopenbaard; en in de Geest, God-in-ons, die de harten verenigd, is er al zeer veel gewonnen. De Geest zal hen verder leiden in het besef dat zij behoren tot de ene de kerk van Christus, die voor zijn leerlingen heeft gebeden opdat zij volmaakt één zullen zijn, en de wereld zal erkennen dat hij door God is gezonden en hen liefheeft¹⁰.

1) Ef 1,27 2) Ef 4,1vv 3) openb 3,20 4) Rom 1,20 5) ps 136 6) ex 3,14 7) 1Kor 12,4vv
8) hand 2,47 9) Mt 20,27 10) Lc 18,8 11) Mt 24,12 12) 1kon 12 13) Joh 17,23

psalm 122

- L Ik was verheugd, toen zij mij zeiden:
laten wij gaan naar het Huis van de HEER.
- A Onze voeten staan in uw poorten, Jeruzalem.
Stad van God, U bent gebouwd tot een volkomen eenheid.
- L Het volk van God trekt hierheen op,
om zijn belofte te gedenken en Hem te danken.
- A Hier staan de rechterstoelen klaar,
de zetels van het huis van David.
- L Bid om vrede voor de stad van God,
om welzijn voor allen die haar liefhebben.
- A Moge er vrede zijn binnen uw muren,
en rust in al uw verblijven.
- L Omwille van mijn broeders en mijn zusters
bid ik om vrede voor de stad van God.
- A Uit liefde voor het huis van onze God
wil ik het goede voor u zoeken.

gelovenbelevens.nl > ochtend- en avondgebed

ik was verheugd

(psalm 122)

Ik was verheugd toen zij mij zeiden: er is een nieuw gebod!

Ik was verheugd toen zij mij leidden tot in het Huis van God.

refrein: *Het volk van God is onderweg,
van alle zijden zij komen aan.*

Stad uit de hemel, zij daalt neder, Jeruzalem.

*Eénzelfde Geest heeft hen verenigd, Geest die hen zingen doet,
door Gods genade doet vereren Hem, die maakt alles goed.*

refrein

*Nu staan mijn voeten in uw poorten, U die naar vrede heet.
En ik verheug mij in uw woorden: uw wet die liefde leert.*

refrein

*Om al mijn zusters en mijn broeders: vrede zij in uw poort!
Ja, mag de liefde hen behoeden, die horen naar uw woord.*

refrein

Aan U het oordeel voorbehouden, in U gerechtigheid.

Al wie U vindt die wordt behouden en leeft in eeuwigheid.

refrein

(gelovenbelevens.nl > liedbundel nr 87)

* * *

Opdracht van de Heer in de tempel (2 februari)

1 ^{ste} lezing:	Mal 3,1-4
psalm 24	zie beneden
2 ^{de} lezing:	Heb 2,14-18
evangelie:	Lc 2,22-40 (of 22-32)

Dit kind is bestemd tot val of opstanding van velen.

De menswording van Christus, zijn dood en zijn verrijzenis en onze deelname hieraan - wie raakt hier ooit over uitgedacht? Naarmate christenen de *oude mens* met zijn hebzucht, begeerte en onreinheid beslister de rug toekeren, verlangend temidden van de verdrukking van deze wereld deel te mogen hebben aan het toekomstige hemelse leven¹; naarmate zij dus zichzelf verloochenen om Jezus te mogen ontmoeten², gaan zij twee dingen steeds helderder inzien. Zij leren dat wie zichzelf vergeet om hem te kunnen volgen, ook het lijden van Christus niet bespaard kan blijven. Tevens wordt het hun duidelijk dat wie zichzelf vooropstelt en hem zo verloochent, zichzelf hiermee veroordeelt tot een leven zonder hem: nu nog met alle afleiding die deze vergankelijke wereld biedt; en na de dood in de verschrikking van een ledig bestaan zonder einde.

Wie zich in de heiligenlevens verdiept, zal bemerken dat zij een zwaarder kruis te dragen hadden. Lidwien van Schiedam droeg geduldig haar lijden in liefde voor Christus; en hij stond haar zo overduidelijk bij, dat haar ziekenkamer een stroom van bezoekers trok, die niet kwamen om haar te troosten, maar om zelf getroost te worden; en door haar versterkt te worden in het geloof. Johannes van het Kruis, die zijn orde wilde hervormen en de ingeslopen laksheid onder de broeders probeerde uit te bannen, werd door hen gevangen gezet en vernederd. In zijn cel gaf de Geest van Christus hem de liederen in, die eeuwen later voor christenen nog tot troost en lering zijn. En Maria, toen zij haar kindje naar de tempel bracht, hoorde de profetische woorden van Simeon: *Door je eigen ziel zal een zwaard gaan*. Maria heeft het zwaarste lijden moeten ondergaan dat een mens kan treffen, toen zij aan de voet van het kruis moest toezien hoe haar Zoon daar te sterven hing.

Al dit lijden heeft de heiligen en een naamloos leger van getrouwe christenen niet afgeschrikt, integendeel: *Zij waren verheugd dat zij waardig bevonden waren smaad te lijden omwille van de Naam*³. Jezus, die door zijn Geest in zijn leerlingen woont⁴, zal hun leren alles te verdragen in liefde voor hem, die in liefde voor allen zijn leven heeft gegeven. Zij hebben de roeping hem langs deze weg in de wereld zichtbaar te maken. Hoe zal een zoekende menigte anders de weg tot hem vinden? Als zij worden geslagen, keren zij de andere wang toe⁵. Worden zij vernederd, dan ondergaan zij dit in zachtmoedigheid, wetend dat er altijd wel enige grond voor is; en dat zij zodoende in het voetspoor van hun Meester gaan. Zij bidden voor wie hen belagen en bieden geen weerstand tegen het onrecht, met hem voor ogen die in volkomen onschuld het

grootste onrecht heeft ondergaan; en op het kruis voor zijn vervolgers heeft gebeden: *Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen*⁷.

Langs deze *smalle weg*⁸ zijn velen de ogen opengegaan voor de heilloze weg waarop zij zich bevonden. De huidige wereld van geweld en onderdrukking zal niet altijd zo doorgaan. De apostel waarschuwt: *Wreek jezelf niet, geliefden, maar laat het over aan Gods gerechtigheid*⁶. Christenen mogen zich verheugen dat zij zodoende kunnen bijdragen tot het werk van hun Heer, dat immers hierin bestaat dat mensen van goede wil worden behoed voor de val waaruit zij niet meer opstaan; maar dat zij in het komende oordeel mogen verrijzen tot het hemelse leven, waartoe Jezus zijn volk de toegang heeft ontsloten.

Wie verdraagt de dag van zijn komst? Wie blijft er staande als hij verschijnt? (1ste lezing)
Gelukkig zijn zij, die met Maria, de apostelen en alle heiligen staande blijven op die dag! Midden in dit vergankelijke bestaan richten zij zich op om hun koning te ontvangen, zoals de psalm van dit feest leert: *Eeuwige poorten, richt u op! De koning van de heerlijkheid wil door u binnengaan.*

1) Ef 4,22v 2) Lc 9,23 3) hand 5,41 4) Joh 14,15-20 5) Mt 5,39 6) Rom 12,19v 7) Lc 23,34

psalm 24

- L *Aan God behoort de aarde met haar overvloed,
de wereld en al wie daarop wonen.*
- A Hij heeft haar op de wateren gegrond;
en gevestigd op de stromen.
- L Wie mogen beklimmen de berg van de HEER,
en staan op zijn heilige plaats?
- A Zij, die rein zijn van handen en zuiver van hart;
die geen valsheid beramen en geen leugens rondvertellen.
- L Zij gaan voort met de zegen van God;
Hij, die hen verlost, maakt hen rechtvaardig.
- A Dit zijn de mensen die zoeken naar God,
zijn volk, verlangend voor zijn aangezicht te staan.
- L Eeuwige poorten, richt u op!
- A De koning* van de heerlijkheid wil door u binnengaan.
- L Wie is die koning van de heerlijkheid?
- A Het is de HEER, sterk en machtig, die de strijd voor je voert.
- L Eeuwige poorten, richt u op!
- A De koning van de heerlijkheid wil door u binnengaan.
- L Wie is Hij dan, die koning van de heerlijkheid?
- A De HEER van het hemelse leger:
Hij is de koning van de heerlijkheid.

* * *

St Jan de Doper geboorte (24 juni)

1 ^{ste} lezing:	Jes 49,1-6	psalm 139	zie beneden
2 ^{de} lezing:	hand 13,22-26	evangelie:	Lc 1, 57-66.80

Johannes moet hij heten.

De naam Johannes betekent: *God is genadig*. Met de komst van de langverwachte Messias breekt het *jaar van genade* aan, waar de profeten van het oude verbond reikhalzend naar hebben uitgezien. Eeuwenlang hebben zij door de Geest van Christus gesproken over de komst van de beloofde Redder¹. De meest uitgesproken teksten zijn te vinden bij Jesaja, de eerste van de vier grote profeten van het Oude Testament. In de 1^e lezing voorzegt hij *de dienaar van JAHWEH*, die als *het licht van de wereld*² niet alleen de geroepenen van Israël tot God terug zal voeren, maar tot de einden der aarde alle mensen van goede wil zal redden uit de macht van het kwaad.

Zo hebben ook de overige profeten gesproken, met als laatste Johannes de Doper, de wegbereider van Jezus Christus, letterlijk: *Redder Gezalfde*. Deze wordt ook genoemd de *zoon van David*, omdat hij in het nageslacht van koning David ter wereld is gekomen (2de lezing). Davids koningschap over het aardse Israël werd door God bevestigd als een voorafbeelding van de heerschappij van Christus, die koning is over het Israël naar de geest: over allen die hem liefhebben, naar hem uitzien en met hart en ziel en alle kracht voor hem werken. Zij mogen hier en nu al leven als burgers van het hemelse Rijk.

Toen Johannes het publiek opriep tot bekering, was er in Israël al lange tijd geen profeet meer opgetreden. Het volk vroeg zich af of hij de verwachte Messias was; maar hij ontkende dit: *Na mij komt hij, die sterker is dan ik. Ik ben het niet waard zijn sandalen los te maken. Hij zal jullie dopen met de Geest en met vuur*³. Hiermee verklaart de profeet Jezus tot zijn en aller Heer. Door de kracht van Johannes' woorden kwamen velen tot inkeer; en ondergingen in de Jordaan de doop tot vergeving van zonden, in afwachting van wat komen ging. Hoe groot dit komende gebeuren was: dat konden de mensen bij lange na nog niet beseffen. Pas na Jezus' dood en verrijzenis en de komst van de heilige Geest was het zijn leerlingen mogelijk dit alles overstijgende hoogtepunt van de geschiedenis te bevatten: de menswording van God als begin van *het jaar van genade* en het laatste tijdperk van de geschiedenis.

Johannes is het gegeven hem aan te wijzen, over wie alle profeten gesproken hebben: *Zie, het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt*⁴. Hij geeft over Jezus, die als mens met de mensen zichzelf voor allen ten offer zou stellen, het profetische getuigenis af: *Hij was eerder dan ik*⁵. Wie kan dit ooit ten volle bevatten? Met komst van de Messias is de eeuwige God in ons midden verschenen⁶! Zo groots is de roeping van Johannes, dat hij oog in oog met deze eenvoudige mens Jezus van zijn Godheid mag getuigen. Niet voor niets begint de evangelist Johannes zijn evangelie met de woorden: *In het begin was het Woord, en het Woord was bij God en her Woord was God*¹⁷.

Zo groots is ook de roeping van de kerk van Christus: dit evangelie van de menswording hoog te houden.

Johannes wijst de kerk van Christus op haar opdracht de boodschap te verbreiden, waar hijzelf zo vol van is: *God is mens geworden, om de mensen tot God te verheffen*; en hij roept hen op tot bekering. Dit evangelie wordt ontkracht door de mening, dat uiteindelijk ieder die ooit geleefd heeft de hemel binnen zal gaan. Deze opvatting ontnemt aan de verkondiging de urgentie die sprak uit de Jezus' prediking: *Bekeer je, want het Rijk van de hemel is nabij gekomen*¹¹! Wie zich niet bekeren wil, kan dit Rijk niet binnengaan. Ook de apostelen waren doordrongen van de noodzaak van hun verkondiging: *Bekeer je, en laat je dopen in de naam van Jezus Christus, tot vergeving van je zonden; en je zult de gave van de heilige Geest ontvangen. Want voor jullie is de belofte en voor jullie kinderen en voor allen die ver zijn, zovelen als de Heer, onze God, ertoe roepen zal. Zo hebben ook alle verkondigers van het geloof na hen gesproken. Laat je behouden uit dit verkeerde geslacht!*¹²

De urgentie van de boodschap van de menswording van God wordt op treffende wijze duidelijk in de evangeliëlezing over de geboorte van Johannes. Als vader Zacharias zijn spraakvermogen herkrijgt, waar spreekt hij dan over? Over hun enige zoon, die zijn vrouw Elisabeth op gevorderde leeftijd nog ter wereld heeft gebracht? Maar waarover spreekt hij als hij God begint te danken? Vervuld van de Geest dankt hij God niet in de eerste plaats voor zijn zoon, maar roept hij uit: *Breng dank aan God! Hij brengt zijn volk verlossing. Een Redder heeft Hij ons verwekt in het huis van David, zijn dienaar!*¹³ Niet over Johannes profeteert de vader, maar over Jezus, voor wie zijn zoon de weg moet effenen. Pas daarna wendt Zacharias zich tot het pasgeboren kindje, en voorzegt hem: *Jij zult voor de Heer uitgaan om zijn wegen te bereiden*¹⁴.

Tot aller verwondering geeft Zacharias zijn kind, zoals de engel het had bevolen, de naam Johannes, vertaald *God is genadig*; want met het verschijnen van de lang verwachte Messias is het *genadejaar van de Heer* aangebroken¹⁵, het tijdperk tussen Jezus' komst in zwakheid en zijn wederkomst in macht aan het einde van de tijd, als hij allen die ooit geleefd hebben rekenschap zal vragen van hun leven op aarde. Dit laatste tijdperk van de geschiedenis wordt aangekondigd door Johannes de Doper, de laatste profeet van het oude godsvolk Israël, het volk dat uitverkoren was in hun midden de Messias te ontvangen. In Gods heilsplan met de mensheid gaat hun functie over op de kerk van Christus, waarin de Joodse gelovigen al spoedig in de minderheid zullen zijn. Sedertdien wordt hun Messias overal verkondigd; en sluiten wereldwijd de mensen zich aan bij het nieuwe volk van God.

Toch wordt op zondagmorgen in alle kerken ook nog steeds gelezen uit de profeten van het Oude Testament: niet alleen omdat zij de werkelijkheid voorzien hebben waarin wij nu leven, maar ook omdat zij door de Geest van God zijn volk vermaanden

en berispten: Jullie zijn niet met je hart bij God, maar bij je eigen zaken. Het vergankelijke heb je lief, en het eeuwige wordt verwaarloosd. De profetie die Jesaja uitsprak over Israël, dat zijn God verloochende, is onverkort van toepassing op de kerk van vandaag: *Het hart van dit volk is vet geworden, en hun ogen zijn verduisterd. Zij zien niet met hun ogen, hun oren horen niet en hun hart is ongevoelig. zodat zij niet tot inkeer komen, en Ik hen kan genezen*¹⁶. Zo spreekt de Heer. God, bewaar mij, dat mijn hart zal uitgaan naar U alleen, *die bij mij bent. Uw ogen zagen mijn eerste begin; mijn dagen stonden in uw boek, al voordat zij er waren* (psalm van 24 juni).

1) 1Pe 1,10 2) Joh 8,12 3) Lc 3,16 4) Joh 1,29 5) Joh 1,30 6) Heb 1,3 7) Joh 1,1 8) Jer 14,7vv
 9) Dan 9,13vv 10) Neh 1,5vv 11) Mt 4,17 12) hand 2,38v 13) Lc 1,68v 14) Lc 1,76 15) Lc 4,18
 16) Jes 6, 0

psalm 139

- L God, U onderzoekt mij en U kent mij;
 in al mijn doen en laten doorziet U mijn bedoeling.
- A Ik ben voor U een open boek;
 U verstaat van verre mijn gedachten.
- L Waar ik ook ga of sta, U bent bij mij;
 met al mijn gangen bent U vertrouwd.
- A Nog vóór een woord op mijn tong is:
 HEER, het is U al bekend.
- L HEER, U hebt mij innerlijk gevormd,
 in de schoot van mijn moeder mijn lichaam geweven.
- A Ik dank U, ontzagwekkend is uw werk;
 het is een wonder zoals ik gemaakt ben,
 ik ben daar diep van doordrongen.
- L U was al bekend met mijn bestaan,
 toen ik werd gemaakt in het verborgene, de diepte van de aarde.
- A Uw ogen zagen mijn eerste begin;
 mijn dagen stonden in uw boek, al voordat zij er waren.
- L God, hoe kostbaar zijn uw gedachten,
 hoe oneindig veel uw werken!
- A Uw aandacht is veelvuldig als zandkorrels op aarde;
 bij mijn ontwaken weet ik mij bij U.

gelovenbeleven.nl > psalmen & gebeden
 lied: zie *al mijn verlangen*, lied nr 134 (ps 139)

* * *

Petrus en Paulus (29 juni)

1 ^{ste} lezing:	hand 12,1-11
psalm 34	zie beneden
2 ^{de} lezing:	2Tim 4,6-8.16-18
evangelie:	Mt 16,13-19

Wie zeggen de mensen dat ik ben?

Wie is Jezus? Deze vraag is altijd actueel gebleven. Elke generatie moet hier het antwoord op vinden: niet als nazeggere van het credo, maar uit overtuiging, zoals Petrus spreekt: *U bent de Christus, de Zoon van de levende God*. Het woord *christus* betekent hetzelfde als *messias*, namelijk *gezalfd*. David werd een gezalfde, toen Samuël, de rechter van Israël, olie over zijn hoofd goot; en hem maakte tot koning van Israël¹. Ook de koningen na hem werden gezalfd met olie, het teken van de Geest van Christus, die bekwaam maakt het volk voor te gaan op de weg van Jahweh. De naam *Jezus (God redt²)*, is in het Oude Testament bekend van Mozes' opvolger Jozua, die het volk door de rivier de Jordaan heen het beloofde land heeft binnengeleid³. De overeenkomst is duidelijk en behoeft nauwelijks toelichting. Hier wordt het werk van Jezus voorafgebeeld, die allen die in hem geloven door de dood heen het *hemelse vaderland*⁴ binnen voert, waar alle profeten naar hebben uitgezien.

Petrus heeft oog in oog met Jezus gestaan; en Paulus heeft hem op de weg naar Damascus in een visioen ontmoet, toen hij de oude godsdienst van Israël trachtte te bewaken door christenen te vervolgen⁵. De kerkvaders hebben Jezus in de geest ontmoet; en zich - evenals de apostelen vaak ten koste van hun leven - beijverd de belijdenis van de kerk veilig te stellen tegen aanvallen van buitenaf en van binnenuit. Aan die belijdenis is vanaf het begin van de kerk getornd. Bij de vele z.g. gnostische groeperingen (de new age van die dagen) werd Jezus gezien als een wijsheidsleraar.

Ook werd in de vroege kerk de menswording soms ontkend, door Jezus te verkondigen als een goddelijk persoon, die niet als werkelijk mens met de mensen had geleefd. Dit beeld is ook in latere jaren nooit weggeweest. Op kinderplaatjes van 1950 wordt hij voorgesteld als een etherische figuur, wit en zwevend. Anderen ontkennen Jezus juist als God met ons⁶, zoals hij door de profeet was voorzeggd⁷. Zij vormden in de 4de eeuw de partij van de Arianers, die de kerk van Christus veel schade hebben berokkend. Deze dwalingen zijn door de kerkvaders weerlegd en op algemene kerkvergaderingen afgewezen. Het werk van de kerkvaders blijft actueel. Tallozen raken verstrikt in de netten van sektes of New Age groepen. In de verzwakte kerk van de 21ste eeuw wordt de menswording van God door veel theologen openlijk betwijfeld. Onwetend over het evangelie van nieuw leven door het geloof in Christus, zien zij hem als niet meer dan een voorbeeld ter navolging. Gelukkig zijn zij, die de belijdenis van de apostelen van harte kunnen beamen: *U bent de Christus, de Zoon van God*.

De Christus, de lang verwachte Messias, was vol van de heilige Geest, zonder een spoor van het verderf dat de wereld tot zo'n verscheurde plaats maakt. Zoon van God was hij, omdat hij in de beperking van een mens als God-met-ons de Schepper aan de wereld heeft geopenbaard. Wie Jezus ziet, ziet alles wat een mens van God kan weten⁸. In zijn eigen woorden: *Ik en de Vader, wij zijn één*⁹.

Hier komt stevast de vraag naar voren waarom het zo belangrijk is dat de mens Jezus tevens als God mag worden aanbeden. Het antwoord is tweemaal. Ten eerste omdat niemand anders dan de Zoon van God zijn Vader ten volle kan openbaren; en zijn liefdevolle goedheid doen kennen aan allen die hem ijverig trachten te dienen. In gelovige mensen die streven naar levensheiliging wordt aan de buitenkant iets hiervan zichtbaar. Jezus heeft in de geest toegang tot allen die zich bewust voor hem openstellen; en doet hun die goedheid innerlijk zien, zodat zij het beamen: "Werkelijk, hier kan begin noch einde aan zijn. Mijn God, Hij doet zich kennen!" Hoe zouden we anders het grote gebod kunnen gehoorzamen, en Hem liefhebben als onszelf?¹⁰

Ten tweede omdat Jezus allen te hulp komt, die verlangen hem te volgen, maar hun eigen onmacht hiertoe ervaren. Hoe zouden wij anders het tweede gebod kunnen gehoorzamen, en andere mensen liefhebben als onszelf? De Geest van God leert zijn kinderen zichzelf te vergeten en als kinderen van God de smalle weg van geloof te gaan, waartoe Jezus zelf de toegang is¹¹. *Wie opzien naar Hem zullen stralen van vreugde; hun vertrouwen wordt nimmer beschaamd.*

1) 1Sam 16,13 2) Mt 1,21 3) Joz 3 4) Heb 11,16 5) hand 19 6) Mt 1,23 7) Jes 7,14 8) Joh 14,9
9) Joh 10,30 10) Mt 22,37-39 11) Joh 10,7

psalm 34

L *Mijn God wil ik eren in ál wat ik doe;
zijn lied is mij steeds in de mond.*

A De zachtmoedigen zien het;
en verheugen zich met mij.

L Bezing met mij de grootheid van God;
laat ons tezamen zijn naam* vereren.

*IK BEN

A Ik zocht Hem en Hij antwoordde mij;
Hij redde mij uit de verschrikking.

L Wie opzien naar Hem zullen stralen van vreugde;
hun vertrouwen wordt nimmer beschaamd.

A Ik riep in mijn nood tot God;
Hij luisterde naar mij en gaf mij uitkomst.

L De engel van de HEER is rondom wie Hem vrezen;
en geeft hun verlossing.

A Ervaar met mij de goedheid van God;
gelukkig is de mens die bij Hem schuilt.

* * *

15 augustus

Maria ten hemel opneming (ABC)

1ste lezing: openb 11,19;12,1-10

psalm 45 zie beneden

2de lezing: 1Kor 15,20-26

evangelie: Lc 1,39-56

Van vreugde juicht mijn geest om God mijn Redder

Het is een gedenkwaardig treffen, deze ontmoeting van de moeder van de langverwachte Messias, over wie alle profeten gesproken hebben, en de moeder van Jezus' wegbereider Johannes, de laatste van de profeten. Hoewel Elisabeth al in haar zesde maand is, zijn beide vrouwen toch geheel gericht op het prille mensenleven in Maria's schoot. Zo groot is het wat er staat te gebeuren, en zo allesoverheersend: niet alleen voor beide vrouwen, maar voor alle mensen overal ter wereld, dat zelfs het ongeboren kindje in de vreugde hierover deelt. Al vanaf de dagen van Mozes is geprofeteerd over de komende Redder van de wereld, in wie de schepping een nieuw begin krijgt: over Jezus, die door Elisabeth haar Heer wordt genoemd en door de engel aan Maria is aangekondigd als *de Zoon van God*¹. Daarom is het gepast op dit hoogfeest ter ere van Maria als eerste eer te brengen aan haar zoon, die ook Maria's Heer is.

Toen paus Paulus VI uit ultra-orthodoxe kring het verzoek bereikte zich in te zetten voor het door hen verlangde dogma van Maria als medeverlosseres, wees hij dit af met het argument dat alle verering van Maria moet verwijzen naar haar zoon. Elisabeth gaat hierin voor, door haar te begroeten als *de moeder van mijn Heer*. Sedertdien is de eretitel van Maria *moeder van God*. In de vijfde eeuw trachtte een zekere Nestorius, bisschop van Constantinopel, haar deze titel te ontzeggen, met als argument dat de eeuwige God geen moeder kan hebben. Toen een priester dit openlijk vanaf de kansel verkondigde, trokken de christenen van die stad spontaan de straat op, luid scanderend: *Theotokos! Theotokos!* (moeder van God). Een enthousiasme om jaloers op te worden!

Deze volksdevotie brengt wel het gevaar van overdrijving met zich mee, waarbij alle aandacht naar Maria gaat, en de schijn van aanbidding kan krijgen. Niets zou haar, die geëerd wordt om de nederigheid waarmee zij haar roeping heeft verstaan, meer verdriet doen. Allen die om haar voorspraak vragen, zouden in de eerste plaats moeten bidden dat zij zich in dezelfde geest als Maria zullen openstellen om Jezus te ontvangen. Heer, neem mijn hart, mijn verstand, vervul geheel mijn leven!

Wie Maria wil eren, moet doordrongen zijn van het nooit geheel te bevatten mysterie van de menswording van God in haar lichaam. De Schrift gaat uiteindelijk nergens anders over dan over deze hemelschokkende gebeurtenis: de komst van een Redder, die de mensen weer bij God terug zal brengen.

De mens, delend in de zelfzucht die de wereld beheerst, kan zich hier niet op eigen kracht van verlossen. Wie in dit streven blijft volharden, raakt gevangen in de dwaling van 'het goddelijke in de mens'.

Voor hen die zichzelf rechtvaardig noemen blijft de toegang tot het paradijs gesloten. Allen echter die hun onmacht belijden en de goede God om hulp vragen, komen in zijn genade; en gaan de weg van het heil verstaan: de redding die Jezus Christus heeft bewerkt. In hem heeft God zijn liefde en goedheid ten volle zichtbaar gemaakt; en zo aan mensen van goede wil een blik in de hemel geschonken. Allen die Jezus, de hemelse mens, liefhebben en volgen, zijn in de geest het Rijk van God al binnengegaan. Gaandeweg zal de zoon en Heer van Maria in hun harten woning maken.

Welke vrouw zou zichzelf waardig durven noemen de moeder te worden van de Messias, die door de profeet was voorzien als *Immanuël*, dat is God-met-ons?² Niet alleen is hij de Zoon van God, maar ook de mensenzoon, zoals Jezus zich later steeds zal noemen. Maria is uitverkoren om een menselijk lichaam te geven aan hem, met wiens komst het laatste tijdperk van de geschiedenis is aangebroken. Door haar is hij, wiens naam is IK BEN (JAHWEH), en die vóór alle tijd in God was, als mens van vlees en bloed verschenen. De goede God heeft Maria voor de zonde behoed, om hem te kunnen ontvangen, *die te zuiver van ogen is om het kwaad te zien*³. Als een nieuwe Eva staat zij aan het begin van het nieuwe volk van God: van allen die Jezus toebehoren.

Niemand droeg hem zozeer in 't hart als Maria. Daarom eert de kerk haar als eerste van de gelovigen. De Schrift duidt christenen - mannen zowel als vrouwen - samen aan als *bruid van Christus*. Zou het beter tot hen doordringen hoe verlangend de bruidegom uitziet naar zijn bruid⁴, dan zouden zij hem met meer ijver in woorden en daden tegemoet leven, met Maria als hun voorbeeld en voorspreekster. De psalm van vandaag spreekt over haar als koningin: *Uw schoonheid wekt de liefde van de koning*.

Over Maria en alle gelovigen spreekt de psalm. Zij is *bekleed met de zon*: met Christus, *het licht van de wereld*⁵; met *onder haar de maan*, de kerk op aarde: allen die de heerlijkheid van de Heer weerspiegelen; en *bekroond met 12 sterren*: de 12 apostelen, die de hemel zijn binnengegaan. Allen samen zingen zij voor God het 'magnificat': *Mijn hart maakt groot de Heer, van vreugde juicht mijn geest om God, mijn Redder*.

Tussen dit bestaan in een vergankelijk lichaam en het visioen van de hemel ligt het angstaanjagende van de dood van het lichaam; en dan? Voor Maria, als geen ander met haar zoon verbonden, werd de angst verdreven door hem, die de dood heeft overwonnen en leeft bij God. Ook voor christenen, die in verlangen naar hem het aardse niet achten om hem te kunnen ontvangen en zijn Geest te leven, is de dood niet afschrikwekkend meer⁷; *want Christus is opgestaan, als eerste van hen die ontslapen zijn* (2^e lezing). Veeleer verlangen zij te sterven, om bij hun Heer te kunnen zijn.

Dit verlangen wordt echter pas na het oordeel volledig vervuld, als de ziel met het lichaam wordt herenigd. Maria is het enige schepsel dat nu al in haar eigen geestelijke lichaam voor Gods aangezicht leeft met haar zoon.

Teneinde alle onzekerheid weg te nemen, heeft de Geest Maria tot voorbeeld gesteld van de verrijzenis van het lichaam. Zoals Jezus voor ogen van zijn leerlingen in zijn lichaam is opgestegen naar de hemel, zo leert de kerk dat Maria als eerste van de gelovigen met lichaam en ziel in de hemel is opgenomen. Gedurende een proces van eeuwen is hierover in de kerk overeenstemming gegroeid, tot uiteindelijk de paus dit uit hoofde van zijn functie namens heel de kerk als een punt van geloof heeft afgekondigd. Al heel lang werd de lichamelijke ten hemel opneming van Maria op allerlei plaatsen gevierd. Nu is dit feest voor heel de kerk voorgeschreven.

Zo werkt de Geest van God; en zo onderricht Hij zijn kinderen. Want hetgeen in Maria aanschouwelijk wordt gemaakt, geldt als belofte voor al Gods kinderen. *Een stoffelijk lichaam zal vergaan, een geestelijk lichaam zal verrijzen*⁸. Als uiteindelijk geheel het aantal van de gelovigen de hemel is binnengegaan, zullen zij als van elkaar onderscheiden personen, elk in hun eigen geestelijk lichaam de liefdevolle goede God voor eeuwig mogen danken en eren. In deze hemelse liturgie neemt Maria de eerste plaats in. *Alle volkeren zullen je zalig prijzen, voor eeuwig en altijd* (psalm van Maria hemelvaart).

1) Lc 1,35 2) Jes 7,14 3) Hab 1,13 4) Mt 25,6 5) Joh 8,12 6) 2Kor 3,18 7) 1Kor 15,55

8) 1Kor 15,44

psalm 45

- L Luister, mijn dochter, en hoor wat ik zeg:
vergeet je volk en je ouderlijk huis.
- A Dan zal de koning je schoonheid begeren;
Hij is je gebieder, buig je voor Hem neer.
- L Dan komen de rijken met geschenken aan;
en zoeken aanzienlijken je gunst.
- A Eén en al pracht en in kostbaar gewaad
komt de koningsdochter naar binnen.
- L Daar wordt zij tot de koning geleid,
vergezeld van al haar vriendinnen.
- A In opperste vreugde gaan zij binnen;
en betreden het paleis van de koning.
- L Je zonen zullen tot vorsten zijn, over heel de aarde;
elk geslacht opnieuw doe Ik je naam gedenken.
- A Alle volken zullen je zalig prijzen, nu en voor immer.

gelovenbeleven.nl > *psalmen & gebeden*

* * *

vredesweek tekst I (september)

voor gebedsdienst: zie gelovenbeleven > *psalmen & gebeden*, blz. 1-5
liederen: > *al mijn verlangen* > nrs 22, 55, 73, 87, 139 145, 157, 158

1ste lezing: Jes 57,15-19

psalm 122 zie beneden

2de lezing: Jak 3,13-18

evangelie: Mt 5,1-12

Zalig zij die vrede brengen; zij zullen kinderen van God genoemd worden.

Van school herinner ik me het woord *godsdiensoorlogen*, een wonderlijk woord, want zijn godsdienst en geweld niet tegenstrijdig? Vanwaar dan die oorlogen? Het antwoord ligt voor de hand: Niet God, maar de mens veroorzaakt dit onheil. Moet je dus, zoals atheïsten wensen, de godsdienst laten varen, omdat er oorlog van komt? Maar hoe kan iemand, die de goede God heeft leren kennen en Hem liefheeft, Hem verlaten? Je zou de rug toekeren aan de Schepper, die de mensen juist heeft gemaakt om hun in zijn liefde en goedheid te doen delen en niet om onderling slaags te raken.

De vraag naar vrede wordt beantwoord voor wie opzien naar het kruis, waarop de vrede in persoon op religieuze gronden is gedood. Ze zien Jezus, die het ultieme onrecht in liefde heeft ondergaan, teneinde zijn volgelingen de weg te wijzen in deze gewelddadige wereld. Zij horen hem spreken tot Pilatus, de Romeinse rechter aan wie zijn eigen Joodse geloofsgenoten hem hadden overgeleverd: *Zou mijn koningschap van deze wereld zijn, dan hadden mijn dienaren er wel voor gestreden dat ik niet werd uitgeleverd. Mijn koninkrijk is evenwel niet van hier*¹. En zij nemen zijn woorden ter harte: *Vrede laat ik jullie na, mijn vrede geef ik jullie: niet zoals de wereld die biedt*².

De godsdienstige leiders van die dagen richtten hun aandacht op hun positie in deze wereld; en hadden geen oog voor hem, in wie JAHWEH, die ze zeiden te aanbidden, zich openbaarde. Deze houding leidt tot oppervlakkig geloof; of, waar de godsdienst wordt ingeruild door wetten en regels, tot fundamentalisme. Ook bij het christendom heeft dit tot zoveel ellende geleid, dat mensen hierin aanleiding zien alles wat godsdienst heet af te wijzen. Paradoxaal genoeg is ook de stelligste godloochenaar er van doordrongen dat God, zou Hij bestaan, een goede God moet zijn, die geen oorlog, geweld en terrorisme wil.

De aanslag op de Twin Towers in New York laat zien waar fundamentalisme toe kan leiden. Onvergetelijk is het zwarte vlekje dat zich over het televisiescherm bewoog, om zich met niet te beschrijven gevolgen in één van de torens te boren. Het lijden van de getroffenen is als het ware iets heiligs, waar woorden alleen afbreuk aan doen. Hoe had een land als de Verenigde Staten, als het een christelijke natie was geweest, hierop moeten reageren? Voor christenen past hier alleen rouw, diepe rouw. Rouw over de slachtoffers en hun nabestaanden; en over een wereld waarin zo'n monsterlijke daad kan geschieden.

De reactie was echter geheel anders. De president van het land, die behoorde tot de grote bevolkingsgroep van de 'evangelicals', sprak vastberaden van *war on terrorism*; en zijn achterban van fundamentalistische Christenen stond als één man achter hem.

Zou een reactie van inkeer en rouw voor de slachtoffers van de aanslag door de wereld als een zwakheid zijn gezien? Zeker wel door hen, die gewend zijn aan *oog om oog, tand om tand*³. Toch zou deze vreedzame houding overal ter wereld als een woordenloze verkondiging in de Geest van Christus op mensen van goede wil – christenen en niet-christenen - diepe indruk hebben gemaakt. Zij zouden hebben beaamd waar ware godsdienstigheid voor behoort te staan. Wellicht was de tegenstelling tussen de godsdiensten verzacht. Zo werkt de Geest van Christus; want dit zegt de Heer: *Ik woon hoog en verheven; en bij mensen, eenvoudig en vriendelijk van hart*.

De geschiedenis heeft helaas een ander verloop gehad. 'De war on terrorism' - het probate middel om religieus fanatisme aan te wakkeren - heeft een menigte aan slachtoffers geëist. Het model voor deze strijd is terug te vinden in het evangelieverhaal. De hogepriester en zijn aanhangers bekleedden een machtspositie die door Jezus werd bedreigd. De Farizeeën beoefenden een schijnvroomheid van strikte handhaving van de traditie. Voor beide groepen was Jezus een aanstoot: voor de religieuze overheid, omdat een menigte hem volgde, waardoor hun positie werd ondermijnd; en voor de conservatieve Farizeeën, omdat hij liefde en mededogen stelde boven naleving van de letter van de wet. Zij verweten de Heer van de sabbath deze dag te hebben ontheiligd, door op die dag een man met een verminkte hand te genezen⁴.

Ook de schriftgeleerden verwierpen Jezus, omdat zijn leer drastisch afweek van wat zij onderwezen. Deze theologen plozen de Schrift uit; maar verwierpen met klem elke aanwijzing dat de beloofde Messias, die de Schrift kwam vervullen, hier in de persoon van Jezus voor hen stond. Ook zij voelden zich bedreigd; want de menigte volgde hem omdat hij sprak met gezag, en heel anders dan zij van hun rabbi's gewend waren. Ook de Sadduceeën (de liberale vleugel van de Joodse kerk) sloot zich aan bij het front dat zich tegen Jezus vormde. Uiteindelijk heeft dit alles ertoe geleid dat een volkomen onschuldige door de Joodse raad bijna unaniem veroordeeld werd.

Dit verhaal is door de evangelisten opgetekend als een waarschuwing voor alle gelovigen: zoals het toen ging, zo zal het zich overal door alle tijden heen herhalen. De geschiedenis van de reformatie kan als voorbeeld dienen. In die tijd woonden vele kardinalen niet in hun eigen bisdom om hun kudde te leiden, maar leefden zij in luxe in Rome. Hadden zij als dienaars en herders onder hun gelovigen verkeerd, om hen voor te gaan in een christelijke levenswijze, dan hadden de reformatoren niet zo'n grote aanhang verworven.

Hadden kerkelijke machthebbers de tijd verstaan, en in plaats van machtshandhaving na te streven en strikte gehoorzaamheid te eisen: hadden zij oog en oor gehad voor de roep om emancipatie en de noodzaak tot hervorming, dan had veel bloedvergieten voorkomen kunnen worden.

Strijd in de kerk, doden in de naam van God: christenen zien het aan met pijn in het 't hart. Hoe moeten buitenstaanders, zoekend naar een basis voor hun bestaan, de weg van het geloof vinden, als christenen de vrede niet voorleven? Van wie moeten zij leren hun zwaarden tot ploegijzers om te smeden, als de kerk hiertoe niet uitnodigt? Gezegend zijn zij, die in hun leven en werken, de Geest van vrede zichtbaar en verstaanbaar maken, nederig en zachtmoedig. Dit naamloze leger van gelovigen vormt de spil van de kerk van Christus. Zonder hen zou deze wereld van elk voor zich er nog heel wat slechter uitzien. Worden zij vernederd en achtergesteld, dan verdragen zij het, met Christus voor ogen.

Voor zijn rechter Pilatus heeft Jezus verklaard: *Mijn koninkrijk is niet van hier*¹. Zoals hij verworpen is, zal ook zijn volgelingen de verdrukking niet bespaard blijven. Hoewel zij alle vredesinitiatieven van harte steunen, weten zij in hun hart, dat zolang deze wereld duurt oorlog en geweld eerder toe- dan af zullen nemen⁵. Zij worden *kinderen van God* genoemd; want zij dragen de vrede in 't hart die de wereld niet kan bieden⁶: de vrede van Christus, die de wereld heeft overwonnen⁷. *Allen die deze vrede nastreven, zullen haar oogsten* (2^e lezing).

1) Joh 18,36 2) Joh 14,27 3) Mt 5,38 4) Lc 6,6vv 5) Mt 24,6vv
6) gelovenbeleven.nl > *dank voor het leven* > nrs 19 en 29 7) Joh 16,33

psalm 122

- L Ik was verheugd, toen zij mij zeiden:
Laten wij gaan naar het Huis van de HEER.
- A Onze voeten staan in uw poorten, Jeruzalem.
Stad van God, U bent gebouwd tot een volkomen eenheid.
- L Het volk van God trekt volgens voorschrift op,
om Hem hun dank te betuigen.
- A Hier staan de rechterstoelen klaar,
de zetels van het huis van David.
- L Bid om vrede voor de stad van God,
om welzijn voor allen die haar liefhebben.
- A Mag er vrede zijn binnen uw muren en rust in uw verblijven.
- L Omwille van mijn broeders en mijn zusters
bid ik om vrede voor de stad van God.
- A Uit liefde voor het huis van God wil ik het goede voor u zoeken.

gelovenbeleven.nl > *psalmen & gebeden*
lied: *Zie al mijn verlangen*, lied nr 87

* * *

vredesweek tekst II (september)

voor gebedsdienst: zie gelovenbeleven > *psalmen & gebeden*, blz. 1-5
liederen: > *al mijn verlangen* > nrs 22, 55, 73, 87, 139 145, 157, 158

1ste lezing: Jes 57,15-19

psalm 122 zie beneden

2de lezing: Jak 3,13-18

evangelie: Mt 5,1-12

Zalig zij die vrede brengen; zij zullen kinderen van God genoemd worden.

"Godsdienst kan leiden tot grote misdadigheid", schreef Lucretius ongeveer 200 voor Christus. Deze Romeinse dichter doelt hier op de mensenoffers die aan de goden werden gebracht teneinde hen bij het begin van een veldslag gunstig te stemmen. Deze verschrikking heeft bekendheid gekregen door de godsdienstpraktijk van de Maya's in Zuid-Amerika, waarbij dagelijks een levend mensenhart aan de goden moest worden geofferd. Je staat hier voor het aangezicht van de duivel. Maar ook bij de monotheïstische godsdiensten is het niet moeilijk een lange lijst van gruwelen op te stellen: grote en kleine misdaden, die veelal met een direct beroep op de Allerhoogste zijn begaan. Het einde van die opsomming is niet in zicht. Is God dan geen God van vrede?

De verdrijving van de Palestijnen van huis en haard is gebeurd met een beroep op de Joodse Bijbel. Het geweld dat hierop is gevolgd heeft de instemming van het streng religieuze volksdeel van Israël, en van 'evangelische christenen' wereldwijd. Hoe is dit te rechtvaardigen? Aan christenen kleven nog steeds de wandaden tijdens de kruistochten begaan. Ook de gevechten tussen protestanten en katholieken in Noord-Ierland staan nog vers in het geheugen. Het is dus wel te begrijpen dat de mensen verzuchten: Godsdienst geeft alleen maar narigheid.

Als christen heb je echter ook een lijst in je hoofd van een leger gelovigen, die in hun zelfverloochening iets van de vrede van Christus hebben laten zien. Voor hen was (en is) de wereld vaak één grote ballingschap, een kerker en een kwelling. Zij zijn met de mensen begaan, de nood in de wereld laat hun geen rust, zij zoeken en zwoegen om de wil van hun Heer ten uitvoer te brengen, veracht en verlaten, vernederd en bespot blijven zij volharden, met Jezus gekruisigd voor ogen. Hem hebben zij lief; en zij kennen geen groter verdriet dan dat zijn naam wordt beklad door mensen die zich zijn volgelingen noemen, maar het niet zijn. Temidden van alle verdrukking wordt zijn vrede, die het verstand te boven gaat, hun deel.

Het is beter als een zogenaamde ongelovige in de wereld te staan - want wie zal dit ongelooft beoordelen? - dan te behoren tot de z.g. christenen die Christus door hun optreden in een kwaad daglicht stellen en hem opnieuw aan het kruis brengen. Als zij iets goeds doen moet iedereen 't direct weten, maar hun kwade intentie houden zij onder een schijn van vroomheid verborgen; en zij denken hun wandaden met een

beroep op de Bijbel te kunnen rechtvaardigen. Zij zijn belust op macht en op eer van mensen. De vrede die zij zeggen voor te staan blijft verre van hen. Als door hun optreden de kerk een slechte naam krijgt, hoe moeten zoekende mensen dan de weg naar de kerk vinden? Als die zoekers het evangelie onder ogen krijgen, zullen zij zien dat het in Jezus' dagen niet anders was. De Farizeeën met hun uiterlijke vroomheid vielen door de mand toen zij Jezus, de goedheid van Jahweh in hun midden, een bedrieger noemden. En de hogepriesters en schriftgeleerden, die aan de godsdienst hun status ontleenden en ervan leefden, zochten in hun hart niet de God die zij zeiden te dienen; maar hebben het Voorwerp van hun godsdienst aan het kruis gebracht.

Zoals het was in de jaren 30 - 33, zo is het nu. Jezus heeft gewaarschuwd dat het bedrog dat de kerk binnensluipt gelijk is op gist in het deeg: *het deeg raakt er geheel van doortrokken*¹. Maar al betreft dit vaak de mensen die aan de weg timmeren en zo het beeld bepalen, zou het toch een grote vergissing zijn de kerk om deze reden te mijden. Beter is het Jezus' voorbeeld te volgen. Hij is zijn geloofsgemeenschap tot aan het bittere einde trouw gebleven. Tot op het kruis heeft hij de vrede zichtbaar gemaakt, die God geeft aan wie hem liefhebben. Allen die in liefde voor Hem en de wereld het lijden niet uit de weg gaan, zullen door hun inspanningen de vrede van Christus mogen oogsten, en in de wereld tegenwoordig stellen.

De kerk is de plaats waar christenen hiertoe inspiratie vinden. Hier klinken de woorden van God en hier worden de sacramenten bediend, waardoor zij worden toegerust voor hun persoonlijke leven en dienst aan de wereld. Laten zoekende mensen zich dus niet van de wijs laten brengen door de verzuchting dat godsdienst alleen maar narigheid teweegbrengt. Laten zij zich voegen bij die naamloze menigte christenen, die met Jezus voor ogen hun weg in de wereld gaan. Zij storen zich niet teveel aan negatieve verhalen in de media; maar proberen hem te volgen, die in deze verwarrende situatie in volkomen vrede zijn onschuld heeft bewaard. Voor allen die hem liefhebben is hij *de deur naar het leven* geworden¹.

Gezegend zijn zij die hem in hun levenswijze zichtbaar maken in een wereld waar de vrede ver te zoeken is. Zij maken het visioen waar van de profeet (1ste lezing), die Gods woorden sprak over het komende godsvolk: *Ik woon hoog en verheven, en bij mensen, eenvoudig en verbroken van geest, om hun harten te doen herleven*². De vrede in de wereld, waar mensen van goede wil zo hevig naar verlangen, kan niet door een vredesbeweging worden bevochten; maar heeft z'n begin in de harten van de mensen.

*Niet in werken, niet in woorden, waar ik eindelijk vrede vind;
maar de eenvoud mij bekoorde, en de onschuld van een kind.*

Het is de vrede van hun Heer, die onder het grofste onrecht en de hevigste marteling de liefde voor zijn belagers niet verloor. Ten einde toe bleef Jezus bidden voor hen,

die niet hem, maar zichzelf in het ongeluk stortten. Deze vrede wordt christenen in 't hart gegeven, als zij in zijn voetspoor gaan, zichzelf verloochenen en zich geven aan deze gewelddadige wereld. Zij zijn het zout van de aarde, en bronnen van vrede voor hun omgeving. Zonder hen zou de wereld er nog heel wat slechter uitzien. *Bid om vrede voor de stad van God, om welzijn voor allen die haar liefhebben* (psalm van deze zondag).

1) Joh 10,10 2) Jes 57,15

psalm 122

- L Ik was verheugd, toen zij mij zeiden:
laten wij gaan naar het Huis van de HEER.
- A Onze voeten staan in uw poorten, Jeruzalem.
Stad van God, U bent gebouwd tot een volkomen eenheid.
- L Het volk van God trekt hierheen op,
om zijn belofte te gedenken en Hem te danken.
- A Hier staan de rechterstoelen klaar,
de zetels van het huis van David.
- L Bid om vrede voor de stad van God,
om welzijn voor allen die haar liefhebben.
- A Moge er vrede zijn binnen uw muren, en rust in uw verblijven.
- L Omwille van mijn broeders en mijn zusters
bid ik om vrede voor de stad van God.
- A Uit liefde voor het huis van onze God
wil ik het goede voor u zoeken.
gelovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

ik was verheugd (ps 122)

Ik was verheugd toen zij mij zeiden: er is een nieuw gebod!

Ik was verheugd toen zij mij leidden tot in het Huis van God.

refrein: *Het volk van God is onderweg, van alle zijden zij komen aan.
Stad uit de hemel, zij daalt neder, Jeruzalem.*

*Eénzelfde Geest heeft hen verenigd, Geest die hen zingen doet,
door Gods genade doet vereren Hem, die maakt alles goed.*

refrein

*Nu staan mijn voeten in uw poorten, U die naar vrede heet.
En ik verheug mij in uw woorden: uw wet die liefde leert.*

refrein

*Om al mijn zusters en mijn broeders: vrede zij in uw poort!
Ja, mag de liefde hen behoeden, die horen naar uw woord.*

refrein

*Aan U het oordeel voorbehouden, in U gerechtigheid.
Al wie U vindt die wordt behouden en leeft in eeuwigheid.*

refrein

gelovenbeleven > al mijn verlangen, lied 87

* * *

kruisverheffing (14september)

1 ^{ste} lezing	num 21,4-9
psalm 78	zie beneden
2 ^{de} lezing	Fil 2,6-11
evangelie	Joh 3,13-17

..... opdat ieder die in hem gelooft eeuwig leven zal hebben

De geschiedenis van Israël is één lange voorbereiding op het ontzagwekkende gebeuren van de menswording van God. Vanaf de dag dat Adam en Eva het paradijs moesten verlaten, en de goede God hen liefdevol bekleedde¹ ter bescherming tegen het ruwe bestaan buiten zijn directe tegenwoordigheid, vanaf Kaïn en Abel en allen die na hen komen, wordt het in de Schrift duidelijk gemaakt dat Hij de mensen liefheeft en hen bij zich wil hebben. Tot de slang, die de eerste mensen heeft verleid, spreekt Hij over *het zaad*¹, het nageslacht van de vrouw: *Hij zal je de kop vermorzelen*². Wie is dit nageslacht, dat de slang, dat is de duivel, zal verslaan, anders dan Jezus, de zoon van Maria en de Zoon van God? In alle volgende boeken van de Bijbel wordt dit evangelie van verlossing uit de macht van de duivel voorgezegd en afgebeeld.

In de eerste lezing richt Mozes in de woestijn een paal op met daarop een koperen slang genageld. Want het volk heeft zwaar gezondigd en wordt door een slangenplaag bedreigd. Ieder die opziet naar de koperen slang zal niet sterven maar in leven blijven. In het evangelie van vandaag opent Jezus voor Nicodemus de Schrift door te verklaren dat *de mensenzoon omhoog moet worden geheven, zoals eens Mozes de slang omhoog hief in de woestijn*. In gesprek met de joden gebruikt Jezus dit beeld opnieuw³; en na zijn intocht in Jeruzalem kondigt hij zijn dood aan met de woorden: *Als ik van de aarde zal zijn omhoog geheven, zal ik allen tot mij trekken*⁴. Dit roept de vraag op, hoe Jezus kan worden vergeleken met de slang die door Mozes omhoog werd geheven? De slang is toch het beeld van de duivel?

De apostel gaat op deze vraag in. De slang op het kruis is zijn macht verloren. Jezus, op wie het kwaad geen vat heeft, heeft zich vereenzelvigd met de mensheid die in de macht van de duivel verkeert, onbekwaam zichzelf uit deze slavernij te verlossen. *Hij, die aan God gelijk was, hij is als mens gehoorzaam geweest tot de dood aan een kruis* (2de lezing). De vloek die de eerste mensen over hen en allen die na hen komen heeft afgeroepen, wordt opgeheven voor allen die in geloof opzien naar hem, die voor allen die hem liefhebben de heerschappij van de duivel heeft gebroken. *Hij heeft ons vrijgemaakt, schrijft Paulus aan de christenen te Galatië, door zelf voor ons een vloek te worden*⁵. En op een andere plaats: *Hem die geen zonde heeft gekend, heeft God voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij door hem tot Gods eigen heiligheid zouden worden*⁸. Als Jezus zich niet aan zijn terechtstelling onttrekt, maar zijn kruis op zich neemt; en op

Golgotha tussen twee misdadigers omhoog wordt geheven, komt de leerlingen in gedachten wat hij hun tijdens de laatste maaltijd⁶ heeft aangezegd. *Aan mij moet in vervulling gaan wat geschreven staat: Hij is tot de misdadigers gerekend⁷*. Honderden jaren tevoren had de profeet met deze woorden de dood van de komende Messias voorgezegd. Niet alleen over het lijden van de Messias hebben de profeten gesproken, maar ook over de deelname aan de verrijzenis van hun Heer en aan het hemelse leven, door allen die hem toebehoren. *Zijn wij één met hem geworden door het beeld van zijn dood, dan moeten wij hem ook volgen in zijn opstanding, in de overtuiging dat onze oude mens met hem gekruisigd is⁹*.

Was de wreedheid van dit lijden nu echt nodig, om ons als nieuwe mensen met Christus te doen leven? Maar wie zou God willen verbeteren en Hem een andere weg voorhouden? Laten deze leraren hun voorstel eens ter beoordeling indienen. Zij veroordelen weliswaar het onrecht in de wereld, zonder echter zelf van dit onrecht verlost te zijn, laat staan hun leerlingen de weg te kunnen wijzen naar de overwinning hierop. Hoe zou iemand het onrecht kunnen verdragen zonder dit te vergelden, buiten de liefde om van hem, die ten einde toe voor zijn vervolgers heeft gebeden? Hoe zouden christenen de liefde in al haar volheid kennen, zonder één te zijn met hem, die haar heeft voorgeleefd tot in de bittere dood aan het kruis? Had God in Jezus het menselijk lot niet ten einde toe gedeeld, dan hadden wij nooit van hem gehoord, dan was er geen kerk geweest, en leefden wij nu zonder hoop in de wereld.

Christenen die Jezus met hart en ziel liefhebben; en hun onmacht erkennen liefde te betonen aan mensen die hun allerlei narigheid bezorgen, mogen vast vertrouwen op zijn hulp. Zo heeft hij het zijn leerlingen uitdrukkelijk beloofd: *Dan zal de Vader je op mijn gebed een andere Helper geven, om voor altijd bij je te blijven*. Jezus spreekt hier over zijn Geest, zonder wie niemand tot het goede in staat is. Zonder Hem, leert de apostel, *ligt de goede wil ligt binnen mijn bereik, maar niet de goede daad¹⁰*; en hij waarschuwt: *Wie op zichzelf vertrouwt in de mening hieraan genoeg te hebben, bouwt met hooi en stro¹¹*: Dit werk zal op de dag van het oordeel als door vuur vergaan. Jezus houdt het zijn kerk uitdrukkelijk voor: *Buiten mij kun je niets doen¹²*. Gelukkig zijn allen die opzien naar hem, die zijn leerlingen helpt hun kruis te dragen; en met hem op weg zijn naar het eeuwige leven. *Luister, mijn volk, naar mijn onderricht; en hoor wat ik te zeggen heb* (psalm van deze dag).

1) Gal 3,16-19 2) gen 3,15-21 3) Joh 8,28 4) Joh 12,32 5) Gal 3,13 6) Lc 22,37 7) Jes 53,12
8) 2Kor 5,21 9) Rom 6,5 10) Rom 7,18 11) 1Kor 3,12 12) Joh 15,5

psalm 78

- L *Luister, mijn volk, naar mijn onderricht;
en hoor wat ik te zeggen heb.*
- A Ik onderwijs u in een gelijkenis,
in woorden uit een ver verleden.
- L Wat wij van onze ouders hoorden,
mag voor onze kinderen niet verborgen blijven.
- L Strafte Hij hen, dan bekeerden zij zich;
en vroegen zij weer naar God.
- A Zij riepen Hem weer aan als hun Rots;
hun God, de Allerhoogste, als hun Bevrijder.
- L Maar zij beleden Hem slechts met de mond;
en spraken met bedrieglijke tong.
- A Hun hart was niet bij Hem zoals het hoort;
zij hielden niet vast aan zijn belofte.
- L Maar God in zijn goedheid verzoent het kwaad;
Hij wil niet verderven en weerhoudt zijn toorn.

* * *

1 nov Allerheiligen (ABC)1ste lezing: openb 7,2-4.9-14

psalm 24 zie beneden

2de lezing: 1Joh 3,1-3

evangelie: Mt 5,1-12a

Zalig de armen van geest: voor hen is het koninkrijk bestemd.

Het woord *heilig* stamt uit het Hebreeuws, waar het de betekenis heeft van *apart gezet* voor de dienst aan God. De tempel met het altaar en het bijbehorend vaatwerk was geheiligd als plaats van ontmoeting tussen God en de mensen. De tempelruimte werd alleen door de priesters betreden. In het achterste gedeelte hiervan - het *heilige der heiligen*¹ - mochten ook de priesters niet komen, maar alleen de hogepriester, die hier op grote verzoendag met een offer van bloed verzoening deed voor de zonden van zichzelf en het volk².

Bij Jezus' sterven scheurde het voorhangsel, dat het heilige der heiligen afsloot, middendoor³, als teken dat het oude verbond van God met zijn volk had afgedaan. Door het offer van zijn leven heeft Jezus voor allen verzoening bewerkt; en voor allen die hem liefhebben de toegang geopend tot het hemelse heiligdom. In de kerken bestaat deze afscheiding met een heilige ruimte niet. Christenen hebben door het geloof in Christus de toegang hiertoe verkregen.

De offerdienst, door Mozes ingesteld, was niet meer dan een voorafbeelding van wat komen ging; en hield voor het nieuwe volk van God - uit de Joden zowel als uit de omringende volken - op te bestaan. De offers die bij de oude eredienst gebracht werden konden de mensen immers niet vervolmaken⁴; en de voorschriften van de joodse wet waren niet meer dan een voorbereiding op de tijd van herstel, die bij het verschijnen van de Messias is aangebroken. Met de komst van hogepriester Jezus⁵, die zichzelf als *lam van God*⁶ ten offer heeft gesteld, verdwenen de in voorgeschreven dierenoffers. De wet is vervuld, het offer is volbracht en de verzoening is een feit. Allen die Christus toebehoren worden door de apostel aangesproken als *heiligen*⁷: mensen die apart gezet zijn om het nieuwe leven, waar zij in Christus deel aan hebben, in de wereld zichtbaar te maken.

Christenen die Jezus liefhebben en op hem hun vertrouwen hebben gesteld in hun strijd te leven zoals zijn Geest het hun leert, ontvangen van hem de macht voort te gaan als kinderen van God en wegwijzers naar de hemel. Niet dat zij al volmaakt zijn; maar, zegt Paulus, *Ik streef er vurig naar het te bereiken, gegrepen als ik ben door Christus Jezus*⁸. Vertrouwend op Gods vergeving beginnen de gelovigen elke nieuwe dag met het vaste voornemen en het vurige verlangen zichzelf te verloochenen⁹, de Geest van Christus in hun leven toe te laten, en als *armen van geest* hun wijsheid van Hem te verwachten. Hij leert hun de oorlog te verklaren aan zelfzucht en eigenbelang; en ernst te maken met hun roeping, Om temidden van een wereld die zijn ondergang tegemoet gaat te leven als burgers¹⁰ van het koninkrijk van God. In de geest mogen zij al binnengaan in het werkelijke heiligdom, niet gemaakt van hout en steen. Zij behoren tot de *gemeenschap van de heiligen*, waar de geloofsbelijdenis van spreekt. Zonder hen zou de wereld er nog heel wat slechter voor staan.

Jezus is na zijn sterven, na zijn verkondiging van het evangelie aan de doden en na zijn opstanding uit de dood als *eersteling van de oogst*¹¹ het koninkrijk van God binnengegaan. De heiligen die hun leven met voorbijzien van zichzelf volledig in zijn dienst hebben gesteld zijn als voorbeelden voor de kerk op aarde in de hemel opgenomen. David ziet dit duizend jaar tevoren geschieden en zegt: *God is opgevaaren onder gejuich*¹²; en: *Gevangenen leidt u uit in voorspoed*¹³. Want Christus is gekomen om de mensheid te verlossen uit de *slavernij van hebzucht en begeerte*¹⁴. Christenen die hem toebehoren *maken zich rein, zoals Christus rein is* (2^e lezing).

Het gaat bij deze heiligen niet alleen om hen die door de kerk officieel als voorbeelden van de geloofsgemeenschap worden gesteld, maar om allen die tijdens dit aardse bestaan ernst maken met hun geloof; en zich met vuur en ijver, vertrouwend op Gods hulp, inzetten hun fouten en onhebbelijkheden de rug toe te keren. Als zij dan na de dood naar het lichaam van ons zijn gescheiden, blijven zij als leden van de gemeenschap van gelovigen in de geest toch met ons verbonden. De kerk in de wereld mag op de gebeden vertrouwen van die onafzienbare menigte van mensen die na het laatste

oordeel voor Gods troon zullen staan, *met palmtakken in de hand* (1^e lezing). Christenen die menen dat de gestorvenen niet voor de achterblijvers kunnen bidden, moeten zich afvragen of de heiligen rust zouden kunnen hebben zolang hun Heer nog pleit voor het volk van God, dat in deze wereld in verdrukking leeft¹⁵.

Naast de christenen in deze wereld en zij die in de hemel zijn opgenomen, zijn er mensen die in geloof zijn gestorven, maar God tijdens hun leven niet onverdeeld toegewijd zijn geweest. Hoe kunnen zij vóór Hem verschijnen, als hun hart niet volledig bij Hem is? Hun gehechtheid aan vergankelijke dingen en hun nooit afgezworen gewoontes die uit de zelfzucht voortkomen, verhinderen dit. Na hun dood moeten zij nog door een proces van inkeer heen, dat zij bij hun leven niet van harte zijn aangegaan. Ook zij behoren tot de gemeenschap van de heiligen; en ook zij bidden voor de wereld: dat de mensen die hun lief waren met ernst en overgave de goede strijd van het geloof zullen strijden.

Op het feest van Allerheiligen viert de kerk de gemeenschap van alle levende gelovigen met hen die in geloof gestorven zijn in de hoop op de verrijzenis op de laatste Dag. Wij geloven dat zij evenals Jezus nog geen rust hebben; maar intens meeleven met de wereld, en in het bijzonder met Gods kinderen in de wereld. Zij bidden voor de kerk, dat haar leden hun wil aan God zullen geven; en met hart en ziel het werk van Christus voort zullen zetten in een wereld in nood. Heel de gemeenschap van levende en gestorven gelovigen is verenigd in het gebed dat de kerk haar roeping in de wereld zal verstaan *als het zout van de aarde*¹⁶ te zijn; en haar deuren open zal zetten voor zoekende mensen, die - onkundig van de eenvoud van het evangelie - tot in verre streken hun heil zoeken bij tal van leraren, maar de kerk in hun eigen stad voorbijlopen.

Ach, zouden zij hier binnengaan, neerknielen en de goede God om hulp vragen, dan zou Hij hun de woorden doen verstaan: *Zalig de armen van geest, voor hen is het koninkrijk bestemd*. Hij zou hun de vrede van Christus doen ervaren, waar de wijsheid van de wereld geen weet van heeft. De geloofsgemeenschap kent nog geen rust, vóór alle mensen van goede wil de weg naar het leven gevonden hebben, en *de koning van de heerlijkheid* in hun hart hebben ontvangen. In de geest met elkaar verbonden zien wij uit naar het tijdstip van de voleinding, als Jezus met al zijn engelen bij zich verschijnt voor het oordeel¹⁶. Dit is het verlangen dat wij delen, de hoop waarin wij leven en het geloof dat de kerk van Christus verenigt. *Eeuwige poorten, richt u op! De koning van de heerlijkheid wil door u binnengaan!* (psalm van deze zondag)

1) ex 26,31vv 2) Heb 9,7 3) Lc 23,45 4) Heb 10,1 5) Heb 2,17 6) Joh 1,29 7) Ef 1,1 8) Fil 3,12
9) Mt 16,24 10) Fil 3,20 11) Deut 26; Joh 4,35; Mt 9,37 12) ps 47,6 13) ps 68,7 14) Rom 6,17
15) Rom 8,34 16) Mt 5,13 17) Mt 25,31

psalm 24

- L Aan de HEER behoort de aarde met haar overvloed,
de wereld en al wie daarop wonen.
- A Hij heeft haar op de wateren gegrond;
en gevestigd op de stromen.
- L Wie mogen beklimmen de berg van de HEER;
en staan op zijn heilige plaats?
- A Zij die rein zijn van handen en zuiver van hart;
die geen valsheid beramen en geen leugens rondvertellen.
- L Zij gaan voort met de zegen van de HEER;
God, die hen verlost, maakt hen rechtvaardig.
- A Dit zijn de mensen die zoeken naar God,
verlangend om te staan voor zijn aangezicht.
- L Eeuwige poorten, richt u op!
- A De koning van de heerlijkheid wil door u binnengaan.
- L Wie is dan die koning van de heerlijkheid?
- A Het is de HEER, sterk en machtig, die de strijd voor je voert.
- L Eeuwige poorten, richt u op!
- A De koning van de heerlijkheid wil door u binnengaan.
- L Wie is Hij dan, die koning van de heerlijkheid?
- A De HEER van het hemelse leger:
Hij is de koning van de heerlijkheid.

geloovenbeleven.nl > psalmen & gebeden

* * *

2 nov Allerzielen

- 1ste lezing: Jes 25,6-9
psalm 23 zie beneden
2de lezing: openb 21,1-7
evangelie: Lc 23,44-46.50-53; 24,1-6

Vader, in uw handen beveel ik mijn geest.

Toen Jezus gekruisigd was viel er duisternis over het land. Hierbij denk je aan het bekende fenomeen van de maan die tussen de zon en de aarde schuift. Hoe je ook over deze gissing denkt, het is duidelijk dat het hier niet om een toevallige samenloop van omstandigheden gaat; maar dat in een teken van godswege wordt duidelijk gemaakt dat de mensheid niet dieper kan zakken dan het onrecht dat hier werd begaan, toen één van hen, in wie in het geheel geen duisternis was, werd terechtgesteld.

Toen Jezus stierf scheurde het voorhangsel van de tempel, dat het heilige der heiligen afscheidde. De betekenis is duidelijk: de plaats die door geen mens betreden mocht

worden dan door de hogepriester, is door de hogepriester Jezus¹ toegankelijk gemaakt voor allen die God liefhebben². Dit nieuwe volk van God wordt christenen genoemd. De geloofsbelijdenis spreekt van *de gemeenschap van de heiligen*: niet alleen bestaande uit christenen in de wereld, maar ook uit de heiligen die na een God-gewijd leven de hemel zijn binnengegaan; en hen die na hun dood het proces van loutering doormaken, dat zij tijdens hun leven niet zijn aangegaan. De laatsten hebben God en zichzelf willen dienen.

Met de mond hebben zij gebeden: *Uw wil geschiede*; maar in de praktijk heeft het eigenbelang een woordje meegesproken. Zij hebben het woord niet onverdeeld nageleefd, dat Jezus aan zijn kerk voorhoudt: *Wie mij wil volgen moet zichzelf verloochenen*³. Zij hebben de *oude mens*, in wie de zelfzucht woont en die Christus niet wil volgen, niet als dood en met hem gekruisigd beschouwd⁴. In het hemelse heiligdom is voor de zelfzucht geen plaats. Het Rijk van God zou zijn glans verliezen. Zou Hij *alles in allen*⁵ kunnen zijn, zolang de gelovigen 't hart niet volledig op Hem gericht hebben?

Hier komt de tegenwerping op: Wie is er zo volmaakt? Niemand toch? Ook de heiligen, die de kerk tot voorbeelden zijn gesteld, waren - veel meer nog dan anderen - diep doordrongen van hun eigen tekort. Als je bijna wordt aangereden door een jongen op een brommer die door rood rijdt, als hij je uitlecht om je geschrokken reactie en doorscheurt: wie voelt dan geen woede in zich opkomen? Wie is er zo heilig dat die aandrift geheel ontbreekt? Misschien wel niemand. Maar heiligen - en Paulus spreekt heel de geloofsgemeenschap hiermee aan⁶ - wenden zich wel direct geschrokken af van hun eigen ongeregelde aandriften: Zo heeft Jezus zich niet doen kennen! Heer, vergeef het mij! Dit gebed wordt onmiddellijk verhoord; en de gemeenschap met Hem wordt hersteld. De Geest toont hun de liefde van Christus voor de mensen die hem mishandelden, gevangen in haat. In de wereld wordt boosheid met boosheid beantwoord; maar zijn zachtmoedigheid heeft menigeen tot inkeer gebracht.

Christenen staan keer op keer voor de keuze zichzelf te verloochenen om Christus te ontmoeten, of zichzelf te laten gaan en zodoende hem buiten te sluiten. Dit geldt niet alleen voor het verduren van onrecht en agressie, maar ook voor het beteugelen van eerbzucht, ijdelheid en kwaadsprekerij, koopziekte, verslaving, gulzigheid, wellust, en de hebzucht, *die niets anders is dan afgoderij*⁷. *Strijd de goede strijd van het geloof*⁸, zegt Paulus. Ook hij heeft de volmaaktheid nog niet bereikt, maar hij jaagt ernaar, om de prijs van zijn roeping niet mis te lopen. Juist in dit hartstochtelijke streven de liefde van God in zijn hart een plaats te bieden ligt de heiligheid, die christenen de deur opent naar de hemel, naar zijn belofte: *Zie, Ik maak alle dingen nieuw* (2^e lezing).

*Mijn ziel kleeft aan het stof, maak mij levend naar uw woord*⁹. Zo bidt David. Christenen die bij hun leven niet met hart en ziel, met heel hun verstand en alle kracht dit Godgewijde leven hebben nagestreefd, zullen in hun sterven moeten ervaren hoe moeilijk zij

dit voorbijgaande leven los kunnen laten. De eigenliefde en de begeerte, die zij tijdens hun aardse bestaan een plaats hebben laten houden, verhinderen hun nu als hemelburgers bij God binnen te gaan. Zij zijn van goede wil, zij erkennen God als hun Schepper en als ze Jezus zien zullen zij hem liefhebben; maar hun liefde is niet onverdeeld. De goede God, die wil dat alle mensen behouden worden, moet hen na dit leven vrij maken van de zelfzucht, waarvoor geen plaats is in zijn Rijk.

Deze toestand van loutering werd vroeger het *vagevuur* genoemd. Hoe onpopulair ook, is het toch een ernstige omissie hierover het zwijgen te doen. Is het toe te schrijven aan onbekendheid met wat de mensen na hun dood te wachten staat, dat dit onderwerp nooit ter sprake komt? Christenen moeten dit weten. Dat heeft met bangmakerij niets te maken, zoals soms wel wordt gesuggereerd. Kennis van het oordeel komt de geloofsijver zeer ten goede. En waartoe dient het gebed voor de overledenen, als ze allemaal linea recta de hemel zouden zijn binnengegaan? Deze onduidelijkheid komt de gemeenschap niet ten goede.

In het vagevuur verkeren mensen niet temidden van woedende vlammen; maar woedt innerlijk het berouw, dat zij tijdens hun aardse leven niet meer ernst met hun geloof hebben gemaakt. *Je kunt je beter op aarde bekeren dan hierna*, hield Jean Vianney, de pastoor van het Franse dorpje Ars⁹, zijn parochianen voor. Door velen bespot, is deze heilige man nu patroon van alle pastores, voor wie het dorpje Ars (nabij Lyon) een bedevaartsoord is geworden.

Laat evenmin iemand denken dat het vagevuur een plaats is waar de straf voor een halfhartig geloof wordt uitgezeten, zoals misdadigers in de gevangenis. De pastoor van Ars noemde het vagevuur *de ziekenkamer van de goede God*. In de psalm van deze dag voorziet David dit geluk: *Ik leef weer op; Hij leidt mij op 't rechte spoor, omwille van zijn naam*. God wil geen mensen straffen; maar dat zij bij Hem binnen kunnen gaan. Dat is onmogelijk zolang zij zich niet vol spijt over hun gebrek aan liefde tot Hem bekeren en hun zelfzucht betreuren. Berouwwol bidden zij voor hun achtergebleven familie en vrienden: dat zij tot inkeer zullen komen en Christus de plaats zullen geven die hem toekomt, opdat zij niet in dezelfde kwelling terecht zullen komen.

Op de dag van Allerzielen bidt de kerk voor hen tot God: dat Hij hun uitzicht zal bieden op zijn Rijk van vrede en geluk, dat ook voor hen is bestemd. De verhoring van dit gebed is voor hen een zegen, omdat de wetenschap van de tijdelijke aard van hun kwelling, en de hoop op de eeuwige heerlijkheid hierna, hun lot aanzienlijk zal verzachten. Met hernieuwde hoop zien zij uit naar het moment dat zij mogen aanzitten aan het *feestmaal van de Heer*, dat de profeet voorziet (1^e lezing). *Heer, U zalft mij met olie¹⁰ op het hoofd: zodat ik overvloeï van vreugde* (psalm van allerzielen).

1) Heb 2,17 2) Heb 10,20 3) Mc 8,34 4) Rom 6,6 5) 1Kor 15,28 6) Ef 1,1 7) Kol 3,5
 8) 1Tim 6,12 9) gelovenbeleven.nl > *de ogen van de ziel* 10) de Geest van God

psalm 23

- L De HEER is mijn herder, 't ontbreekt mij aan niets.
 A Hij voert mij naar een groene wei,
 aan rustig water mag ik drinken.
 L Ik leef weer op; Hij leidt mij op 't rechte spoor,
 omwille van zijn naam.
 A Ik vrees geen kwaad, al ga ik door het dal van de dood;
 want U bent bij mij, uw herdersstaf stelt mij gerust.
 L U richt voor mij een maaltijd aan, voor ogen van mijn belagers.
 A Dan zalft U mij met olie op 't hoofd, zodat ik overvloei van vreugde.
 L Uw goedheid en uw liefde begeleiden mij,
 alle dagen van mijn leven.
 A In het huis van de HEER mag ik wonen, tot in lengte van dagen.
 gelovenbeleven.nl > *psalmen & gebeden*

mijn herder is de Heer (ps 23)

*Mijn herder is de Heer, mijn God,
 die al de zijnen kent.
 Hij ziet mijn nood, Hij keert mijn lot.
 Ik vind mijn rust in Hem.*

*De Heer, mijn herder, leidt mij voort;
 Hij luistert als ik roep.
 In stilte wordt een stem gehoord:
 mijn herder die mij hoedt!*

*Hij voert mij naar een groene wei,
 geeft voedsel aan mijn ziel.
 Aan rustig water voert Hij mij,
 zijn Geest verlaat mij niet.*

*En als mijn weg door dalen gaat:
 de Heer is aan mijn zij.
 Ik heb geen angst, ik vrees geen kwaad,
 zijn woorden troosten mij.*

*Nu offer ik de Heer mijn dank,
 Hij maakt zijn tafel klaar.
 Dan is Hijzelf tot spijs en drank,
 zijn koninkrijk is daar!*

gelovenbeleven.nl > *al mijn verlangen*, lied nr 117

* * *

7 nov Willibrordzondag

1ste lezing: Jes 52, 7-10
 psalm 96 zie beneden
 2de lezing: Heb 13,7-9.15-17
 evangelie: Mc 16,15-20

U bent de Christus, de Zoon van de levende God

Hoe welkom is de vreugdebode, die over de bergen komt aangesnel! De profeet (1^e lezing) spreekt hier over de komende Christus; en over heel dat leger van apostelen die in zijn voetspoor zijn getreden; en hun leven hebben gegeven om alle volken te doen delen in het evangelie van zijn menswording en verrijzenis, en onze deelname hieraan. Hun aantal is de laatste eeuw drastisch geslonken. Missie- en zendingsorganisaties zijn nog wel actief in de medische zorg en het onderwijs. Soms werken buitenlandse pastores nog als parochiepriester; maar de actieve verkondiging van het evangelie in onontgonnen gebieden is verleden tijd.

Het kerkhof achter het protestantse kerkje in het voormalige Togolese gedeelte van Ghana, waar ik als jonge man als wiskundeleraar heb gewerkt op een voormalige zendingsschool, gaf een beeld van de zeer moeilijke omstandigheden waaronder zendelingen hier in de negentiende eeuw moesten werken. De kruizen op hun graven vermelden naast hun (meest Duitse) namen ook de verblijfsduur in het land, meestal niet langer dan twee jaar. Als ze vertrokken, wisten ze dat ze waarschijnlijk nooit meer thuis zouden komen. De meesten bezweken aan malaria. Dit weerhield de veelal jonge mensen niet van uitzending naar het missieland.

Dit is nu verleden tijd; en deze geloofsijver tref je weinig meer aan. Tieners die ik over de vroegere missieposten vertelde, verwonderden zich over de offerbereidheid van die vroegere missionarissen en zendelingen. Zij kunnen nauwelijks begrijpen wat iemand als Jean de Bréboeuf bewoog, die met afgesneden vingers thuis kwam van zijn missie onder de indianen van Quebec, maar toch weer terugkeerde, en uiteindelijk de marteldood stierf. Het verhaal van Damiaan de Veuster, een Belgische priester die zijn leven wijdde aan de zorg voor melaatsen in een kolonie op het eilandje Molokai nabij Hawaï en zelf ook aan de ziekte bezweek¹, wekte algemeen verbazing: "Waarom doet hij dat??"

Helaas - maar onvermijdelijk - is met de komst van zendelingen en missionarissen ook de verdeeldheid Rome-Reformatie naar andere werelddelen overgebracht. Ten tijde van de Benedictijner monnik Willibrord bestond deze tweedeling in de Westerse kerk nog niet. Hij is geboren in 658 in het toen al goeddeels gekerstende Engeland. In 690 vertrok hij met 11 andere monniken naar Friesland, om daar het evangelie te verkondigen. De tijd was er rijp voor; en zijn missiegebied breidde zich gestaag uit. Dit werd het begin van het aartsbisdom Utrecht. Het Luxemburgse Echternach, waar de

apostel een klooster vestigde, groeide in de middeleeuwen uit tot centrum van geestelijk leven. Anders dan de meeste van zijn latere collega's in Afrika kon deze missionaris zijn werk tientallen jaren voortzetten, tot hij op 81-jarige leeftijd stierf.

Willibrord, die in de katholieke kerk patroon van de eucumene is, zou zeer bedroefd zijn als hij zag hoe dit proces stagneert. De verkondiging van het evangelie in onze geseclariseerde wordt door de heersende verdeeldheid ten zeerste bemoeilijkt. De basis wil wel, maar de invloedrijke conservatieve blokken - zowel in de katholieke als in de protestantse kerk - zijn tegen. Evenals de Farizeeën in Jezus' dagen hechten zij zozeer aan de traditie en bestaande regels, dat de Geest van Christus ondanks de schijn van vroomheid hier geen ruimte vindt. Men durft zelfs te spreken van 'eenheid in verscheidenheid', de aanstoot verbloemend die in de verdeeldheid is gelegen. De wil tot toenadering ontbreekt; en de zorg om het eigen voortbestaan heeft de blik naar binnen gericht, zonder oog voor een menigte soms wanhopig zoekende mensen, die geestelijk geen grond onder de voeten hebben.

Nu de actieve missie en zending in verre landen tot het verleden behoort, zou de aandacht moeten uitgaan naar de eigen directe omgeving. De eens zo vitale Europese kerken zijn echter geen schim meer van wat ze geweest zijn. Zoekers vinden hier nauwelijks antwoord meer op hun vragen. Zij hebben geen interesse voor wat de kerken verdeeld houdt; want hun vragen zijn fundamenteeler: Is er een God? en: Als God goed is, waarom dan die ellende in de wereld? en: Wat is eigenlijk het evangelie? Tijdens mijn verblijf in Ghana heb ik van de vele missie- en zendingswerkers nooit een bevredigend antwoord hierop gekregen. Pas later hoorde ik het kort en bondig verklaren: *God heeft alle mensen lief. Hij is mens geworden, om mensen tot God te verheffen.*

God is mens geworden in Jezus, die de Christus genoemd wordt: de gezalfde, vol van de Geest van God. Het zou de vitaliteit van de kerken ten goede komen, als bovenstaande vragen meer aandacht kregen. Zouden christenen, hoe gering ook in aantal, de allesoverheersende betekenis gaan inzien van het evangelie van menswording en verrijzenis; en het gevaar waarin allen verkeren die God niet in hun leven toelaten, dan zouden de kerken er anders uitzien; en de urgentie van de boodschap zou beter doorklinken. Zij zouden hun verantwoording voelen voor hen die buiten staan, als *schapen zonder herder*² zoekend naar de zin van het leven. Willibrord, bid voor hen! En bid voor ons: dat de Heer van de kerk mensen zal zenden in zijn oogst; *want de oogst is wel groot, maar arbeiders zijn er weinig. Laat de volken het horen: de HEER regeert; nu staat de aarde vast* (psalm van dit feest).

1) gelovenbelevens.nl > *de ogen van de ziel* 2) Mt 9,36vv

psalm 96

- L Zing voor de HEER een nieuwe melodie;
laat heel de wereld Hem eer betuigen.
- A Geef Hem de eer die Hem toekomt;
en verkondig zijn redding van dag tot dag.
- L Laat alle volken van zijn grootheid horen;
en maak aan de wereld zijn wonderen bekend.
- A Groot is de HEER en hoog verheven,
laat ál wat leeft Hem eren.
- L Nietswaardig zijn de goden der mensen;
maar de HEER heeft de hemelen gemaakt.
- A Verheven schoonheid gaat voor Hem uit,
macht en heerlijkheid vervullen zijn heiligdom.
- L Mensenfamilie, zoek naar de HEER;
en belijd zijn grootheid en macht.
- A Kom met je offers naar zijn heiligdom;
en geef Hem de eer die Hem toekomt.
- L Aanbid de HEER in zijn heilige schoonheid;
heel de wereld moet ontzag voor Hem hebben.
- A Laat de volken het horen: de HEER regeert;
nu staat de aarde vast.
- L Laat ál wat leeft vol vreugde zijn,
want onze God zal komen voor het oordeel.
- A Hij oordeelt de wereld rechtvaardig, alle volkeren naar waarheid.

gelovenbeleven.nl > *psalmen & gebeden*

* * *

kerkwijding (9 november)

1ste lezing: Ez 1-2 + 8-9 + 12

psalm 46 zie beneden

2de lezing: 1Kor 3,9b-11 + 16-17

evangelie: Joh 2,13-22

De ijver voor uw huis zal mij verteren.

Het water dat uit de hemelse tempel stroomt (1ste lezing), wordt tot een rivier, waarlangs de vruchtbomen overvloedig vrucht dragen. De profeet spreekt over de Geest als een waterstroom; en over christenen als bomen, die hun wortels uitslaan naar het water. Jezus leert zijn kerk hierover: *Laat wie dorst heeft tot mij komen en laat drinken wie gelooft. Stromen van levend water zullen uit je binnenste vloeien*¹. Hij spreekt over de Geest van God die zijn leerlingen zullen ontvangen, *om vruchten te dragen van wijsheid en inzicht, van genade en sterkte, van kennis en ontzag voor Jahweh*².

Dit is de Geest waarin David zich verheugt: *Er is een stroom die vreugde brengt in de stad van God, waar zijn heilige woningen zijn* (psalm van deze dag).

Onder die woningen moet worden verstaan de zielen van de gelovigen, die elk hun eigen plaats zullen hebben in de hemelse stad, waar zij met God verkeren. Dit is het wat Jezus zijn leerlingen voorhoudt: *In het huis van mijn Vader zijn vele woningen*³. Elke christen, die zichzelf vergeet om ruimte te bieden aan de Geest, ziet hoopvol uit naar de vervulling van deze belofte.

De kerk is een afbeelding van dit huis. Christenen die zich beijveren Gods wil te verstaan en te volbrengen, zullen zich met hart en ziel inzetten om in dit huis aan het werk van Christus te kunnen bijdragen. Zij zien hoe hun Heer de misstanden in de tempel bestreed; en bidden om zijn Geest, die hun zal leren hoe elk naar eigen vermogen kan bijdragen aan een kerk waar liefde heerst, en eensgezindheid; en waar de deuren openstaan voor zoekende en eenzame mensen. Zij houden Jezus' woorden in gedachten, die hij sprak toen hij vóór zijn gevangename voor zijn leerlingen bad tot de Vader: *Ik heb hun de heerlijkheid gegeven die U mij geschonken hebt, opdat zij één zijn, zoals Wij één zijn*⁴. Kan iemand zich zijn leerling noemen, zonder het zich aan te trekken als die heerlijkheid met voeten wordt getreden? Nee, maar evenals hun Heer worden allen die hem daadwerkelijk toebehoren verteerd van ijver om het huis van God, de kerk van Christus, hiertegen te beschermen. *Want onze gedachte is de gedachte van Christus* (2de lezing).

Misschien vraagt iemand nog wat die misstanden zijn, en hoe die heerlijkheid met voeten wordt vertreden? Voorop staat wel de ongehoorde verdeeldheid van de kerk van Christus. Zelfs in kleine dorpen staan minstens twee en meestal nog meer kerken. Alsof dit niet al erg genoeg is, trekken - terwijl in de kerken in hun eigen plaats zo goed als leeg zijn - sommigen zelfs naar grotere plaatsen, naar de kerk van hun eigen voorkeur. Geheel tegen het verlangen van hun Heer in volgen zij de gangbare moraal van 'elk wat wils'. Maar is Christus dan verdeeld? Wordt zo zijn heerlijkheid niet vertrapt? De Heer van de kerk heeft een ander voorbeeld gegeven. Jezus is trouw gebleven aan de synagoge, die - wat de overheid betraf - hem bepaald niet welgezind was; en waar Farizeeën en Sadduceeën - conservatieven en vrijzinnigen - de dienst uitmaakten.

Even erg is de gewoonte alleen bij feesten naar de kerk te komen, of als het een keer goed uitkomt. Wordt zo een gemeenschap opgebouwd? Zelfs in de besturen tref je mensen aan die je maar zelden in de kerkbanken ziet. Hoewel de koren vaak de dienst uitmaken in de liturgie, komen veel koorleden alleen als ze moeten zingen. Verder ach, de lijst van misstanden is lang. Laten Christenen hierover niet verbitter raken, of ook zelf hun heil elders gaan zoeken; maar laten zij zich voegen naar de Heer van de kerk, die wil dat allen één zijn in het verlangen hem te dienen. Laten zij een voorbeeld nemen aan de heilige naar wie de kerk is genoemd, en die met volledig voorbijzien van zijn of haar eigen belangen en voorkeur de liefde van Christus heeft voorgeleefd.

Laten zij de woorden van de psalmist ter harte nemen: *De ijver voor uw huis heeft mij verteerd*⁵. Zij weten zich één met Christus; en zingen, vol van de Geest, het lied van deze dag: *De HEER van het hemelse leger: Hij is mét ons.*

1) Joh 7,38 2) Jes 11,2 3) Joh 14,2 4) Joh 17,2 5) ps 69,10

psalm 46

L God is onze toevlucht en sterkte;
wij hebben geen angst, al beeft ook de aarde,
en wankelen de bergen* in zee.

A Laat de golven maar bulderen,
laat de bergen bewegen in de woedende zee.

L Er is een stroom* die vreugde brengt,
in de stad van God waar zijn heilige woningen zijn.

*de H.Geest

A Hier is God in haar midden, zij zal niet wankelen;
zij staat onwrikbaar vast als de nieuwe Dag aanbreekt.

L Volkeren woeden en machtige naties wankelen;
dan verheft de HEER zijn stem, heel de aarde beeft.

A De HEER van het hemelse leger: Hij is mét ons;
de God van Jakob is onze toevlucht.

L Kom, en zie het werken van de HEER,
die op aarde wonderbaarlijke dingen verricht.

A Hij maakt een einde aan de oorlog op aarde;
en vernietigt het verwoestende wapentuig.

L Laat af, en weet dat Ik God ben:
verheerlijkt op aarde, verhoogd onder de volken.

A De HEER van het hemelse leger*: Hij is mét ons;
de God van Jakob is onze toevlucht.

*engelen

* * *

EVANGELIETEKSTENMatteüs

1,18-24	zondag 1 van de Advent (A)
2,13-15.19-22	zondag na Kerst
3,1-12	zondag 2 van de Advent (A)
4,1-11	zondag 1 van de 40-dagentijd (A)
4,12-23	zondag 3 van de tijd door het jaar (A)
5,1-12	zondag 4 van de tijd door het jaar (A); Allerheiligen (ABC)
5,13-16	zondag 5 van de tijd door het jaar (A)
5,17-37	zondag 6 van de tijd door het jaar (A)
5,38-48	zondag 7 van de tijd door het jaar (A)
6,1-6.16-18	Aswoensdag (ABC)
6,24-34	zondag 8 van de tijd door het jaar (A)
7,21-27	zondag 9 van de tijd door het jaar (A)
9,9-13	zondag 10 van de tijd door het jaar (A)
9,36-10,8	zondag 11 van de tijd door het jaar (A)
10,26-33	zondag 12 van de tijd door het jaar (A)
10,37-42	zondag 13 van de tijd door het jaar (A)
11,2-11	zondag 3 van de Advent (A)
11,25-30	zondag 14 van de tijd door het jaar (A)
13,1-23	zondag 15 van de tijd door het jaar (A)
13,24-43	zondag 16 van de tijd door het jaar (A)
13,44-52	zondag 17 van de tijd door het jaar (A)
14,13-21	zondag 18 van de tijd door het jaar (A)
14,22-33	zondag 19 van de tijd door het jaar (A)
15,21-28	zondag 20 van de tijd door het jaar (A)
16,13-20	zondag 21 van de tijd door het jaar (A)
16,21-27	zondag 22 van de tijd door het jaar (A)
17,1-9	zondag 2 van de 40-dagentijd (A)
18,15-20	zondag 23 van de tijd door het jaar (A)
18,21-35	zondag 24 van de tijd door het jaar (A)
20,1-16	zondag 25 van de tijd door het jaar (A)
21,1-11	zondag 6 van de 40-dagentijd (ABC) (Palmzondag)
21,28-32	zondag 26 van de tijd door het jaar (A)
21,33-43`	zondag 27 van de tijd door het jaar (A)
22,1-14	zondag 28 van de tijd door het jaar (A)
22,15-21	zondag 29 van de tijd door het jaar (A)
22,34-40	zondag 30 van de tijd door het jaar (A)
23,1-12	zondag 31 van de tijd door het jaar (A)
24,37-44	zondag 1 van de Advent (A)
25,1-13	zondag 32 van de tijd door het jaar (A)
25,14-30	zondag 33 van de tijd door het jaar (A)

25,31-46	Christus koning (A) (einde van het kerkelijk jaar)
28,1-10	paaswake (A); eerste paasdag)
28,16-20	Hemelvaart (A)
	zondag na Pinksteren (B) (Drie-eenheid)
<u>Marcus</u>	
1,1-8	zondag 2 van de Advent (B)
1,7-11	doop van de Heer (B)
1,12-15	zondag 1 van de 40-dagentijd (B)
1,14-20	zondag 3 van de tijd door het jaar (B)
1,21-28	zondag 4 van de tijd door het jaar (B)
1,29-30	zondag 5 van de tijd door het jaar (B)
1,40-45	zondag 6 van de tijd door het jaar (B)
2,1-12	zondag 7 van de tijd door het jaar (B)
2,18-22	zondag 8 van de tijd door het jaar (B)
2,23-3,6	zondag 9 van de tijd door het jaar (B)
3,20-35	zondag 10 van de tijd door het jaar (B)
4,26-34	zondag 11 van de tijd door het jaar (B)
4,35-41	zondag 12 van de tijd door het jaar (B)
5,21-43	zondag 13 van de tijd door het jaar (B)
6,1-6	zondag 14 van de tijd door het jaar (B)
6,7-13	zondag 15 van de tijd door het jaar (B)
6,30-34	zondag 16 van de tijd door het jaar (B)
7,1-8.14-15.21-23	zondag 22 van de tijd door het jaar (B)
7,31-37	zondag 23 van de tijd door het jaar (B)
8,27-35	zondag 24 van de tijd door het jaar (B)
9,2-10	zondag 2 van de 40-dagentijd (B)
9,30-37	zondag 25 van de tijd door het jaar (B)
9,38-43.45.47-48	zondag 26 van de tijd door het jaar (B)
10,2-16	zondag 27 van de tijd door het jaar (B)
10,17-30	zondag 28 van de tijd door het jaar (B)
10,35-45	zondag 29 van de tijd door het jaar (B)
10,46-52	zondag 30 van de tijd door het jaar (B)
11,1-10	zondag 6 van de 40-dagentijd (B) (Palm- en Passiezondag)
12,28-34	zondag 31 van de tijd door het jaar (B)
12,38-44	zondag 32 van de tijd door het jaar (B)
13,24-32	zondag 33 van de tijd door het jaar (B)
13,33-37	zondag 1 van de Advent (B)
14,12-16.22-26	tweede zondag na Pinksteren (B) (Sacramentsdag)
16,1-8	paaswake (B)
	Paaszondag (B) (eerste zondag van de paastijd)
16,15-20	Hemelvaart (B)

Lucas

1,1-4;4,12-21	zondag 3 van de tijd door het jaar zondag (C)
1,5-17	Johannes de Doper (geboorte) (ABC)
1,26-38	zondag 4 van de Advent (B)
1,39-45	zondag 4 van de Advent (C)
1,39-56	Maria hemelvaart (ABC)
1,57-66.80	Johannes de Doper (ABC)
2,1-14	kerstnacht (ABC)
2,16-21	1 januari (ABC) (Maria moeder van God)
2,22-40	zondag na Kerst (heilige familie) (B)
2,41-52	zondag na Kerst (heilige familie) (C)
3,1-6	zondag 2 van de Advent (C)
3,10-18	zondag 3 van de Advent (C)
3,15--16.21-22	doop van de Heer (C)
4,1-13	zondag 1 van de 40-dagentijd (C)
4,21-30	zondag 4 van de tijd door het jaar (C)
5,1-11	zondag 5 van de tijd door het jaar (C)
6,17.20-26	zondag 6 van de tijd door het jaar (C)
6,27-38	zondag 7 van de tijd door het jaar (C)
6,39-45	zondag 8 van de tijd door het jaar (C)
7,1-10	zondag 9 van de tijd door het jaar (C)
7,11-17	zondag 10 van de tijd door het jaar (C)
7,36-8,3	zondag 11 van de tijd door het jaar (C)
9,11-17	tweede zondag na Pinksteren (C) (Sacramentsdag)
9,18-24	zondag 12 van de tijd door het jaar (C)
9,28-36	zondag 2 van de 40-dagentijd (C)
9,51-62	zondag 13 van de tijd door het jaar (C)
10,11-12.17-20	zondag 14 van de tijd door het jaar (C)
10,25-37	zondag 15 van de tijd door het jaar (C)
10,38-42	zondag 16 van de tijd door het jaar (C)
11,1-13	zondag 17 van de tijd door het jaar (C)
12,13-21	zondag 18 van de tijd door het jaar (C)
12,32-48	zondag 19 van de tijd door het jaar (C)
12,49-53	zondag 20 van de tijd door het jaar (C)
13,1-9	zondag 3 van de 40-dagentijd (C)
13,22-30	zondag 21 van de tijd door het jaar (C)
14,1.7-14	zondag 22 van de tijd door het jaar (C)
14,25-33	zondag 23 van de tijd door het jaar (C)
15,1-3.11-32	zondag 4 van de 40-dagentijd (C)
15,1-32	zondag 24 van de tijd door het jaar (C)
16,1-13	zondag 25 van de tijd door het jaar (C)
16,19-31	zondag 26 van de tijd door het jaar (C)
17,5-10	zondag 27 van de tijd door het jaar (C)

17,11-19	zondag 28 van de tijd door het jaar (C)
18,1-8	zondag 29 van de tijd door het jaar (C)
18,9-14	zondag 30 van de tijd door het jaar (C)
19,1-10	zondag 31 van de tijd door het jaar (C)
19,28-40	zondag 6 van de 40-dagentijd (C) (Palmzondag)
20,27-38	zondag 32 van de tijd door het jaar (C)
21,5-19	zondag 33 van de tijd door het jaar (C)
21,25-28.34-36	zondag 1 van de Advent (C)
23,35-43	Christus Koning (C)
23,44-46.50-53; 24,1-6	Allerzielen (ABC); Paaswake (C)
24,1-12	zondag 1 van de paastijd (C) (Paaszondag)
24,13-35	zondag 3 van de paastijd (A)
24,35-48	zondag 3 van de paastijd (B)
24, 46-53	Hemelvaart (C)
<u>Johannes</u>	
1,1-18	Kerstdag (ABC); tweede zondag na Kerst (ABC)
1,6-8.19-28	zondag 3 van de Advent (B)
1,29-34	zondag 2 van de tijd door het jaar (A)
1,35-42	zondag 2 van de tijd door het jaar (B)
2,1-11	zondag 2 van de tijd door het jaar (C)
2,13-25	zondag 3 van de 40-dagentijd (B)
3,14-21	zondag 4 van de 40-dagentijd (B)
3,16-18	zondag na Pinksteren (C) (Drie-eenheid)
4,5-42	zondag 3 van de 40-dagentijd (A)
6,1-15	zondag 17 van de tijd door het jaar (B)
6,24-25	zondag 18 van de tijd door het jaar (B)
6,41-51	zondag 19 van de tijd door het jaar (B)
6,51-58	zondag 20 van de tijd door het jaar (B)
6,60-69	tweede zondag na Pinksteren (A) (Sacramentsdag)
8,1-11	zondag 21 van de tijd door het jaar (B)
9,1-41	zondag 5 van de 40-dagentijd (C)
10,1-11	zondag 4 van de 40-dagentijd (A)
10,11-18	zondag 4 van de Paastijd (A)
10,27-30	zondag 4 van de Paastijd (B)
11,1-45	zondag 4 van de Paastijd (C)
11,17-27	zondag 5 van de 40-dagentijd (A)
12-12-16	Allerzielen (ABC) (zie bijzondere vieringen)
12,20-33	zondag 6 van de 40-dagentijd (B) (Palmzondag)
13,1-15	zondag 5 van de 40-dagentijd (B)
13,31-35	Witte Donderdag (ABC)
14,1-12	zondag 5 van de Paastijd (C)
14,15-21	zondag 5 van de Paastijd (A)
	zondag 6 van de Paastijd (A)

14,23-29	zondag 6 van de Paastijd (C)
15,1-8	zondag 5 van de Paastijd (B)
15,9-17	zondag 6 van de Paastijd (B)
16,12-15	zondag na Pinksteren (C) (Drie-eenheid)
17,1-11	zondag 7 van de Paastijd (A)
17,11-19	zondag 7 van de Paastijd (B)
17,20-26	zondag 7 van de Paastijd (C)
18,1-19.42	Goede Vrijdag (ABC)
18,33-37	Christus Koning (B)
20,1-9	zondag 1 van de Paastijd (C) (Paaszondag)
20,19-23	Pinksteren (ABC)
20,19-31	zondag 2 van de Paastijd (C)
21,1-19	zondag 3 van de Paastijd (C)

* * *

AFKORTING VAN BIJBELBOEKEN

OUDE TESTAMENT

vijf boeken van Mozes

genesis	gen
exodus	ex
leviticus	lev
numeri	num
deuteronomium	deut

geschiedenis van Israël

Jozua	Joz
rechters	re
Ruth	Ruth
1 ^{ste} boek Samuël	1Sam
2 ^{de} boek Samuël	2Sam
1ste boek koningen	1kon
2 ^{de} boek koningen	2kon
1 ^{ste} boek kronieken	1kron
2 ^{de} boek kronieken	2kron
Ezra	Ezra
Nehemia	Neh
Ester	Est

poëtische boeken

Job	Job
psalmen	ps
spreuken	spr
prediker	pr
hooglied	hoogl

vier grote profeten

Jesaja	Jes
Jeremia	Jer
klaagliederen v Jeremia.	klaagl
Ezechiël	Ez
Daniël	Dan

twalf kleine profeten

Hosea	Hos
Joël	Joël
Amos	Am
Obadja	Ob
Jona	Jona
Micha	Mi
Nahum	Nah
Habakkuk	Hab
Sefanja	Sef
Haggai	Hag
Zacharia	Zach
Maleachi	Mal

deutero-kanonieke boeken

Tobit	Tob
Judit	Jud
Ester (aanvulling)	Est
1 ^{ste} boek Makkabeeën	1Makk
2 ^{de} boek Makkabeeën	2Makk
wijsheid van Salomo	wijsh
wijsheid v Jezus Sirach	Sir
Baruch	Bar

NIEUWE TESTAMENT

vier evangeliën

Matteüs	Mt
Marcus	Mc
Lucas	Lc
Johannes	Joh

handelingen vd apostelen.

	hand
--	------

brieven van Paulus

aan Rome	Rom
1 ^{ste} brief aan Korinte	1Kor
2 ^{de} brief aan Korinte	2Kor
aan de Galaten	Gal
aan Efese	Ef
aan Filippi	Fil
aan Kolosse	Kol
1 ^{ste} br. aan Tessalonica	1Tes
2 ^{de} br. aan Tessalonica	2Tes
1 ^{ste} br. aan Timóteüs	1Tim
2 ^{de} br. aan Timóteüs	2Tim
aan Titus	Tit
aan Filémon	Filem

algemene brieven

aan de Hebreëën	Heb
brief van Jakobus	Jak
1 ^{ste} brief van Petrus	1Pe
2 ^{de} brief van Petrus	2Pe
1 ^{ste} brief van Johannes	1Joh
2 ^{de} brief van Johannes	2Joh
3 ^{de} brief van Johannes	3Joh
brief van Judas	Jud
openbaring. v Johannes (apocalyps)	openb